

Sektor non-profit w 2016 r. **Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe,** **samorząd gospodarczy i zawodowy**

The non-profit sector in 2016

Associations, foundations, faith-based charities, business and professional associations

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Warszawa, Kraków 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Departament Badań Społecznych GUS, Urząd Statystyczny w Krakowie

Social Surveys Department CSO, Statistical Office in Cracow

Zespół autorski

Editorial team

Magdalena Adamska, Ariadna Auriga-Borówko, Krzysztof Borysiak, Marcin Czerwiński, Karolina Goś-Wójcicka, Katarzyna Jarębska, Anna Knapp, Edyta Makowska-Belta, Tomasz Sekuła

Kierujący

Supervisor

Karolina Goś-Wójcicka

Prace redakcyjne

Editorial work

Małgorzata Żyra

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Krzysztof Borysiak, Urszula Stasiak-Jaśkiewicz

ISBN 978-83-7027-620-1

Publikacja dostępna na

Publication available on website:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Przedmowa

Publikacja „Sektor non-profit w 2016 r.: stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy i zawodowy” wpisuje się w cykl wydawnictw GUS prezentujących wyniki badań potencjału społeczno-ekonomicznego sektora non-profit. Opracowanie stanowi odpowiedź na wzrastające zainteresowanie problematyką społeczeństwa obywatelskiego, a także dostarcza danych niezbędnych do oceny realizacji polityk publicznych dotyczących wspierania gospodarki społecznej (ekonomii społecznej) oraz kapitału społecznego; ponadto służy monitorowaniu sytuacji organizacji pozarządowych objętych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Opracowanie to kompleksowo opisuje wyniki badania „Stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe”, w tym dane ze sprawozdań GUS SOF-1 i SOF-4 za 2016 rok, z Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego SAC im. ks. prof. Witolda Zdaniewicza na temat przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego, a także zawiera analizę dynamiki zasobów sektora non-profit w latach 2010-2016.

Dziękujemy przedstawicielom organizacji, którzy poświęcili czas na wypełnienie sprawozdań SOF, dzięki Państwa wysiłkom mogliśmy opracować szeroki i precyzyjny zakres danych. Składamy także serdeczne podziękowanie pracownikom Wydziału Badań i Analiz Gospodarki Społecznej Departamentu Badań Społecznych oraz Ośrodka Badania Gospodarki Społecznej Urzędu Statystycznego w Krakowie za ich zaangażowanie w przygotowanie tej publikacji.

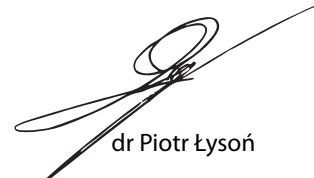
Planując dalszy rozwój badań statystycznych w tym obszarze będziemy wdzięczni za Państwa sugestie dotyczące zawartości opracowania oraz zakresu prowadzonych przez nas badań statystycznych. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie służyć jako cenne źródło wiedzy o działalności organizacji non-profit w Polsce.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych
GUS

dr Piotr Łysoń

Warszawa-Kraków, listopad 2018 r.

Preface

Publication entitled “Non-profit sector in 2016: associations, foundations, faith-based charities, business and professional organizations” corresponds to the series of Statistics Poland publications presenting survey results concerning social and economic potential of the non-profit sector. The study constitutes a response to the growing interest in civil society issues, as well as provides the data necessary for assessment of implementation of public policies concerning support for social economy and social capital; it serves for monitoring of the situation in non-governmental organizations covered by the Act on public benefit activity and volunteerism.

The study provides a comprehensive description of results of the survey entitled “Associations, foundations, business and professional organizations and faith-based charities”, including the data from Statistics Poland research forms SOF-1 and SOF-4 for 2016, from Institute for Catholic Church Statistics SAC, on catholic parish-based organizations, as well as the analysis of resource dynamics of the non-profit sector in the period of 2010-2016.

We are grateful to the representatives of organization who took time to complete the SOF forms, thanks to your efforts we were able to develop a broad and precise scope of the data. Sincere thanks to the Statistics Poland employees of the Statistics Poland Social Economy Surveys and Analyses Division of Social Surveys Department and Research Centre for Social Economy of Statistical Office in Krakow for their involvement in development of this publication.

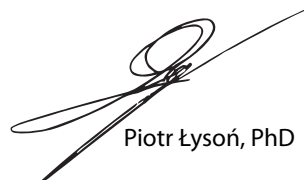
Planning further development of statistical surveys in this scope, we will be grateful for your suggestions, concerning the content of the study and the scope of the statistical surveys conducted by us. We hope that this publication will be a valuable source of knowledge on activities of non-profit organizations in Poland.

Director
of Statistical Office
In Krakow

Agnieszka Szlubowska

Director of
Social Surveys Department
Statistics Poland

Piotr Łysoń, PhD

Warsaw-Krakow, November 2018

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
<i>Preface</i>	4
Spis treści	5
<i>Contents</i>	5
Spis tablic	7
<i>List of tables</i>	7
Spis wykresów	8
<i>List of charts</i>	8
Spis map	12
<i>List of maps</i>	12
Objaśnienia znaków umownych	13
<i>Symbols</i>	13
Ważniejsze skróty	14
<i>Main abbreviations</i>	14
Synteza	15
<i>Executive summary</i>	19
1. Charakterystyka i potencjał organizacji non-profit	23
1. <i>Characteristics and potential of non-profit organizations</i>	23
1.1. Liczba i rodzaje organizacji	23
1.1. <i>Number and type of organizations</i>	23
1.2. Dziedziny działalności statutowej	24
1.2. <i>Fields of activity</i>	24
1.3. Założyciele i wiek organizacji	27
1.3. <i>Founders and age of organizations</i>	27
1.4. Terytorialny zasięg działalności	32
1.4. <i>Territorial scope of activity</i>	32
1.5. Rodzaje i formy działalności	35
1.5. <i>Types and forms of activity</i>	35
1.6. Odbiorcy działalności statutowej	41
1.6. <i>Recipients of mission-related activity</i>	41
1.7. Baza członkowska	52
1.7. <i>The membership base</i>	52
1.8. Zasoby pracy	59
1.8. <i>Labour resources</i>	59
1.9. Przychody i koszty działalności	84
1.9. <i>Revenues and costs</i>	84
1.10. Uczestnictwo w projektach Europejskiego Funduszu Społecznego	95
1.10. <i>The participation in the European Social Fund (ESF) projects</i>	95
1.11. Wpływ projektów finansowanych z EFS na liczbę pracowników organizacji	99
1.11. <i>The influence of projects financed from ESF resources on the number of organization employees</i>	99

1.12.	Bariery działania	100
1.12.	<i>Barriers to activity</i>	100
2.	Zróżnicowanie terytorialne organizacji non-profit	106
2.	<i>Territorial differentiation of non-profit organizations</i>	106
2.1.	Lokalizacja i dostępność organizacji	106
2.1.	<i>Location and organizations availability</i>	106
2.2.	Charakterystyka prowadzonej działalności	119
2.2.	<i>Characteristics of the activity</i>	119
2.3.	Członkostwo i praca społeczna	122
2.3.	<i>Membership and voluntary work</i>	122
2.4.	Praca płatna	124
2.4.	<i>Paid work</i>	124
2.5.	Przychody z działalności	126
2.5.	<i>Revenues</i>	126
2.6.	Bariery działania	129
2.6.	<i>Barriers to activity</i>	129
3.	Kluczowe zmiany w sektorze non-profit w latach 2010-2016	130
3.	<i>Key changes in non-profit sector from 2010 to 2016</i>	130
3.1.	Liczba i rodzaje organizacji	130
3.1.	<i>Number and type of organization</i>	130
3.2.	Charakterystyka prowadzonej działalności	131
3.2.	<i>Characteristics of conducted activity</i>	131
3.3.	Baza członkowska	136
3.3.	<i>The membership base</i>	136
3.4.	Zasoby pracy	138
3.4.	<i>Labour resources</i>	138
3.5.	Przychody z działalności	147
3.5.	<i>Revenues</i>	147
3.6.	Udział w projektach EFS	150
3.6.	<i>The participation in ESF projects</i>	150
3.7.	Bariery działania	152
3.7.	<i>Barriers to activity</i>	152
	Uwagi metodologiczne	155
	<i>Methodological notes</i>	155

Spis tablic

List of tables

1.1.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju założyciela w 2016 r.	28
1.1.	<i>Register non-profit organizations by founders in 2016 . . . . .</i>	28
1.2.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit w poszczególnych dziedzinach działalności według rodzaju założyciela w 2016 r.	29
1.2.	<i>Register non-profit organizations in field of activity by founders in 2016 . . . . .</i>	29
1.3.	Struktura przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego w wybranych dziedzinach działalności według maksymalnego zasięgu ich działania w 2016 r.	34
1.3.	<i>Structure of Catholic parish-based organizations in fields of activity by the maximum territorial scope of activity in 2016 . . . . .</i>	34
1.4.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju działalności prowadzonej w 2016 r.	36
1.4.	<i>Structure of register non-profit organizations by types of activity conducted in 2016 . . . . .</i>	36
1.5.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit według form w jakich była prowadzona działalność statutowa w 2016 r.	40
1.5.	<i>Percentage of register non-profit organizations by forms of conducting mission-related activity in 2016 . . . . .</i>	40
1.6.	Odsetek organizacji non-profit działających na rzecz poszczególnych grup odbiorców wśród podmiotów prowadzących bezpośrednie i systematyczne działania na rzecz osób fizycznych w 2016 r.	45
1.6.	<i>Percentage of non-profit organizations acting for individual groups of recipients among organizations conducting direct activities for natural persons in 2016 . . . . .</i>	45
1.7.	Odsetek organizacji non-profit podejmujących poszczególne rodzaje działań na rzecz osób fizycznych w 2016 r.	47
1.7.	<i>Percentage of non-profit organizations acting particular forms of activity addressed to individual recipients in 2016 . . . . .</i>	47
1.8.	Członkostwa osób fizycznych w organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r. . .	54
1.8.	<i>Memberships of natural persons in the non-profit organizations by types of organization in 2016 . . . . .</i>	54
1.9.	Osoby zatrudnione w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.	63
1.9.	<i>Persons employed in register non-profit organizations by the type of organization in 2016 . . . . .</i>	63
1.10.	Przeciętne zatrudnienie w rejestrowych organizacjach non-profit w 2016 r.	68
1.10.	<i>Average paid employment in register non-profit organizations in 2016 . . . . .</i>	68
1.11.	Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.	70
1.11.	<i>Persons employed on the basis of civil law contracts in register non-profit organizations by the type of organization in 2016 . . . . .</i>	70
1.12.	Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w rejestrowych organizacjach non-profit według głównej dziedziny działalności statutowej w 2016 r.	72
1.12.	<i>Persons employed on the basis of civil law contracts in register non-profit organizations by main field of activity in 2016 . . . . .</i>	72
1.13.	Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.	73
1.13.	<i>Persons employed on the basis of civil law contracts in register non-profit organizations by the type of organization in 2016 . . . . .</i>	73
1.14.	Osoby pracujące społecznie w organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r. . .	77
1.14.	<i>Volunteers in non-profit organizations by type of organization in 2016 . . . . .</i>	77
1.15.	Osoby pracujące społecznie w rejestrowych organizacjach non-profit według głównej dziedziny działalności statutowej w 2016 r.	78
1.15.	<i>Volunteers in register non-profit organizations by fields of activity in 2016 . . . . .</i>	78
1.16.	Przychody organizacji non-profit w 2016 r.	86
1.16.	<i>Revenues of the non-profit organizations in 2016 . . . . .</i>	86

1.17.	Koszty organizacji non-profit w 2016 r.	90
1.17.	<i>Costs of the non-profit organizations in 2016</i>	90
1.18.	Struktura przychodów organizacji non-profit według źródła przychodów w 2016 r.	94
1.18.	<i>Structure of revenues of the non-profit organizations by revenues sources in 2016</i>	94
1.	Liczba jednostek badania SOF-1 według rodzaju organizacji za 2016 r.	157
1.	<i>Number of units in the SOF-1 survey according to the type of organizations for 2016</i>	157
2.	Liczba jednostek badania SOF-4 według rodzaju organizacji za 2016 r.	158
2.	<i>Number of units in the SOF-4 survey according to the type of organizations for 2016</i>	158
3.	Realizacja badań z serii SOF według formularzy za 2016 r.	159
3.	<i>Conducted surveys from the SOF series for 2016 according to forms</i>	159
4.	Kompletność badań z serii SOF według formularzy i rodzajów organizacji za 2016 r.	160
4.	<i>Completeness of surveys of the SOF series according to forms and types of organization for 2016</i>	160
5.	Realizacja badania ewidencyjnego za 2016 r. według formularzy	161
5.	<i>Completed evidential survey for 2016 according to forms</i>	161

Spis wykresów

List of charts

1.1.	Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.	24
1.1.	<i>Number of non-profit organizations in 2016 by type</i>	24
1.2.	Liczba rejestrowanych organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2016 r.	25
1.2.	<i>Number of register non-profit organizations by main field of activity in 2016</i>	25
1.3.	Struktura rejestrowanych organizacji non-profit według liczby wskazanych dziedzin działalności w 2016 r.	26
1.3.	<i>Structure of register non-profit organizations by number of fields of activity in 2016</i>	26
1.4.	Odsetek przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego według głównej dziedziny działalności w 2016 r.	27
1.4.	<i>Catholic parish-based organizations by main field of activity in 2016</i>	27
1.5.	Struktura rejestrowanych organizacji non-profit według klas wieku organizacji w 2016 r.	30
1.5.	<i>Structure of register non-profit organizations by age class in 2016</i>	30
1.6.	Struktura rejestrowanych organizacji non-profit w poszczególnych dziedzinach działalności według klas wieku organizacji w 2016 r.	31
1.6.	<i>Structure of register non-profit organizations in fields of activity by age class in 2016</i>	31
1.7.	Struktura rejestrowanych organizacji non-profit według maksymalnego zasięgu ich działania w 2016 r.	32
1.7.	<i>Structure of register non-profit organizations by maximum territorial scope of activity in 2016</i>	32
1.8.	Struktura rejestrowanych organizacji non-profit w poszczególnych dziedzinach działalności według maksymalnego zasięgu ich działania w 2016 r.	33
1.8.	<i>Structure of register non-profit organizations in fields of activity by maximum territorial scope of activity in 2016</i>	33
1.9.	Najczęściej wskazywane dziedziny odpłatnej działalności statutowej i działalności gospodarczej prowadzonej przez rejestrowane organizacje non-profit w 2016 r. według działów PKD.....	38
1.9.	<i>The most frequently indicated fields of paid mission-related activity and business activity conducted by register non-profit organizations in 2016 by NACE division</i>	38
1.10.	Struktura rejestrowanych organizacji non-profit według rodzaju działań na rzecz odbiorców w 2016 r.	42
1.10.	<i>Structure of register non-profit organizations by types of activity for recipients in 2016</i>	42
1.11.	Odsetek organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego działających bezpośrednio na rzecz osób fizycznych według rodzaju odbiorcy w 2016 r.	44
1.11.	<i>Percentage of business and professional associations conducting direct activities for natural person by groups of individual recipients in 2016</i>	44
1.12.	Organizacja imprez masowych przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe w 2016 r.	50
1.12.	<i>Organization of mass events by associations and similar social organizations, foundations and faith-based charities in 2016</i>	50

1.13.	Organizacja imprez masowych przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe według głównej dziedziny działalności statutowej w 2016 r.	51
1.13.	<i>Organization of mass events by associations and similar social organizations, foundations and faith-based charities by main field of activity of register organizations in 2016. ....</i>	51
1.14.	Struktura liczby członkostw osób fizycznych i liczby rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r. ..	53
1.14.	<i>Structure of the number of membership of natural persons and the number of register non-profit organizations in 2016. ....</i>	53
1.15.	Struktura liczby członkostw osób fizycznych oraz mediana liczby członkostw według głównej dziedziny działalności a rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r.	55
1.15.	<i>Structure of the number of natural person and median number of memberships by main field of activity of register non-profit organizations in 2016. ....</i>	55
1.16.	Organizacje non-profit zrzeszające osoby fizyczne, w których opłacano składki członkowskie i członkowie opłacający składki w 2016 r.	57
1.16.	<i>Non-profit organizations associating natural person in which membership dues were paid and dues-paying members in 2016. ....</i>	57
1.17.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit zrzeszających osoby prawne według rodzaju organizacji w 2016 r.	58
1.17.	<i>Percentage of register non-profit organizations associating legal persons by types of organization in 2016. ....</i>	58
1.18.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według klas zatrudnienia w 2016 r.	60
1.18.	<i>Structure of register organizations by employment classes in 2016. ....</i>	60
1.19.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności i klas zatrudnienia w 2016 r.	61
1.19.	<i>Structure of register organizations by main field of activity and employment class in 2016. ....</i>	61
1.20.	Struktura osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w wymiarze czasu pracy według płci w 2016 r.	64
1.20.	<i>Structure of employed persons in register non-profit organizations on a full-time basis by sex in 2016</i>	64
1.21.	Odsetek kobiet wśród osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit na podstawie stosunku pracy w dniu 31.12.2016 r.	65
1.21.	<i>Percentage of women among employed persons in register non-profit organizations on the basis of employment contract as of 31.12.2016. ....</i>	65
1.22.	Odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością wśród osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w dniu 31.12.2016 r.	66
1.22.	<i>Percentage of persons with legal confirmation of disability among employed persons in register non-profit organizations as of 31.12.2016. ....</i>	66
1.23.	Odsetek osób w wieku emerytalnym wśród osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w dniu 31.12.2016 r.	67
1.23.	<i>Percentage of persons in retirement age among employed persons in register non-profit organizations as of 31.12.2016. ....</i>	67
1.24.	Struktura przeciętnego zatrudnienia (w etatach przeliczeniowych) w rejestrowych organizacjach non-profit według głównej dziedziny działalności w 2016 r.	69
1.24.	<i>Structure of average paid employment (in full time equivalent) in register non-profit organizations by main field of activity in 2016. ....</i>	69
1.25.	Struktura pracy płatnej według rodzaju organizacji w 2016 r.	74
1.25.	<i>Structure of paid work by the type of organization in 2016. ....</i>	74
1.26.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit i osób pracujących społecznie w 2016 r.	76
1.26.	<i>Structure of register non-profit organizations and volunteers in 2016. ....</i>	76
1.27.	Odsetek członków pracujących społecznie w ogólnej liczbie pracujących społecznie oraz wśród liczby członków rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r.	79
1.27.	<i>Percentage of members volunteering among total volunteers and among number of members of register non-profit organizations in 2016. ....</i>	79
1.28.	Odsetek kobiet i mężczyzn wśród osób pracujących społecznie według głównej dziedziny działalności statutowej rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r.	81
1.28.	<i>Percentage of women and men among volunteers by main field of activity of register non-profit organizations in 2016. ....</i>	81
1.29.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit, które korzystały z pracy obywatelskiej lub pracy opłacanej przez inne podmioty w 2016 r.	82
1.29.	<i>Percentage of register non-profit organizations benefiting from mandatory work or work paid by other entities in 2016. ....</i>	82
1.30.	Struktura innych rodzajów pracy świadczonej w rejestrowych organizacjach non-profit w 2016 r. ...	83
1.30.	<i>Structure of other types of contracts served in register non-profit organizations. ....</i>	83

1.31.	Struktura przychodów oraz organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.	85
1.31.	<i>Structure of the revenues and the non-profit organizations by the type of organization in 2016.....</i>	85
1.32.	Wartość środków finansowych zgromadzonych w poszczególnych grupach organizacji non-profit według przychodów w 2016 r.	87
1.32	<i>Value of funds accumulated in individual groups of the non-profit organizations by the revenues in 2016 .....</i>	87
1.33.	Średnie i mediany przychodów i kosztów organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2016 r.	89
	<i>Average and median revenues and costs of the non-profit organizations by the main fields of activity in 2016 .....</i>	
1.33.	.....	89
1.34.	Struktura organizacji non-profit według osiągniętego wyniku finansowego w 2016 r.	91
1.34.	<i>Structure of the non-profit organizations by the financial result in 2016 .....</i>	91
1.35.	Uczestnictwo w projektach współfinansowanych z EFS według rodzaju organizacji w 2016 r.....	96
1.35.	<i>The participation in projects co-funded from the ESF resources by type of organization in 2016 .....</i>	96
1.36	Struktura rejestrowych organizacji non-profit uczestniczących w projektach EFS ze względu na maksymalną rolę w tych projektach w 2016 r.	97
1.36.	<i>The structure of register non-profit organizations participating in ESF projects, in terms of the major role in such these projects in 2016.....</i>	97
1.37.	Struktura projektodawców EFS w 2016 r.	97
1.37.	<i>The structure of project proponents in ESF projects in 2016 .....</i>	97
1.38.	Liczba projektów realizowanych w 2016 r. przy wsparciu EFS według rodzaju organizacji.....	98
1.38.	<i>The number of projects implemented in 2016 with the ESF support by type of organization.....</i>	98
1.39.	Struktura projektów EFS w 2016 r. według czasu trwania projektu	99
1.39.	<i>The structure of ESF projects implemented in 2016 by project duration.....</i>	99
1.40.	Miejsca pracy utworzone, utrzymane i utracone przez rejestrowe organizacje non-profit w związku z udziałem w projektach EFS według maksymalnej roli w tych projektach w 2016 r.	100
1.40.	<i>Jobs created, maintained and lost by register non-profit organizations in connection with participating in ESF projects by principal role in such projects in 2016.....</i>	100
1.41.	Rejestrowe organizacje non-profit według rodzaju zgłaszanych problemów w prowadzeniu działalności w 2016 r.	101
1.41.	<i>Register non-profit organizations by the type of reported problems in activity in 2016.....</i>	101
1.42.	Nierejestrowe przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego według najważniejszych zgłaszanych problemów związanych z prowadzeniem działalności w 2016 r.	102
1.42.	<i>Non-register Catholic parish-based organizations by the most important reported problems in activity in 2016 .....</i>	102
1.43.	Organizacje non-profit zgłaszające występowanie przynajmniej jednej bariery w prowadzeniu działalności według rodzaju organizacji w 2016 r.	103
1.43.	<i>Non-profit organizations reporting at least one barrier to activity in 2016 by type of organizations..</i>	103
1.44.	Rejestrowe organizacje non-profit zgłaszające występowanie barier w prowadzeniu działalności według głównej dziedziny działalności w 2016 r.	104
1.44.	<i>Register non-profit organizations reporting barriers to activity in 2016 by main field of activity .....</i>	104
1.45.	Nierejestrowe przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego zgłaszające problemy w funkcjonowaniu według wybranych dziedzin działalności w 2016 r.	105
1.45.	<i>Non register Catholic parish-based organizations reporting barriers of activity in 2016 by chosen fields of activity in 2016. ....</i>	105
3.1.	Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji	131
3.1.	<i>Number of non-profit organizations by type of organization .....</i>	131
3.2.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju prowadzonej działalności	132
3.2.	<i>Structure of register non-profit organizations by types of activity.....</i>	132
3.3.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności	134
3.3	<i>Structure of register non-profit organizations by main field of activity.....</i>	134
3.4.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według maksymalnego zasięgu ich działania.....	135
3.4	<i>Structure of register non-profit organizations by maximum territorial scope of activity .....</i>	135
3.5.	Członkostwa osób fizycznych w rejestrowych organizacjach non-profit	136
3.5.	<i>Memberships of natural persons in register non-profit organizations .....</i>	136
3.6.	Członkostwa osób fizycznych według rodzaju organizacji	137
3.6.	<i>Memberships of natural persons by type of organization.....</i>	137
3.7.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według klasy członkostw osób fizycznych	138
3.7.	<i>Structure of register non-profit organizations by membership classes of natural persons.....</i>	138
3.8.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według posiadania płatnego personelu	139
3.8.	<i>Structure of register non-profit organizations by having paid personnel .....</i>	139

3.9.	Liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy na dzień 31.12.2016 r. w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji	140
3.9.	<i>Number of employees on the basis of employment contract on 31.12.2016 in register non-profit organizations by type of organization .....</i>	<i>140</i>
3.10.	Zmiana przeciętnego zatrudnienia etatowego i liczebności rejestrowych organizacji non-profit	141
3.10.	<i>Change of average full-time employment and of number of register non-profit organizations .....</i>	<i>141</i>
3.11.	Odsetek kobiet wśród osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w rejestrowych organizacjach non-profit, w gospodarce narodowej oraz w sektorze publicznym	142
3.11.	<i>Percentage of women among employed persons on the basis of employment contract in register non-profit organizations, in national economy and in public sector .....</i>	<i>142</i>
3.12.	Odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością oraz osób w wieku emerytalnym wśród osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w rejestrowych organizacjach non-profit oraz w gospodarce narodowej	143
3.12.	<i>Percentage of persons with legal confirmation of disability and in retirement age among employed persons on the basis of employment contract in register non-profit organizations and in national economy.....</i>	<i>143</i>
3.13.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit korzystających z pracy pozaetatowej według rodzaju organizacji	144
3.13.	<i>Percentage of register non-profit organizations benefiting from employment on the basis of civil law contract by type of organization.....</i>	<i>144</i>
3.14.	Liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji	145
3.14.	<i>Number of employees on the basis of civil law contract in register non-profit organizations by type of organization.....</i>	<i>145</i>
3.15.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit korzystających z pracy społecznej według rodzaju organizacji	146
3.15.	<i>Percentage of register non-profit organizations benefiting from voluntary work by type of organization .....</i>	<i>146</i>
3.16.	Liczba osób pracujących społecznie w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji	147
3.16.	<i>Number of volunteers in register non-profit organizations by type of organization.....</i>	<i>147</i>
3.17.	Zmiana łącznej kwoty przychodów i liczebności rejestrowych organizacji non-profit.....	148
3.17.	<i>Change of total revenues and of number of register non-profit organizations .....</i>	<i>148</i>
3.18.	Struktura przychodów organizacji non-profit według źródła przychodów	149
3.18.	<i>Structure of revenues of the non-profit organizations by revenues sources.....</i>	<i>149</i>
3.19.	Struktura projektodawców EFS według rodzaju organizacji	151
3.19.	<i>The structure of project providers in ESF projects by type of organization .....</i>	<i>151</i>
3.20.	Miejsca pracy utworzone, utrzymane i utracone przez rejestrowe organizacje non-profit w związku z udziałem w projektach EFS	152
3.20.	<i>Jobs created, maintained and lost by register non-profit organizations in connection with participating in ESF projects.....</i>	<i>152</i>
3.21.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit zgłaszających występowanie przynajmniej jednej bariery w prowadzeniu działalności według rodzaju organizacji.....	153
3.21.	<i>Percentage of register non-profit organizations reported at least one barrier to activity by type of organizations.....</i>	<i>153</i>
3.22.	Odsetek rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju zgłaszanych problemów w prowadzeniu działalności	154
3.22.	<i>Percentage of register non-profit organizations by the type of reported problems in activity.....</i>	<i>154</i>

Spis map

List of maps

1.	Rejestrowe organizacje non-profit według województw i regionów w 2016 r.	107
1.	<i>The register non-profit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	107
2.	Struktura rejestrowych organizacji non-profit według województw i regionów w 2016 r.	108
2.	<i>Structure of the register non-profit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	108
3.	Organizacje pożytku publicznego według województw i regionów w 2016 r.	109
3.	<i>Public benefit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	109
4.	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne według województw i regionów w 2016 r.	110
4.	<i>Associations and similar organizations by voivodships and regions in 2016</i>	110
5.	Stowarzyszenia zwykłe według województw i regionów w 2016 r.	111
5.	<i>Ordinary associations by voivodships and regions in 2016</i>	111
6.	Struktura stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych według województw i regionów w 2016 r.	112
6.	<i>Structure of the associations and similar social organizations by voivodships and regions in 2016</i>	112
7.	Fundacje według województw i regionów w 2016 r.	113
7.	<i>Foundations by voivodships and regions in 2016</i>	113
8.	Spółeczne podmioty wyznaniowe według województw i regionów w 2016 r.	114
8.	<i>Faith-based charities by voivodships and regions in 2016</i>	114
9.	Przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego według województw i regionów w 2013 r.	115
9.	<i>Catholic parish-based organization by voivodships and regions in 2013</i>	115
10.	Samorząd gospodarczy i zawodowy według województw i regionów w 2016 r.	116
10.	<i>Business and professional associations by voivodships and regions in 2016</i>	116
11.	Struktura samorządu gospodarczego i zawodowego według województw i regionów w 2016 r.	117
11.	<i>Structure of the business and professional associations by voivodships and regions in 2016</i>	117
12.	Struktura organizacji non-profit według rodzaju miejscowości w województwach i regionach w 2016 r.	118
12.	<i>Structure of non-profit organizations by type of locality in voivodships and regions in 2016</i>	118
13.	Struktura organizacji non-profit według maksymalnego zasięgu działania w województwach i regionach w 2016 r.	119
13.	<i>Non-profit organizations by maximum territorial scope in voivodships and regions in 2016</i>	119
14.	Struktura organizacji non-profit według rodzaju działalności w województwach i regionach w 2016 r.	120
14.	<i>Structure of non-profit organizations by type of activity in voivodships and regions in 2016</i>	120
15.	Odsetek organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w województwach i regionach w 2016 r.	121
15.	<i>Non-profit organizations by the main field of activity in voivodships and regions in 2016</i>	121
16.	Członkostwo w organizacjach non-profit według województw i regionów w 2016 r.	122
16.	<i>Membership in non-profit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	122
17.	Praca społeczna w organizacjach non-profit według województw i regionów w 2016 r.	123
17.	<i>Indicators of voluntary work in the non-profit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	123
18.	Struktura organizacji non-profit według korzystania z pracy płatnej w województwach i regionach w 2016 r.	124
18.	<i>Structure of non-profit organizations by use of paid work in voivodships and regions in 2016</i>	124
19.	Zatrudnienie na podstawie stosunku pracy w organizacjach non-profit w województwach i regionach w 2016 r.	125
19.	<i>Employment on the basis of employment contract in non-profit organizations in voivodships and regions in 2016</i>	125
20.	Struktura organizacji non-profit według klasy przychodów w województwach i regionach w 2016 r.	126
20.	<i>Structure of non-profit organizations by class of revenues in voivodships and regions in 2016</i>	126
21.	Struktura przychodów organizacji non-profit w województwach i regionach w 2016 r.	127
21.	<i>Revenues structure of the non-profit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	127
22.	Przychody organizacji non-profit według województw i regionów w 2016 r.	128
22.	<i>Revenues of the non-profit organizations by voivodships and regions in 2016</i>	128
23.	Odsetek organizacji non-profit według głównych barier działalności w województwach i regionach w 2016 r.	129
23.	<i>Non-profit organizations by the main barriers in voivodships and regions in 2016</i>	129

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
„w tym” „of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
p. proc.	punkty procentowe <i>percent point</i>
tj.	to jest <i>it is</i>
zł zl	złoty/PLN <i>zloty/PLN</i>
tys. thous.	tysiąc <i>thousand</i>
mln mln	milion <i>million</i>
mld bn.	miliard <i>billion</i>
OPP	podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego <i>public benefit organization</i>
GUS	Główny Urząd Statystyczny <i>Statistics Poland</i>
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej <i>The Ministry of Family, Labour and Social Policy</i>
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej <i>Social Economy Organization</i>
EFS ESF	Europejski Fundusz Społeczny <i>European Social Fund</i>
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych <i>United Nations</i>

Ważniejsze skróty c.d.

Main abbreviations cont.

OSP	Ochotnicza Straż Pożarna <i>Volunteer Fire Brigade</i>
BJS	Baza Jednostek Statystycznych <i>Database of Statistical Units</i>
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej <i>National Register of Entities of National Economy</i>
PS	Portal Sprawozdawczy <i>Reporting Portal</i>
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych <i>Personal Income Tax</i>
CIT	Podatek od dochodów spółek <i>Corporate Income Tax</i>
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe <i>Water Volunteer Search and Rescue</i>
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe <i>Mountain Volunteer Search and Rescue</i>
PKD NACE	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Nomenclature of Economic Activities</i>
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki <i>Human Capital Operational Programme</i>
POWER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój <i>Operational Program Knowledge Education Development</i>
SL 2014	Centralny System Teleinformatyczny SL 2014 <i>Central Teleinformation System SL2014</i>
RPO	Regionalny Program Operacyjny <i>Regional Operational Program</i>
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy <i>National Court Register</i>

Synteza

Liczba i rodzaje organizacji

W 2016 r. aktywną działalność prowadziło 91,8 tys. rejestrowych organizacji non-profit. Wśród nich najwięcej było stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych - 73,4 tys., a następnie fundacji - 13,6 tys. (odpowiednio 79,9% i 14,8%). Liczba organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego prowadzących aktywną działalność w 2016 r. wyniosła 2,9 tys. (3,2%), a społecznych podmiotów wyznaniowych - 1,9 tys. (2,1%).

Pomiędzy 2010 r. a 2016 r. nastąpił wzrost liczby rejestrowych organizacji non-profit o 14,7% (z 80,1 tys. w 2010 r. do 91,8 tys. w 2016 r.). Największe tempo wzrostu liczby organizacji dotyczyło fundacji – wzrost z 7,1 tys. w 2010 r. do 13,6 tys. w 2016 r. (o 91,7%). W latach 2010-2016 przybyło również 5,5 tys. stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (o 8,1%). Niższą dynamikę wzrostu liczby podmiotów w tym czasie odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (o 4,7%), zaś liczba organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego zmniejszyła się o 10,8%.

Oprócz rejestrowych organizacji non-profit posiadających osobowość prawną, działalność społeczną prowadziło także 66,8 tys. organizacji nierejestrowych. Według danych ze starostw powiatowych w 2016 r. aktywnych było 7,6 tys. stowarzyszeń zwykłych, natomiast badanie Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego potwierdziło funkcjonowanie 61,1 tys. przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego¹.

Dziedziny działalności

W 2016 r. największa część podmiotów jako główną dziedzinę działalności wskazała *sport, turystykę, rekreację, hobby* (29,1%), z czego 71,8% stanowiły stowarzyszenia sportowe. Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z *ratownictwem* (16,5%), głównie ochotnicze straże pożarne. Relatywnie często jako główny obszar prowadzonej działalności rejestrowe organizacje non-profit wskazywały *kulturę i sztukę* (11,9%), a także takie dziedziny jak: *edukacja i wychowanie, badania naukowe* (10,0%) oraz *pomoc społeczna i humanitarna* (7,4%). Wyraźnie mniej organizacji zajmowało się *sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi* (4,3%), *rozwojem lokalnym* (4,2%) i *ochroną zdrowia* (4,0%).

Merytoryczny zakres działania organizacji w latach 2010-2016 był relatywnie stabilny. Najsilniej między 2010 r. a 2016 r. spadł udział organizacji zajmujących się *ratownictwem* (z 18,7% do 16,5%). W drugiej kolejności zmniejszył się udział organizacji działających w obszarze *spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych* (z 5,3% w 2010 r. do 4,3% w 2016 r.), a następnie - *sportu, turystyki, rekreacji, hobby* (z 30,0% do 29,1%).

W analizowanym okresie wzrósł natomiast w największym stopniu odsetek organizacji prowadzących działalność w obszarze *edukacji i badań naukowych* (z 8,4% w 2010 r. do 10,0% w 2016 r.), a następnie działających na rzecz *ochrony środowiska* (z 1,7% do 2,6%) i zajmujących się *prawem i jego ochroną, prawami człowieka* (z 1,3% do 1,9%).

W 2016 r. wśród przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego naturalnie dominującą dziedziną działalności była *religia* – wskazało ją ponad 2/3 organizacji. Ponadto istotne znaczenie miały takie dziedziny jak: *pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo* (12,1%), *kultura i sztuka* (7,9%) oraz *edukacja i wychowanie* (7,8%).

---

¹ Dane Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego za 2013 r.

Rodzaj działalności

W 2016 r. 7 na 10 rejestrowych organizacji non-profit prowadziło wyłącznie nieodpłatną działalność statutową. Blisko 1/3 podmiotów oferowała dodatkowo płatne dobra i usługi, w tym 21,1% wyłącznie w ramach odpłatnej działalności statutowej, a 5,8% wyłącznie w ramach działalności gospodarczej. Jedyne niewielka grupa organizacji prowadziła równocześnie odpłatną działalność statutową i działalność gospodarczą (3,2%).

Między 2010 r. a 2016 r. nie zmieniła się w sposób znaczący struktura organizacji non-profit według rodzaju prowadzonej działalności. We wszystkich analizowanych latach dominowały podmioty, które prowadziły wyłącznie nieodpłatną działalność statutową, jednak pomiędzy 2010 r. a 2016 r. o 2,2 p. proc. zwiększył się udział organizacji prowadzących odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą (z 27,9% w 2010 r. do 30,1% w 2016 r.).

Baza członkowska

Według stanu na koniec 2016 r. rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały ponad 9,2 mln członków, z czego 98,4% dotyczyło członkostw osób fizycznych. Natomiast zgodnie z danymi z badania spisowego parafii za 2013 r. przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego skupiały ponad 2,6 mln osób. W latach 2010-2016 następował systematyczny spadek liczby członków aktywnych organizacji rejestrowych. Łączna liczba członkostw (osób fizycznych² oraz prawnych) rejestrowych organizacji non-profit zmniejszyła się o 10,5% - z 10,3 mln w 2010 r. do 9,2 mln w 2016 r.

Wraz ze spadkiem liczby członkostw zmniejszała się również średnia liczba członkostw oraz ich mediana. W 2010 r. wynosiły one odpowiednio 130 oraz 29 osób, a w 2016 r. – 99 osób i 23 osoby. Natomiast stosunek średniej liczby członkostw do mediany utrzymywał się w analizowanym okresie na zbliżonym poziomie – przeciętna liczba członkostw była 4-krotnie wyższa od mediany.

Zasoby pracy

Korzystanie z pracy płatnej

Z pracy płatnej w ogóle nie korzystało 59,6%, zaś wśród pozostałych popularniejsze było zatrudnianie wyłącznie w ramach umów cywilnoprawnych (24,6%) niż zatrudnianie personelu etatowego (15,8%). Między 2010 r. a 2016 r. zmniejszył się o 2,0 p. proc. udział organizacji niekorzystających z pracy płatnej na rzecz takich, które zatrudniały wyłącznie w ramach umów cywilnoprawnych.

Zatrudnienie etatowe

Łącznie we wszystkich rejestrowych organizacjach non-profit na koniec 2016 r. w ramach stosunku pracy zatrudnionych było 162,4 tys. osób (o 23,1% więcej niż w 2010 r.), w tym dla 139,5 tys. osób organizacje te stanowiły główne miejsce pracy. Ze względu na powszechność zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, przeciętna liczba zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w całym 2016 r. była niższa od liczby osób pracujących na koniec roku i wyniosła 138,4 tys. etatów. W stosunku do przeciętnej liczby osób pracujących w gospodarce narodowej zatrudnienie w rejestrowych organizacjach non-profit na dzień 31 grudnia 2016 r. stanowiło 0,9%, a w stosunku do zatrudnienia na podstawie stosunku pracy – 1,2%. Oba wskaźniki wzrosły od 2010 r. o 0,1 p. proc.

---

² Dla fundacji i innych organizacji niezrzeszających osób fizycznych uwzględniono liczbę członków organów kolegialnych organizacji (zarząd, rada itp.).

Średnio w jednej organizacji zatrudniającej na podstawie stosunku pracy liczba pracujących w 2016 r. wyniosła 11 osób, zaś mediana – 3 osoby. Statystyki te były dość stabilne w latach 2010-2016. Przez cały analizowany okres mediana pozostała na tym samym poziomie, natomiast średnia wzrosła o 1 pracownika.

W 2016 r. średnia pensja przypadająca na jednego pełnoetatowego pracownika była istotnie niższa niż średnia pensja krajowa i wyniosła 3,3 tys. zł, przy 4,0 tys. zł w całej gospodarce narodowej³.

W latach 2010-2016 organizacje non-profit charakteryzowały się wyższym niż w gospodarce narodowej udziałem kobiet, osób z niepełnosprawnościami i w wieku emerytalnym wśród pracowników. Ponadto w analizowanym okresie udziały te wzrastały. W 2016 r. udział kobiet wśród pracowników organizacji kształtował się na poziomie 73,9% (wyższy o 25,2 p. proc. niż w gospodarce narodowej i o 3,1 p. proc. niż w 2010 r.). Pracownicy z niepełnosprawnościami stanowili 6,4% osób pracujących w omawianych organizacjach (więcej o 2,8 p. proc. niż w gospodarce narodowej i o 0,9 p. proc. niż w 2010 r.). Natomiast odsetek osób w wieku emerytalnym wyniósł 6,7% (więcej o 4,1 p. proc. niż w gospodarce narodowej i o 1,9 p. proc. niż w 2010 r.).

Praca pozaetatowa

W 2016 r. 36,5% organizacji korzystało z pracy pozaetatowej (o 3,0 p. proc. więcej niż w 2010 r.). Pracę w formie umów cywilnoprawnych, tj. umów zleceń, umów o dzieło i pokrewnych świadczyło 410,1 tys. osób, które równocześnie nie pozostawały z tymi organizacjami w stosunku pracy (o 5,5% więcej niż w 2010 r.). Dla 8,3% (34,1 tys.) spośród tych osób praca ta była głównym źródłem utrzymania.

Po przeliczeniu całej pracy świadczonej w ramach umów cywilnoprawnych na etaty w oparciu o koszty wynagrodzeń z tego tytułu, odpowiada ona 52,9 tys. etatom przeliczeniowym⁴, a więc powiększa ona zasoby pracy etatowej o 28%.

Praca społeczna

W 2016 r. 90,2% rejestrowych organizacji non-profit deklarowało korzystanie z pracy społecznej (o 5,5 p. proc. więcej niż w 2010 r.). Organizacje te wykazały około 3,2 mln wolontariuszy, którzy pracowali społecznie na ich rzecz. Natomiast przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego deklarowały, że korzystały z pracy społecznej 1,5 mln osób.

W rejestrowych organizacjach, które wykazały pracę społeczną średnia liczba osób, które przynajmniej raz w 2016 r. pracowały w ten sposób wynosiła 39, natomiast w połowie z nich było to nie więcej niż 10 osób.

Przychody z działalności

W 2016 r. 89,7% rejestrowych organizacji non-profit wykazało uzyskiwanie przychodów, a łączna wartość zgromadzonych przez nie środków finansowych wyniosła 26,7 mld zł. W latach 2010-2016 następował systematyczny wzrost wartości rocznych przychodów. Łączna kwota przychodów wzrosła nominalnie o 15,9%, zaś realnie⁵ 7,8%.

³ Informacja o przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto w 2016 r. w gospodarce narodowej za: *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016*, GUS, Warszawa 2017, s. 27.

⁴ Praca pozaetatowa w etatach przeliczeniowych została oszacowana poprzez podzielenie sumy rocznych wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych przez 12 miesięcy i średnie miesięczne wynagrodzenie z tytułu umów o pracę przypadające na jeden etat w badanych rejestrowych organizacjach non-profit w 2016 r. – 3,2 tys. zł.

⁵ W przeliczeniu na ceny stałe, tzn. po uwzględnieniu wpływu inflacji, jaka miała miejsce między poszczególnymi latami.

Przeciętne roczne przychody rejestrowej organizacji non-profit w 2016 r. kształtowały się na poziomie 290,7 tys. zł, zaś mediana wyniosła 19,9 tys. zł. Wskazująca na duże rozwarstwienie zbiorowości, blisko 15-krotnie wyższa wartość średniej niż mediany utrzymała się w latach 2010-2016.

W 2016 r. ponad połowa z całkowitej sumy przychodów organizacji non-profit pochodziła ze źródeł o charakterze nierynkowym (51,5%). W tej kategorii największy udział miały środki przekazane przez organy administracji rządowej i samorządowej (30,4%). Wkład przychodów uzyskanych ze źródeł rynkowych stanowił 39,4% zgromadzonych środków finansowych. Wśród nich wyróżniały się środki pochodzące z odpłatnej działalności statutowej (18,3%) i z prowadzonej działalności gospodarczej (16,9%). Między 2010 r a 2016 r. wzrosły udziały środków niepublicznych pochodzących od administracji samorządowej (z 14,8% do 18,3%) oraz administracji rządowej (z 9,1% do 12,1%). W tym samym okresie obniżył się natomiast udział środków pochodzących z UE i publicznych źródeł zagranicznych (z 11,3% do 6,3%) oraz pozyskiwanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej (z 19,0% do 16,9%).

Bariery działania

Wśród rejestrowych organizacji non-profit 70,2% zadeklarowało w 2016 r., że napotkało przynajmniej jedną barierę w prowadzeniu działalności (o 7,2 p. proc. mniej niż w 2010 r.), a wśród nierejestrowych przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego - 57,6%.

Rejestrowe organizacje non-profit wskazywały najczęściej na problemy z pozyskiwaniem środków finansowych na działalność (43,2%), niewystarczającą liczbę chętnych do pracy społecznej (28,6%) oraz problemy wynikające z przepisów i procedur prawnych (24,5%). Z kolei przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego najczęściej wskazywały jako problem w działalności brak członków organizacji (34,8%).

Executive summary

Number and type of organizations

In 2016, 91.8 thous. register non-profit organizations conducted active operations. Among them the majority were associations and similar social organizations - 73.4 thous, then foundations - 13.6 thous. (79.9% and 14.8%, respectively). In 2016, the number of business and professional organizations conducting activities amounted to 2.9 thous. (3.2%), while faith-based charities - 1.9 thous. (2.1%).

In the period between 2010 and 2016, there was an increase in the number of the register non-profit organizations of 14.7% (from 80.1 thous. in 2010 to 91.8 thous. in 2016). The fastest increase in the number of organizations concerned foundations – an increase from 7.1 thous. in 2010 to 13.6 thous. in 2016 (of 91.7%). In the period of 2010-2016, were incorporated additional 5.5 thous. of associations and similar social organizations (increase of 8.1%). Lower rate in the number of entities at that time was observed among faith-based charities (of 4.7%), while the number of business and professional organizations decreased by 10.8%.

Apart from the register non-profit organizations having legal identity, social activities were also conducted by 66.8 thous. non-register organizations. According to the data from poviats boards, in 2016 activities were conducted by 7.6 thous. ordinary associations, in turn survey of the Institute for Catholic Church Statistics confirmed operations of 61.1 thous. catholic parish-based organizations⁶.

Fields of activity

In 2016, the largest share of entities stated the following as their main field of activity: *sports, tourism, recreation, hobbies* (29.1%), of which 71.8% were sport clubs. The second largest group was comprised of entities providing *rescue services* (16.5%), mainly voluntary fire brigades. Relatively often, as a main field of activities, the register non-profit organizations stated *culture and arts* (11.9%), as well as fields such as: *education and research* (10.0%) and *social services* (7.4%). Significantly less organizations conducted activities related with *business and professionals associations* (4.3%), *local development* (4.2%) and *health* (4.0%).

Substantial scope of activities of the organizations in the period of 2010-2016 was relatively stable. Between 2010 and 2016, the largest drop was observed in the share of organizations providing *rescue services* (from 18.7% to 16.5%). Second largest decrease was noted in the share of organizations conducting activities related with *business and professionals associations* (from 5.3% in 2010 to 4.3% in 2016), then *sports, tourism, recreation, hobbies* (from 30.0% to 29.1%).

However, in the surveyed period, a significant increase was observed in the percentage of organizations conducting activities related with *education and research* (from 8.4% in 2010 to 10.0% in 2016), then in those dealing with *environment protection* (from 1.7% to 2.6%), and those concerned with *law, advocacy, civil rights, politics* (from 1.3% to 1.9%).

In 2016, among the catholic parish-based organizations, the naturally dominant field of activity was *religion* - stated by 2/3 of organizations. Additionally, significant importance was placed with the following fields of activity: *social services, rescue services* (12.1%), *culture and arts* (7.9%) and *education* (7.8%).

---

⁶ Data of the Institute for Catholic Church Statistics for 2013.

Type of activity

In 2016, 7 out of 10 register non-profit organizations conducted only unpaid mission-related activity. Almost 1/3 of the entities offered additionally, paid goods and services, of which 21.1% only under paid mission-related activity, and 5.8% only under economic activity. Only small group of organizations conducted simultaneously paid mission-related activity and economic activity (3.2%).

In the period of 2010-2016, there was no significant change in the structure of non-profit organizations by types of activity. In all of the surveyed years the majority were the entities, which conducted only unpaid mission-related activity, however, in the period of 2010-2016 there was an increase of 2.2 percentage points in the share of organizations conducting paid mission-related activity or economic activity (from 27.9% in 2010 to 30.1% in 2016).

Membership base

As at the end of 2016, register non-profit organizations had over 9.2 mln members, of which 98.4% concerned memberships of natural persons. On the other hand, in accordance with the 2013 parish census, catholic parish-based organizations had over 2.6 mln persons. In the period of 2010-2016, there was observed gradual decrease in the number of members of active register organizations. The total number of memberships (natural⁷ and legal persons) of the register non-profit organizations decreased by 10.5% - from 10.3 mln in 2010 to 9.2 mln w 2016.

The decrease in membership was followed by the average number of memberships and their median. In 2010, they were respectively 130 and 29 persons, and in 2016 – 99 persons and 23 persons. In turn, in the surveyed period, the relation of the average number of memberships to the median remained at a similar level - the average number of memberships was 4-times higher than the median.

Labour resources

Use of paid labour

Paid labour was not used at all by 59.6%, while one of the most popular included civil law contracts (24.6%) rather than employing on the basis of employment contract(15.8%). In the period of 2010-2016, there was observed a decrease of 2.0 percentage points in the share of organizations not using paid labour in relation to those which employed only on the basis of civil law contracts.

Employment on the basis of employment contract

As at the end of 2016, in the total of all register non-profit organizations, employment contracts were held by 162.4 thous. persons (by 23.1% more than in 2010), of which for 139.5 thous. persons the organizations were the main source of income. Due to pervasiveness of part-time employment, the average number of employees in the register non-profit organizations in 2016 was lower than the number of persons working at the end of the year, and amounted to 138.4 thous. full-times. As compared to the average number of employees in the national economy, employment in the register non-profit organizations as at 31 December 2016: amounted to 0.9%, as compared to employment under employment contract - 1.2%. Both indicators increased since 2010 by 0.1 percentage point.

---

⁷ For foundations and other organizations not consociating natural persons, the number of member of collective bodies of the organizations was included (management, board, council, etc.).

On average, in one organization employing under employment contract, the number of employees in 2016 amounted to 11 persons, while the median was 3 persons. Those statistics were quite stable in the period of 2010-2016. Throughout the period, median remained the same level, while average increased by 1 employee.

In 2016, the average salary for one full-time employee was significantly lower than the average national salary and amounted to PLN 3.3 thous. at PLN 4.0 thous. in the total national economy⁸.

In the period 2010-2016, non-profit organizations were characterised by a higher share of women, the disabled persons, and persons at the retirement age in employment than the national economy. Moreover, the shares were increasing in the surveyed period. In 2016, the share of women among employees of the organizations was at the level of 73.9% (higher by 25.2 percentage point than in the national economy and by 3.1 percentage point than in 2010). Employees with disabilities amounted to 6.4% of the persons working in the discussed organizations (more by 2.8 percentage points than in the national economy and by 0.9 percentage point than in 2010). On the other hand, the share of person at retirement age amounted to 6.7% (more by 4.1 percentage point than in the national economy and by 1.9 percentage point than in 2010).

Employment on the basis of civil law contracts

In 2016, 36.5% of the organizations used employees hired on the basis of civil law contracts (by 3.0 percentage points more than in 2010). Employment in the form of civil law contracts, i.e. contracts of mandate, contracts to perform a specified task and related contract, was provided by 410.1 thous. persons, who were not employed in that organizations at the same time (by 5.5% more than in 2010). For 8.3% (34.1 thous.) of them this job was the only source of income.

When the whole work provided under civil law contracts was calculated into full-times on the basis of the salary costs, then it seems to be the equivalent of 52.9 thous. of conversion full-times⁹, so it increases the resources of full-time employment by 28%.

Volunteer work

In 2016, 90.2% of the register non-profit organizations declared using volunteer work (by 5.5 percentage points more than in 2010). The organizations stated approximately 3.2 mln volunteers, who performed volunteer work for them. On the other hand, catholic parish-based organizations declared that they used volunteer work of 1.5 mln persons.

In the register organizations, which stated the volunteer work, the average number of persons who at least once worked in such a manner in 2016 amounted to 39, while in half of them it was not more than 10 persons.

Revenues on the activity

In 2016, 89.7% register non-profit organizations stated obtaining revenues and the total value of the funds accumulated by then amounted to PLN 26.7 bn. In the period of 2010-2016, there was a gradual

---

⁸ Information on the average monthly gross salary in 2016 in national economy sourced from: *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016*, GUS, Warszawa 2017, p. 27

⁹ The under civil law contracts employment in conversion full-times was estimated by division of the total of annual salaries under civil law contracts by 12 months and the average monthly salary under an employment contract counting as one full-time in the register non-profit organizations in 2016 – PLN 3.2 thous.

increase in the value of annual revenues. The total amount of revenues increased nominally by 15.9%, and really¹⁰ by 7.8%.

Average annual revenues of a register non-profit organization in 2016 were at the level of PLN 290.7 thous., while the median amounted to PLN 19.9 thous. Almost 15-times higher average than median, indicating significant stratification of the collectivity, was observed in the period of 2010-2016.

In 2016, more than half of the total of revenues of the non-profit organizations originated from the non-market sources (51.5%). In this category the largest share belong to funds provided by the central and local government administrative bodies (30.4%). The share of revenues obtained from market sources amounted to 39.4% of the accumulated funds. Among them there were funds originating from paid mission-related activity (18.3%) and economic activity (16.9%). In the period of 2010-2016, there was an increase in the non-public funds originating from local government bodies (from 14.8% to 18.3%) and the central government bodies (from 9.1% to 12.1%). In the same period there was, however, a decrease in the share of funds originating from the EU and public foreign funds (from 11.3% to 6.3%), and those obtained under the economic activity (from 19.0% to 16.9%).

Activity barriers

In 2016, among the register non-profit organizations 70.2% declared encountering at least one barrier to conducting activities (by 7.2 percentage points less than in 2010), and among the non-register catholic parish-based organizations - 57.6%.

Usually, the register non-profit organizations indicated problems with obtaining funds for activities (43.2%, insufficient number of persons willing to perform social work (28.6%) and problems resulting from legal provisions and procedures (24.5%). On the other hand, catholic parish-based organizations most often indicated lack of organizations members as a problem in activities (34.8%).

---

¹⁰ In conversion to fixed prices, i.e. including the inflation which occurred in this particular period.

Rozdział 1

Chapter 1

Charakterystyka i potencjał organizacji non-profit

Characteristics and potential of non-profit organizations

W niniejszej publikacji sektor non-profit rozumiany jest jako zbiorowość odrębna od sektora publicznego i komercyjnego¹¹. W opracowaniu analizie poddano organizacje takie, jak: typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, stowarzyszenia sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, w tym kółka rolnicze. Ponadto w publikacji omówiono organizacje o charakterze nierejestrowym – stowarzyszenia zwykłe oraz przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego. Nie uwzględniono organizacji pracodawców, związków zawodowych i partii politycznych.

1.1. Liczba i rodzaje organizacji

1.1. *Number and type of organizations*

W 2016 r. aktywną działalność prowadziło 91,8 tys. rejestrowych organizacji non-profit omawianych w tej publikacji. Wśród nich do sektora ekonomii społecznej należało 90,9 tys. podmiotów, co stanowiło 99,0% rejestrowych organizacji non-profit. Liczba organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego wyniosła 9,1 tys. (9,9% ogółu).

Najliczniejszą grupą rejestrowych organizacji non-profit były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 73,4 tys. podmiotów (79,9%), a następnie – fundacje 13,6 tys. (14,8%). Liczba organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego prowadzących aktywną działalność w 2016 r. wyniosła 2,9 tys. (3,2%), a społecznych podmiotów wyznaniowych - 1,9 tys. (2,1%).

Wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych dominującą grupę tworzyły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (36,1 tys. – 39,3%). Natomiast najmniej liczną grupą w tej zbiorowości były koła łowieckie – 2,4 tys., co stanowiło 2,6% rejestrowych organizacji non-profit.

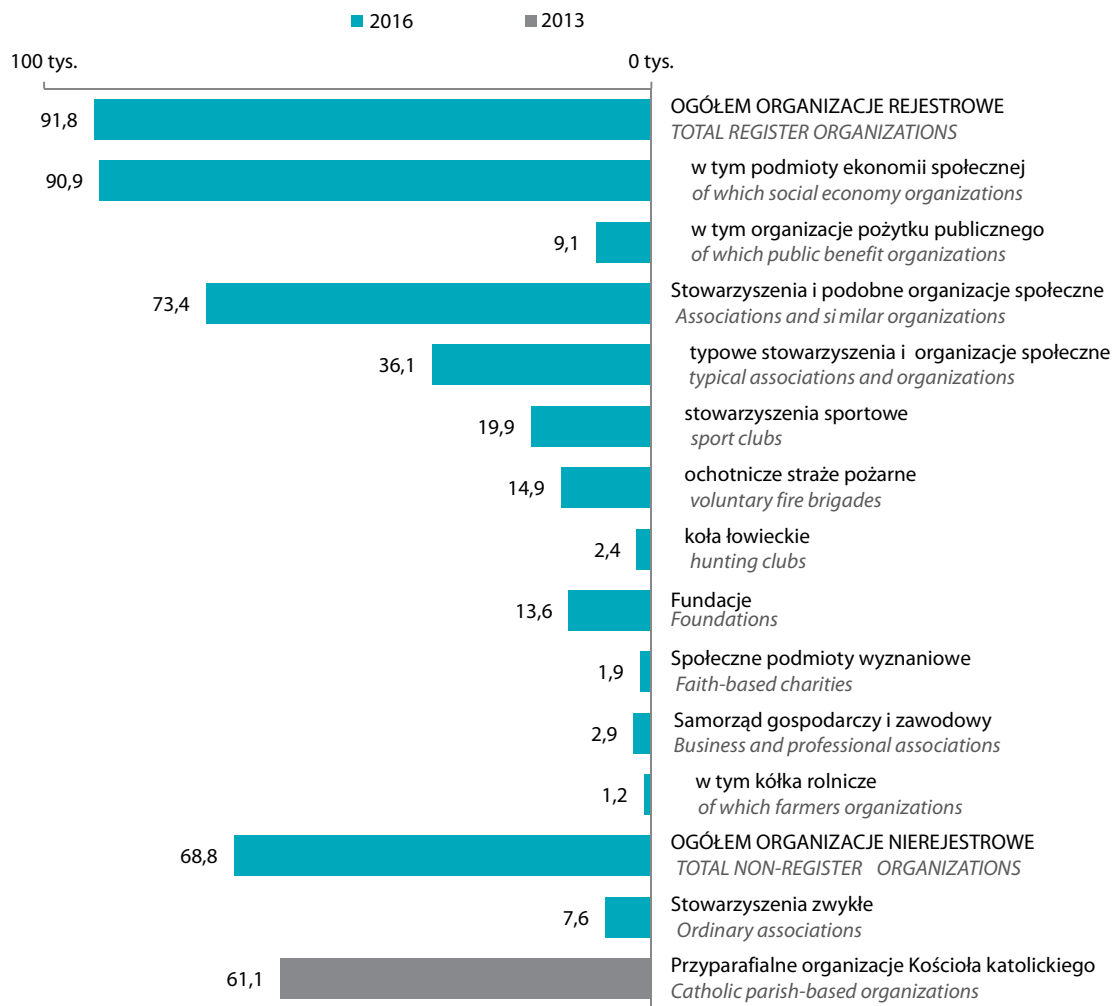
Wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (takich jak kółka rolnicze, izby i zrzeszenia branżowe, cechy rzemieślnicze, organizacje samorządu zawodowego prawników, lekarzy itp.), w 2016 r. aktywną działalność prowadziło 1,2 tys. kółek rolniczych, 0,9 tys. pozostałych organizacji samorządu zawodowego i 0,8 tys. pozostałych organizacji samorządu gospodarczego. Udział tych podmiotów w liczbie organizacji rejestrowych ogółem wyniósł odpowiednio – 1,3%, i po 0,9%.

Poza rejestrowymi organizacjami non-profit posiadającymi osobowość prawną, działalność społeczną prowadziło także 66,8 tys. organizacji nierejestrowych. Według danych ze starostw powiatowych aktywnych w 2016 r. było 7,6 tys. stowarzyszeń zwykłych, natomiast badanie Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego za 2013 r. potwierdziło funkcjonowanie 61,1 tys. przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego. Po uwzględnieniu jednostek nierejestrowych grupa omawianych organizacji non-profit liczyła 160,6 tys. organizacji.

---

¹¹ Więcej: *Uwagi metodologiczne*.

Wykres 1.1. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.
 Chart 1.1. *Number of non-profit organizations by type in 2016*

1.2. Dziedziny działalności statutowej

1.2. Fileds of activity

W badaniu posłużono się listą pól działalności statutowej. Badane organizacje non-profit wskazywały spośród nich te pola działalności, w obrębie których prowadziły działania statutowe w 2016 r. Organizacje mogły wskazać więcej niż jedno pole działalności oraz określić kolejno trzy najważniejsze pola prowadzonej działalności. Poszczególne pola działalności statutowej sklasyfikowano w ramach kilkunastu dziedzin działalności.

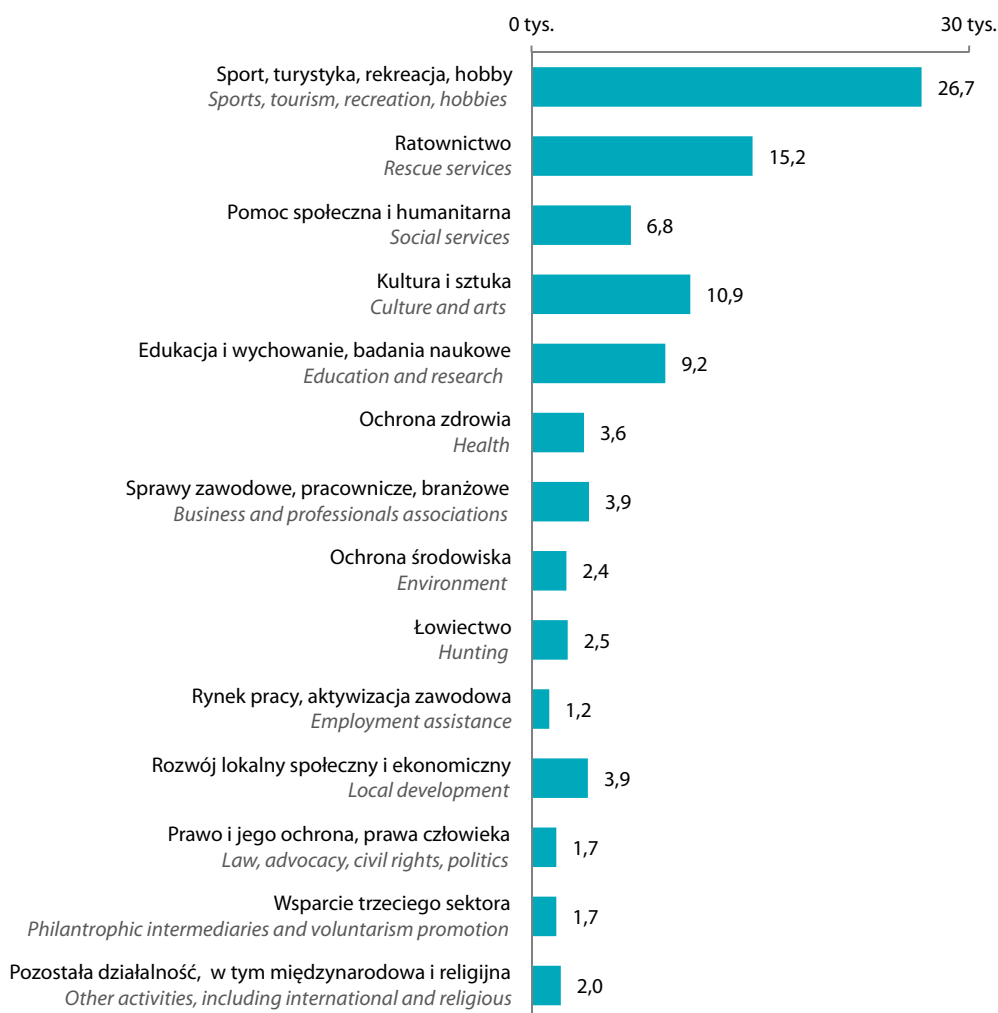
Dane przedstawione w opracowaniu opierają się na wskazanej przez organizacje non-profit głównej dziedzinie działalności statutowej.

Dokonana klasyfikacja dziedzin działalności jest częściowo spójna z Międzynarodową Klasyfikacją Działalności Organizacji Non-Profit (*The International Classification of Nonprofit and Third Sector Organizations – ICNP/TSO*).¹²

Charakterystyczne dla rejestrowych organizacji non-profit jest ich istotne zróżnicowanie pod względem dziedzin, w ramach których prowadziły one swoją działalność statutową. W 2016 r. największą część podmiotów, jako główną dziedzinę działalności wskazała *sport, turystykę, rekreację, hobby* (26,7 tys. podmiotów; 29,1%), z czego 71,8% stanowiły stowarzyszenia sportowe. Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z *ratownictwem* (15,2 tys. organizacji; 16,5%) - ochotnicze straże pożarne oraz inne ochotnicze jednostki ratownicze (WOPR, GOPR).

Wykres 1.2. Liczba rejestrowych organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2016 r.
Chart 1.2. Number of register non-profit organizations by main field of activity in 2016

¹² *Satellite Account on Nonprofit and Related Institutions and Volunteer Work*, Departament Spraw Ekonomicznych i Społecznych ONZ, Nowy Jork 2018.

Stosunkowo często jako główny obszar prowadzonej działalności rejestrowe organizacje non-profit wskazywały *kulturę i sztukę* (11,9%), a także takie dziedziny jak, *edukacja i wychowanie, badania naukowe* (10,0%) oraz *pomoc społeczna i humanitarna* (7,4%). Wyraźnie mniej organizacje zajmowało się *sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi* (4,3%), *rozwojem lokalnym* (4,2%) i *ochroną zdrowia* (4,0%).

Najmniej podmiotów sektora non-profit prowadziło działalność w obszarach takich jak: *rynek pracy i aktywizacja zawodowa* (1,3% ogółu organizacji rejestrowych), *wsparcie trzeciego sektora* oraz *prawo, jego ochrona i prawa człowieka* (po 1,9%). Dziedziną, którą zajmowało się najwięcej organizacji pożytku publicznego była *pomoc społeczna i humanitarna* – 26,1% ogółu organizacji OPP.

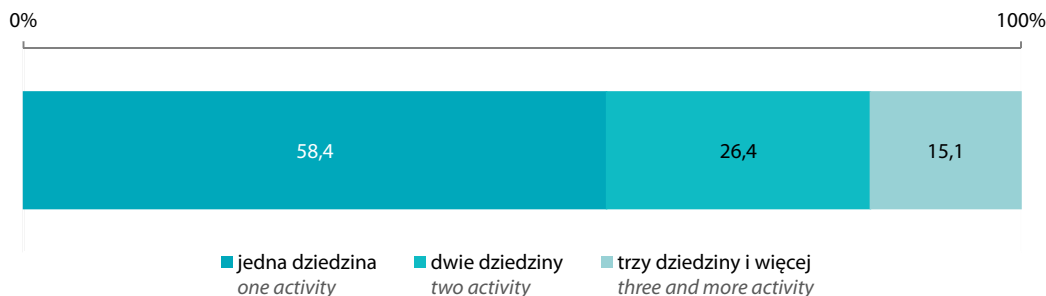
W ramach poszczególnych dziedzin można wskazać najpopularniejsze pola działalności statutowej, które również zostały określone na podstawie pierwszego wskazania.

W *sporcie, turystyce, rekreacji i hobby*, najczęściej wskazywanym polem działalności było *prowadzenie zajęć w zakresie kultury fizycznej, organizowanie zawodów i prowadzenie obiektów sportowych* (22,5% ze wszystkich organizacji), a drugim w kolejności, wielokrotnie rzadszym - *organizowanie imprez turystycznych i rekreacyjnych* oraz *prowadzenie obiektów służących turystyce* (4,5%).

W ramach *kultury i sztuki*, głównym polem aktywności była *ochrona zabytków i miejsc pamięci narodowej, podtrzymywanie tradycji narodowych, regionalnych i kulturowych* (4,5%). Następnie wskazywano w 2016 r. *działalność sceniczną, teatralną, muzyczną i kinematografię* (3,5%).

Wykres 1.3. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według liczby wskazanych dziedzin działalności w 2016 r.

Chart 1.3. Structure of register non-profit organizations by number of fields of activity in 2016

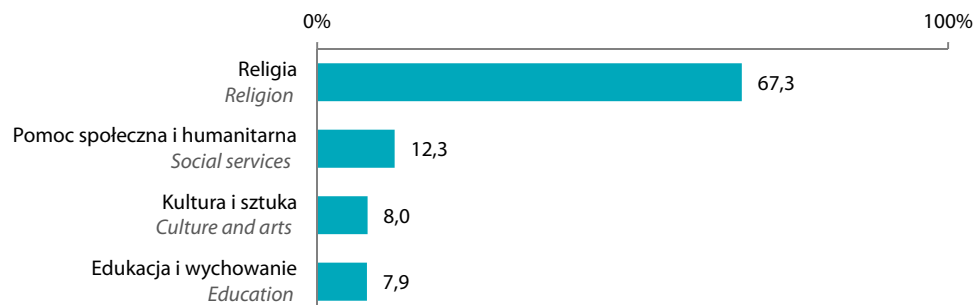
Wśród pól w ramach dziedziny pomoc społeczna i humanitarna najczęściej wskazano pomoc osobom niepełnosprawnym, chorym i starszym (3,6%), a w ramach edukacji, wychowania i badań naukowych było to kształcenie ustawiczne, edukacja dorosłych, szkolenia uzupełniające i kursy (2,5%).

Ponad połowa rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r. prowadziła działalność statutową wyłącznie w ramach jednej dziedziny (58,4%). Aktywność w ramach dwóch dziedzin zadeklarowało 26,4% zbiorowości. Natomiast najmniej liczną grupą podmiotów (15,1%) były te, które prowadziły działalność w ramach trzech lub więcej dziedzin.

Wśród przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego tworzących grupę nierejestrowych organizacji non-profit naturalnie dominującą dziedziną działalności była *religia* – wskazała ją ponad 2/3 organizacji. Aktywność organizacji kościelnych nie ograniczała jednak tylko do działalności religijnej. Istotne znaczenie miały także dziedziny jak *pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo* (12,1%), *kultura i sztuka* (7,9%) oraz *edukacja i wychowanie* (7,8%).

Wykres 1.4. Odsetek przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego według głównej dziedziny działalności w 2016 r.^a

Chart 1.4. Catholic parish-based organizations by main field of activity in 2016^a

a Dane nie sumują się do 100% ze względu na prezentację kilku wybranych dziedzin działalności.
a Percentages in lines do not add up to exactly 100% due to presenting chosen fields of activity

1.3. Założyciele i wiek organizacji

1.3. Founders and age of organizations

W publikacji zaklasyfikowano założycieli organizacji non-profit do czterech typów: osoby fizyczne, jednostki sektora publicznego (administracja rządowa, samorządowa i podległe im podmioty), jednostki non-profit (w tym podmioty kościelne i wyznaniowe) i jednostki sektora komercyjnego (podmioty gospodarcze nastawione na zysk). Organizacje mogły wskazać więcej niż jeden rodzaj założyciela.

Założyciele organizacji

Founders of organizations

Przeważająca większość rejestrowych organizacji sektora non-profit prowadzących działalność w 2016 r., została założona przez osoby fizyczne (86,5%). Zdecydowanie mniej podmiotów zostało utworzonych przez jednostki sektora publicznego (8,9%) i istniejące już podmioty non-profit (5,1%). Najrzadziej założycielem organizacji rejestrowych były jednostki sektora komercyjnego – 1,9% zbiorowości. Podmioty ekonomii społecznej oraz organizacje pożytku publicznego cechowały się podobną strukturą pod względem rodzaju założyciela. Zbliżona struktura charakteryzowała ponadto stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje, a także kółka rolnicze.

W przypadku społecznych podmiotów wyznaniowych, prawie wszystkie z nich powstały z inicjatywy już istniejących jednostek non-profit struktur kościelnych (97,7%). Z kolei pozostałe organizacje samorządów gospodarczych w 67,6% powołane zostały do życia przez jednostki sektora komercyjnego. W obu tych przypadkach wynika to ze specyfiki tych podmiotów.

Osoby fizyczne najrzadziej były założycielami społecznych podmiotów wyznaniowych (1,8%), a najczęściej ochotniczych straży pożarnych (91,7%) oraz typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (91,5%). Natomiast typem organizacji najczęściej powoływanym do życia przez podmioty sektora publicznego były stowarzyszenia sportowe (9,7%). Istniejące już jednostki non-profit tworzyły najmniej ochotniczych straży pożarnych (4,0%). Z kolei jednostki sektora komercyjnego nie uczestniczyły w powstaniu żadnego koła łowieckiego.

Tablica 1.1. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju założyciela w 2016 r.^a
Table 1.1. Register non-profit organizations by founders in 2016^a

Rodzaj organizacji <i>Type of organization</i>	Rodzaj założyciela <i>Founder</i>			
	osoba fizyczna <i>natural persons</i>	jednostka sektora publicznego <i>public government</i>	jednostka sektora non-profit <i>non-profit sector organizations</i>	jednostka sektora komercyjnego <i>commercial sector</i>
	% w wierszu <i>% in row</i>			
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	86,5	5,1	8,9	1,9
w tym: podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	87,0	5,1	8,7	1,8
w tym: organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	87,6	3,0	9,9	1,8
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	89,8	5,7	6,7	0,6
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and organizations</i>	91,5	3,7	7,2	0,9
stowarzyszenia sportowe <i>sports clubs</i>	86,1	9,7	7,0	0,0
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	91,7	6,0	4,0	0,5
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	84,8	-	13,8	0,0
Fundacje <i>Foundations</i>	88,0	2,6	6,4	4,4
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	1,8	-	97,7	-
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	51,9	3,8	17,4	24,7
w tym: kółka rolnicze <i>of which farmers organizations</i>	90,4	-	8,6	1,3

a Dane nie sumują się do stu procent ze względu na możliwość wskazania więcej niż jeden rodzaj założyciela.
a Percentages in lines do not add up to exactly 100% due to possibility of choosing more than one founder.

Tablica 1.2. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit w poszczególnych dziedzinach działalności według rodzaju założyciela w 2016 r.^a

Table 1.2. Register non-profit organizations in field of activity by founders in 2016^a

Dziedziny działalności <i>Fields of activity</i>	Rodzaj założyciela <i>Founder</i>			
	osoba fizyczna <i>natural persons</i>	jednostka sektora publicznego <i>public government</i>	jednostka sektora non-profit <i>non-profit sector organizations</i>	jednostka sektora komercyjnego <i>commercial sector</i>
	% w wierszu <i>% in row</i>			
Sport, turystyka, rekreacja, hobby <i>Sports, tourism, recreations, hobbies</i>	87,4	8,0	7,1	0,4
Ratownictwo <i>Rescue services</i>	91,4	5,9	4,3	0,5
Pomoc społeczna I humanitarna <i>Social services</i>	84,2	2,6	14,0	1,3
Kultura i sztuka <i>Culture and arts</i>	92,6	2,3	6,0	1,4
Edukacja i wychowanie, badania naukowe <i>Education and research</i>	80,2	4,0	15,6	1,4
Ochrona zdrowia <i>Health</i>	86,3	3,0	9,9	2,4
Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe <i>Business and professionals associations</i>	60,0	3,0	15,7	19,9
Ochrona środowiska <i>Environment</i>	93,0	3,0	3,9	1,7
Łowiectwo <i>Hunting</i>	85,1	2,0	13,6	0,0
Rynek pracy, aktywizacja zawodowa <i>Employment assistance</i>	90,9	2,8	6,3	2,0
Rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny <i>Local development</i>	93,7	5,8	6,2	4,0
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka <i>Law, advocacy, civil rights, politics</i>	93,5	2,0	5,3	0,5
Wsparcie trzeciego sektora <i>Philanthropic intermediaries and voluntarism promotion</i>	80,5	7,4	15,5	6,3
Pozostała działalność, w tym międzynarodowa i religijna <i>Other activities, including international and religious</i>	72,0	4,8	24,3	0,8

a Dane w wierszu nie sumują się do stu procent ze względu na możliwość wskazania więcej niż jeden rodzaj założyciela.
a Percentages in lines do not add up to exactly 100% due to possibility of choosing more than one founder.

Niezależnie od dziedziny działalności organizacji non-profit w 2016 r., zdecydowanie najczęściej wskazywanym rodzajem założyciela były osoby fizyczne. W przypadku sześciu dziedzin działalności udział osób fizycznych w tworzeniu organizacji przekroczył 90%. Osoby fizyczne jako założyciela, najrzadziej wskazywały podmioty zajmujące się *sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi* – 60,0%.

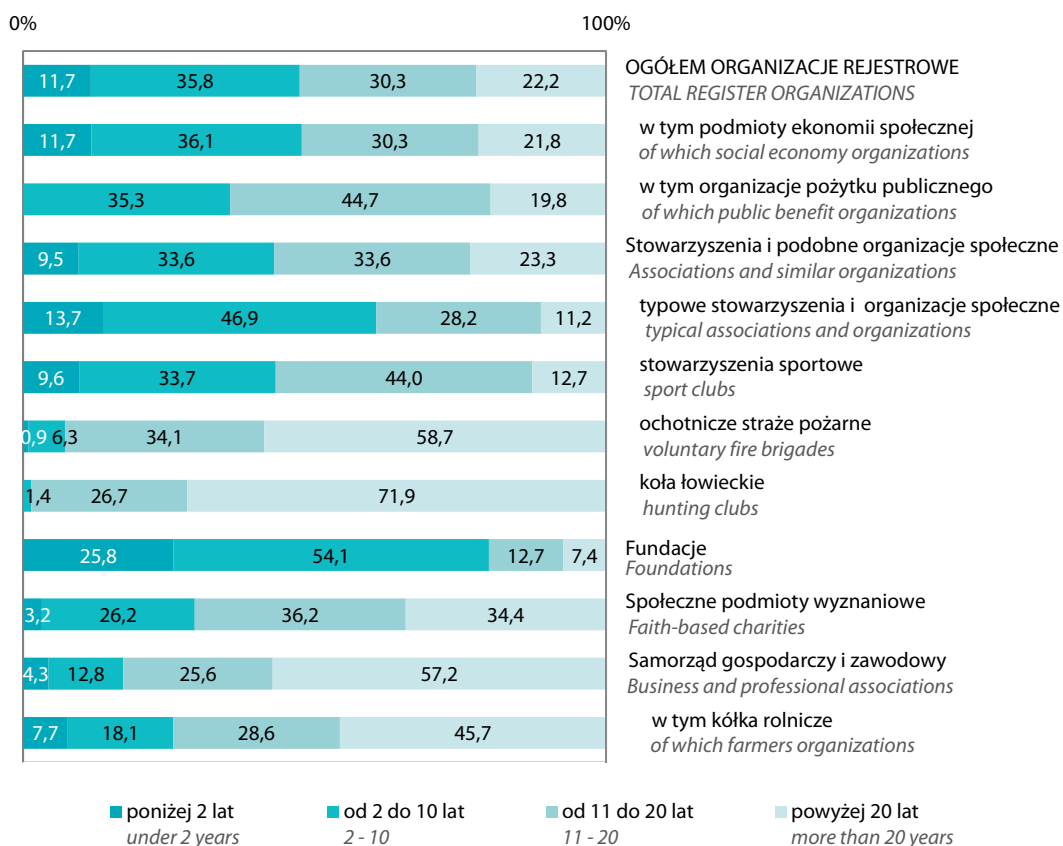
Natomiast założyciela z sektora publicznego najczęściej wskazały organizacje aktywne w dziedzinie sportu, turystyki, rekreacji i hobby (8,0%), a najrzadziej w zakresie łowiectwa oraz prawa, jego ochrony i praw człowieka (po 2,0%). Istniejące już jednostki non-profit najczęściej były wskazywane jako założyciel, przez organizacje aktywne w zakresie działalności międzynarodowej, religii i pozostałej działalności (24,3%), a najrzadziej w obszarze ochrony środowiska (3,9%).

Jednostki sektora komercyjnego, jako założyciela, najczęściej wskazywały instytucje prowadzące działalność w zakresie spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych (19,9%). Sektor komercyjny nie założył żadnego podmiotu w obszarze łowiectwa.

Wiek organizacji Age of organizations

W 2016 r. struktura organizacji non-profit według klas wieku, określonego na podstawie stażu prowadzenia działalności przez podmioty, była umiarkowanie zróżnicowana. Wśród rejestrowych jednostek najliczniejszą grupę (35,8%) stanowiły podmioty prowadzące działalność od 2 do 10 lat. Najmniejszy udział (11,7%) cechował podmioty ze stażem działalności poniżej 2 lat, a więc powstałe po 2014 r. Organizacje prowadzące działalność od 11 do 20 lat stanowiły 30,3% badanej zbiorowości.

Wykres 1.5. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według klas wieku organizacji w 2016 r.
Chart 1.5. Structure of register non-profit organizations by age class in 2016

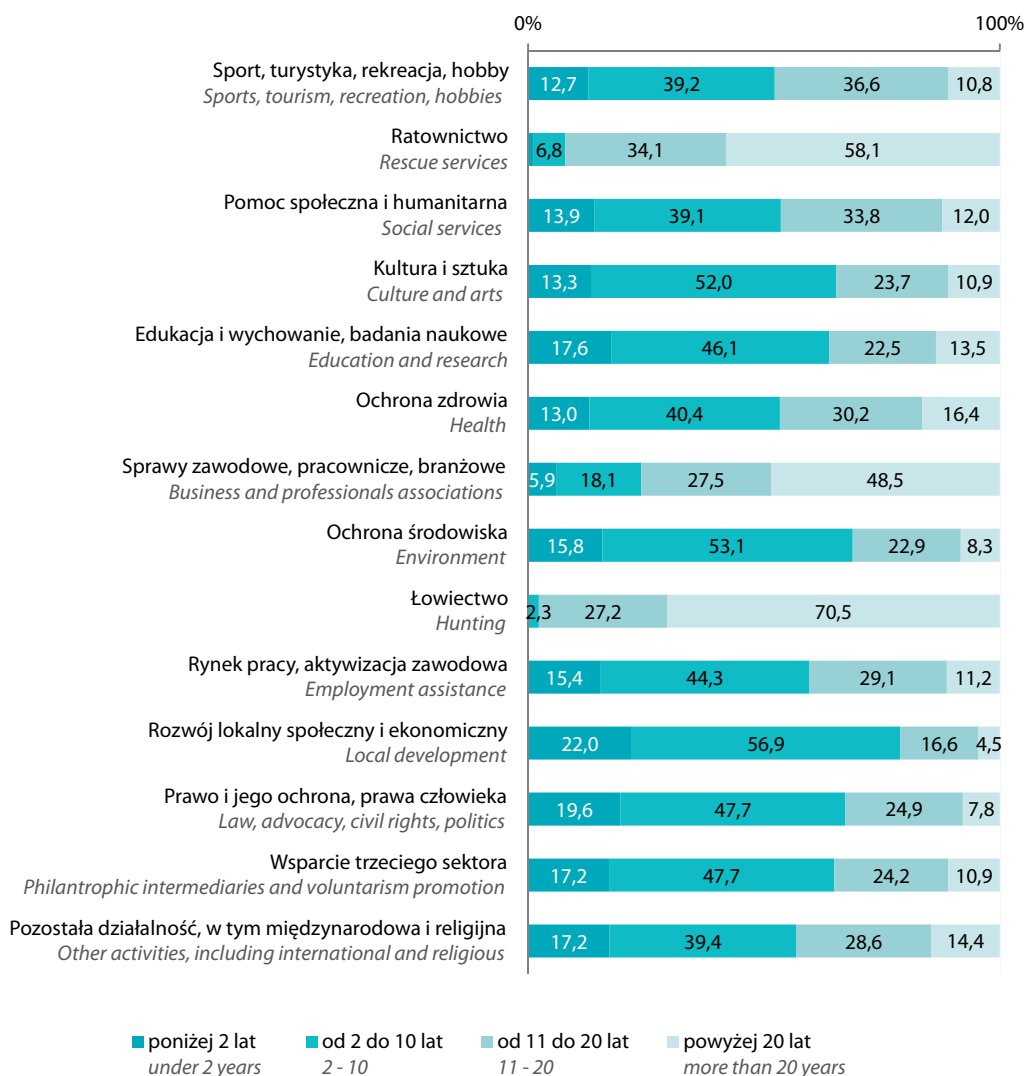

Udział podmiotów powstałych przed 1996 r. wyniósł 22,2%. Bardzo zbliżona struktura w 2016 r. cechowała podmioty ekonomii społecznej. W przypadku organizacji pożytku publicznego 44,7% zbiorowości stanowiły organizacje powstałe w latach 1996-2005.

W 2016 r. zdecydowanie najmłodszymi organizacjami były fundacje. Wśród nich 25,8% podmiotów prowadziło działalność krócej niż 2 lata, a ponad połowa (54,1%) nie dłużej niż 10 lat. Natomiast najstarsze są koła łowieckie – 71,9% z nich było aktywnych ponad dwie dekady. Przeważającym udziałem podmiotów z ponad 20-letnim stażem działalności, a więc powstałych przed 1996 r., wyróżniają się również ochotnicze straże pożarne (58,7%), a następnie samorządy gospodarcze i zawodowe (57,2%).

Wykres 1.6. Struktura rejestrowych organizacji non-profit w poszczególnych dziedzinach działalności według klas wieku organizacji w 2016 r.

Chart 1.6. Structure of register non-profit organizations in fields of activity by age class in 2016

W 2016 r. największy udział organizacji o najdłuższym stażu działania zaobserwowano w dziedzinach: łowiectwo (70,5%), ratownictwo (58,1%) oraz w sprawy zawodowe, pracownicze i branżowe (48,5%).

Podmioty non-profit powstałe po 2014 r. największy udział miały w ramach *rozwoju lokalnego* (22,0%), *prawa, jego ochrony i prawa człowieka* (19,6%) oraz *edukacji, wychowania i badań naukowych* (17,6%).

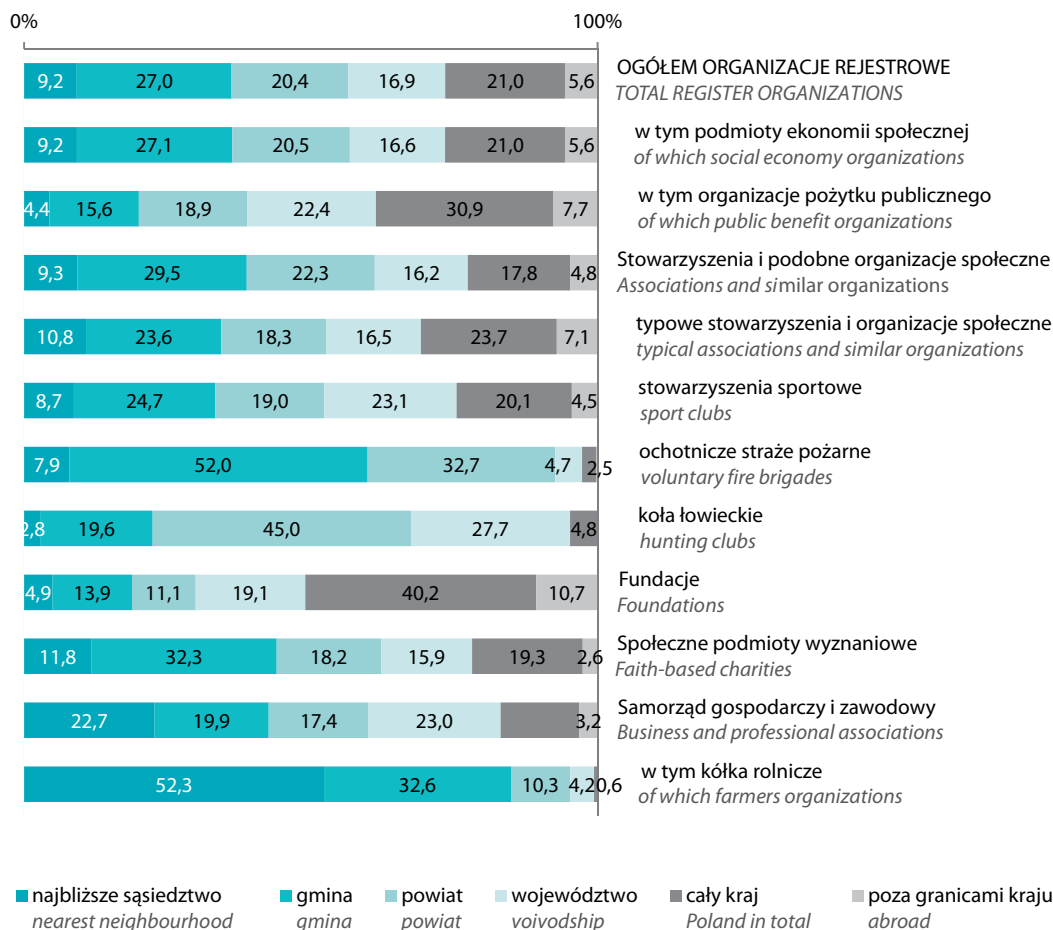
1.4. Terytorialny zasięg działalności

1.4. Territorial scope of activity

Organizacje non-profit prowadziły działalność na terenie: najbliższego sąsiedztwa, gminy, powiatu, województwa, całego kraju lub obszaru wykraczającego poza jego granice. Poniższa analiza obejmuje maksymalny zasięg prowadzonej przez poszczególne organizacje działalności.

Wykres 1.7. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według maksymalnego zasięgu ich działania w 2016 r.

Chart 1.7. Structure of register non-profit organizations by maximum territorial scope of activity in 2016

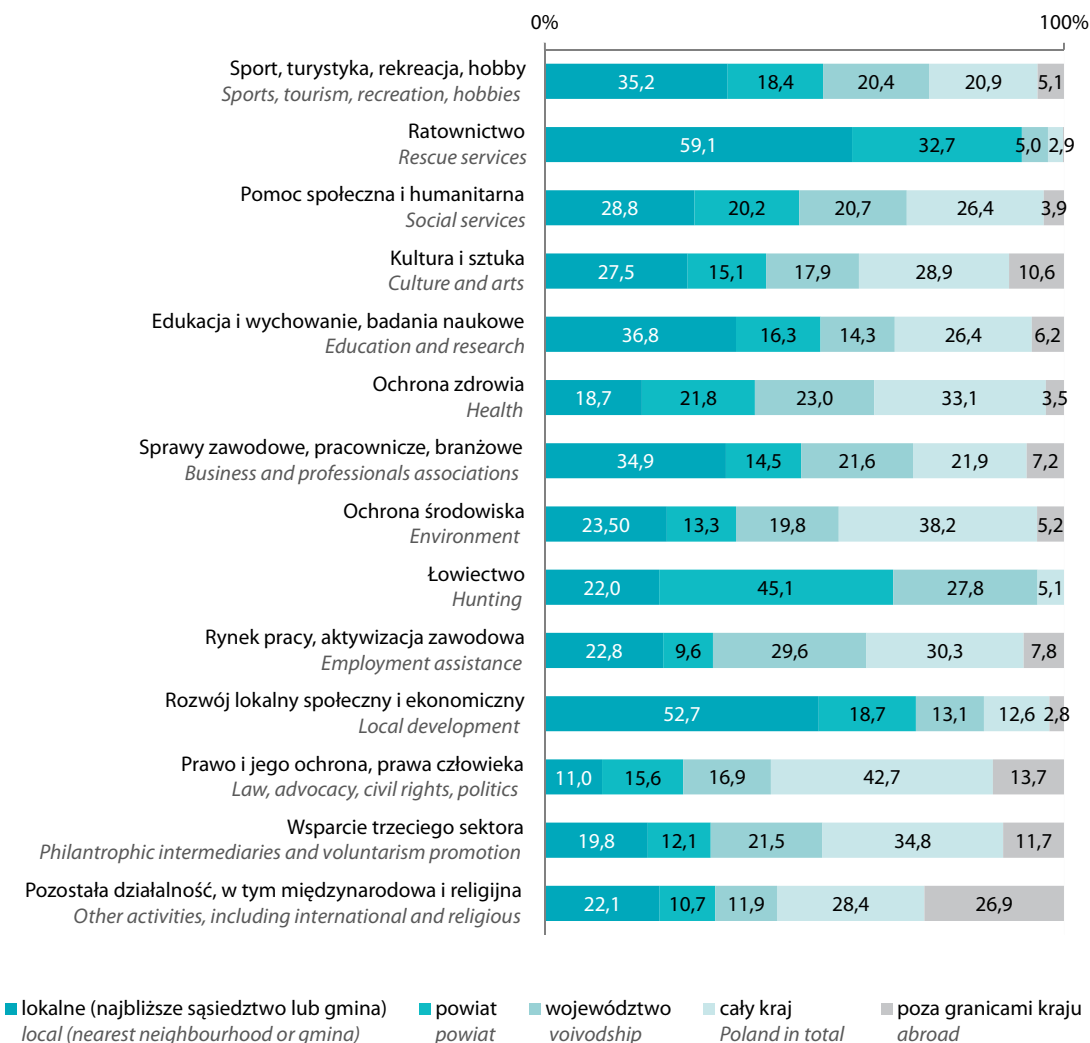
Analiza maksymalnego zasięgu działalności podmiotów rejestrowych wskazuje, że największa część jednostek działała w 2016 r. w skali lokalnej, tj. nie przekraczającej gminy (36,2%). Na obszarze powiatu lub w skali kraju działały zbliżone odsetki organizacji (odpowiednio 20,4% i 21,0%). Maksymalnie województwo jako obszar działań wskazało 16,9% jednostek, natomiast w skali wykraczającej poza Polskę - 5,6%. Najwyższy zasięg działania miały kółka rolnicze, z których 84,9% działało lokalnie, tj. na terenie

najbliższego sąsiedztwa lub gminy. Z kolei fundacje charakteryzowały się najwyższym odsetkiem jednostek działających w skali całego kraju, blisko dwukrotnie większym niż dla ogółu organizacji (40,2%). Również wśród fundacji, największa część jednostek prowadziła działania poza granicami Polski (10,7%). Organizacje pożytku publicznego znacznie częściej niż organizacje nie posiadające statusu OPP prowadziły działania w skali całego kraju (30,9% wobec 19,9%), a znacznie rzadziej koncentrowały swoje działania w najbliższym sąsiedztwie (odpowiednio 4,4% wobec 9,7%).

Wykres 1.8. Struktura rejestrowych organizacji non-profit w poszczególnych dziedzinach działalności według maksymalnego zasięgu ich działania w 2016 r.

Chart 1.8. Structure of register non-profit organizations in fields of activity by maximum territorial scope of activity in 2016

Działania lokalne to domena organizacji działających w dziedzinie *ratownictwa*, spośród których najbliższe sąsiedztwo lub co najwyżej gminę wskazało 59,1% jednostek, a kolejne 32,7% nie wykraczało poza powiat. Również ponad połowa organizacji w dziedzinie *rozwój lokalny* działała lokalnie (52,7%), a co najwyżej w powiecie - kolejne 18,7%. Natomiast najrzadziej na społeczności lokalne nastawione były organizacje, których główną dziedziną działalności było *prawo i jego ochrona* (11,0%).

Blisko połowa organizacji *łowieckich* działała maksymalnie w powiecie (45,1%), podczas gdy blisko pięciokrotnie rzadziej działały w tej skali organizacje z dziedziny *rynku pracy* (9,6%). Organizacje te najczęściej prowadziły aktywność maksymalnie w skali wojewódzkiej (*rynek pracy* - 29,6% i *łowiectwo* - 27,8%). Najczęściej w skali kraju działały organizacje, zajmujące się *prawem i jego ochroną, prawami człowieka* (42,7%), *ochroną środowiska* (38,2%), *wsparciem trzeciego sektora* (34,8%) lub *ochroną zdrowia* (33,1%). Wysokim udziałem operujących poza granicami kraju charakteryzowały się organizacje działające w *dziedzinie spraw międzynarodowych, religii i pozostałych* (26,9%), *prawo i jego ochrona* (13,7%) *wsparcie trzeciego sektora* (11,7%) i *kultura i sztuka* (10,9%).

Organizacje przyparafialne Kościoła katolickiego koncentrowały swoje działania głównie w skali lokalnej. Na obszarze obejmującym całą parafię, będącą podstawową jednostką organizacyjną Kościoła katolickiego działało w 2016 r. 69,7% jednostek, kolejne 14,9% - jedynie w części parafii. Prowadzenie działalności w skali większej niż jedna parafia zadeklarowało 15,4% przyparafialnych wspólnot.

Tablica 1.3. Struktura przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego w wybranych dziedzinach działalności według maksymalnego zasięgu ich działania w 2016 r.

Table 1.3. Structure of Catholic parish-based organizations in fields of activity by the maximum territorial scope of activity in 2016

Wybrane główne dziedziny działalności organizacji przyparafialnych Kościoła katolickiego <i>The main fields of activity Catholic parish-based organizations</i>	Maksymalny zasięg działalności <i>The maximum territorial scope</i>		
	Część parafii <i>The part of parish</i>	Cała parafia <i>The whole parish</i>	Więcej niż jedna parafia <i>More than parish</i>
	% w wierszu <i>% in row</i>		
Sport, turystyka, rekreacja, hobby <i>Sports, tourism, recreation, hobbies</i>	21,6	66,1	12,3
Pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo <i>Social and rescue services</i>	14,7	71,2	14,2
Kultura i sztuka <i>Culture and arts</i>	6,2	68,7	25,1
Edukacja i wychowanie, badania naukowe <i>Education and research</i>	16,5	61,9	21,6
Religia <i>Religion</i>	15,6	71,5	12,9

Analiza skali działania organizacji przyparafialnych zaangażowanych w pięciu najważniejszych dziedzinach działalności wskazuje, że w skali mniejszej niż parafia działały najczęściej organizacje zajmujące się *sportem, turystyką, rekreacją, hobby* (21,6%), a najrzadziej *kultury i sztuki* (6,2%). Działania skoncentrowane w jednej parafii prowadziły najczęściej jednostki, których główną dziedziną aktywności była *religia* (71,5%) oraz *pomoc społeczna* (71,2%). Działania wykraczające poza jedną parafię to domena jednostek działających głównie w dziedzinie *kultury i sztuki* (25,1%) oraz *edukacji* (21,6%).

1.5. Rodzaje i formy działalności

1.5. Types and forms of activity

Rodzaje działalności

Types of activity

Podstawowym rodzajem działalności organizacji non-profit jest działalność statutowa – nienastawiona na zysk i zgodna ze statutem organizacji, w którym wymienione są cele działalności oraz wskazane sposoby ich realizacji. Może być prowadzona w dwojakiej formie – jako działalność nieodpłatna bądź jako działalność odpłatna. W zakresie odpłatnej działalności statutowej dopuszcza się wprowadzenie opłat za usługi świadczone w ramach prowadzonej działalności statutowej, jednak pobierane opłaty nie mogą być wyższe niż koszty prowadzenia tej działalności. Dodatkowo organizacje sektora non-profit mogą prowadzić działalność gospodarczą ukierunkowaną na generowanie zysku finansowego, przy czym ewentualna nadwyżka powinna być przeznaczona wyłącznie na finansowanie działalności jednostki i realizację jej celów statutowych.

W 2016 r. 7 na 10 rejestrowych organizacji non-profit prowadziło wyłącznie nieodpłatną działalność statutową. Niecała 1/3 podmiotów oferowała dodatkowo płatne dobra i usługi, w tym 21,1% wyłącznie w ramach odpłatnej działalności statutowej, a 5,8% wyłącznie w ramach działalności gospodarczej. Jedyne niewielka grupa organizacji prowadziła równocześnie odpłatną działalność statutową oraz działalność gospodarczą (3,2%, tj. 2,9 tys.).

Najwyższy odsetek podmiotów prowadzących wyłącznie nieodpłatną działalność statutową odnotowano wśród ochotniczych straży pożarnych (90,4%), a w dalszej kolejności w stowarzyszeniach sportowych (73,8%). Łącznie blisko $\frac{3}{4}$ stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych zadeklarowało brak odpłatności za oferowane dobra bądź usługi. Na tle stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych wyróżniały się koła łowieckie, wśród których wystąpił najniższy wśród ogółu stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych oraz całej zbiorowości rejestrowych organizacji non-profit odsetek organizacji prowadzących wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (13,9%) oraz najwyższy udział jednostek pozyskujących środki w ramach odpłatnej działalności statutowej (67,5%). Ponadto koła łowieckie stosunkowo często angażowały się w działalność gospodarczą (18,6%).

Duże rozpowszechnienie odpłatnych form działalności zaobserwowano wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego. Jedyne 4 na 10 podmiotów realizowało cele statutowe prowadząc wyłącznie nieodpłatną działalność. Prowadzenie odpłatnej działalności statutowej, bez działalności gospodarczej zadeklarowało 22,7% z nich, a działalności gospodarczej bez odpłatnej statutowej – 23,4%. Jednocześnie 10,0% organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego prowadziło zarówno odpłatną działalność statutową, jak i działalność gospodarczą – był to najwyższy odsetek w całej badanej zbiorowości.

Pod względem rozpowszechnienia odpłatnych form działalności wyróżniały się również społeczne podmioty wyznaniowe. Spośród tych jednostek nieznacznie ponad połowa prowadziła wyłącznie działalność nieodpłatną, natomiast 38,6% świadczyło dodatkowo odpłatną działalność statutową. Działalność gospodarczą bądź odpłatną działalność statutową częściej podejmowały podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego (39,3% w stosunku do 29,0% wśród organizacji niebędących OPP).

Tablica 1.4. Struktura rejestrów organizacji non-profit według rodzaju działalności prowadzonej w 2016 r.
Table 1.4. Structure of register non-profit organizations by type of activity conducted in 2016

Rodzaj organizacji <i>Type of organization</i>	Rodzaj działalności <i>Type of activity</i>			
	wyłącznie nieodpłatna działalność statutowa <i>unpaid mission-related activity only</i>	odpłatna działalność statutowa i brak gospodarczej <i>paid mission-related activity, no economic activity</i>	działalność gospodarcza i brak odpłatnej działalności statutowej <i>economic activity, no paid mission-related activity</i>	odpłatna działalność statutowa oraz działalność gospodarcza <i>paid mission-related activity and economic activity</i>
	% w wierszu <i>% in row</i>			
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	69,9	21,1	5,8	3,2
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	70,2	21,1	5,6	3,1
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	60,7	27,7	6,1	5,5
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	74,2	20,0	3,6	2,2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and organizations</i>	71,8	21,6	3,9	2,7
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	73,8	21,6	2,1	2,5
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	90,4	6,4	3,0	0,2
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	13,9	67,5	13,8	4,8
Fundacje <i>Foundations</i>	55,0	24,3	13,6	7,2
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	51,7	38,6	7,4	2,2
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	43,9	22,7	23,4	10,0
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	59,5	15,3	23,6	1,6

Dziedziny odpłatnej działalności statutowej oraz działalności gospodarczej

Fields of paid mission-related activity and economic activity

Dla zapewnienia porównywalności danych o dziedzinach odpłatnej działalności statutowej i działalności gospodarczej są one prezentowane w formie działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007). W przypadku gdy dana organizacja prowadziła działalność gospodarczą lub odpłatną działalność statutową więcej niż w jednej dziedzinie wówczas wskazywała przeważający rodzaj działalności.

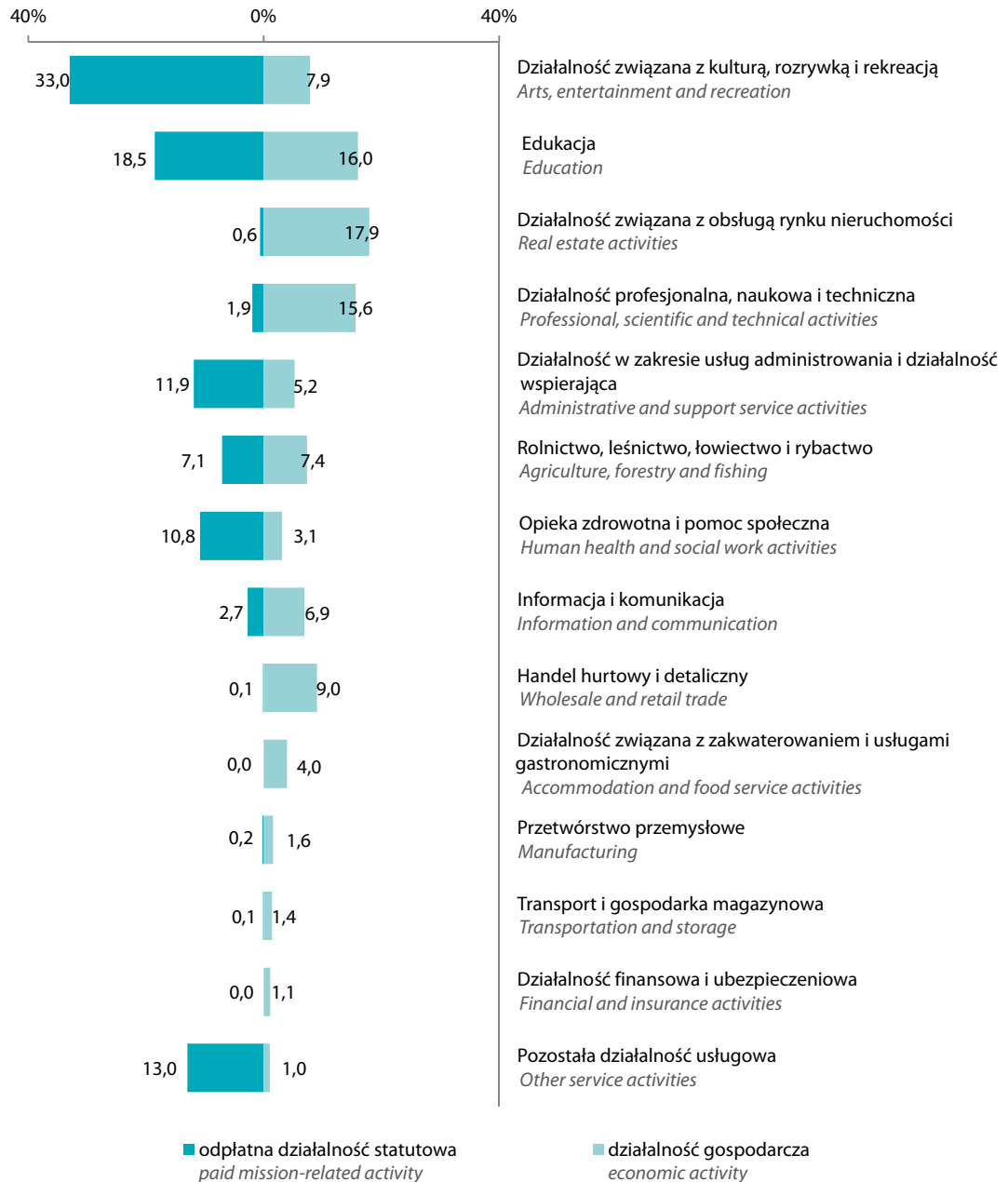
W 2016 r. 27,6 tys. tj. 30,1% rejestrowych organizacji non-profit prowadziło odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą. Podobnie jak w przypadku działalności statutowej ogółem również dziedziny, w ramach których podejmowano odpłatną działalność statutową i działalność gospodarczą, były zróżnicowane.

Wśród 22,3 tys. organizacji pozyskujących środki w ramach odpłatnej działalności statutowej aż 1/3 prowadziła działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją a blisko 1/5 oferowała usługi edukacyjne. Stosunkowo dużą grupę stanowiły również podmioty prowadzące działania w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej (11,9%), w szczególności związane z organizowaniem imprez turystycznych i rekreacyjnych, prowadzeniem obiektów turystycznych i rekreacyjnych, a ponadto podmioty zajmujące się opieką zdrowotną i pomocą społeczną (10,8%).

W zakresie działalności gospodarczej, którą w 2016 r. podejmowało 8,2 tys. organizacji non-profit, zaobserwowano dużą koncentrację jednostek wokół kilku działów PKD. Najczęściej prowadzono działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości (17,9%), polegającą przede wszystkim na wynajmowaniu i zarządzaniu nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi. Podobnie jak w przypadku odpłatnej działalności statutowej, stosunkowo duża część organizacji pozyskiwała środki świadcząc usługi edukacyjne (16,0%), przede wszystkim w ramach pozaszkolnych form kształcenia. Podobny odsetek organizacji non-profit prowadził działalność profesjonalną, naukową, techniczną (15,6%), m.in. w branżach związanych z reklamą, badaniami rynku i opinii. Co dziesiąta organizacja prowadząca działalność gospodarczą zajmowała się handlem hurtowym i detalicznym, a działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją, najczęściej podejmowaną w ramach odpłatnej działalności statutowej, prowadziło 7,9% organizacji.

Wykres 1.9. Najczęściej wskazywane dziedziny odpłatnej działalności statutowej i działalności gospodarczej^a prowadzonej przez rejestrowe organizacje non-profit w 2016 r. według działów PKD

Chart 1.9. The most frequently indicated fields of paid mission-related activity and economic activity^a conducted by register non-profit organizations in 2016 by NACE division

^a Podstawą procentowania są rejestrowe organizacje non-profit prowadzące odpowiednio - odpłatną działalność statutową i działalność gospodarczą.

a The basis for the percentages are register non-profit organizations that conduct paid mission-related activity and business activity.

Formy działalności statutowej

Forms of mission-related activity

Dla zdecydowanej większości rejestrowych organizacji non-profit podstawową formą prowadzenia działalności w 2016 r. było świadczenie usług (92,3%). Najczęściej oferowano usługi nieodpłatnie (86,2%), jednak część podmiotów świadczyła również usługi, za które pobierało opłaty nie większe niż poniesione koszty (24,3%). Najwyższy udział podmiotów oferujących swoje usługi bezpłatnie odnotowano wśród ochotniczych straży pożarnych (97,4%), najniższy natomiast w kołach łowieckich (59,6%), co może wiązać się z charakterem usług świadczonych przez te jednostki.

Wśród bezpłatnych usług istotnymi formami działania było animowanie współpracy między organizacjami (20,3%), mobilizowanie i edukowanie opinii publicznej (12,0%), a w dalszej kolejności reprezentowanie i obrona praw członków jednostki, innych grup ludzi, społeczeństwa, organizacji, firm itp. (8,3%). Animowaniem współpracy między organizacjami i instytucjami zajmowały się szczególnie często organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (34,5%), podobnie jak reprezentowaniem i obroną praw członków i innych grup (59,0%). Z kolei stosunkowo wysoki odsetek organizacji działających na rzecz mobilizowania i edukowania opinii publicznej odnotowano w typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (17,9%).

Świadczenie płatnych usług było głównie domeną kół łowieckich, gdzie aż 72,4% podmiotów pobierało opłaty za oferowane usługi. Stosunkowo wysoki udział takich organizacji zaobserwowano ponadto w społecznych podmiotach wyznaniowych (40,8%), a także wspomnianych już organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (32,7%).

Działalność inna niż usługowa polegała częściej na wsparciu materialnym (finansowym i rzeczowym) kierowanym do osób fizycznych bądź instytucji (17,2%) niż produkcji towarów – 2,6%. Wsparcie materialne oferowała blisko 1/3 fundacji, ponad 1/5 typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 1/5 społecznych podmiotów wyznaniowych. Działalność produkcyjna była marginalnym zjawiskiem wśród wszystkich grup organizacji.

Na tle ogółu rejestrowych organizacji non-profit wyróżniały się podmioty posiadające status OPP. Zaobserwowano wśród nich nieco mniejszy udział organizacji prowadzących działalność usługową (85,1%). Jednocześnie odsetek podmiotów świadczących płatne usługi był wśród nich o ponad 10 p. proc. wyższy niż wśród podmiotów nie posiadających omawianego statusu (odpowiednio 33,2% i 23,0%). Organizacje pożytku publicznego częściej niż pozostałe podmioty oferowały pomoc materialną dla osób i instytucji – działalnością tego typu zajmowała się aż 41,6% OPP, podczas gdy wśród podmiotów nie posiadających statusu OPP odsetek wyniósł 14,4%.

Tablica 1.5. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit według form w jakich była prowadzona działalność statutowa w 2016 r.
Table 1.5. Percentage of register non-profit organizations by forms of conducting mission-related activity in 2016

Rodzaje organizacji <i>Type of organization</i>	Świadczenie usług <i>Services</i>						Świadczenie usług płaconych <i>Paid services</i>	Wsparcie materialne <i>Material assistance</i>	Produkcja, wytwarzanie towarów <i>Production, manufacturing goods</i>
	Razem <i>Grand total</i>	Świadczenie usług bezpłatnych <i>Unpaid services</i>				Świadczenie usług płaconych <i>Paid services</i>			
		Razem <i>Total</i>	w tym <i>of which</i>						
			animowanie współpracy między organizacjami <i>developing cooperation between organizations</i>	mobilizowanie, edukowanie opinii publicznej <i>mobilizing, educating public opinion</i>	reprezentowanie i obrona praw członków jednostki, innych grup ludzi, społeczeństwa, organizacji, firm itp. <i>representing and protecting the rights of the entity's members, other groups of people, society, organizations, enterprises, etc.</i>				
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	92,3	86,2	20,3	12,0	8,3	24,3	17,2	2,6	
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	92,2	86,1	20,2	11,9	7,7	24,2	17,2	2,6	
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which PBO's</i>	85,1	78,8	20,2	16,1	8,4	33,2	41,6	4,0	
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	93,3	88,2	19,3	10,2	6,6	22,2	14,5	2,7	
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and organizations</i>	90,0	84,4	30,2	17,9	10,2	24,3	21,3	5,2	
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	95,6	91,6	8,8	2,1	0,9	24,1	10,4	0,5	
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	98,1	97,4	8,5	3,2	3,1	6,6	4,4	(0,0)	
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	92,8	59,6	9,2	5,7	21,2	72,4	9,8	0,2	
Fundacje <i>Foundations</i>	85,9	77,1	24,5	22,0	6,7	31,4	32,9	2,6	
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	90,9	64,1	7,0	6,1	5,0	40,8	20,0	2,7	
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	97,6	92,2	34,5	14,4	59,0	32,7	8,9	1,3	
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	96,5	90,0	27,8	4,6	40,6	16,9	8,8	1,4	

1.6. Odbiorcy działalności statutowej

1.6. Recipients of mission-related activity

Działalność rejestrowych organizacji non-profit na rzecz beneficjentów indywidualnych i instytucjonalnych

Activities of register non-profit organizations for individual and institutional recipients

W 2016 r. zdecydowana większość rejestrowych organizacji non-profit (90,9%) kierowała swoje działania bezpośrednio do osób fizycznych bądź do odbiorców instytucjonalnych, tj. innych organizacji, instytucji publicznych bądź firm prywatnych. Częściej jednak badane jednostki podejmowały działania na rzecz osób fizycznych (88,2%) niż na rzecz innych podmiotów (24,6%).

Ponad 2/3 organizacji non-profit stanowiły podmioty, których bezpośrednia działalność kierowana była wyłącznie do osób fizycznych (66,3%). Jednostki działające tylko na rzecz odbiorców instytucjonalnych tworzyły natomiast jedynie 2,7% zbiorowości. Organizacje, które prowadziły bezpośrednią działalność na rzecz obu wymienionych grup odbiorców jednocześnie stanowiły ponad 1/5 omawianej grupy.

Warto zauważyć, że organizacje non-profit różniły się istotnie pod względem odbiorców ich działalności. Wysoki odsetek organizacji kierujących swoje działania wyłącznie do odbiorców indywidualnych odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych oraz ochotniczych straży pożarnych (odpowiednio 85,5% i 85,0%). W kółkach rolniczych i stowarzyszeniach sportowych omawiany odsetek wyniósł odpowiednio 77,2% i 76,8%. Z kolei wśród kół łowieckich był wyraźnie niższy - działania wyłącznie na rzecz osób fizycznych prowadziło jedynie 20,8% podmiotów.

Wyłącznie na rzecz odbiorców instytucjonalnych najczęściej działały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (22,1%), a także wspomniane już koła łowieckie (9,0%). Jednocześnie organizacje te stosunkowo często deklarowały, że nie prowadziły działalności na rzecz żadnej z wymienionych grup beneficjentów – wśród kół łowieckich odsetek takich podmiotów wyniósł aż 58,0%, natomiast w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego – 12,8%.

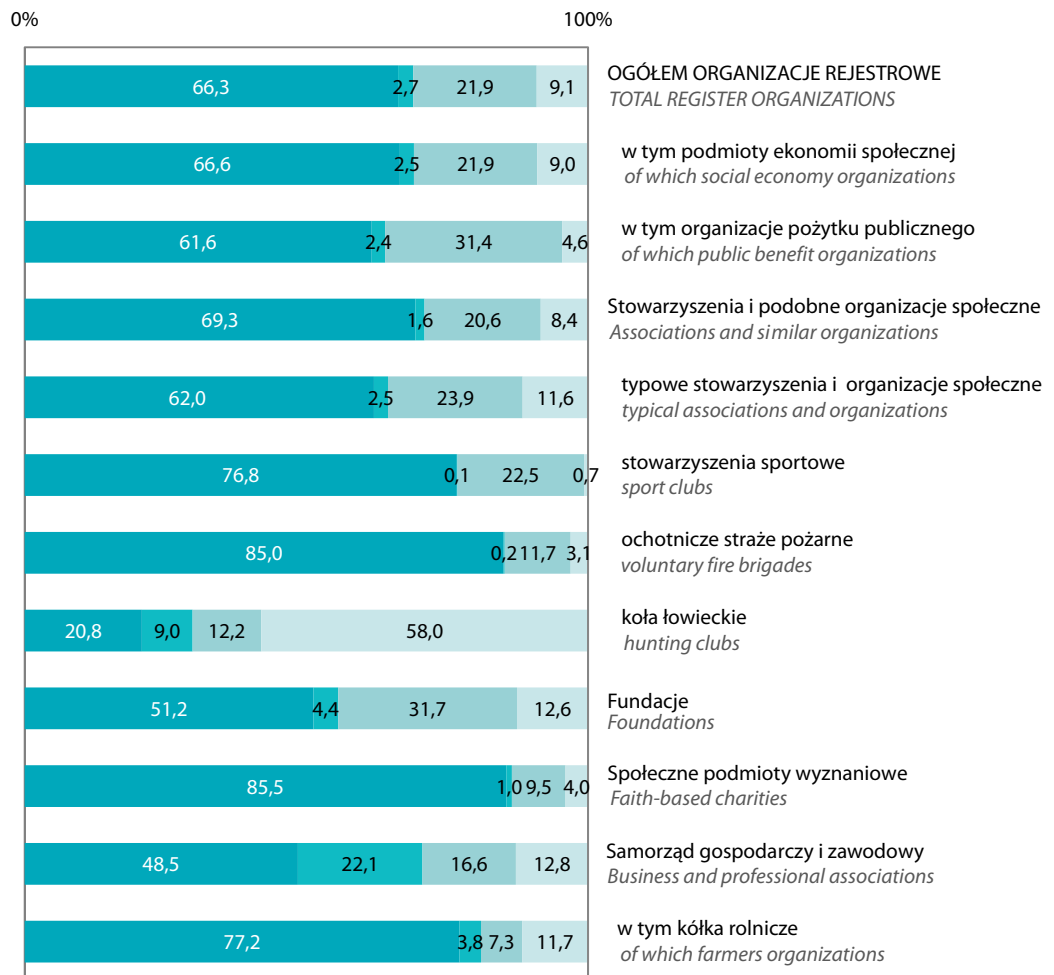
Stosunkowo szerokim zakresem działalności cechowały się fundacje. Choć ponad połowa z nich koncentrowała się na działalności skierowanej do osób fizycznych, to aż 31,7% działało zarówno na rzecz odbiorców indywidualnych, jak i innych organizacji, instytucji lub firm, i był to najwyższy odsetek w całej zbiorowości. Stosunkowo wysoki w porównaniu z innymi rodzajami organizacji był również odsetek podmiotów, których działalność nie była kierowana bezpośrednio do odbiorców (12,6%).

Pozyskiwane w ramach badania na formularzu SOF-1 dane dotyczące odbiorców działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji i społecznych podmiotów wyznaniowych charakteryzują się pewną specyfiką, która znacznie utrudnia ustalenie dokładnej liczby beneficjentów. z tego względu miarą, która posłużyła do określenia „typowej” liczby odbiorców korzystających z działalności przeciętnej organizacji jest mediana.¹³

¹³ Wspomniane problemy wynikają z kilku przyczyn. Po pierwsze, wiele organizacji nie prowadzi w ogóle ewidencji swoich beneficjentów, w związku z czym w opisywanym badaniu pozyskiwane są informacje wyłącznie o odbiorcach objętych systematycznymi działaniami, zatem najczęściej ujmowanych w rejestrach. Ponadto, znaczna część beneficjentów korzysta w jednym roku z działalności więcej niż jednej organizacji, co powoduje, że ujmowani są w rejestrach kilku podmiotów a w badaniu wykazywani kilkukrotnie. Oznacza to, że łączna suma beneficjentów może być zawyżona. Co więcej, zaobserwowano istotne zróżnicowanie organizacji pod względem liczby odbiorców ich działań. W badanej zbiorowości występowała niewielka grupa organizacji obejmująca swoją działalnością bardzo liczną grupę beneficjentów, w wyniku czego średnia arytmetyczna nie jest dobrą miarą pozwalającą ustalić „typową” liczbę beneficjentów przeciętnej organizacji. Na uzyskanie bardziej adekwatnych wyników pozwala mediana, ponieważ miara ta odporna jest na wartości skrajne (przede wszystkim niweluje wpływ niewielkiej grupy organizacji posiadających bardzo dużą liczbę beneficjentów). Wszystkie

Wykres 1.10. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju działań na rzecz odbiorców w 2016 r.

Chart 1.10. Structure of register non-profit organizations by types of activity for recipients in 2016

- bezpośrednia działalność tylko na rzecz osób fizycznych
direct activity for individual recipients only
- bezpośrednia działalność tylko na rzecz odbiorców instytucjonalnych
direct activity for institutional recipients only
- bezpośrednia działalność zarówno na rzecz osób fizycznych, jak i odbiorców instytucjonalnych
direct activity for individual recipients and institutional recipients
- brak bezpośredniej działalności na rzecz osób fizycznych oraz odbiorców instytucjonalnych
lack of activity for individual and institutional recipients

Najwyższą wartość mediany liczby odbiorców indywidualnych objętych systematycznymi działaniami odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych – połowa z nich w 2016 r. posiadała nie

zaprezentowane mediany dotyczące osób fizycznych zostały obliczone na podstawie organizacji posiadających beneficjentów, którzy z działalności danej organizacji korzystali systematycznie (tzn. przynajmniej dwukrotnie w ciągu roku).

więcej niż 60 beneficjentów prowadzonych działań. W stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych mediana liczby odbiorców wyniosła 49 osób, natomiast w fundacjach - 45 osób.

Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem poszczególnych rodzajów stowarzyszeń pod względem liczby indywidualnych odbiorców działań. Połowa typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych działała bezpośrednio na rzecz nie więcej niż 50 osób. W stowarzyszeniach sportowych mediana również wyniosła 50, natomiast w kołach łowieckich – 35. Najniższą wartość omawianej miary odnotowano natomiast wśród ochotniczych straży pożarnych (15), co nie zaskakuje ze względu na specyfikę działalności tych organizacji i fakt, że analizowana miara obejmowała wyłącznie bezpośrednich beneficjentów objętych systematycznym działaniem. Wyraźnie wyższą „typową” liczbą odbiorców wyróżniały się organizacje posiadające status OPP (80 osób).

Wśród organizacji non-profit działających na rzecz beneficjentów instytucjonalnych połowa podmiotów posiadała nie więcej niż 3 odbiorców. Wartość mediany była taka sama w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych oraz fundacjach (po 3 odbiorców) i nieco wyższa wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (5).

Rodzaje indywidualnych odbiorców działalności organizacji non-profit

Types of individual recipients of the activity of the non-profit organizations

W 2016 r. bezpośrednie działania na rzecz osób fizycznych polegające na dostarczaniu dóbr bądź świadczeniu usług prowadziło 81,0 tys. rejestrowych organizacji non-profit oraz 48,3 tys. przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego.

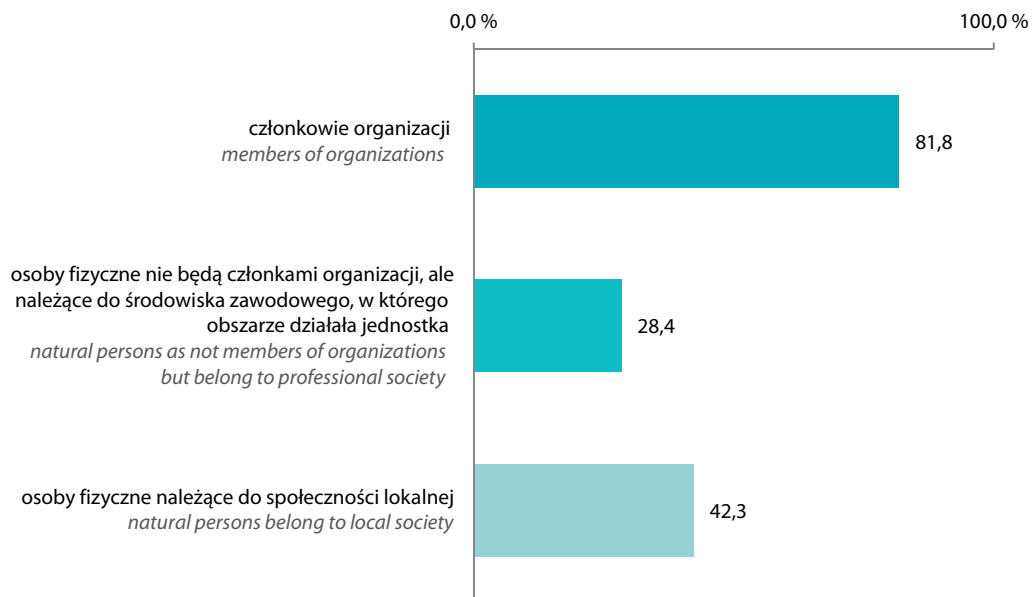
Wśród rejestrowych podmiotów sektora non-profit najbardziej zróżnicowane grono odbiorców posiadały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje oraz społeczne podmioty wyznaniowe. Najczęściej deklarowaną wśród nich grupą odbiorców indywidualnych objętych bezpośrednimi działaniami były dzieci i młodzież – wskazało je 56,6% badanych organizacji. Stosunkowo często jako adresatów prowadzonej działalności wskazywano osoby w wieku emerytalnym (20,8%), niepełnosprawnych (17,3%), a także dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym (12,4%). Społeczne podmioty wyznaniowe częściej niż stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje obejmowały swoimi działaniami dzieci i młodzież (65,9%) oraz oferowały wsparciem osobom ubogim (11,8%). Z kolei wśród fundacji zaobserwowano wyższy niż wśród pozostałych podmiotów udział organizacji obejmujących swoimi działaniami osoby z niepełnosprawnościami (24,9%), a także osoby samotnie wychowujące dzieci (10,7%).

W organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego udział podmiotów działających na rzecz osób fizycznych był jednym z niższych wśród organizacji non-profit (65,1%). Jednocześnie wśród odbiorców prowadzonych działań znajdowały się głównie osoby związane z daną jednostką. Aż 81,8% organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego zadeklarowało, że ich działalność adresowana była przede wszystkim do członków jednostki, a ponad 1/4 kierowała swoje działania do osób nie będących członkami organizacji, jednak należących do środowiska zawodowego, w którego obszarze działała jednostka (28,9%).

Podobnie jak działalność stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji i społecznych podmiotów wyznaniowych, również działania przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego posiadały szerokie grono odbiorców. Głównymi adresatami działań nierejestrowych organizacji non-profit były dzieci i młodzież (47,7%). Stosunkowo często oferowane usługi trafiały do osób starszych (30,1%) oraz ubogich (22,1%).

Wykres 1.11. Odsetek organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego działających bezpośrednio na rzecz osób fizycznych według rodzaju odbiorcy w 2016 r.

Chart 1.11. Percentage of business and professional associations conducting direct activities for natural persons by groups of individual recipients in 2016

Tablica 1.6. Odsetek organizacji non-profit działających na rzecz poszczególnych grup odbiorców wśród podmiotów prowadzących bezpośrednie i systematyczne działania na rzecz osób fizycznych w 2016 r.

Table 1.6. Percentage of non-profit organizations acting for individual groups of recipients among organizations conducting direct activities for natural persons in 2016

Grupy odbiorców indywidualnych Groups of recipients	ORGANIZACJE REJESTROWE ^a REGISTER ORGANIZATIONS ^a					ORGANIZACJE NIEREJESTROWE NON-REGISTER ORGANIZATIONS Przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego Catholic parish-based organization
	OGÓŁEM TOTAL	w tym OPP of which PBO's	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	Fundacje Foundations	Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	
Liczba organizacji działających na rzecz osób fizycznych (w tys.) Number of organizations operating for individuals (in thous.)	79,1	8,4	66,0	11,3	1,8	48,3
Liczba organizacji prowadzących systematyczne działania na rzecz osób fizycznych (w tys.) Number of organizations operating for individuals systematically (in thous.)	57,8	7,2	48,2	8,0	1,6	.
	% w kolumnie % in column					
Dzieci i młodzież Children and youth	56,6	58,2	56,9	53,2	65,9	47,7
Osoby w wieku emerytalnym Persons of retirement age	20,8	26,1	20,6	22,8	16,9	30,1
Niepełnosprawni oraz osoby przewlekle chore Disabled persons, dependent, chronically or terminally ill	18,9	44,5	16,3	32,3	28,9	23,5
niepełnosprawni disabled persons	17,3	40,7	15,1	28,9	24,3	18,8
osoby niesamodzielne, przewlekle lub nieuleczalnie chore dependent, chronically or terminally ill	5,6	16,6	4,3	12,1	13,3	14,8
Ubodzy, bezrobotni, bezdomni, dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem Poors, unemployes, homeless, children and youth at risk of social exclusion	19,5	28,2	17,9	28,8	22,9	25,9
ubodzy poors	6,3	12,6	5,2	12,0	11,8	22,1
bezrobotni unemployed	5,9	8,1	5,4	8,8	6,0	9,5
bezdomni homeless	1,9	4,9	1,4	4,4	5,5	8,1
dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym children and youth at risk of social exclusion	12,4	16,9	11,6	17,1	13,2	7,7
Wychodzący z uzależnienia, członkowie ich rodzin Persons recovering from addiction, members of their families	3,8	6,3	3,2	6,6	6,1	10,6
Ofiary przemocy Victims of violence	2,2	5,1	1,7	5,0	3,7	5,4
Osoby samotnie wychowujące dzieci Single parents	6,9	11,3	5,9	13,0	7,9	13,2

a Z wyłączeniem organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego.
a Excluding professional and business associations.

Formy działań kierowanych do beneficjentów indywidualnych

Forms of activity addressed to individual recipients

Analiza w zakresie form działań kierowanych do beneficjentów indywidualnych oraz organizowania imprez masowych przez rejestrowe organizacje non-profit obejmuje wyłącznie podmioty objęte badaniem na formularzu SOF-1: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe. Zgodnie z przyjętą definicją wszystkie wymienione typy organizacji są podmiotami ekonomii społecznej, stąd zbiorowość rejestrowych organizacji non-profit (z wyłączeniem organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego) jest w tym przypadku tożsama ze zbiorowością PES.

Zarówno rejestrowe organizacje non-profit objęte badaniem na formularzu SOF-1, jak i nierejestrowe organizacje kościelne podejmowały szereg różnorodnych działań skierowanych do odbiorców indywidualnych. Blisko 1/4 stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych w 2016 r. oferowała swoim beneficjentom więcej niż jeden rodzaj usług

Wśród omawianych organizacji rejestrowych aż 68,4% zajmowało się *organizowaniem czasu wolnego i wypoczynku* poprzez prowadzenie zajęć, spotkań i imprez sportowych, kulturalnych, muzycznych itp. Wśród ogółu stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych była to dominująca forma działalności - udział takich podmiotów wyniósł 71,2%, podczas gdy w społecznych podmiotach wyznaniowych był blisko dwa razy niższy (37,0%). Szczególnie wysoki odsetek organizacji świadczących usługi w omawianym zakresie zaobserwowano wśród stowarzyszeń sportowych (98,6%) oraz kół łowieckich (81,5%).

We wskazywanych formach działań stosunkowo często pojawiało się również *ratownictwo* (17,6%), głównie za sprawą stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (21,0%), wśród których znaczną reprezentację posiadały ochotnicze straże pożarne. W OSP odsetek podmiotów deklarujących tę formę działalności był bardzo wysoki (92,6%), natomiast wśród fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych znikomy (odpowiednio 0,5% i 0,3%). Stosunkowo często rejestrowe organizacje non-profit (z wyłączeniem organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego) oferowały usługi edukacyjne (16,5%), w szczególności *kursy i szkolenia* (11,3%), a także *doradztwo i poradnictwo specjalistyczne* (10,1%). Najczęściej prowadzeniem placówek edukacyjnych (przedszkoli, szkół) zajmowały się społeczne podmioty wyznaniowe (40,2%), natomiast *doradztwem i poradnictwem specjalistycznym (psychologicznym, prawnym itp.)* oraz *organizowaniem kursów i szkoleń* – fundacje (odpowiednio 24,0% i 22,9%).

Tabela 1.7. Odsetek organizacji non-profit podejmujących poszczególne rodzaje działań na rzecz osób fizycznych w 2016 r.^a

Table 1.7. Percentage of non-profit organizations acting particular forms of activity adressed to individual recipients in 2016^a

Rodzaje działalności <i>Forms of activity</i>	ORGANIZACJE REJESTROWE ^b <i>REGISTER ORGANIZATIONS^b</i>					ORGANIZACJE NIEREJESTROWE <i>NON-REGISTER ORGANIZATIONS</i>
	OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	w tym OPP <i>of which PBO's</i>	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	Fundacje <i>Foundations</i>	Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	Przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego <i>Catholic parish- based organization</i>
Liczba organizacji działających na rzecz osób fizycznych (w tys.) <i>Number of organizations operating for individuals (in thous.)</i>	79,1	8,4	66,0	11,3	1,8	48,3
			% w kolumnie <i>% in column</i>			
Organizowanie czasu wolnego oraz wypoczynku <i>Recreational services</i>	68,4	68,1	71,2	57,1	37,0	31,3
Prowadzenie placówek edukacyjnych oraz organizowanie szkoleń i kursów <i>Education, trainings, courses</i>	16,5	21,0	13,7	28,3	44,6	18,4
nauczanie (prowadzenie placówek edukacyjnych) <i>education</i>	6,0	7,5	4,8	7,6	40,2	14,4
szkolenia i kursy <i>trainings, courses</i>	11,3	14,9	9,4	22,9	5,5	6,5
Doradztwo, poradnictwo specjalistyczne oraz interwencja kryzysowa <i>Consultancy and specialist counselling services, crisis intervention</i>	11,1	23,2	8,7	24,7	12,3	4,8
doradztwo i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawne itp.) <i>consultancy and specialist counselling services (psychological, law)</i>	10,1	22,1	7,7	24,0	11,7	1,6
interwencja kryzysowa (np. telefon zaufania, interwencja środowiskowa) <i>crisis intervention</i>	2,0	4,7	1,7	3,0	2,6	3,6
Pomoc materialna <i>Material assistance</i>	10,4	30,5	7,8	22,8	25,3	28,2
pomoc rzeczowa <i>aid in kind</i>	5,0	16,9	3,6	12,4	12,7	20,2
pomoc finansowa <i>financial assistance</i>	4,7	16,1	3,3	12,7	7,4	12,4
pomoc żywnościowa <i>food aid</i>	3,9	11,4	3,1	6,3	18,8	15,1

Tabela 1.7. Odsetek organizacji non-profit podejmujących poszczególne rodzaje działań na rzecz osób fizycznych w 2016r. ^a (dok.)

Table 1.7. Percentage of non-profit organizations acting particular forms of activity addressed to individual recipients in 2016^a (cont.)

Rodzaje działalności <i>Forms of activity</i>	ORGANIZACJE REJESTROWE ^b <i>REGISTER ORGANIZATIONS^b</i>					ORGANIZACJE NIEREJESTROWE <i>NON-REGISTER ORGANIZATIONS</i>
	OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	w tym OPP <i>of which PBO's</i>	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	Fundacje <i>Foundations</i>	Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	Przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego <i>Catholic parish- based organization</i>
Leczenie, rehabilitacja oraz praca terapeutyczna <i>Medical treatment, rehabilitation and therapeutic assistance</i>	8,1	30,1	6,1	17,1	24,3	3,7
leczenie, rehabilitacja <i>medical treatment, rehabilitation</i>	4,2	19,3	3,1	9,3	13,4	2,0
praca terapeutyczna (świetlice terapeutyczne, warsztaty terapii zajęciowej) <i>therapeutic assistance (therapeutic day care centers, occupational therapy workshops)</i>	5,3	17,7	4,1	10,2	18,0	1,9
Usługi opiekuńcze oraz zakwaterowanie <i>Care services, accommodation</i>	3,4	10,1	2,4	5,6	27,2	10,4
usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne <i>care services, rehabilitation</i>	2,2	7,3	1,4	4,1	20,9	4,1
zapewnianie schronienia, noclegu, pobytu <i>temporary shelter, accommodation</i>	1,6	3,8	1,2	2,0	14,3	6,6
Ratownictwo <i>Rescue services</i>	17,6	3,5	21,0	0,5	0,3	0,6
Wsparcie duchowe, modlitwa <i>Spiritual support, prayer</i>	3,5	6,9	2,0	5,8	44,8	78,5
Inne formy działalności <i>Other activities</i>	1,4	1,6	1,3	2,0	0,7	10,4

a Procenty dotyczą liczby organizacji prowadzących działania na rzecz osób fizycznych. Odsetki w kolumnach nie sumują się do 100, ponieważ wiele organizacji prowadziło więcej niż jeden rodzaj działalności

a The percentages concern the number of organizations conducting activities for individual recipients Percentages in columns do not add up to 100, because many organizations have run more than one type of activity.

b Z wyłączeniem organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego.

b Excluding professional and business associations.

Świadczeniem pomocy materialnej, w tym rzeczowej, finansowej i żywieniowej zajmowała się co dziesiąta spośród omawianych rejestrowych organizacji non-profit. W społecznych podmiotach wyznaniowych oraz fundacjach udział takich podmiotów wyniósł odpowiednio 25,3% i 22,8% i był wyraźnie wyższy niż wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (7,8%). Większą aktywność organizacji rejestrowych objętych badaniem SOF-1 zaobserwowano również w zakresie *leczenia, rehabilitacji i pracy terapeutycznej*. Usługi z tego zakresu świadczyło 24,3% społecznych podmiotów wyznaniowych, 17,1% fundacji i jedynie 6,1% spośród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych.

Wśród przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego naturalnie dominującą formą działalności było *wsparcie duchowe i modlitwa*, w tym działalność rekolekcyjna (78,5%). Podobnie jak wśród rejestrowych organizacji non-profit istotną formą działalności było również *organizowanie czasu wolnego i wypoczynku* (31,3%). Ponadto jednostki te, częściej niż pozostałe organizacje sektora non-profit oferowały swoim odbiorcom *wsparcie materialne* (28,2%), w szczególności pomoc rzeczową (20,2%). Blisko 1/5 organizacji przyparafialnych prowadziła działalność edukacyjną, a co dziesiąta świadczyła *usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne* oraz inne związane z *zapewnieniem schronienia, pobytu*.

Organizowanie imprez masowych

Organization of mass events

W odniesieniu do stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji i społecznych podmiotów wyznaniowych za imprezy masowe uznano wydarzenia skierowane do szerokiej grupy odbiorców, w których udział wzięło co najmniej 100 osób, takie jak koncerty, przedstawienia artystyczne, zawody sportowe, pikniki, festyny, parady oraz manifestacje itp. Analiza w tym podrozdziale nie uwzględnia organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego ze względu na brak danych na temat wydarzeń organizowanych przez te podmioty.

Poza dostarczaniem dóbr lub świadczeniem usług na rzecz konkretnych beneficjentów organizacje non-profit zajmowały się działaniami skierowanymi do szerszych grup odbiorców, m.in. organizując imprezy. Tego typu aktywność podejmowała przynajmniej raz w 2016 r. ponad 1/3 stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych.

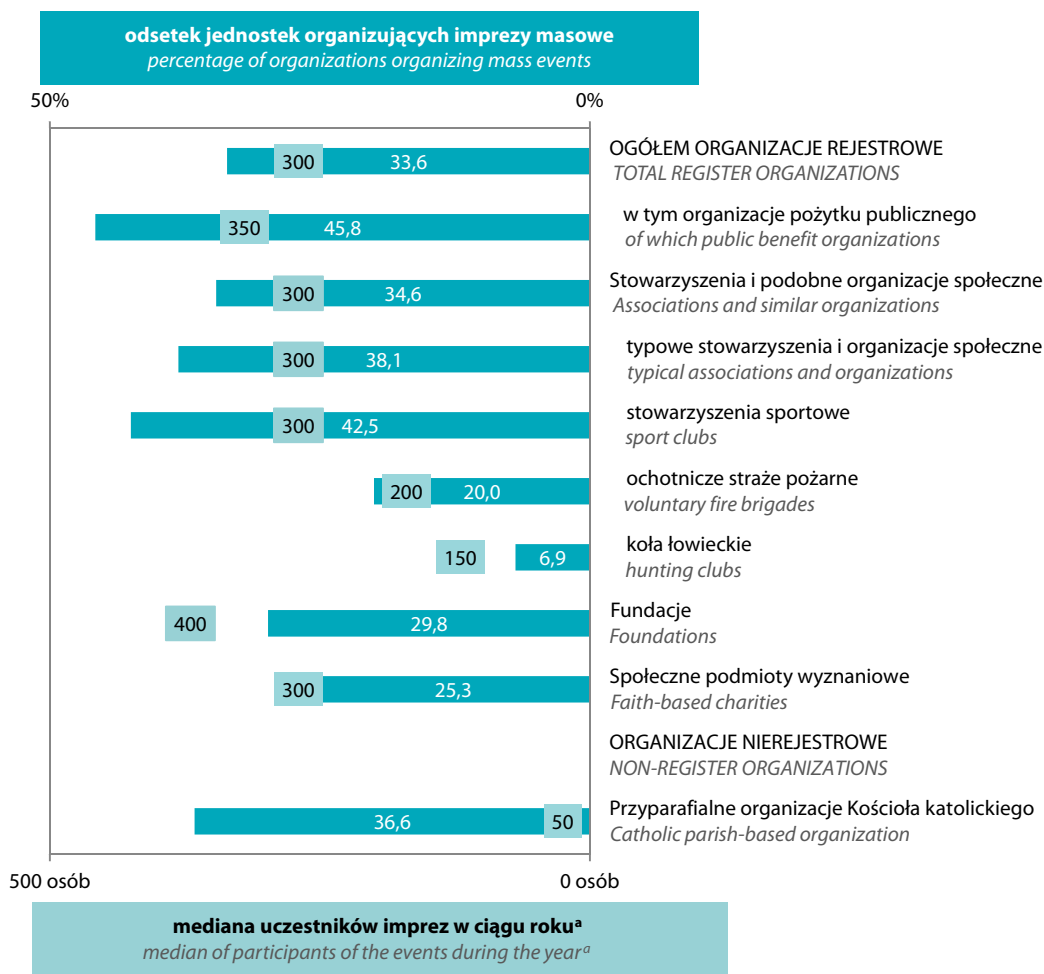
Zarówno odsetek podmiotów organizujących imprezy, jak i liczba uczestników tych wydarzeń znacznie różniły się w zależności od rodzaju organizacji. Najwyższy udział organizacji, które przynajmniej raz w 2016 r. podjęły się organizacji imprezy zaobserwowano wśród stowarzyszeń sportowych (42,5%), najniższy natomiast wśród kół łowieckich (6,9%).

Warto zauważyć, że wydarzenia organizowane przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe najczęściej nie były duże i gromadziły stosunkowo niewielką liczbę uczestników. W połowie omawianych podmiotów liczba uczestników wszystkich imprez zorganizowanych w ciągu roku nie przekroczyła 300 osób. W stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych oraz społecznych podmiotach wyznaniowych mediana liczby uczestników imprez była taka sama jak dla ogółu badanej zbiorowości (300). Wśród fundacji, mimo że odsetek podmiotów organizujących imprezy masowe był niższy niż w stowarzyszeniach, to zaobserwowano najwyższą wartość analizowanej miary (400 uczestników).

Nieco inny charakter miała działalność przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego, które w zdecydowanej większości skupiały swoje działania wokół jednej parafii (84,2%). Mimo że ponad 1/3 nierejestrowych organizacji kościelnych organizowała akcje kierowane do szerszego niż dana wspólnota grona odbiorców (36,6%), to wydarzenia te miały bardzo kameralny charakter - w połowie omawianych jednostek wzięło w nich udział nie więcej niż 50 osób.

Wykres 1.12. Organizacja imprez masowych przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe w 2016 r. (w %)

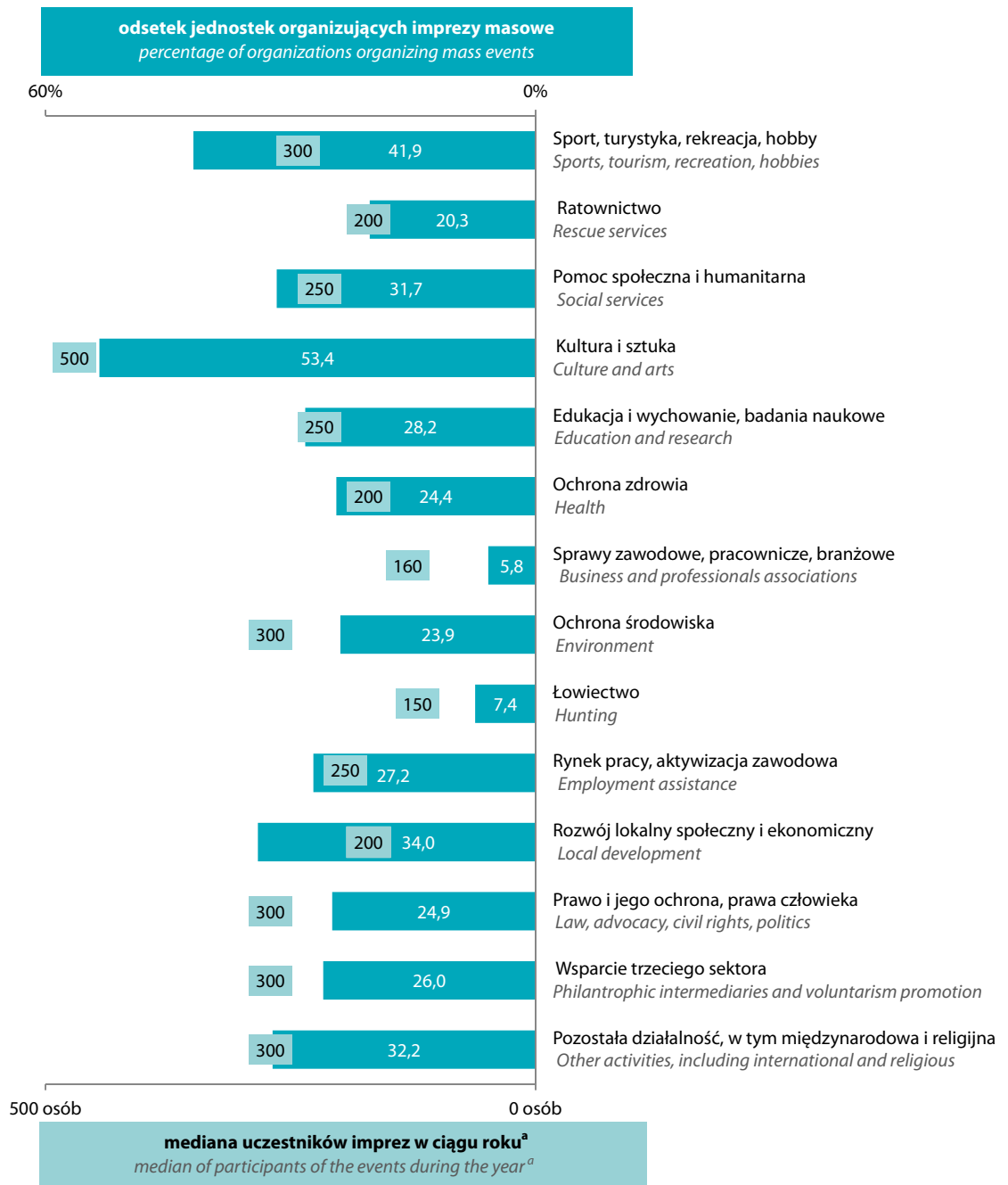
Chart 1.12. Organization of mass events by associations and similar social organizations, foundations and faith-based charities in 2016 (in %)

^a Mediana obliczona dla podmiotów organizujących imprezy masowe.
^a Median calculated for entities organizing mass events.

Istotne zróżnicowanie organizacji non-profit pod względem organizacji imprez masowych zaobserwowano biorąc pod uwagę dziedziny działalności statutowej badanych podmiotów. W 2016 r. największy udział jednostek organizujących wydarzenia skierowane do szerokiego grona odbiorców odnotowano wśród organizacji zajmujących się *kulturą i sztuką* (53,4%). Jednocześnie wydarzenia kulturalne i artystyczne skupiały największe grono odbiorców - w połowie organizacji działających w obszarze kultury i sztuki mediana liczby uczestników wszystkich imprez zorganizowanych w ciągu roku wyniosła 500 osób. Stosunkowo wysoki odsetek podmiotów organizujących imprezy wystąpił również wśród jednostek prowadzących działalność w dziedzinie *sportu, turystyki, rekreacji, hobby* (41,9%). Mediana liczby uczestników wydarzeń organizowanych przez te podmioty wyniosła 300 osób. Imprezy organizowała ponadto 1/3 jednostek działających na rzecz *rozwoju lokalnego* (34,0%), a także 31,7% organizacji, których główną dziedziną działalności była *pomoc społeczna i humanitarna*.

Wykres 1.13. Organizacja imprez masowych przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje i społeczne podmioty wyznaniowe według głównej dziedziny działalności statutowej w 2016 r. (w %)
 Chart 1.13. Organization of mass events by associations and similar social organizations, foundations and faith-based charities by main field of activity of register organizations in 2016 (in %)

^a Mediana obliczona dla podmiotów organizujących imprezy masowe.
^a Median calculated for entities organizing mass events.

Wydarzenia te gromadziły jednak mniejsze grono odbiorców - mediana liczby uczestników tych wydarzeń wyniosła odpowiednio 200 i 250 osób.

1.7. Baza członkowska

1.7. *The membership base*

Podmioty sektora non-profit to głównie organizacje członkowskie, najczęściej stowarzyszenia, które według ram ustawowych opierają swoją działalność przede wszystkim na pracy społecznej zrzeszonych w nich osób i przychodach ze składek członkowskich. Członkami omawianych podmiotów mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne (np. inne organizacje, podmioty gospodarcze lub instytucje). Wśród organizacji non-profit nieczłonkowski charakter mają fundacje i 2/3 społecznych podmiotów wyznaniowych, natomiast do organizacji samorządu gospodarczego czy związków stowarzyszeń przynależą głównie osoby prawne.

Według stanu na koniec 2016 r. rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały ponad 9,2 mln członków, z czego 98,4% dotyczyło członkostw osób fizycznych. Natomiast zgodnie z danymi z badania spisowego jednostek przyparafialnych za 2013 r. organizacje kościelne skupiały ponad 2,6 mln osób.

Członkostwa osób fizycznych

Memberships of natural persons

Zdecydowana większość rejestrowych organizacji non-profit zrzeszała w 2016 r. osoby fizyczne (81,4%). W przypadku pozostałych podmiotów sektora jako ich bazę członkowską uwzględniono osoby należące do organów kolegialnych jednostki, takich jak: rada, zarząd, komisja itp. Łącznie objęte badaniem organizacje wykazały około 9,1 mln tak liczonych członkostw osób fizycznych¹⁴. Największą część członków skupiały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (84,2%), które stanowiły zarazem najliczniejszą grupę wśród analizowanych podmiotów i tworzyły blisko 80,0% rejestrowych organizacji non-profit. Ponad 60,0% członków zrzeszały typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne, przy czym stanowiły one 39,3% zbiorowości.

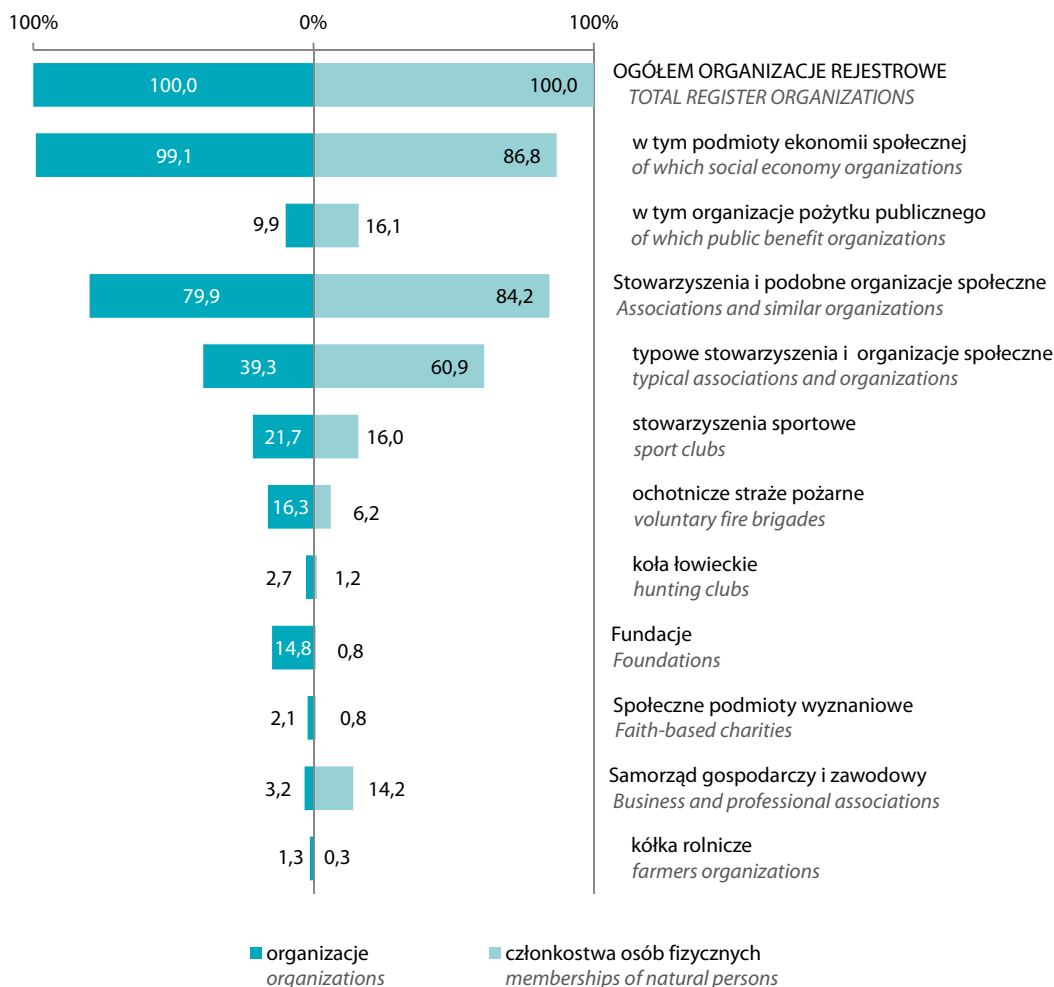
Drugie pod względem liczby członków, jak i liczebności organizacji były stowarzyszenia sportowe. Stanowiły one ponad 1/5 podmiotów i skupiały 16,0% członkostw. Ponadto znaczną część członków zrzeszały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (14,2%), mimo że tworzyły one zaledwie 3,2% zbiorowości rejestrowych organizacji. Należy jednak pamiętać, że wśród podmiotów tego rodzaju znajdują się samorzady zawodowe zawodów zaufania publicznego, w których członkostwo jest obowiązkowe, np. dla osób wykonujących zawody medyczne i prawnicze. Istotną pod względem członkostwa grupą organizacji są również ochotnicze straże pożarne. Ich udział w zasobach członkowskich wyniósł ponad 6,0%, a jednostki te stanowiły 16,3% organizacji. Podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego, tworzące blisko 1/10 zbiorowości skupiały 16,1% członkostw.

---

¹⁴ Termin „członkostwo” odnosi się do łącznej liczby pozycji na listach członków w poszczególnych organizacjach. Oznacza to, że poszczególna osoba mogła być uwzględniana wielokrotnie, jeśli należała do więcej niż jednej organizacji.

Wykres 1.14. Struktura liczby członkostw osób fizycznych^a i liczby rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r.

Chart 1.14. Structure of the number of memberships of natural persons^a and the number of register non-profit organizations in 2016

a Dla fundacji i innych organizacji nie zrzeszających osób fizycznych uwzględniono liczbę członków organów kolejalnych organizacji (zarząd, rada itp.).

a For foundations and other organizations whose members are not natural persons include members of their collective bodies (in the Management Board, the Council, etc.).

W 2016 r. rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały średnio 99 osób, jednak połowa z nich zadeklarowała nie więcej niż 23 członków. Wyższą przeciętną liczbą członków charakteryzowały się podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego (161). Na tle ogółu zbiorowości wyróżniają się organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, gdzie odnotowano najwyższą średnią liczbę członkostw (443). Wśród nich znalazły się kółka rolnicze, w których potencjał członkowski był najniższy (25). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego były ponadto jednostkami, wśród których zaobserwowano największe zróżnicowanie organizacji pod względem posiadanej bazy członkowskiej, o czym świadczy blisko 16-krotna różnica pomiędzy średnią a medianą liczbą członkostw. Duże różnice odnotowano również wśród społecznych podmiotów wyznaniowych, które zrzeszały przeciętnie 37 członków, jednak połowa z nich zadeklarowała nie więcej niż 1 członkostwo.

Okolo 41,6% wszystkich członkostw w organizacjach rejestrowych to kobiety. Wysoki stopień feminizacji charakteryzował społeczne podmioty wyznaniowe (61,0%). Kobiety stanowiły również ponad połowę członków organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (54,2%). Istotne zróżnicowania pod względem udziału kobiet zaobserwowano w zbiorowości stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. Wśród typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych kobiety stanowiły 47,1% członków, podczas gdy wśród organizacji zrzeszających łowczych dominowali mężczyźni (98,1%). Również wśród ochotniczych straży pożarnych udział kobiet nie był wysoki (12,1%).

Tabela 1.8. Członkostwa osób fizycznych^a w organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.
Table 1.8. Memberships of natural persons^a in the non-profit organizations by types of organizations in 2016

Rodzaje organizacji <i>Types of organizations</i>	Członkostwa <i>Memberships</i>			
	Ogółem (w mln) <i>Total (in mln)</i>	kobiety (w %) <i>women (in %)</i>	średnia <i>average</i>	mediana <i>median</i>
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS	9,1	41,6	99	23
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	7,9	39,4	87	23
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	1,5	48,5	161	24
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar social organizations</i>	7,7	39,3	104	28
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and organizations</i>	5,5	47,1	153	25
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	1,5	22,6	73	27
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	0,6	12,1	38	32
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	0,1	1,9	44	40
Fundacje <i>Foundations</i>	0,1	42,9	5	4
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	0,1	61,0	37	1
Samorząd zawodowy i gospodarczy <i>Professional and business associations</i>	1,3	54,2	443	28
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	#	52,5	25	20

a Dla fundacji i innych organizacji niezrzeszających osób fizycznych uwzględniono liczbę członków organów kolegialnych organizacji (zarząd, rada itp.).

a For foundations and other organizations whose members are not natural persons include the number of members of their collective bodies (in the Management Board, the Council, etc.).

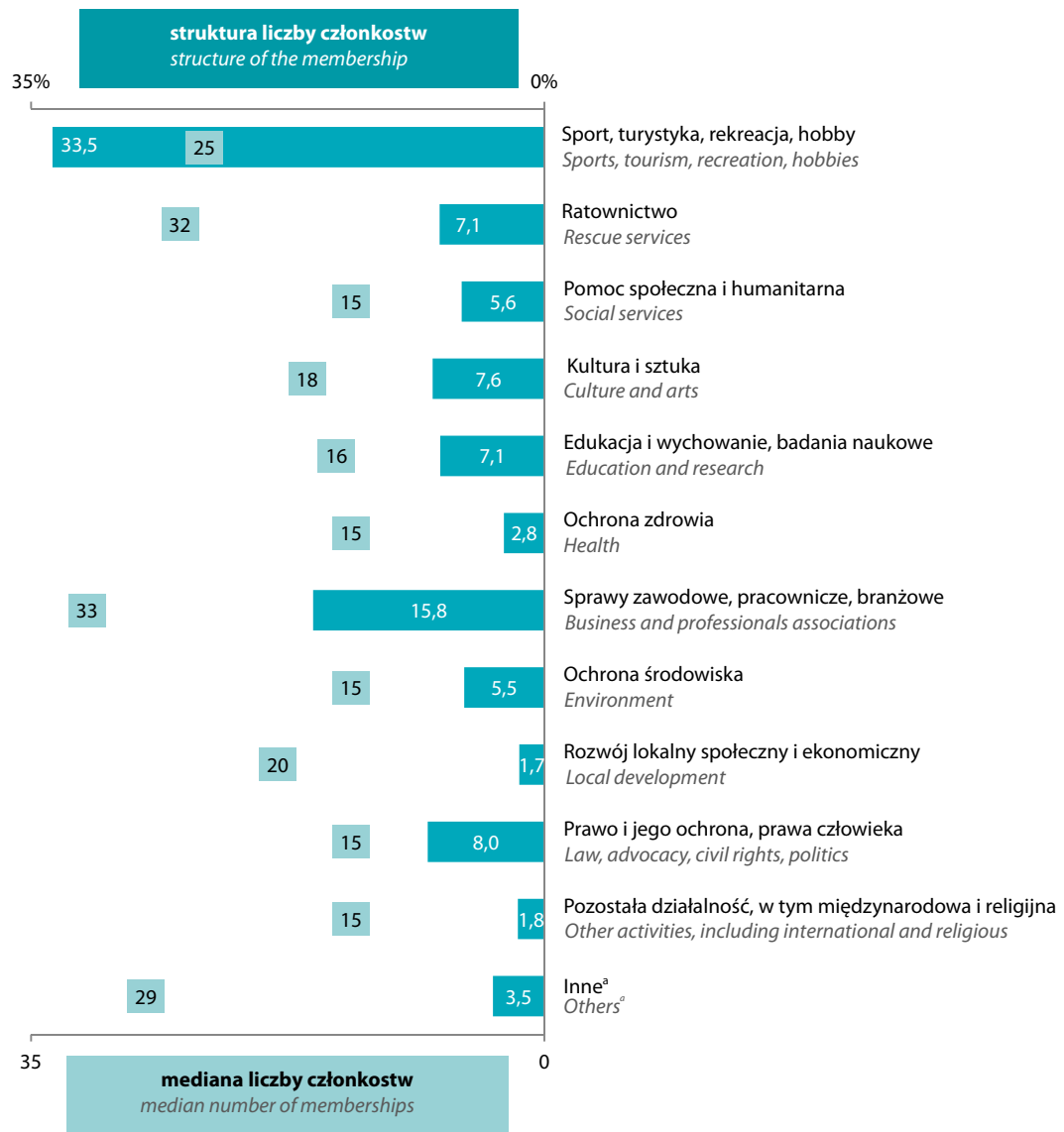
Wartość niższa niż 0,05 mln.

 # A value lower than 0.05 mln.

Analizując poszczególne dziedziny działalności organizacji oraz strukturę członkostw można zauważyć, że największą część członków zrzeszały podmioty, których główną dziedziną działalności był *sport, turystyka, rekreacja, hobby* (33,5%), zatem dziedzina skupiająca największą część rejestrowych organizacji non-profit (29,1%). Z kolei jednostki zajmujące się *sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi*, chociaż stanowiły tylko 4,3% ogółu organizacji, to generowały 15,8% członkostw. Dużą bazę członkowską posiadały ponadto podmioty prowadzące działalność w dziedzinach, takich jak: *prawo i jego ochrona, prawa człowieka* (8,0%), *kultura i sztuka* (7,6%) oraz *edukacja i wychowanie, badania naukowe i ratownictwo* (po 7,1%).

Wykres 1.15. Struktura liczby członkostw osób fizycznych oraz mediana liczby członkostw według głównej dziedziny działalności a rejestrowanych organizacji non-profit w 2016 r.

Chart 1.15. Structure of the membership of natural persons and median number of memberships by main field of activity of register non-profit organizations in 2016

a W kategorii „Inne” uwzględniono najrzadziej wskazywane dziedziny działalności (wsparcie trzeciego sektora, łowiectwo, rynek pracy i aktywizacja zawodowa).

a The "other" category includes the least often reported fields of activity (philanthropic intermediaries and voluntarism promotion, hunting, employment assistance).

Najwyższą przeciętną liczbą członkostw charakteryzowały się organizacje działające w obszarze *prawa i jego ochrony, praw człowieka*, jednocześnie były to podmioty najbardziej zróżnicowane pod względem bazy członkowskiej. Świadczy o tym duża różnica pomiędzy średnią a medianą liczbą członkostw

(odpowiednio 414 oraz 15). Wysoką średnią liczbą członków wyróżniały się ponadto organizacje, których główną dziedziną działalności były *sprawy zawodowe, pracownicze i branżowe* (364), przy czym połowa z nich posiadała nie więcej niż 33 członków. Duże zróżnicowanie bazy członkowskiej zaobserwowano również w organizacjach zajmujących się *ochroną środowiska*, wśród których średnia liczba członków była stosunkowo wysoka i wyniosła 207 osób, podczas gdy mediana była ponad 13-krotnie niższa (15 członków). W organizacjach sportowych skupiających największą część członków rejestrowych organizacji non-profit średnia liczba członków wyniosła 11 osób, zaś mediana – 25.

Składki członkowskie

Membership dues

Wśród rejestrowych organizacji non-profit zrzeszających osoby fizyczne 72,6% zadeklarowało, że posiadało wpływy ze składek członkowskich za 2016 r. Opłatę wniosło ponad 3/4 członków zrzeszonych w omawianych podmiotach. Wśród organizacji posiadających status pożytku publicznego odsetek deklarujących wpływy ze składek był nieco wyższy (80,5%), jednak odsetek członków opłacających składki - niższy (70,4%).

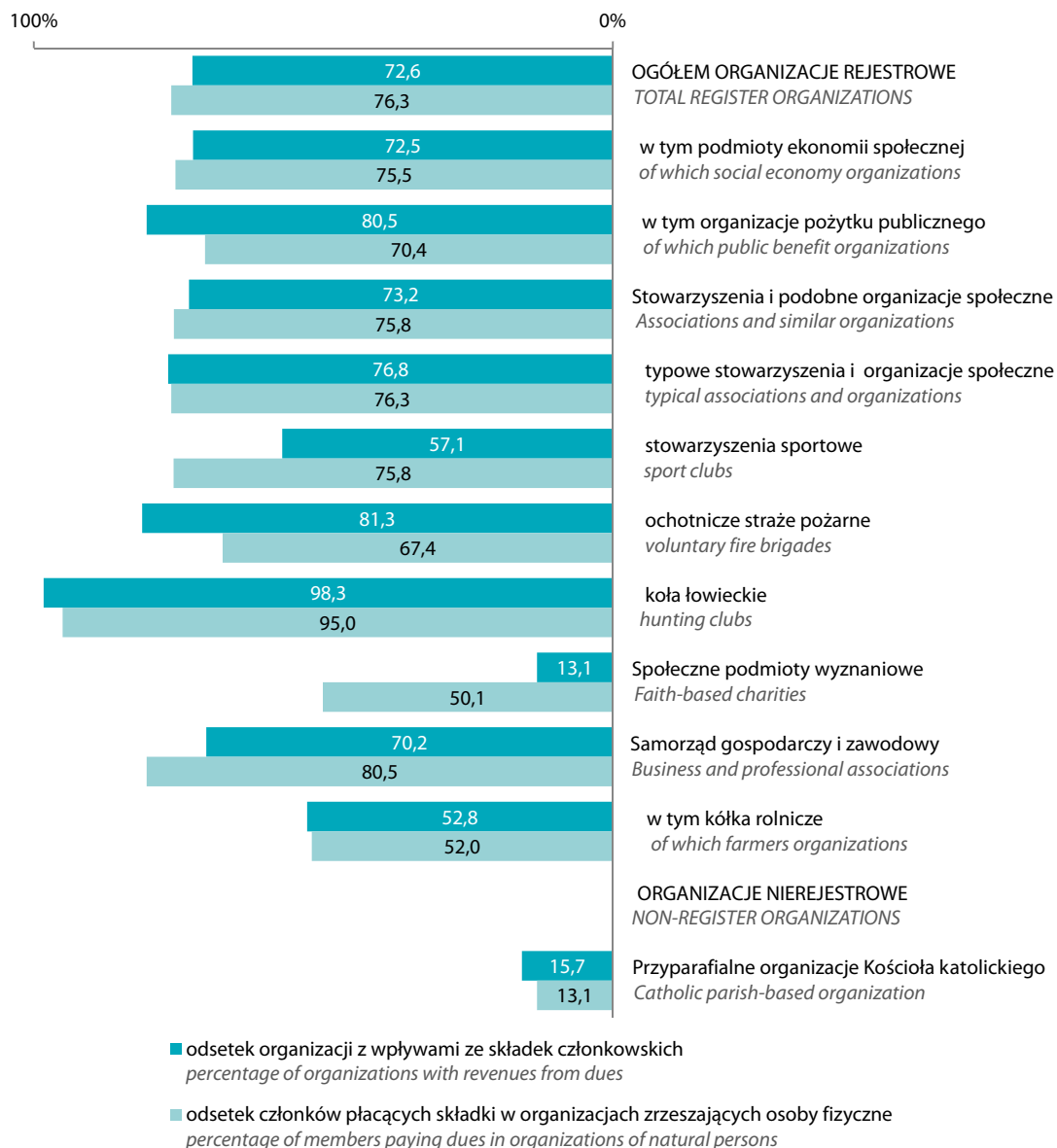
Największy udział podmiotów pozyskujących środki ze składek członkowskich zaobserwowano wśród organizacji zrzeszających łowczych (98,3%), gdzie aż 95,0% członków opłaciło składkę członkowską za 2016 r. Wysoki odsetek organizacji deklarujących wpływy ze składek odnotowano również wśród ochotniczych straży pożarnych (81,3%), jednak udział członków opłacających składki wśród ogółu zrzeszonych był w tych podmiotach zdecydowanie niższy niż wśród kół łowieckich (67,4%). Znacznym udziałem członków opłacających składki wyróżniały się natomiast organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (80,5%).

Wyraźnie niższym odsetkiem podmiotów deklarujących wpływy ze składek członkowskich oraz odsetkiem członków, którzy je opłacili charakteryzowały się społeczne podmioty wyznaniowe (odpowiednio 13,1% i 50,1%). Wśród nierejestrowych organizacji non-profit omawiane wartości również były jeszcze niższe, co może wynikać z mniej sformalizowanego charakteru tych jednostek - jedynie 15,7% przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego zadeklarowało, że w 2016 r. ich członkowie byli zobowiązani do uiszczenia składki członkowskiej, a udział członków opłacających składkę wyniósł 13,1%.

Wykres 1.16. Organizacje non-profit zrzeszające osoby fizyczne, w których opłacano składki członkowskie i członkowie opłacający składki w 2016 r.

Chart 1.16. Non-profit organizations associating natural persons in which membership dues were paid and dues-paying members in 2016

Członkowie osoby prawne

Members of being legal persons

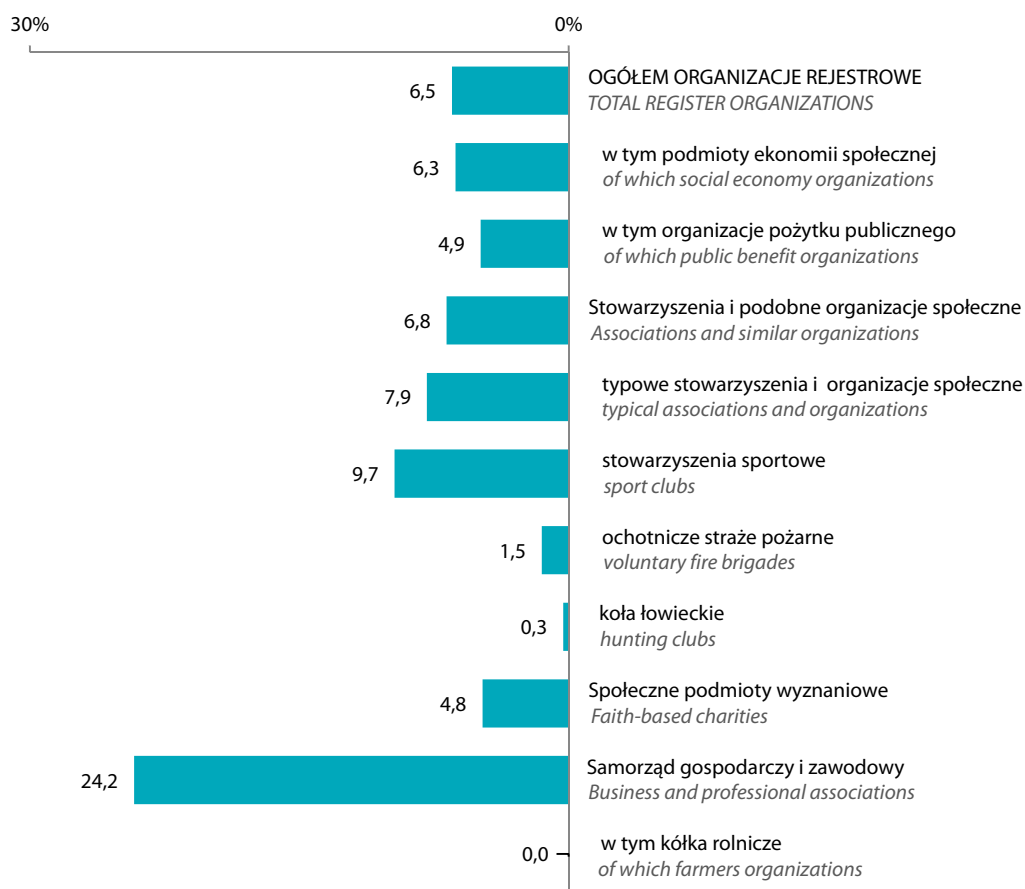
Poza członkostwem osób fizycznych rejestrowe organizacje non-profit deklarowały wśród członków osoby prawne (np. stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, gminy). W 2016 r. działało ponad 6,0 tys. organizacji, do których należała co najmniej jedna osoba prawna, a ich udział w badanej zbiorowości wyniósł 6,5%. Podmioty te zrzeszały łącznie 172,2 tys. członków osób prawnych, co stanowiło 1,9% wszystkich członkostw w rejestrowych organizacjach non-profit.

Najczęściej przynależność do organizacji osób prawnych deklarowały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (24,2%), a następnie stowarzyszenia sportowe (9,7%) oraz typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (7,9%). Członkostwo osób prawnych było natomiast marginalnym zjawiskiem wśród kółek rolniczych oraz kół łowieckich, zaś wśród fundacji ze względu na brak formalnego członkostwa było niemożliwe.

Działalność rejestrowych organizacji non-profit zrzeszających osoby prawne skupiała się wokół takich dziedzin, jak: *sport, turystyka, rekreacja, hobby* (39,7%), *sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe* (15,1%), *rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny* (7,9%).

Wykres 1.17. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit zrzeszające osoby prawne według rodzaju organizacji w 2016 r.

Chart 1.17. Percentage of register non-profit organizations associating legal persons by types of organization in 2016

1.8. Zasoby pracy

1.8. Labour resources

W rozdziale zaprezentowane zostały dane dotyczące pracy płatnej, pracy społecznej oraz innych rodzajów pracy wykonywanej w organizacjach sektora non-profit, zgodnie z formami pracy określonymi przez Międzynarodową Organizację Pracy¹⁵. Dodatkowo pracę płatną przedstawiono w podziale na zatrudnienie etatowe, czyli pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) oraz pracę pozaetatową świadczoną w oparciu o umowy cywilnoprawne (np. umowy zlecenia lub umowy o dzieło).

Pracę społeczną, zwaną także wolontariatem definiują dwie podstawowe cechy – jest dobrowolna, a osoba ją świadcząca nie jest za tę aktywność wynagradzana.

Wśród innych rodzajów prac ujęto mniej powszechne formy:

1. pracę do której wykonujący został zobligowany (np. praktyki studenckie lub prace społecznie użyteczne nakazane przez sąd) i nie była ona przez nikogo opłacana;
2. pracę z oddelegowania opłaconą przez inne podmioty (np. staż finansowany z urzędu pracy).

Praca płatna nie jest niezbędnym zasobem do prowadzenia działalności rejestrowych organizacji non-profit. Blisko 2/3 spośród badanych organizacji w ogóle nie korzystało z takiej pracy (59,6%), przy czym brak personelu płatnego deklarowały ochotnicze straże pożarne (96,3%) oraz kółka rolnicze (82,6%). Wśród organizacji korzystających z pracy płatnego personelu pozostałych organizacji popularniejsze było korzystanie wyłącznie z pracy świadczonej w ramach umów cywilnoprawnych (24,6%) niż zatrudnianie personelu etatowego (15,8%). Większym niż przeciętny udziałem organizacji deklarujących personel zatrudniany w ramach umów cywilnoprawnych charakteryzowały się stowarzyszenia sportowe (38,0%) i koła łowieckie (35,1%). Wśród podmiotów zatrudniających przeważały takie, które deklarowały maksymalnie 5 pracowników etatowych. Jedynie, co 50-tą organizację można określić jako relatywnie dużą z punktu widzenia potencjału zatrudnieniowego – 2,1% podmiotów zatrudniało w ramach umów o pracę co najmniej 20 osób.

Brak pracowników etatowych najczęściej deklarowały organizacje zajmujące się *ratownictwem* (95,7%). Relatywnie często bez wsparcia pracowników zatrudnionych na umowę o pracę działalność prowadziły organizacje zajmujące się *rozwojem lokalnym, społecznym i ekonomicznym* (66,3%), a także *prawem i jego ochroną, prawami człowieka* (65,5%). Częściej niż w przeciętnej organizacji w ramach wyłącznie umów cywilnoprawnych zatrudniały organizacje prowadzące działalność w zakresie *łowiectwa* (35,3%), *sportu, turystyki, rekreacji, hobby* (33,8%) oraz *kultury i sztuki* (33,7%). Pracownicy etatowi znacznie częściej niż w przeciętnej organizacji zatrudniani byli przez organizacje zajmujące się *edukacją, wychowaniem i badaniami naukowymi* (42,1%) a także *sprawami zawodowymi, pracowniczymi, branżowymi* (39,0%).

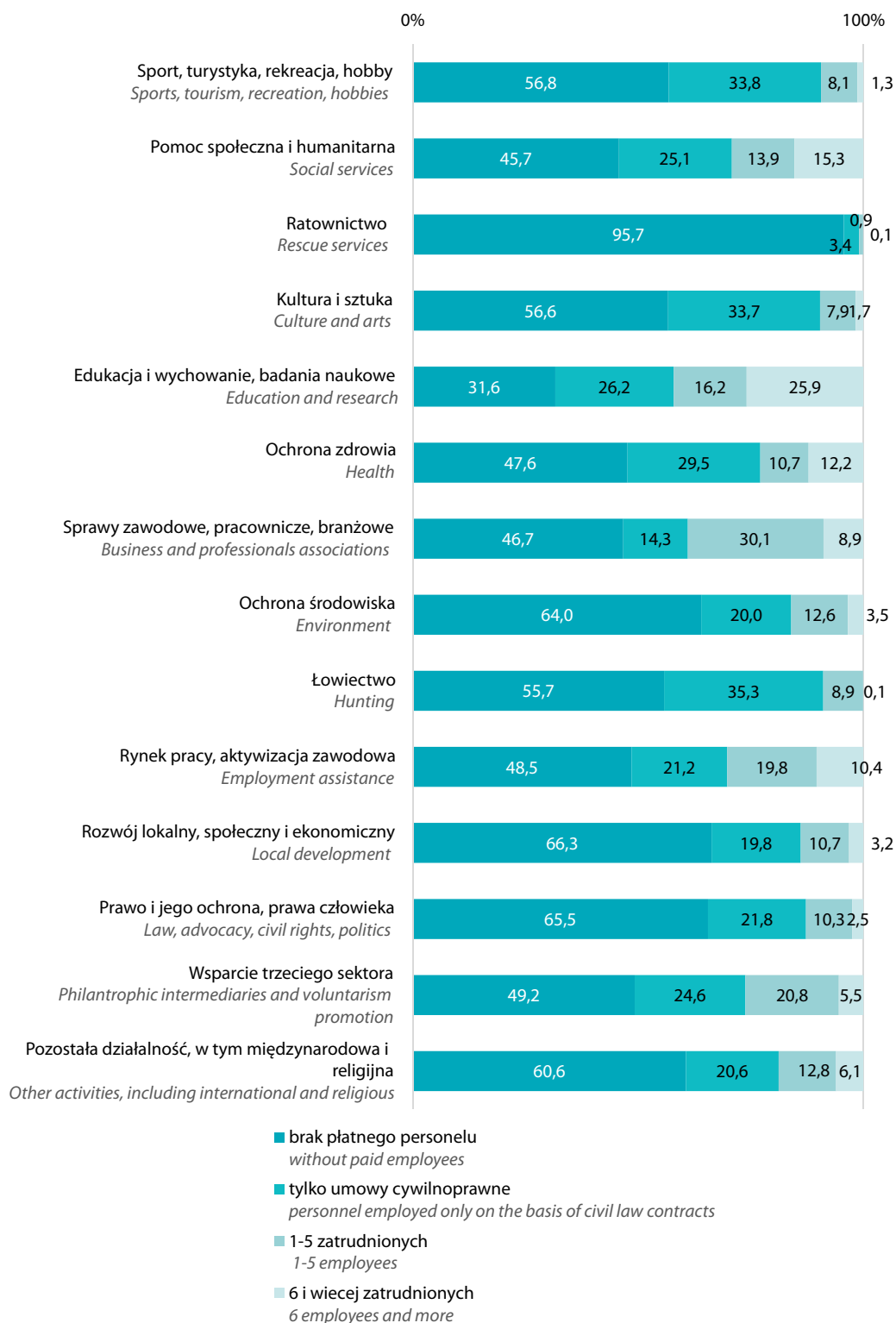
¹⁵ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dqreports/stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf

Wykres 1.18. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według klas zatrudnienia w 2016 r.
 Chart 1.18. Structure of register organizations by employment classes in 2016

Wykres 1.19. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności i klas zatrudnienia w 2016 r.

Chart 1.19. Structure of register organizations by main field of activity and employment classes in 2016

Pracownicy etatowi¹⁶

Personnel employed on the basis of employment contract

Łącznie we wszystkich rejestrowych organizacjach non-profit na koniec 2016 r. w ramach stosunku pracy zatrudnionych było 162,4 tys. osób, w tym dla 139,5 tys. osób organizacje te stanowiły główne miejsce pracy. Ze względu na powszechność zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, przeciętna liczba zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w całym 2016 r. była niższa od liczby osób pracujących na koniec roku i wyniosła 138,4 tys. etatów.

W stosunku do przeciętnej liczby osób pracujących w gospodarce narodowej zatrudnienie w rejestrowych organizacjach non-profit na dzień 31 grudnia 2016 r. stanowiło 0,9%, a w stosunku do zatrudnienia na podstawie stosunku pracy – 1,2%¹⁷. Gdyby potraktować badane organizacje, jako jednego pracodawcę, to wyprzedziłby on wszystkich największych pracodawców w polskiej gospodarce narodowej. Zatrudnienie w jego ramach znalazło o 64,9 tys. osób więcej (o 46,5%) niż u największego pracodawcy w Polsce.

Rozpatrując przeciętną liczbę zatrudnionych osób przypadającą na jedną organizację zatrudniającą pracowników, można stwierdzić, że była ona bardzo zróżnicowana w zależności od rodzaju organizacji. Średnio w jednej organizacji liczba pracujących w ramach stosunku pracy wyniosła 11 osób. Spośród wszystkich organizacji zatrudniających wyróżniały się społeczne podmioty wyznaniowe, gdzie średnia była najwyższa – wyniosła aż 26 osób. Relatywnie wysoką przeciętną w tym zakresie charakteryzowały się również organizacje pożytku publicznego – 18 osób.

W połowie organizacji zatrudniających personel etatowy pracowało z reguły kilkakrotnie mniej osób niż wynosiła średnia liczba pracujących. W całej zbiorowości mediana była prawie 4-krotnie niższa od średniej i wyniosła 3 pracowników. Natomiast we wszystkich rodzajach organizacji, z wyjątkiem społecznych podmiotów wyznaniowych dominowało zatrudnienie 1 pracownika. Przedstawione dane świadczą o dużym rozwarstwieniu organizacji pod względem liczby pracujących. Rejestrowe organizacje non-profit charakteryzują się małą liczną grupą podmiotów bardzo dużych pod względem liczby pracujących o dużym udziale jednostek o niskiej liczbie zatrudnionych.

O wysokim zróżnicowaniu rejestrowych organizacji non-profit pod względem zatrudnienia świadczy także stopień rozpowszechnienia tej formy pracy w sektorze. Najwyższy udział jednostek korzystających z zatrudnienia odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (80,1%), a następnie w pozostałych organizacjach samorządu gospodarczego (75,4%).

W strukturze pracowników etatowych w rejestrowych organizacjach non-profit relatywnie często zatrudniano w niepełnym wymiarze czasu pracy. W 2016 r. na część etatu pracowało 27,5% osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit, podczas gdy w gospodarce narodowej ogółem tylko 7,2%¹⁸.

---

¹⁶ W tej części publikacji analizowane są dane wyłącznie dla rejestrowych organizacji non-profit.

¹⁷ Pracujący w gospodarce narodowej to osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, wybór lub stosunek służbowy), pracodawcy i pracujący na własny rachunek. Natomiast wśród zatrudnionych na podstawie stosunku pracy nie uwzględnia się pracodawców i pracujących na własny rachunek. Więcej o definicjach stosowanych w statystyce rynku pracy: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne/zasady-metodyczne-statystyki-ryнку-pracy-i-wynagrodzen,1,1.html>.

¹⁸ Informacja o osobach pracujących w gospodarce narodowej w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy za: Rocznik Statystyczny RP 2017, Warszawa 2017, s. 237.

Tablica 1.9. Osoby zatrudnione w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.

Table 1.9. Persons employed in register non-profit organizations by the type of organization in 2016

Rodzaje organizacji rejestrowych <i>Types of register organizations</i>	Odsetek organizacji, korzystających z pracy etatowej <i>Percentage of organizations benefiting from work of persons employed on the basis of employment contract</i>	Osoby zatrudnione w ramach umów o pracę według stanu w dniu 31.12.2016 r. <i>Persons employed on the basis of employment contract as of 31.12.2016</i>			
		Ogółem (w tys.) <i>Total (in thous.)</i>	Kobiety (w %) <i>Women (in %)</i>	Średnia ^a <i>Average^a</i>	Mediana ^a <i>Median^a</i>
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	15,8	162,4	73,9	11	3
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	15,4	157,0	74,2	11	3
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	32,3	54,1	71,1	18	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	11,6	85,4	72,1	10	3
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and similar organizations</i>	17,1	76,8	74,8	12	4
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	10,2	7,9	38,2	4	2
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	0,6	0,2	69,8	2	1
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	9,1	0,6	32,3	3	1
Fundacje <i>Foundations</i>	23,5	28,3	75,1	9	3
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	80,2	40,4	80,4	26	14
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	42,6	8,3	67,3	7	3
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	6,7	0,2	28,9	3	1
pozostały samorząd gospodarczy <i>other business associations</i>	75,4	2,7	70,9	4	2
pozostały samorząd zawodowy <i>other professional associations</i>	63,3	5,4	67,2	10	4

a Statystyki zostały obliczone dla organizacji, korzystających z pracy etatowej w 2016 r.

a Statistics calculated for organizations benefiting from work of persons employed on the basis of employment contract in 2016

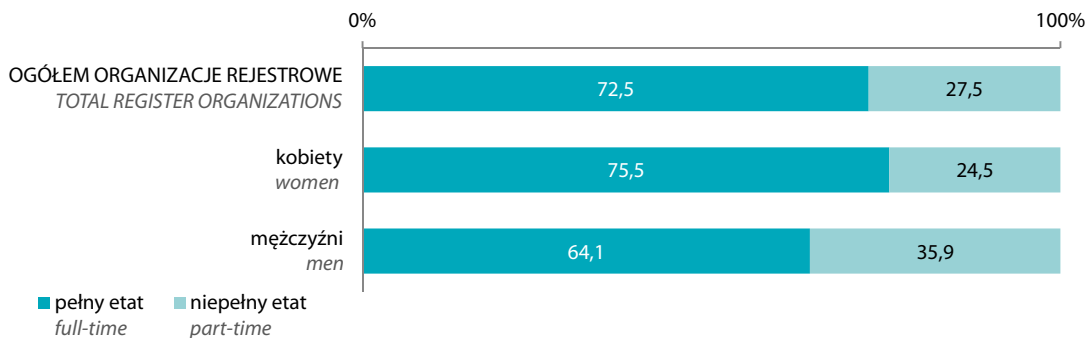
W 2016 r. średnia pensja przypadająca na jednego pełnoetatowego pracownika była istotnie niższa niż średnia pensja krajowa i wyniosła 3,3 tys. zł, przy 4,0 tys. zł w całej gospodarce narodowej¹⁹. Najwyższe przeciętne wynagrodzenia odnotowano wśród organizacji samorządu gospodarczego

¹⁹ Informacja o przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto w 2016 r. w gospodarce narodowej za: Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2016, GUS, Warszawa 2017, s. 27

i zawodowego (4,4 tys. zł) oraz wśród fundacji (3,6 tys. zł). Najniższy poziom wynagrodzeń (2,4 tys. zł) charakteryzował natomiast koła łowieckie.

Wykres 1.20   **Struktura osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w wymiarze czasu pracy według płci w 2016 r.**

Chart 1.20.   *Structure of employed persons in register non-profit organizations on a full-time basis by sex in 2016*

Dla polskiego rynku pracy stałym zjawiskiem jest utrzymywanie się niższego wskaźnika zatrudnienia wśród kobiet niż wśród mężczyzn, jednak wśród pracodawców non-profit tendencja jest odwrotna. Na koniec 2016 r. kobiety stanowiły 73,9% zatrudnionych w tym sektorze, podczas gdy ich udział wśród zatrudnionych w gospodarce narodowej wynosił 48,7% – różnica między rejestrowymi organizacjami non-profit a całym polskim rynkiem pracy w tym zakresie wyniosła więc aż 25,2 p. proc. Szczególnie wysoką nadreprezentację kobiet wśród pracowników odnotowano w społecznych podmiotach wyznaniowych – stanowiły one aż 80,4% personelu etatowego. Wiązać się to może z rodzajem działalności tych jednostek, które generowały głównie miejsca pracy o charakterze opiekuńczym, gdzie tradycyjnie zatrudniane są kobiety. Najniższy odsetek kobiet wśród zatrudnionych odnotowano w kołach łowieckich (32,3%) oraz w kółkach rolniczych (28,9%).

Wysoki wskaźnik kobiet wśród zatrudnionych sytuuje rejestrowe organizacje non-profit bliżej sektora publicznego, gdzie kobiety są również nadreprezentowane (60,7%), ale nie w aż tak wyraźny sposób²⁰. Porównanie zatrudnienia w organizacjach non-profit i w sektorze publicznym, mimo na ogół dużej różnicy w zakresie warunków i organizacji pracy, jest zasadne, biorąc pod uwagę obszary działalności jednostek posiadających płatny personel. Dziedziny działalności tych organizacji w większości mieszczą się w sferze zadań publicznych²¹, a te, w których wskaźnik zatrudnienia kobiet jest bardzo wysoki, wiążą się ze świadczeniem typowych usług społecznych, przypisanych tradycyjnie sektorowi publicznemu²².

Szczególnie wysoki udział kobiet wystąpił wśród pracowników rejestrowych organizacji non-profit, które prowadziły działalność w zakresie *ochrony zdrowia* (81,3%), *edukacji i wychowania, badań naukowych* (78,9%) oraz *pomocy społecznej i humanitarnej* (78,4%).

²⁰ Na podstawie: Rocznik Statystyczny RP 2017, GUS, Warszawa 2017, s.238.

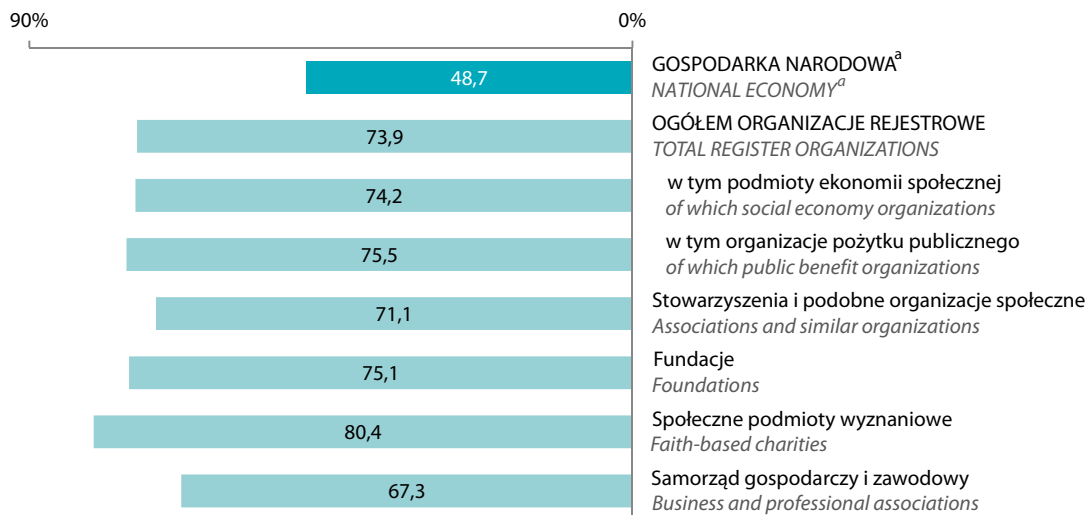
²¹ Określonych w *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, art. 4.

²² Wskaźnik udziału kobiet wśród zatrudnionych w Polsce w takich branżach jak edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna wynosi około 80% (zob. publikacje GUS z serii *Kobiety i mężczyźni na rynku pracy*).

Wykres 1.21. Odsetek kobiet wśród osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit na podstawie stosunku pracy w dniu 31.12.2016 r.

Chart 1.21. Percentage of women among employed persons in register non-profit organizations on the basis of employment contract as of 31.12.2016

a Na podstawie danych o osobach zatrudnionych w ramach stosunku pracy w gospodarce narodowej w 2016 r. z: *Rocznik Statystyczny RP 2017*, Warszawa 2017, s. 43.

a On the basis of data about employed persons in entities if the national economy from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2017*, Warsaw 2017, p. 43.

Pracownicy z orzeczeniem o niepełnosprawności

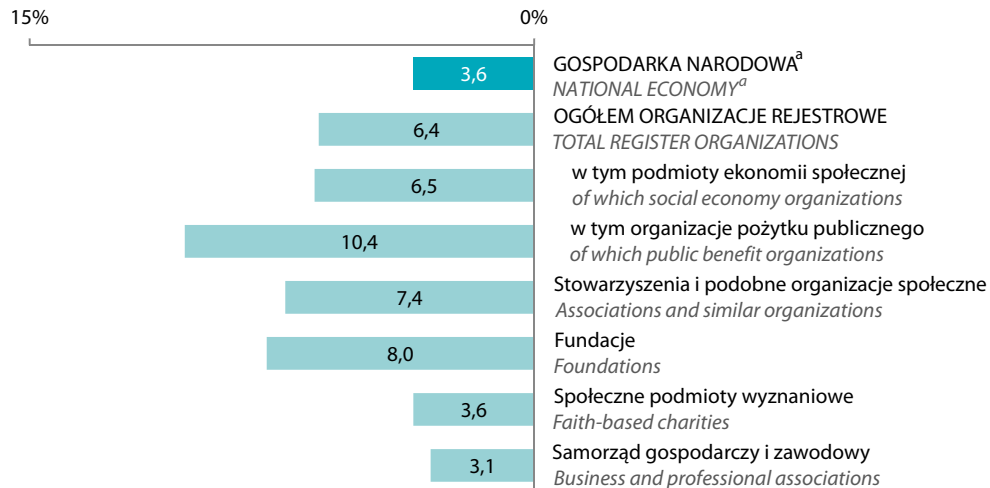
Wśród 14,5 tys. organizacji non-profit będących pracodawcami 18,5% zatrudniało przynajmniej jedną osobę z orzeczoną niepełnosprawnością. Pracownicy z niepełnosprawnościami stanowili 6,4% osób pracujących w omawianych organizacjach, co jest wyższym udziałem niż analogiczny odsetek w gospodarce narodowej (3,6%).

Szczególnie wysoki udział pracowników z orzeczoną niepełnosprawnością odnotowano w organizacjach pożytku publicznego (10,4%), a następnie w fundacjach (8,0%). Niższy niż przeciętny na polskim rynku pracy odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością wśród zatrudnionych wystąpił w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (3,1%).

Największa część wszystkich pracowników z niepełnosprawnościami zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit pracowała w podmiotach zajmujących się *pomocą społeczną i humanitarną* (37,3%), następnie *edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi* (16,1%), *ochroną zdrowia* (12,6%) a także *rynkiem pracy, aktywizacją zawodową* (10,5%). Natomiast jeśli patrzeć na strukturę organizacji według dziedzin działalności to podmioty aktywne w obszarze *pomocy społecznej i humanitarnej* oraz *ochrony zdrowia* były tymi, wśród których odnotowano największy udział organizacji zatrudniających przynajmniej jedną osobę z niepełnosprawnością (odpowiednio 34,8% i 33,9%).

Wykres 1.22. Odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością wśród osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w dniu 31.12.2016 r.

Chart 1.22. Percentage of persons with legal confirmation of disability among employed persons in register non-profit organizations as of 31.12.2016

a Na podstawie danych o osobach pracujących w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących wyższej niż 9 osób z: *Rocznik Statystyczny RP 2017*, GUS, Warszawa 2017, s. 246.

a On the basis of data about employed persons in entities of the national economy with more than 9 employees from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2017*, Warsaw 2017, p. 246.

Pracownicy w wieku emerytalnym

Prawie 1/3 pracodawców rejestrowych organizacji non-profit zatrudniała osoby w wieku emerytalnym²³. Udział organizacji korzystających z pracy osób starszych szczególnie wysoki był wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (52,5%) oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (49,6%).

Podobnie jak w zakresie dwóch wcześniej omówionych grup (kobiety, osoby z niepełnosprawnościami) również osoby w wieku emerytalnym stanowiły większą część pracowników rejestrowych organizacji non-profit niż wśród zatrudnionych w gospodarce narodowej (6,7% wobec 2,6%). Odsetek osób w wieku emerytalnym we wszystkich rodzajach organizacji był wyższy niż typowy na polskim rynku pracy, a na szczególną uwagę zasługują organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (15,3%).

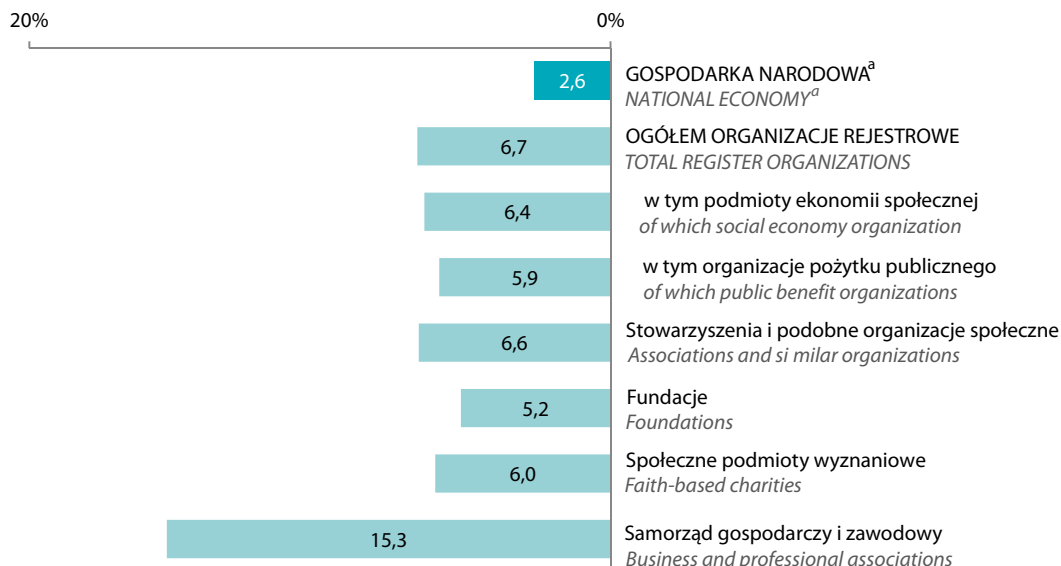
Największa część wszystkich pracowników w wieku emerytalnym zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit pracowała w podmiotach zajmujących się *edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi* (31,8%), a następnie *pomocą społeczną i humanitarną* (21,8%).

Organizacjami, w których znaczną część pracowników stanowiły osoby w wieku emerytalnym były takie, które działały w obszarze *spraw pracowniczych i branżowych* (46,5% osób zatrudnionych), a także *pomocy społecznej i humanitarnej* (42,1%) oraz *łowiectwa* (41,7%).

²³ W 2016 r. wiek emerytalny osiągały kobiety urodzone od kwietnia 1955 r. do grudnia 1955 r. oraz mężczyźni, którzy urodzili się w okresie od kwietnia 1950 r. do grudnia 1950 r.

Wykres 1.23. Odsetek osób w wieku emerytalnym wśród osób zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w dniu 31.12.2016 r.

Chart 1.23. Percentage of persons in retirement age among employed persons in register non-profit organizations as of 31.12.2016

a Na podstawie danych o osobach pracujących w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących wyższej niż 9 osób z: *Rocznik Statystyczny RP 2017*, GUS, Warszawa 2017, s.245.

a On the basis of data about employed persons in entities of the national economy with more than 9 employees from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2017*, Warsaw 2017, p. 246.

Przeciętne zatrudnienie

Average paid employment

Przeciętna liczba zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit w całym 2016 r. wyniosła 138,4 tys. etatów. Ze względu na powszechność zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, była ona niższa od liczby osób pracujących na koniec roku, która wyniosła 162,4 tys. osób. Zarówno rozpowszechnienie zatrudnienia etatowego w poszczególnych rodzajach organizacji, jak i rozkład potencjału zatrudnieniowego w tej zbiorowości były nierównomierne.

Najwyższy udział w przeciętnym zatrudnieniu etatowym stanowiła praca świadczona na rzecz stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (69,4%), następnie - społecznych podmiotów wyznaniowych (25,3%). Najniższy udział w wolumenie pracy etatowej miały natomiast kółka rolnicze – 0,1%. Z kolei o nierównomiernym rozkładzie zatrudnienia świadczy duża różnica pomiędzy średnią a medianą liczby zatrudnionych. Wśród organizacji, które zadeklarowały posiadanie pracowników zatrudnionych w ramach stosunku pracy przeciętna liczba etatów w 2016 r. wyniosła 9, podczas gdy połowa z tych organizacji dysponowała około 2 etatami.

Tablica 1.10. Przeciętne zatrudnienie w rejestrowych organizacjach non-profit w 2016 r.
Table 1.10. Average paid employment in register non-profit organizations in 2016

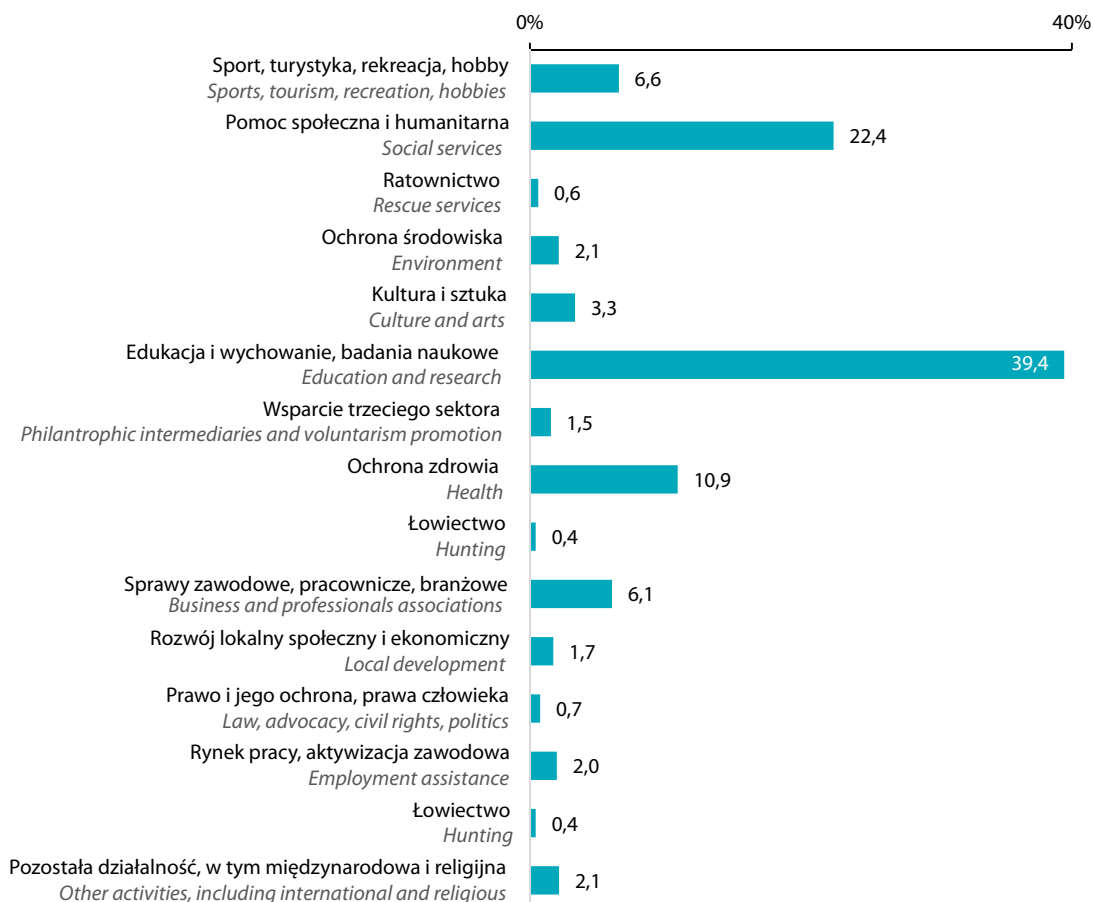
Rodzaje organizacji rejestrowych <i>Types of register organizations</i>	Wolumen pracy świadczonej w ramach stosunku pracy <i>Employed on the basis of employment contract</i>			
	Suma: <i>Total:</i>		Średnia ^a <i>Average^a</i>	Mediana ^a <i>Median^a</i>
	w tys. etatów <i>full-time equivalent - in thous.</i>	% w kolumnie <i>% in column</i>		
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	138,4	100	9	2
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	133,4	96,4	9	2
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	45,9	33,2	16	4
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	96,0	69,4	8	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and similar organizations</i>	63,8	46,1	10	3
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	7,2	5,2	3	2
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	0,3	0,2	1	1
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	0,6	0,4	2	1
Fundacje <i>Foundations</i>	24,2	17,5	7	2
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	35,0	25,3	23	11
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	7,4	5,3	6	2
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	0,2	0,1	2	1
pozostały samorząd gospodarczy <i>other business associations</i>	2,2	1,6	4	2
pozostały samorząd zawodowy <i>other professional associations</i>	5,0	3,6	9	4

a Statystyki zostały obliczone dla organizacji korzystających z pracy etatowej w 2016 r.
a Statistics calculated for organizations benefiting from full-time employment work in 2016

Największa część pracy w organizacjach non-profit wyrażonej w pełnych etatach przeliczeniowych, została wygenerowana w podmiotach zajmujących się *edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi* (39,4%), a następnie *pomocą społeczną i humanitarną* (22,4%). Nieco mniejsza część pracy płatnej wykonywana była w organizacjach prowadzących działalność z zakresu *ochrony zdrowia* (10,9%), *sportu, turystyki, rekreacji, hobby* (6,6%) oraz *spraw zawodowych pracowniczych, branżowych* (6,1%).

Wykres 1.24. Struktura przeciętnego zatrudnienia (w etatach przeliczeniowych) w rejestrowych organizacjach non-profit według głównej dziedziny działalności w 2016 r.

Chart 1.24. Structure of average paid employment (in full-time equivalent) in register non-profit organizations by main field of activity in 2016

Praca pozaetatowa

Employment on the basis of civil law contracts

Opisując korzystanie z pracy płatnej w rejestrowych organizacjach non-profit, trzeba uwzględnić nietypowo dużą w porównaniu z innymi podmiotami gospodarki narodowej rolę pracy pozaetatowej. Pracę w formie umów cywilnoprawnych, tj. umów zleceń, umów o dzieło i pokrewnych świadczyło 410,1 tys. osób, które równocześnie nie pozostawały z tymi organizacjami w stosunku pracy. Dla 8,3% (34,1 tys.) spośród tych osób praca ta była głównym źródłem utrzymania. W stosunku do liczby osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych w gospodarce narodowej praca pozaetatowa w rejestrowych organizacjach non-profit na dzień 31 grudnia 2016 r. stanowiła około 3,3%.²⁴

²⁴<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/wybrane-zagadnienia-rynku-pracy-liczba-osob-z-minimalnym-wynagrodzeniem-samozatrudnieni-umowy-zlecenia-o-dzielo-dane-za-2016-rok,9,5.html>

Tablica 1.11. Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.
Table 1.11. Persons employed on the basis of civil law contracts in register non-profit organizations by the types of organization in 2016

Rodzaje organizacji rejestrowych <i>Types of register organizations</i>	Odsetek organizacji, korzystających z pracy pozaetatowej w 2016 r. <i>Percentage of organizations benefiting from employment on the basis of civil law contract in 2016</i>	Ogółem (w tys.) <i>Total (in thous.)</i>	Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w 2016 r. <i>Persons employed on the basis of civil law contracts in 2016</i>			
			w tym osoby dla których było to główne źródło utrzymania (w %) of which personnel for whom it was the main source of income (in %)	w tym kobiety (w %) of which women (in %)	Średnia ^a <i>Average^a</i>	Mediana ^a <i>Median^a</i>
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	36,5	410,1	8,3	50,6	12	3
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	36,3	392,0	8,6	50,1	12	3
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	59,9	102,1	15,2	59,5	19	5
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	33,3	271,4	7,7	7	2	1
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and similar organizations</i>	38,4	174,5	9,4	57,6	13	4
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	45,4	90,7	4,8	28,3	10	3
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	3,5	1,3	3,2	29,0	2	1
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	40,6	4,9	4,2	19,7	5	1
Fundacje <i>Foundations</i>	51,3	106,9	10,7	56,8	15	5
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	54,7	10,1	12,6	65,8	10	3
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	35,8	21,6	1,8	57,4	21	3
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	13,7	0,4	6,4	33,7	2	2
pozostały samorząd gospodarczy <i>other business associations</i>	51,1	3,2	3,8	47,2	8	2
pozostały samorząd zawodowy <i>other professional associations</i>	53,1	18,0	1,4	59,7	39	5

a Statystyki zostały obliczone dla organizacji korzystających z pracy osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne w 2016 r.
a Statistics calculated for organizations benefiting from work of persons employed on the basis of civil law contracts in 2016

W rejestrowych organizacjach non-profit rozpowszechnienie stosowania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych było 2-krotnie częstsze niż korzystanie z pracy etatowej. Co najmniej jedną umowę zlecenie lub o dzieło w 2016 r. podpisano w 1/3 rejestrowych organizacji non-profit. Częściej niż przeciętnie z pracy pozaetatowej korzystały organizacje posiadające status pożytku publicznego (59,5%). Wysokim udziałem podmiotów korzystających z pracy osób, z którymi podpisano umowy cywilnoprawne charakteryzowały się społeczne podmioty wyznaniowe (54,7%), a następnie pozostałe organizacje samorządu zawodowego (53,1%) oraz fundacje (51,3%). Natomiast najrzadziej pracę tego typu, podobnie jak pracę etatową, wykazywały ochotnicze straże pożarne (3,5%).

W większości rodzajów organizacji występowały wyraźnie wyższe odsetki organizacji korzystających z pracy pozaetatowej niż etatowej. Nietypową dla tego sektora sytuację obserwuje się w ramach zbiorowości społecznych podmiotów wyznaniowych – wśród nich o 25 p. proc. więcej jednostek miało pracowników etatowych niż korzystało z pracy pozaetatowej.

Największa część wszystkich pracowników zatrudnionych w rejestrowych organizacjach non-profit pracowała w podmiotach zajmujących się *sportem, turystyką, rekreacją, hobby* (26,5%) oraz *pomocy społecznej i humanitarnej* (20,3%). Nieco mniejsza część pracowników etatowych zatrudnionych była w podmiotach działających w zakresie *kultury i sztuki* (16,5%) oraz *edukacji i wychowania, badań naukowych* (16,4%).

Rozpatrując przeciętną liczbę zatrudnionych osób przypadającą na jedną organizację zatrudniającą pracowników, można stwierdzić, że była ona bardzo zróżnicowana w zależności od dziedziny prowadzonej działalności. Wysoką przeciętną liczbą pracujących w ramach umów cywilnoprawnych charakteryzowały się organizacje zajmujące się *rynkem pracy, aktywizacją zawodową* – 22 osoby a także *sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi* – 16 osób, podczas gdy średnio w jednej organizacji liczba pracujących w ramach umów cywilnoprawnych wyniosła 12 osób.

Tablica 1.12. Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w rejestrowych organizacjach non-profit według głównej dziedziny działalności statutowej w 2016 r.

Table 1.12. Persons employed on the basis of civil law contracts in register non-profit organizations by main field of activity in 2016

Główna dziedzina działalności <i>Fields of activity</i>	Struktura osób zatrudnionych w organizacjach rejestrowych na umowy cywilnoprawne w 2016 r. <i>Structure of persons employed on the basis of civil law contract in register non-profit organizations in 2016</i>	Średnia ^a <i>Average^a</i>	Mediana ^a <i>Median^a</i>
Sport, turystyka, rekreacja, hobby <i>Sports, tourism, recreation, hobbies</i>	26,5	10	3
Pomoc społeczna i humanitarna <i>Social services</i>	20,3	13	4
Ratownictwo <i>Rescue services</i>	1,1	7	1
Kultura i sztuka <i>Culture and arts</i>	16,5	15	5
Edukacja i wychowanie, badania naukowe <i>Education and research</i>	10,4	15	5
Ochrona zdrowia <i>Health</i>	6,1	13	5
Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe <i>Business and professionals associations</i>	5,5	16	3
Ochrona środowiska <i>Environment</i>	2,2	11	4
Łowiectwo <i>Hunting</i>	1,2	5	1
Rynek pracy, aktywizacja zawodowa <i>Employment assistance</i>	2,8	22	5
Rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny <i>Local development</i>	1,9	6	3
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka <i>Law, advocacy, civil rights, politics</i>	1,4	10	3
Wsparcie trzeciego sektora <i>Philanthropic intermediaries and voluntarism promotion</i>	2,5	13	5
Pozostała działalność, w tym międzynarodowa i religijna <i>Other activities, including international and religious</i>	1,6	9	3

a Statystyki zostały obliczone dla organizacji korzystających z pracy osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne w 2016 r.
a Statistics calculated for organizations benefiting from work of persons employed on the basis of civil law contracts in 2016

Gdy całą pracę świadczoną w ramach umów cywilnoprawnych przeliczono na etaty w oparciu o koszty wynagrodzeń z tego tytułu, to okazuje się, że jej wolumen wynosi 52,9 tys. etatów przeliczeniowych²⁵, a więc powiększa ona zasoby pracy etatowej o 27,7%.

²⁵ Praca pozaetatowa w etatach przeliczeniowych została oszacowana poprzez podzielenie sumy rocznych wynagrodzeń z tytułu umów cywilnoprawnych przez 12 miesięcy i średnie miesięczne wynagrodzenie z tytułu umów o pracę przypadające na jeden etat w badanych rejestrowych organizacjach non-profit w 2016 r. – 3,2 tys. zł.

Tablica 1.13. Osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.

Table 1.13. Persons employed on the basis of civil law contracts in register non-profit organizations by the type of organization in 2016

Rodzaje organizacji rejestrowych <i>Types of register organizations</i>	Wolumen pracy świadczonej w ramach umów cywilnoprawnych w 2016 r. <i>Persons employed on the basis of civil law contracts in 2016</i>			
	Suma ^a : <i>Total^a:</i>		Średnia ^b <i>Average^b</i>	Mediana ^b <i>Median^b</i>
	w tys. etatów <i>full-time equivalent - in thous.</i>	% w kolumnie <i>% in column</i>		
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	52,9	100,0	1,3	0,3
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organization</i>	50,0	94,3	1,3	0,3
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	12,8	24,2	2,1	0,5
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	34,1	64,5	1,2	0,3
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and similar organizations</i>	19,4	36,6	1,2	0,3
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	14,2	26,8	1,3	0,3
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	0,2	0,3	0,3	0,1
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	0,4	0,7	0,3	0,1
Fundacje <i>Foundations</i>	13,3	25,1	1,7	0,4
Spółeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	1,7	3,3	1,5	0,4
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	3,8	7,1	2,6	0,4
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	0,1	0,1	0,2	0,1
pozostały samorząd gospodarczy <i>other business associations</i>	0,7	1,4	1,3	0,3
pozostały samorząd zawodowy <i>other professional associations</i>	3,0	5,7	4,9	1,0

a Dane nie zawsze sumują się do wyższej kategorii ze względu na zaokrąglenia.

a Due to data rounding, the values do not always add up to a higher category.

b Statystyki zostały obliczone dla organizacji korzystających z pracy osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne w 2016 r.

b Statistics calculated for organizations benefiting from work of persons employed on the basis of civil law contracts in 2016

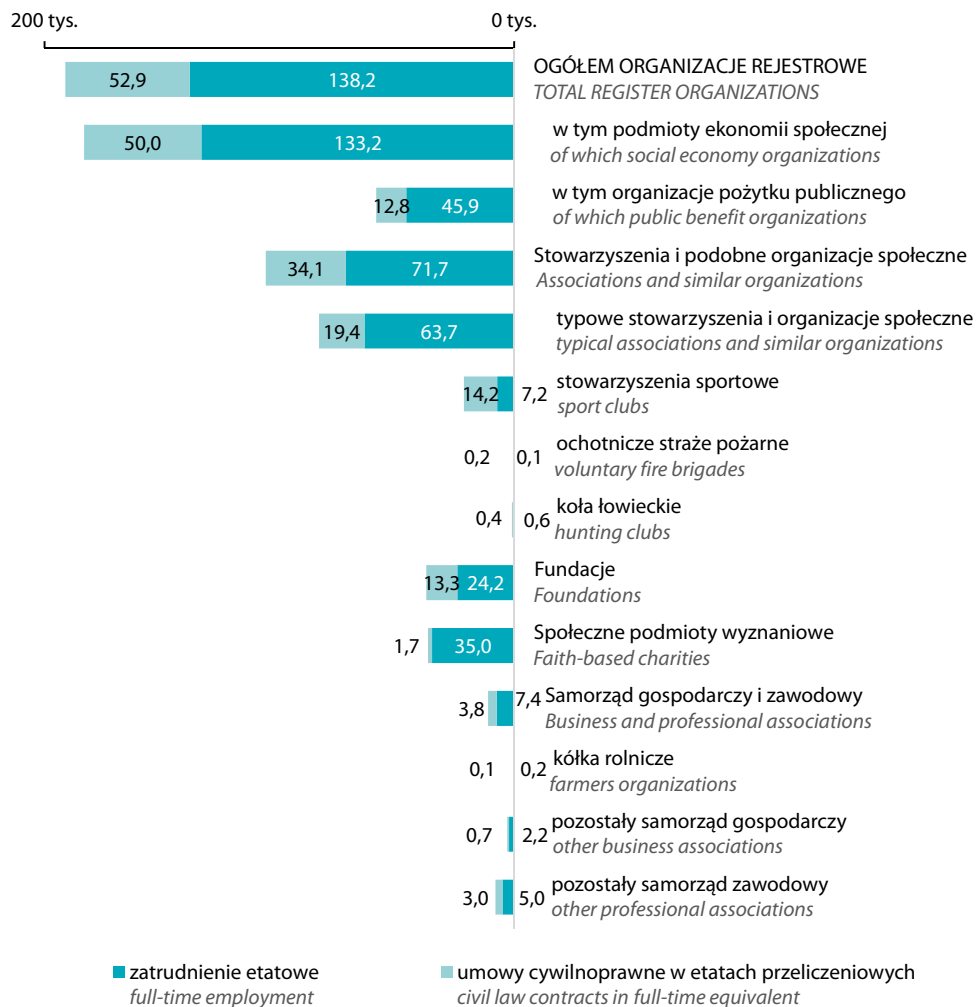
Największą część pracy wykonywanej w ramach umów cywilnoprawnych generowały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (64,5%), a następnie fundacje (25,1%). Grupa organizacji posiadających status pożytku publicznego dysponowała 24,2% pracy pozaetatowej.

Dla jednostek korzystających z pracy pozaetatowej średnia liczba etatów przeliczeniowych generowanych przez jedną organizację stanowiła 1,3 etatu, ale połowa z tych podmiotów korzystała z nie więcej niż 0,3 etatu.

Struktura pracy płatnej Structure of paid work

Całość pracy płatnej generowanej w ramach rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r. to 191,1 tys. etatów przeliczeniowych, przy czym zatrudnienie w ramach stosunku pracy stanowiło większą część wolumenu tej pracy (72,3%).

Wykres 1.25. Struktura pracy płatnej według rodzaju organizacji w 2016 r.
Chart 1.25. Structure of paid work by the type of organization in 2016

Największa część pracy płatnej świadczona była w ramach zbiorowości stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (55,4%), a następnie w fundacjach (19,6%) i społecznych podmiotach wyznaniowych (19,2%). Duża część pracy płatnej świadczona była w organizacjach posiadających status organizacji pożytku publicznego (30,7%). Udział społecznych podmiotów wyznaniowych w pracy płatnej był prawie 10-krotnie wyższy niż udział tego typu podmiotów w zbiorowości aktywnych jednostek. Drugą zbiorowością wyraźnie „silniejszą” pod względem zasobów pracy płatnej w stosunku do swojej liczności były pozostałe organizacje samorządu zawodowego – miały one 4-krotnie wyższy udział

wolumenie pracy płatnej niż w liczbie podmiotów. Marginalne znaczenie pod względem wykorzystywania zasobów pracy płatnej miały natomiast kółka rolnicze, które generowały niespełna 0,1% pracy płatnej.

Praca społeczna

Volunteer work

W działalność społeczną mogą angażować się zarówno członkowie organizacji, jak i osoby nie związane z nią w taki sposób. Aby praca wykonywana w ramach organizacji mogła być uznana jako wolontariat musi być świadczona dobrowolnie, nieodpłatnie i w czasie wolnym.²⁶

Dominująca część rejestrowych organizacji non-profit zadeklarowała, że w 2016 r. korzystała z pracy społecznej (90,2%).

Najwyższym udziałem podmiotów korzystających z pracy społecznej charakteryzowały się ochotnicze straże pożarne (96,0%). W pozostałych podmiotach z grupy stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych odsetek ten wyniósł 92,5% - w przypadku stowarzyszeń sportowych oraz po 92,0% wśród kół łowieckich oraz typowych stowarzyszeniach i organizacjach społecznych. Równie często z pomocy wolontariuszy korzystały kółka rolnicze (89,9%). Wysoki odsetek podmiotów korzystających z pracy społecznej wystąpił też wśród organizacji pożytku publicznego (93,4%). Niższy niż przeciętnie w sektorze udział organizacji korzystających ze wsparcia wolontariuszy deklarowały fundacje (84,9%) oraz organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (78,1%). Jednak szczególnie niski odsetek odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (41,8%).

Organizacje rejestrowe, które korzystały z pracy społecznej, wykazały około 3,2 mln wolontariuszy.²⁷ Natomiast organizacje, które objęte były badaniem SOF-K deklarywały, że korzystały z pracy społecznej 1,5 mln osób, zarówno członków, jak i osób spoza organizacji, co powiększa bazę wolontariuszy sektora non-profit o około 1/3.

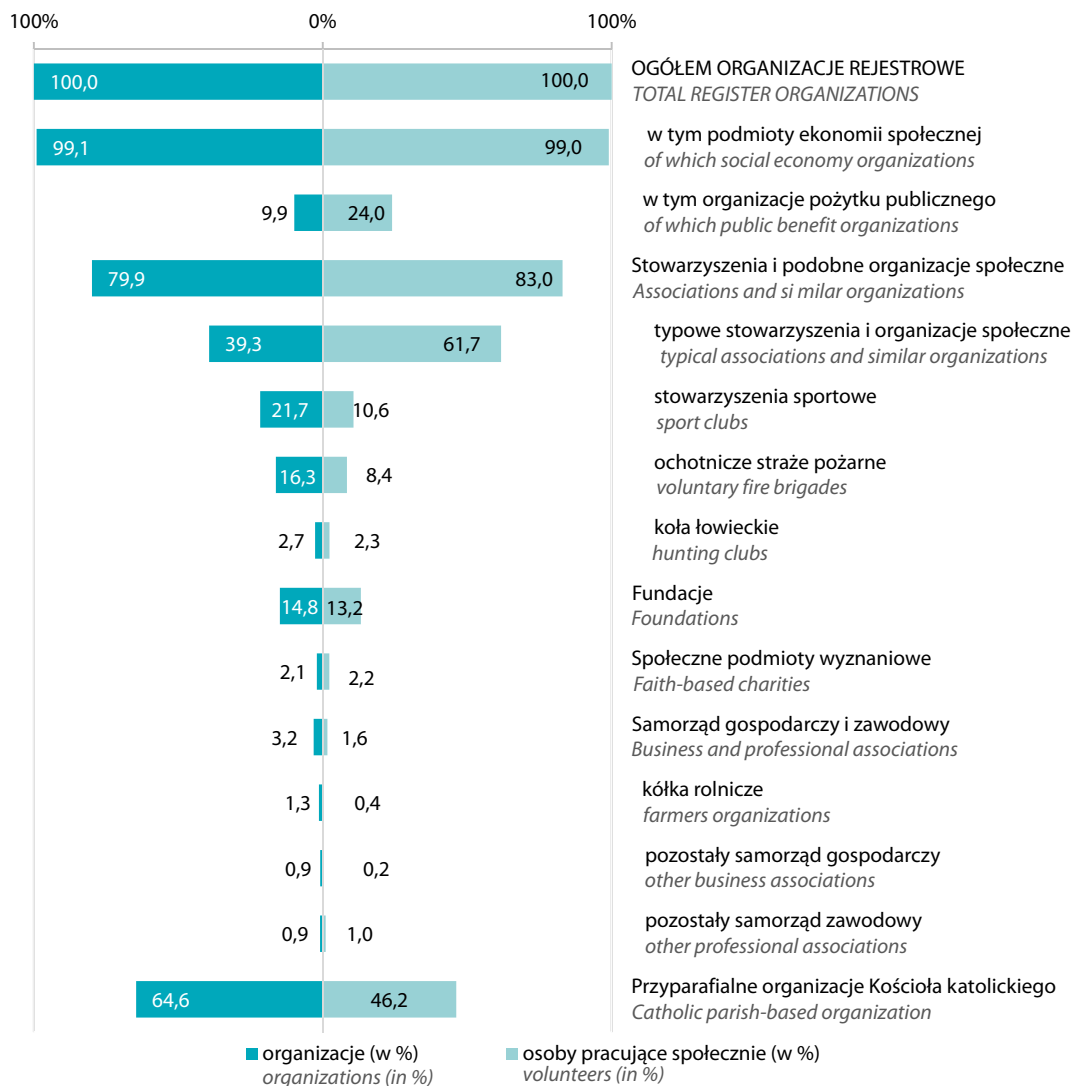
Rejestrowe organizacje non-profit były dość zróżnicowane pod względem liczby osób pracujących społecznie. Rozwarstwienie bazy wolontariackiej było podobne do rozwarstwienia bazy członkowskiej w badanych organizacjach, co wynika z faktu, że częściej w wolontariat angażowały się osoby zrzeszone w organizacji niż niebędące w ten sposób z nią związane. Członkowie organizacji stanowili 71,7% wszystkich osób pracujących społecznie w organizacjach rejestrowych.

Najwięcej, bo 83,0% wolontariuszy (2,7 mln z 3,2 mln) działało w ramach stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, przy czym podmioty te stanowiły podobną część (79,9%) zbiorowości objętej badaniami na formularzach z serii SOF za 2016 r. obejmującymi organizacje posiadające osobowość prawną. Relatywnie duża część osób pracujących społecznie angażowała się w działalność fundacji (13,2%).

²⁶ Na podstawie: Wolontariat w 2016 r., GUS, Warszawa 2017, s.9,

²⁷ Należy jednak pamiętać, że liczba ta oparta jest najczęściej na szacunkach, jakich dokonują badane organizacje w trakcie wypełniania formularza serii SOF. Dzieje się tak dlatego, że z reguły nie prowadzą one szczegółowej ewidencji wszystkich osób angażujących się w ich działalność.

Wykres 1.26. Struktura rejestrowych organizacji non-profit i osób pracujących społecznie w 2016 r.
 Chart 1.26. Structure of register non-profit organizations and volunteers in 2016

We wszystkich aktywnych organizacjach, które wykazały pracę społeczną średnia liczba osób, które przynajmniej raz w 2016 r. pracowały w ten sposób wynosiła 39. W całej zbiorowości organizacji wyróżniały się społeczne podmioty wyznaniowe - pracowało w nich społecznie przeciętnie 90 osób, jednak charakteryzowały się także bardzo niską medianą i dominantą pracujących społecznie (odpowiednio 9 i 1 osoba). Spośród wszystkich organizacji wyróżniały się też takie, które posiadały status organizacji pożytku publicznego, w których podobnie jak w poprzednio opisanej grupie, pracowało społecznie przeciętnie 91 osób, natomiast mediana była ponad 5-krotnie niższa (16 osób), a dominanta 9-krotnie niższa (10 osób).

Najbardziej jednorodne pod względem liczby wolontariuszy były kółka rolnicze, wśród których różnice między średnią a medianą pracujących społecznie wyniosły jedynie 3 osoby.

Tablica 1.14. Osoby pracujące społecznie w organizacjach non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.
 Table 1.14. *Volunteers in non-profit organizations by type of organization in 2016*

Rodzaje organizacji <i>Types of organizations</i>	Osoby pracujące społecznie w 2016 r. <i>Volunteers in 2016</i>				
	Odsetek organizacji, które korzystały z pracy społecznej w 2016 r. <i>Percentage of organizations benefiting from volunteer work in 2016</i>	Ogółem ^a (w mln) <i>Total^a (in mln)</i>	Kobiety (w %) <i>Women (in %)</i>	Średnia ^a <i>Average^a</i>	Mediana ^a <i>Median^a</i>
OGÓŁEM ORGANIZACJE REJESTROWE <i>TOTAL REGISTER ORGANIZATIONS</i>	90,2	3,2	36,7	39	10
w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	90,4	3,2	36,5	39	10
w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	93,4	0,8	59,6	91	16
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	92,9	2,7	32,2	39	11
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and similar organizations</i>	92,0	2,0	36,8	60	11
stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	92,5	0,3	26,2	19	9
ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	96,0	0,3	13,7	19	15
koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	92,0	0,1	3,4	33	32
Fundacje <i>Foundations</i>	84,9	0,4	58,2	37	6
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	41,8	0,1	67,4	90	9
Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	78,1	0,1	54,7	23	10
kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	89,7	#	59,5	11	8
pozostały samorząd gospodarczy <i>other business associations</i>	67,1	#	22,0	14	10
pozostały samorząd zawodowy <i>other professional associations</i>	71,9	#	61,1	51	15
Przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego <i>Catholic parish-based organization</i>	90,2	1,5	66,9	34	19

^a Statystyki zostały obliczone dla organizacji, korzystających z pracy społecznej w 2016 r.

a Statistics calculated for organizations benefiting from volunteer work in 2016

Wartość mniejsza niż 0,05 mln.

 # A value lower than 0.05 mln.

Tablica 1.15. Osoby pracujące społecznie w rejestrowych organizacjach non-profit według głównej dziedziny działalności statutowej w 2016 r.

Table 1.15. Volunteers in register non-profit organizations by fields of activity in 2016

Główna dziedzina działalności <i>Fields of activity</i>	Struktura wolontariuzszy w 2016 r. <i>Percentage of volunteers in 2016</i>	Średnia ^a <i>Average^a</i>	Mediana ^a <i>Median^a</i>
Sport, turystyka, rekreacja, hobby <i>Sports, tourism, recreation, hobbies</i>	43,8	57	9
Pomoc społeczna i humanitarna <i>Social services</i>	10,1	52	12
Ratownictwo <i>Rescue services</i>	9,0	20	15
Kultura i sztuka <i>Culture and arts</i>	7,4	24	10
Edukacja i wychowanie, badania naukowe <i>Education and research</i>	6,1	27	10
Ochrona zdrowia <i>Health</i>	7,9	80	8
Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe <i>Business and professionals associations</i>	2,1	22	10
Ochrona środowiska <i>Environment</i>	2,5	36	9
Łowiectwo <i>Hunting</i>	2,3	32	31
Rynek pracy, aktywizacja zawodowa <i>Employment assistance</i>	0,4	12	7
Rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny <i>Local development</i>	1,6	15	10
Prawo i jego ochrona, prawa człowieka <i>Law, advocacy, civil rights, politics</i>	1,4	26	7
Wsparcie trzeciego sektora <i>Philanthropic intermediaries and voluntarism promotion</i>	2,6	59	8
Pozostała działalność, w tym międzynarodowa i religijna <i>Other activities, including international and religious</i>	2,8	54	10

a Statystyki zostały obliczone dla organizacji, korzystających z pracy społecznej w 2016 r.
a Statistics calculated for organizations benefiting from volunteer work in 2016

Strukturę osób pracujących społecznie można analizować również z uwzględnieniem głównej dziedziny działalności organizacji. Największa część wolontariuszy (43,8%) angażowała się w działalność organizacji zajmujących się *sportem, turystyką, rekreacją, hobby*. Mniejsza ich część (10,1%) pracowała społecznie w jednostkach, których najważniejszą dziedziną działalności była *pomoc społeczna i humanitarna*, a następnie *ratownictwem* (9,0%), *ochroną zdrowia* (7,9%) oraz *kulturą i sztuką* (7,4%).

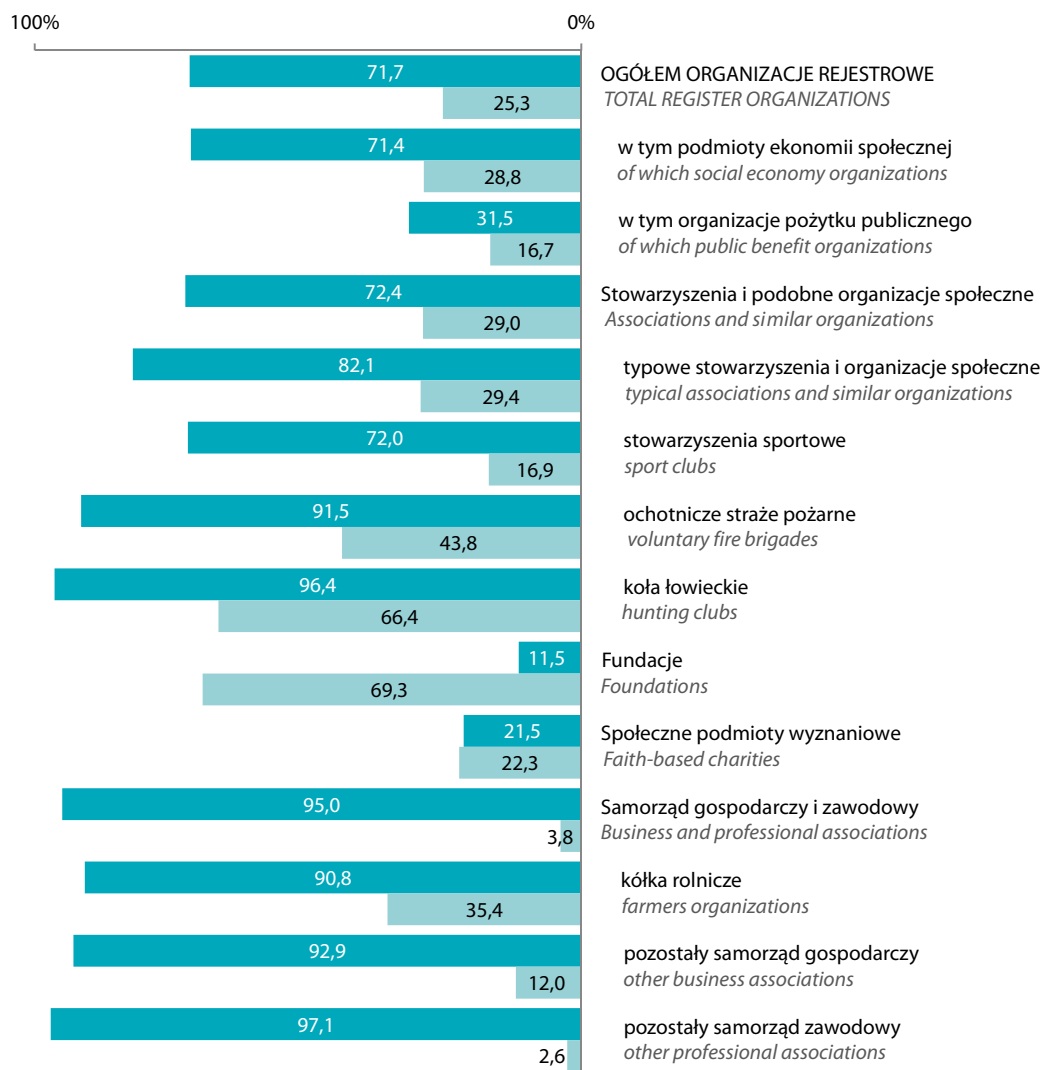
W całej zbiorowości organizacji wyróżniły się organizacje zajmujące się *ochroną zdrowia* - pracowało w nich społecznie przeciętnie 80 osób, jednak charakteryzowały się także bardzo niską medianą pracujących społecznie - 8 osób. Spośród wszystkich organizacji wyróżniły się też takie, które zajmowały się *wsparciem trzeciego sektora*, pracowało w nich społecznie przeciętnie 59 osób.

Członkowie pracujący społecznie i wolontariusze zewnętrzni

Jak wspomniano na początku rozdziału, w pracę społeczną na rzecz podmiotów sektora non-profit angażować mogą się zarówno ich członkowie, jak i wolontariusze zewnętrzni. W 2016 r. z ogólnej liczby 3,2 mln osób świadczących tego typu pracę 2,3 mln stanowili członkowie organizacji.

Wykres 1.27. Odsetek członków pracujących społecznie w ogólnej liczbie pracujących społecznie oraz wśród liczby członków rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r.

Chart 1.27. Percentage of members volunteering among total volunteers and among number of members of register non-profit organizations in 2016

- udział członków pracujących społecznie wśród wszystkich osób pracujących społecznie
members volunteering among all of volunteers
- udział członków pracujących społecznie wśród wszystkich członków organizacji
members volunteering among all of the members of organizations

Wśród pozostałych organizacji samorządu zawodowego oraz kół łowieckich praca społeczna była niemal wyłączną domeną członków – stanowili oni odpowiednio 97,1% i 96,4% wolontariuszy w tych rodzajach organizacji. Niewiele mniejszym udziałem członków wśród pracujących społecznie charakteryzowały się pozostałe organizacje samorządu gospodarczego (92,9%) oraz ochotnicze straże pożarne (91,5%). Do tej grupy podmiotów z bazą wolontariuszy zdominowaną przez członków organizacji można zaliczyć nierejestrowe przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego, które deklarowały, że wśród osób zaangażowanych w nieodpłatną pracę na ich rzecz 91,0% stanowili członkowie. Dominację członków wśród wolontariuszy widać również wśród kółek rolniczych (90,8%). Ze wsparcia wolontariuszy zewnętrznych w największym zakresie korzystały fundacje (88,5% osób pracujących społecznie w ich ramach nie było członkami ich organów kolegialnych), a następnie społeczne podmioty wyznaniowe (78,5%), gdyż w tej grupie duża część podmiotów miała również charakter nieczłonkowski. Osoby niezrzeszone w danej jednostce były również dużym wsparciem dla organizacji pożytku publicznego – stanowiły one 68,5% z wszystkich wolontariuszy.

Ważnym wskaźnikiem jest też odsetek członków, którzy w ciągu ostatniego roku przynajmniej raz angażowali się w pracę społeczną na rzecz organizacji wśród wszystkich członków tych organizacji. Na poziomie organizacji ogółem wyniósł on 25,3%. Najwyższą aktywnością swoich członków charakteryzowały się nierejestrowe organizacje przyparafialne (81,1%), koła łowieckie (66,4%), ochotnicze straże pożarne (43,8%) oraz kółka rolnicze (35,4%). Najmniejsza część członków działała nieodpłatnie na rzecz organizacji samorządu zawodowego (2,6%).

Warto też zwrócić uwagę na fundacje, w których ze względu na nieczłonkowski charakter uwzględniono zaangażowanie w pracę społeczną członków organów kolegialnych, stanowili oni 69,3% osób pracujących społecznie.

Pracujący społecznie według płci

Wśród osób pracujących społecznie wykazanych przez wszystkie organizacje non-profit w 2016 r. ponad 1/3 stanowiły wolontariuszki. Większy niż przeciętny udział kobiet wśród pracujących społecznie odnotowano w społecznych podmiotach wyznaniowych (67,4%). Pod tym względem wyróżniały się też organizacje posiadające status pożytku publicznego (59,6%), a także fundacje (58,2%). Nierejestrowe przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego charakteryzowały się również wyższym udziałem kobiet wśród osób pracujących społecznie (66,9%).

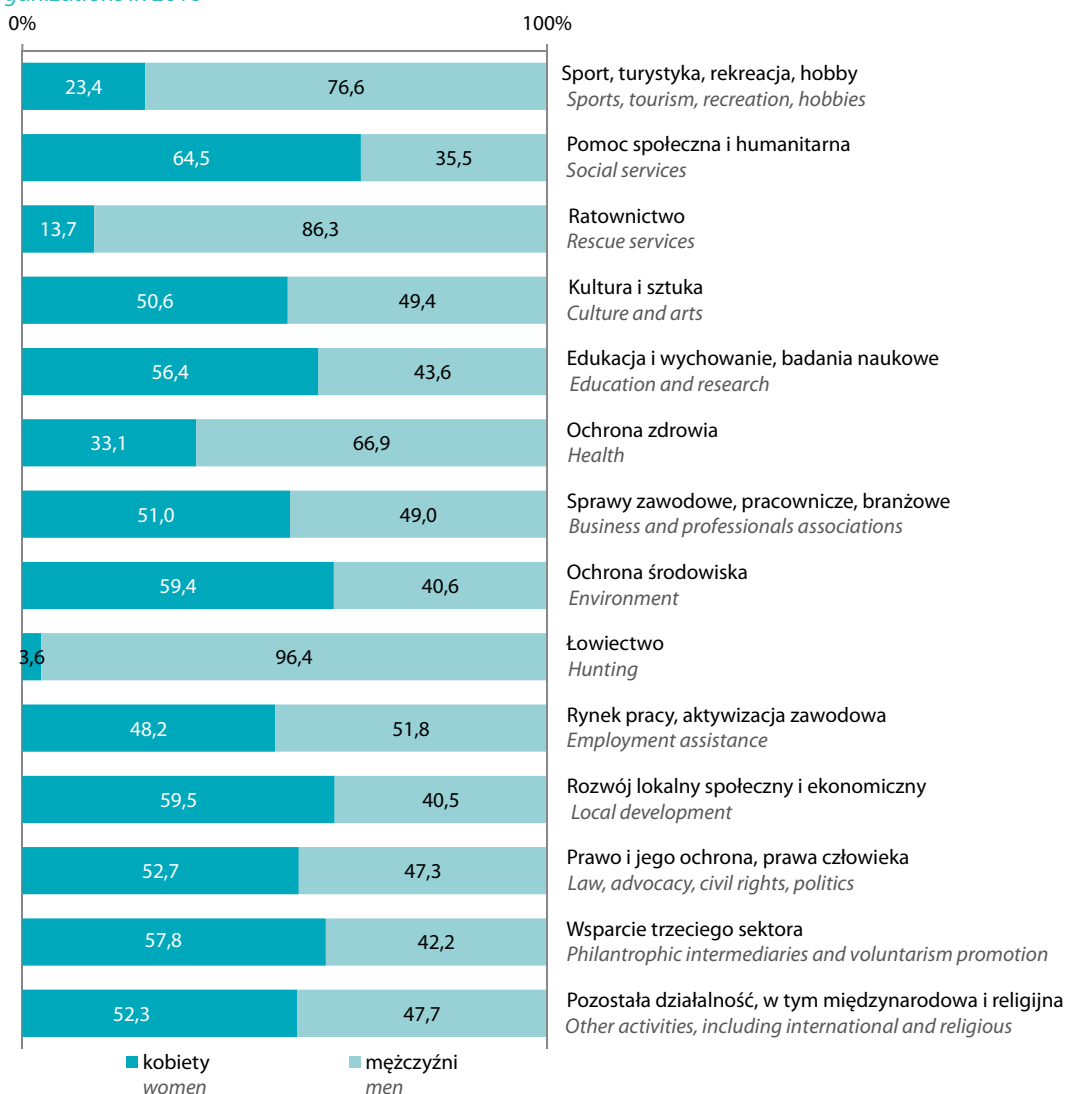
Jeżeli wziąć pod uwagę dziedzinę działalności, to kobiety wyraźnie częściej niż mężczyźni świadczyły pracę społeczną w organizacjach, które zajmowały się *pomocą społeczną i humanitarną*. Stanowiły one około 2/3 wszystkich osób pracujących społecznie w podmiotach prowadzących działalność tego rodzaju.

Najmniejszym zaangażowaniem kobiet w pracę społeczną na rzecz rejestrowych organizacji non-profit wyróżniały się natomiast organizacje zajmujące się *sportem, turystyką, rekreacją, hobby* (23,4%), *ratownictwem* (13,7%), a także *łowiectwem* (3,6%).

Wykres 1.28. Odsetek kobiet i mężczyzn wśród osób pracujących społecznie według głównej dziedziny działalności statutowej rejestrowych organizacji non-profit w 2016 r.

Chart 1.28. Percentage of women and men among volunteers by main field of activity of register non-profit organizations in 2016

Inne rodzaje pracy

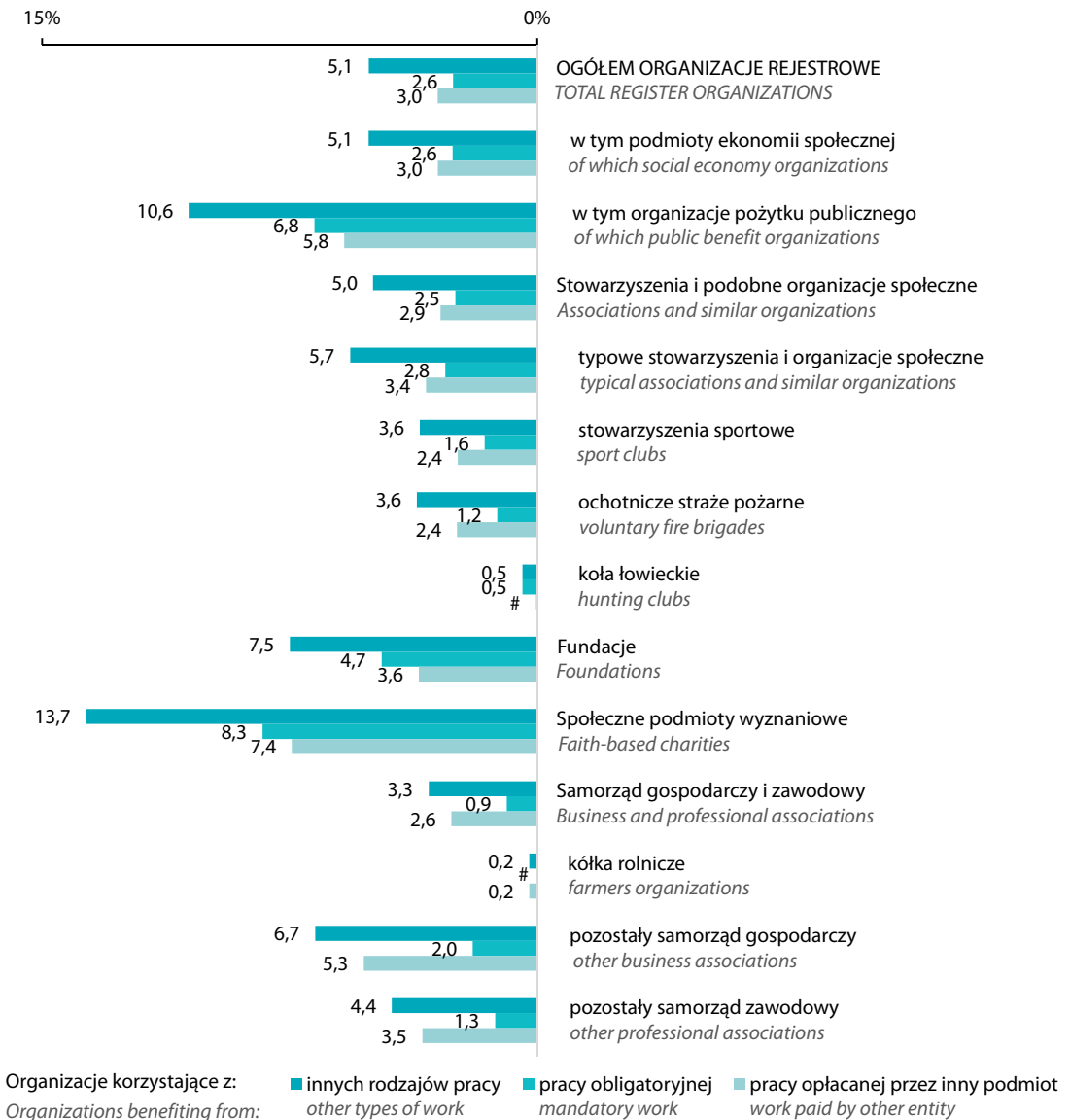
Other types of work

Specyfiką sektora non-profit jest nie tylko duże znaczenie, jakie dla jego działalności ma praca społeczna, ale także korzystanie z innych rodzajów pracy nieopłacanej przez badane organizacje:

- pracy obywatelskiej nieopłacanej – osoby, które wykonywały ją w ramach organizacji nieodpłatnie, były do tej pracy zobowiązane przez instytucje zewnętrzne, takie jak szkoła lub sąd, czyli nie miała ona charakteru dobrowolnego;
- pracy opłacanej przez inne podmioty – osoby ją wykonujące dostawały za nią wynagrodzenie od swojego pracodawcy bądź innej instytucji, a nie od badanej organizacji non-profit.

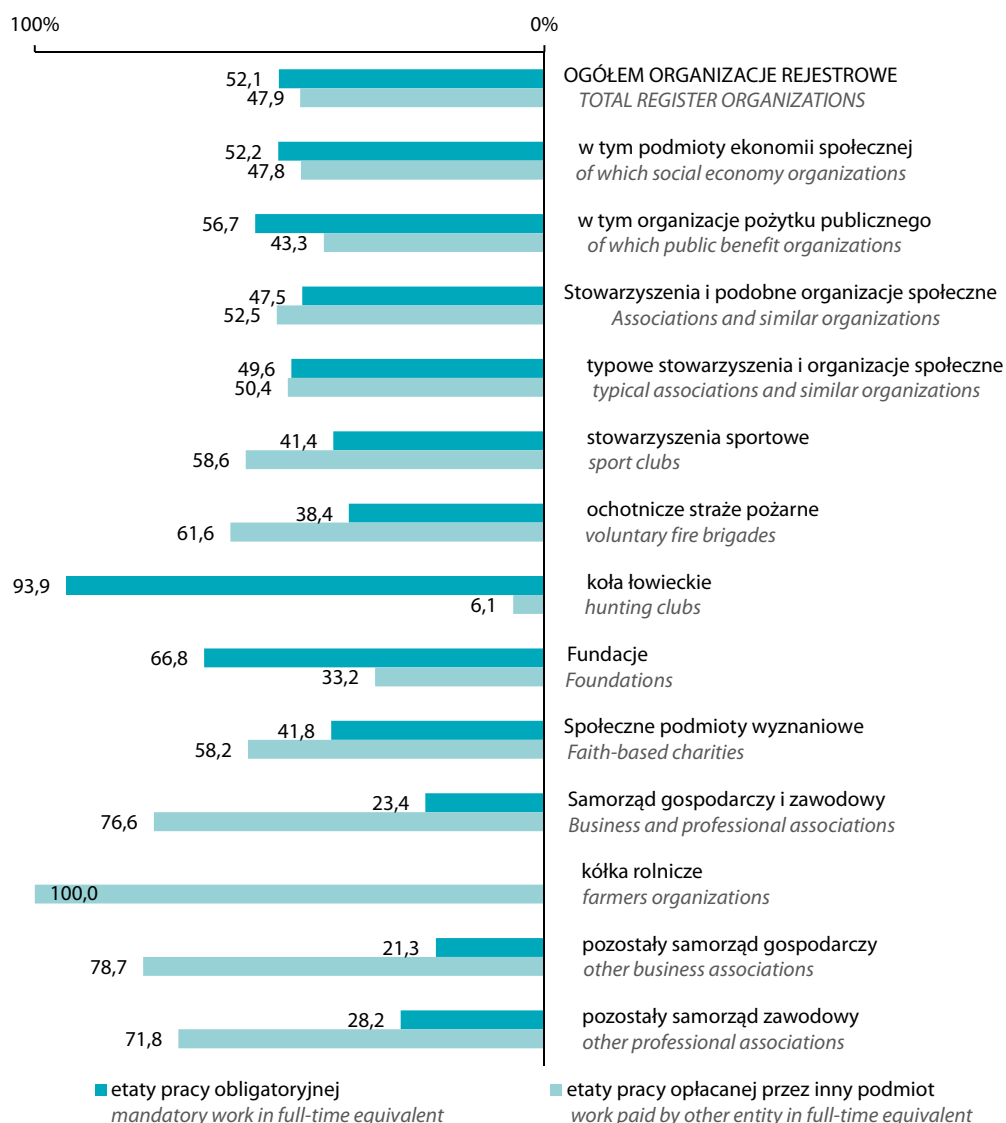
Wykres 1.29. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit, które korzystały z pracy obligatoryjnej lub pracy opłacanej przez inne podmioty w 2016 r.

Chart 1.29. Percentage of register non-profit organizations benefiting from mandatory work of work paid by other entities in 2016

Co 20 rejestrowa organizacja non-profit objęta badaniami SOF korzystała z innych niż praca płatna lub społeczna rodzajów pracy. Największą część podmiotów wykorzystujących inne niż praca płatna lub społeczna zasoby odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (13,7%), a także organizacji pożytku publicznego (10,6%). Dość wysokim odsetkiem korzystania z innych rodzajów pracy charakteryzowały się też fundacje (7,5%) oraz pozostałe organizacje samorządu gospodarczego (6,7%). W najmniejszym stopniu z pracy obligatoryjnej bądź opłacanej przez inne podmioty korzystały kółka rolnicze oraz koła łowieckie (po mniej niż 1%).

Wykres 1.30. Struktura innych rodzajów pracy świadczonej w rejestrowych organizacjach non-profit w 2016 r.
Chart 1.30. Structure of other types of contracts served in register non-profit organizations

Łączny wolumen innych rodzajów pracy wykonywanej w 2016 r. we wszystkich rejestrowych organizacjach non-profit wyniósł niecałe 8,5 tys. etatów. Osoby zobowiązane do pracy w badanych organizacjach przez inny podmiot – np. studenci, którzy odbywali praktyki niezbędne do ukończenia studiów bądź osoby świadczące prace społecznie użyteczne na mocy wyroku sądu – wygenerowały łącznie pracę odpowiadającą około 4,4 tys. etatów, przy czym korzystało z niej około 2,3 tys. podmiotów, stanowiących 2,6% całej populacji badanych organizacji non-profit. Osoby, które świadczyły pracę w ramach organizacji i otrzymywały za nią wynagrodzenie od pracodawcy lub odbywały staż płatny z urzędu pracy wygenerowały 4,0 tys. etatów pracy, z której skorzystało 3,0% wszystkich zbadanych organizacji.

Największa część pracy nieopłacanej przez organizację, innej niż wolontariat, była wykonywana w grupie podmiotów najliczniej reprezentowanych w zbadanej zbiorowości, czyli w typowych stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (43,1%, podczas gdy organizacje te stanowiły 39,3% jednostek

w sektorze), w fundacjach (28,4% wobec 14,8%) a następnie w stowarzyszeniach sportowych (11,5% wolumenu tej pracy wobec 21,7% udziału jednostek).

Nieco większy udział pracy obligatoryjnej w całości pracy nieopłacanej przez organizacje, innej niż wolontariat, odnotowano wśród kół łowieckich, fundacji, a także wśród stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych. Natomiast wyraźnie większym udziałem pracy opłacanej przez inne podmioty charakteryzowały się ochotnicze straże pożarne.

1.9. Przychody i koszty działalności²⁸

1.9. Revenues and cost

Przychody i koszty stanowią ważny element potencjału ekonomicznego, który obok potencjału społecznego, charakteryzuje stopień rozwoju organizacji non-profit. W 2016 r. 89,7% podmiotów objętych badaniem wykazało uzyskiwanie przychodów, a łączna wartość zgromadzonych przez nie środków finansowych wyniosła 26,7 mld zł. Suma kosztów poniesionych przez organizacje non-profit w 2016 r. osiągnęła wysokość 24,5 mld zł i była niższa od sumy uzyskanych przychodów o około 2,2 mld zł.

Potencjał finansowy organizacji non-profit

Financial potential of the non-profit organization

Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, stanowiące najliczniejszą grupę organizacji non-profit, zgromadziły ponad połowę środków finansowych osiągniętych w 2016 r. Odsetek przychodów uzyskanych przez tę grupę podmiotów był jednak zdecydowanie niższy od ich udziału procentowego w badanej zbiorowości (51,3% w stosunku do 79,9%). Drugą, najliczniejszą grupę organizacji stanowiły fundacje (14,8%), których wkład do sumy zgromadzonych środków finansowych był nieproporcjonalnie wyższy i wyniósł 29,8%. Znaczący udział w sumie wszystkich przychodów odnotowały także społeczne podmioty wyznaniowe (10,0%), pomimo że stanowiły one niewiele ponad 2,0% badanej zbiorowości. Najmniejsza część środków finansowych została wypracowana przez samorząd gospodarczy i zawodowy (8,9%), stanowiący w 2016 r. 3,2% ogółu badanych organizacji.

Wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych najliczniejszą grupę stanowiły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne. Ich udział w całkowitej sumie przychodów był niemal proporcjonalny do udziału w ogólnej liczbie podmiotów sektora non-profit (odpowiednio 35,8% i 39,3%). Stowarzyszenia sportowe, stanowiące ponad 1/5 ogółu organizacji, wypracowały przychód na poziomie 12,8%. Najmniejszy wkład do sumy zgromadzonych środków finansowych wniosły koła łowieckie (1,4%) i ochotnicze straże pożarne (1,3%), których udział w całej zbiorowości wyniósł odpowiednio 2,7% i 16,3%.

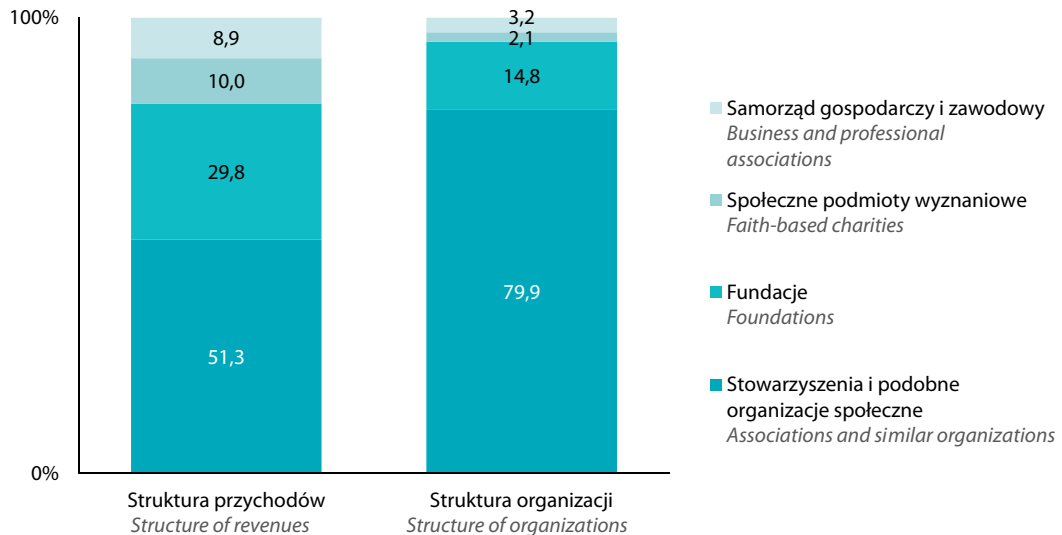
Z punktu widzenia głównego obszaru działalności organizacji non-profit największy udział w uzyskanych przychodach miały podmioty działające w zakresie edukacji i wychowania oraz badań naukowych. Suma zebranych przez nie środków finansowych stanowiła 21,8% ogółu przychodów, choć ich udział w ogólnej liczbie organizacji non-profit był ponad 2-krotnie niższy (10,0%). W 2016 r. najliczniejszą grupę stanowiły podmioty działające głównie w dziedzinie sportu, turystyki, rekreacji, hobby (29,1%). Ich przychody wyniosły 4,2 mld zł, co stanowiło 15,8% sumy zgromadzonych środków finansowych. Na uwagę zwraca fakt, że druga co do wielkości grupa organizacji non-profit – działających głównie w obszarze ratownictwa (16,5%) – wypracowała przychód stanowiący tylko 2,1% wszystkich wpływów w 2016 r.

Najniższy odsetek jednostek, które w 2016 r. uzyskały przychód, wystąpił wśród kółek rolniczych (74,4%), a następnie stowarzyszeń sportowych (87,0%), fundacji (87,6%) i ochotniczych straży pożarnych (89,1%). We wszystkich pozostałych grupach podmiotów, udział jednostek wykazujących uzyskiwanie

²⁸ Analiza w tym podrozdziale obejmuje wyłącznie rejestrowe organizacje non-profit.

przychodów przekroczył 90,0%. Warto odnotować, że wszystkie koła łowieckie zadeklarowały pozyskanie środków finansowych.

Wykres 1.31. Struktura przychodów oraz organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2016 r.
Chart 1.31. Structure of the revenues and the non-profit organizations by the type of organization in 2016

Określenie potencjału finansowego poszczególnych grup organizacji możliwe jest także poprzez porównanie wartości średnich i median mierzących wysokość przychodów. W badanej zbiorowości, posiadaniem najwyższej średniej wartości przychodów (obliczonej dla wszystkich podmiotów) wyróżniły się społeczne podmioty wyznaniowe (1391,3 tys. zł). Wymienione organizacje cechowały się również najwyższą wartością mediany – 449,2 tys. zł. Relatywnie silnie ekonomicznie były organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego. Ich przeciętne roczne przychody kształtowały się na poziomie 812,0 tys. zł, a mediana – 65,6 tys. zł. Niską średnią wartością przychodów charakteryzowały się kółka rolnicze (34,3 tys. zł), a najniższą ochotnicze straże pożarne (23,4 tys. zł). W obu grupach odnotowano również bardzo niskie mediany – odpowiednio na poziomie 3,9 tys. zł i 7,8 tys. zł. Wewnątrz najliczniejszej grupy stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych najwyższą średnią wartością przychodów cechowały się typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (264,3 tys. zł). Natomiast relatywnie wysoką wartością mediany wyróżniły się koła łowieckie – 89,9 tys. zł.

Biorąc pod uwagę główne pole działalności organizacji non-profit, najwyższą średnią wartość przychodów odnotowano wśród podmiotów zajmujących się wsparciem trzeciego sektora (720,8 tys. zł). Wartość mediany była tu jednak zdecydowanie niższa i wyniosła 25,4 tys. zł. Równie wysoką średnią wartością przychodów charakteryzowały się organizacje działające w dziedzinach: spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (695,8 tys. zł), ochrony zdrowia (636,3 tys. zł) oraz edukacji, wychowania i badań naukowych (633,3 tys. zł). Najniższą średnią wartość przychodów wystąpiła wśród podmiotów zajmujących się przede wszystkim ratownictwem (36,3 tys. zł). Dwie zdecydowanie najwyższe wartości median odnotowano w gronie organizacji działających w dziedzinach edukacji, wychowania i badań naukowych (98,8 tys. zł) oraz łowiectwa (88,8 tys. zł). Z drugiej strony – najniższą medianę – wśród organizacji non-profit koncentrujących się głównie na społecznym i ekonomicznym rozwoju lokalnym (6,0 tys. zł).

Tablica 1.16. Przychody organizacji non-profit w 2016 r.
Table 1.16. Revenues of the non-profit organizations in 2016

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Grand total</i>	w tym podmioty ekonomii społecznej <i>of which social economy organizations</i>	w tym organizacje pożytku publicznego <i>of which public benefit organizations</i>	Forma prawna i organizacyjna <i>Legal and organizational form</i>								
				Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>					Fundacje <i>Foundations</i>	Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	
				razem <i>total</i>	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and organizations</i>	stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	koła łowieckie <i>hunting clubs</i>			razem <i>total</i>	w tym kółka rolnicze <i>of which farmers organizations</i>
Liczba organizacji (tys.) <i>Number of organizations (thous.)</i>	91,8	90,9	9,1	73,4	36,1	19,9	14,9	2,4	13,6	1,9	2,9	1,2
Organizacje wykazujące uzyskiwanie przychodów (%) <i>Organizations with revenues (%)</i>	89,7	89,7	98,3	90,2	91,8	87,0	89,1	100,0	87,6	90,6	85,9	74,4
Całkowita suma przychodów (mld zł) <i>Total amount of revenues (bn PLN)</i>	26,7	24,9	7,4	13,7	9,5	3,4	0,3	0,4	8,0	2,7	2,4	0,04
Średnia przychodów dla wszystkich organizacji (tys. zł) <i>Average revenues for all organizations (thous. PLN)</i>	290,7	273,3	819,0	186,8	264,3	172,2	23,4	157,1	584,1	1391,3	812,0	34,3
Średnia przychodów dla organizacji wykazujących przychody (tys. zł) <i>Average revenues for organizations with revenues (thous. PLN)</i>	324,1	304,7	833,3	207,0	288,0	197,9	26,3	157,1	666,7	1536,1	945,4	46,1
Mediana przychodów dla wszystkich organizacji (tys. zł) <i>Median revenues for all organizations (thous. PLN)</i>	19,9	19,4	93,3	16,3	15,1	26,6	7,8	89,9	43,2	449,2	65,6	3,9
Mediana przychodów dla organizacji wykazujących przychody (tys. zł) <i>Median revenues for organizations with revenues (thous. PLN)</i>	26,5	26,1	97,6	21,6	20,0	36,0	10,0	89,9	64,5	537,7	65,6	3,9

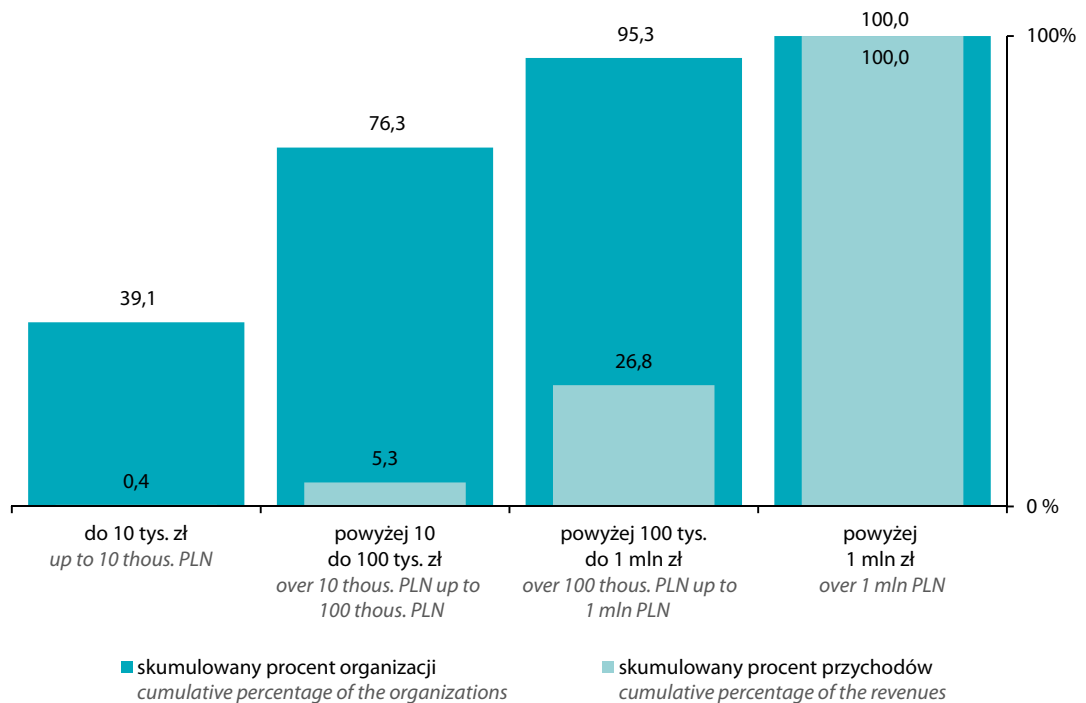
Istotnym czynnikiem powiązanim z wielkością osiągniętych przychodów było posiadanie statusu OPP. W 2016 r. aż 98,3% organizacji pożytku publicznego wykazało uzyskiwanie środków finansowych, a średnia wartość ich przychodów była prawie 4-krotnie wyższa od analogicznej miary obliczonej dla organizacji nieposiadających statusu OPP (odpowiednio 819,0 tys. zł i 232,7 tys. zł). Pomimo tego, że udział procentowy organizacji pożytku publicznego w badanej zbiorowości nie przekroczył 10,0% to wartość uzyskanych przez nie środków finansowych stanowiła 27,9% ogółu przychodów.

Sektor non-profit charakteryzuje się dużym rozwarstwieniem ekonomicznym wśród tworzących go podmiotów. Skalę tego zjawiska ukazują znaczne różnice występujące pomiędzy średnią i medianą uzyskanych przychodów. W 2016 r. przeciętne przychody organizacji non-profit były 15-krotnie wyższe niż mediana (obliczone dla wszystkich organizacji).

Analiza rozwarstwienia przychodowego przeprowadzona ze względu na rodzaj organizacji wykazała, że największe dysproporcje pomiędzy porównywanymi miarami wystąpiły wśród typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych – mediana była tu 18-krotnie niższa od średniej. Wysoka rozbieżność wystąpiła również w grupie fundacji i całej zbiorowości samorządu gospodarczego i zawodowego, dla których średnia wyniosła odpowiednio 14-krotność i 12-krotność mediany. Najmniejsze zróżnicowanie wystąpiło w grupie kół łowieckich – średnia była 2-krotnie wyższa od mediany. Relatywnie małe rozwarstwienie odnotowano także wśród ochotniczych straży pożarnych i społecznych podmiotów wyznaniowych. W przypadku tych organizacji średnia wyniosła 3-krotność mediany. Z kolei w odniesieniu do OPP średnia wartość przychodów stanowiła prawie 9-krotność mediany.

Wykres 1.32. Wartość środków finansowych zgromadzonych w poszczególnych grupach organizacji non-profit według przychodów w 2016 r.

Chart 1.32. Value of funds accumulated in individual groups of the non-profit organizations by the revenues in 2016

O wysokiej skali rozwarstwienia ekonomicznego świadczy również fakt, że przeważająca część środków finansowych zgromadzonych w 2016 r. (73,2%) została uzyskana przez najzamożniejsze organizacje (o rocznych przychodach przekraczających 1,0 mln zł), których udział w liczbie badanych podmiotów

non-profit wyniósł tylko 4,7%. Z drugiej strony organizacje o przychodach do 10,0 tys. zł, stanowiące blisko 40,0% całej zbiorowości, uzyskały zaledwie 0,4% wszystkich środków finansowych.

Współczynnik Giniego jest miarą pokazującą stopień koncentracji danej cechy (np. przychodów) w określonej zbiorowości. Przyjmuje wartość od 0 do 1 (lub, jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wynik 0 oznacza brak koncentracji, czyli sytuację, w której każda jednostka określonej zbiorowości posiada dokładnie taką samą wartość danej cechy. Z kolei 1 oznacza całkowitą koncentrację, czyli sytuację, w której jedna jednostka jest w posiadaniu całej sumy danej cechy. Zatem im wyższa wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji, np. przychodów i większe ich zróżnicowanie.

Przy określaniu potencjału finansowego sektora non-profit, współczynnik Giniego pozwala oszacować jaki, odsetek organizacji uzyskał największą część środków finansowych w badanej zbiorowości. W 2016 r. wartość współczynnika była bardzo wysoka i wyniosła 0,843. Potwierdza to wcześniejsze obserwacje, że przeważająca część przychodów sektora non-profit została uzyskana przez niewielką liczbę organizacji.

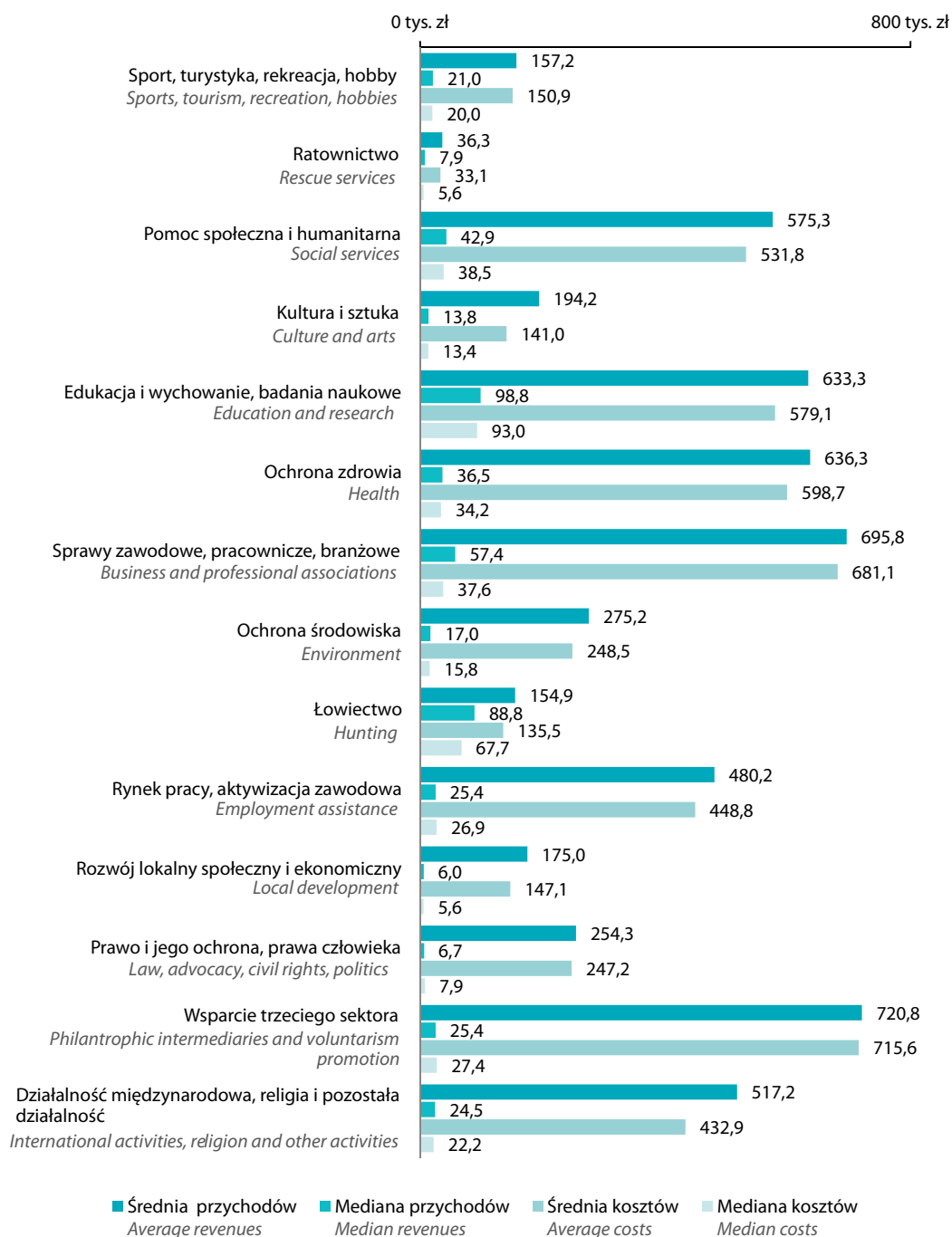
Koszty działalności i wynik finansowy organizacji non-profit *Operating costs and financial result of the non-profit organizations*

Analogicznie do kategorii przychodów najwyższa średnia wartość poniesionych kosztów wystąpiła wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (1288,4 tys. zł). W tej grupie odnotowano również najwyższą wartość mediany – 480,4 tys. zł. Najniższe przeciętne koszty ponosiły ochotnicze straże pożarne (20,8 tys. zł), a najniższą wartość mediany zaobserwowano w grupie kółek rolniczych (0,6 tys. zł). Średnie i mediany kosztów działalności według głównej dziedziny działalności charakteryzowały się podobną kolejnością i zmiennością jak średnie i mediany przychodów.

Wykres 1.33. Średnie i mediany przychodów i kosztów organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2016 r.

Chart 1.33. Average and median revenues and costs of the non-profit organizations by the main fields of activity in 2016

Tablica 1.17. Koszty organizacji non-profit w 2016 r.
Table 1.17. Costs of the non-profit organizations in 2016

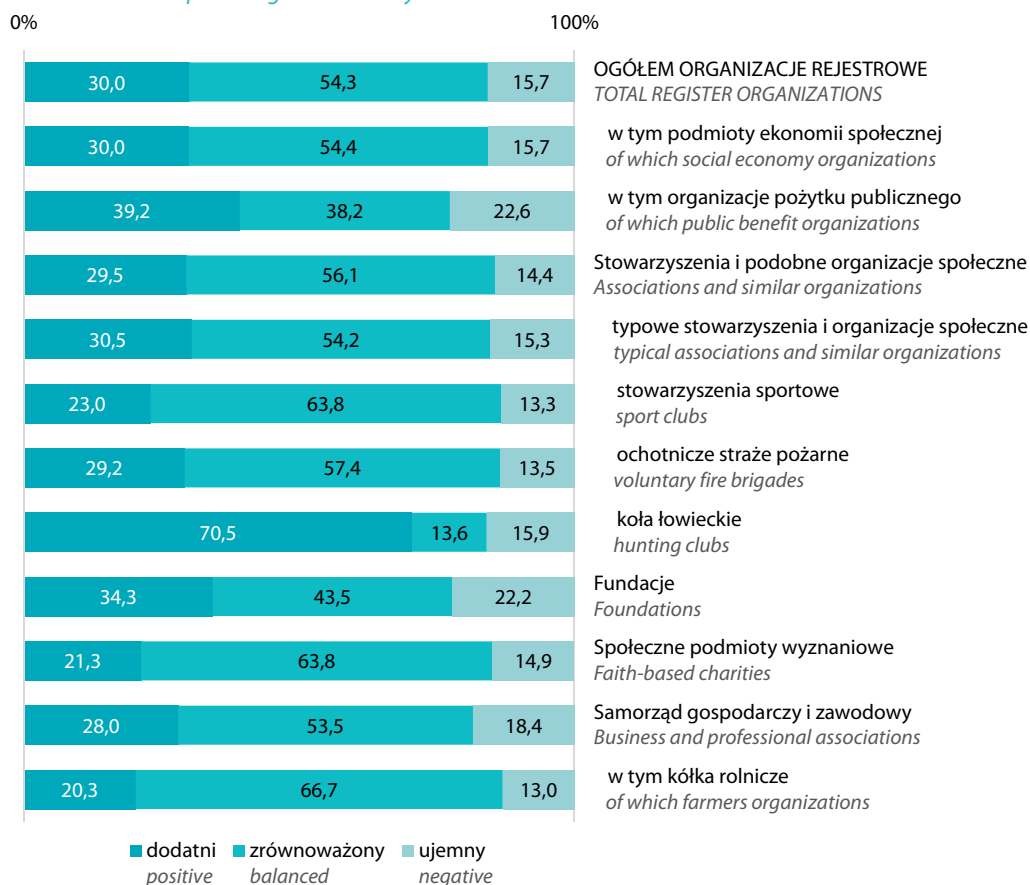
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	w tym podmioty ekonomii społecznej of which social economy organizations	w tym organizacje pożytku publicznego of which public benefit organizations	Forma prawna i organizacyjna Legal and organizational form								
				Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations					Fundacje Foundations	Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	
				razem total	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	stowarzyszenia sportowe sport clubs	ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	koła łowieckie hunting clubs			razem total	w tym kółka rolnicze of which farmers organizations
Liczba organizacji (tys.) Number of organizations (thous.)	91,8	90,9	9,1	73,4	36,1	19,9	14,9	2,4	13,6	1,9	2,9	1,2
Organizacje wykazujące ponoszenie kosztów (%) Organizations with costs (%)	89,6	89,5	99,0	89,2	90,8	88,8	83,9	100,0	92,2	94,7	83,8	69,2
Całkowita suma kosztów (mld zł) Total amount of costs (bn PLN)	24,5	22,7	6,9	12,9	8,9	3,3	0,3	0,3	6,8	2,5	2,3	0,0
Średnia kosztów dla wszystkich organizacji (tys. zł) Average costs for all organizations (thous. PLN)	266,4	249,2	757,8	175,5	247,6	165,4	20,8	137,0	500,7	1288,4	787,6	32,3
Średnia kosztów dla organizacji wykazujących koszty (tys. zł) Average costs for organizations with costs (thous. PLN)	297,4	278,4	765,2	196,8	272,8	186,2	24,8	137,0	542,9	1360,2	940,1	46,7
Mediana kosztów dla wszystkich organizacji (tys. zł) Median costs for all organizations (thous. PLN)	18,0	17,8	87,6	15,0	13,6	25,2	5,3	67,9	40,0	480,4	33,1	0,6
Mediana kosztów dla organizacji wykazujących koszty (tys. zł) Median costs for organizations with costs (thous. PLN)	24,9	24,5	89,2	20,4	19,2	33,0	9,3	67,9	50,0	522,5	71,6	4,3

Wynik finansowy to różnica pomiędzy przychodami a kosztami ich uzyskania w wybranym okresie sprawozdawczym. Za organizacje o dodatnim bądź ujemnym wyniku finansowym uznano podmioty, w budżetach których różnice pomiędzy uzyskanymi przychodami a poniesionymi kosztami wyniosły powyżej lub poniżej 5,0% całkowitej sumy rocznych przychodów. Jednostki, w przypadku których różnice te nie przekroczyły 5,0% (wraz z podmiotami, w których przychody i koszty były takie same), zaliczono do podmiotów o zrównoważonym wyniku finansowym. Dodatkowo przyjęto założenie, że różnice nieprzekraczające poziomu 1 tys. zł (pomimo przekroczenia 5,0% całkowitej sumy rocznych przychodów) nie wpływają znacząco na sytuację danej organizacji. Z tego względu podmioty, w budżetach których odnotowano wymienione różnice także zaliczono do organizacji o zrównoważonym wyniku finansowym.

Na koniec 2016 r. ponad połowa badanych organizacji non-profit osiągnęła zrównoważony wynik finansowy (54,3%). Nadwyżkę przychodów nad kosztami wykazało 30,0% podmiotów, a ujemny wynik finansowy zanotowało 15,7% ogółu badanych organizacji.

Wykres 1.34. Struktura organizacji non-profit według osiągniętego wyniku finansowego w 2016 r.

Chart 1.34. Structure of the non-profit organizations by the financial result in 2016

Największy udział podmiotów, dla których rok 2016 zakończył się osiągnięciem zrównoważonego wyniku finansowego wystąpił w grupie kółek rolniczych (66,7%). Wysoki odsetek odnotowano również wśród stowarzyszeń sportowych i społecznych podmiotów wyznaniowych (po 63,8%). Dodatni wynik finansowy najczęściej towarzyszył kołom łowieckim (70,5%), a w dalszej kolejności OPP (39,2%), a także fundacjom

(34,3%). W przypadku dwóch ostatnich rodzajów organizacji odnotowano także najwyższe udziały jednostek z ujemnym wynikiem finansowym (odpowiednio 22,6% i 22,2%).

Głównym przeznaczeniem nadwyżek finansowych zgromadzonych w 2015 r. lub latach wcześniejszych było prowadzenie bieżącej działalności w 2016 r. Ten sposób wydatkowania nadwyżek wskazało 85,2% organizacji posiadających nadwyżki. Ponad 10% podmiotów przeznaczyło je na rezerwy finansowe²⁹, a kolejne 2,1% na kapitał żelazny³⁰. Z innych sposobów wydatkowania nadwyżek skorzystało 2,5% ogółu organizacji non-profit posiadających nadwyżki.

Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, najwyższy odsetek podmiotów przeznaczających nadwyżki finansowe na prowadzenie bieżącej działalności wystąpił wśród stowarzyszeń sportowych (91,3%), a najniższy w zbiorowości samorządu gospodarczego i zawodowego (65,3%). Podmioty reprezentujące ostatnią z wymienionych grup częściej od pozostałych decydowały się na utworzenie kapitału żelaznego (7,4%) i alternatywne sposoby wydatkowania nadwyżek (13,8%). Blisko 20% kół łowieckich tworzyło z nich rezerwy finansowe, a wśród stowarzyszeń sportowych zdecydowało się na to 6,4% podmiotów.

Źródła finansowania działalności organizacji non-profit

Sources of financing activity the non-profit organizations

Główne kryterium podziału, na podstawie którego utworzono przedstawioną poniżej typologię źródeł przychodów, zostało oparte na rynkowym i nierynkowym charakterze działalności, w ramach której organizacje non-profit uzyskują środki finansowe.

Do kategorii rynkowej zaliczono środki finansowe osiągnięte w wyniku prowadzenia działalności polegającej na odpłatnym świadczeniu usług oraz wytwarzaniu i sprzedaży różnych produktów, w ramach działalności gospodarczej i odpłatnej działalności pożytku publicznego, zwanej odpłatną działalnością statutową. W kategorii tej ujęte zostały również środki pochodzące z posiadania papierów wartościowych lub lokat bankowych, a także ze źródeł publicznych, uzyskane w drodze otwartego przetargu przeprowadzonego na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych lub w ramach kontraktów z NFZ.

Kategoria przychodów nierynkowych obejmuje dotacje, subwencje i inne transfery przekazane przez krajowe lub zagraniczne organy administracji publicznej, odpisy 1% podatku dochodowego (PIT) i nawiązki sądowe. Do tej kategorii zaliczono także środki pochodzące ze źródeł prywatnych (od osób fizycznych, przedsiębiorstw i podmiotów non-profit), pozyskane w wyniku zbiórek publicznych, darowizn i innych transferów.

Składki członkowskie mogą mieć charakter rynkowy, jeżeli ich wysokość stanowi znaczący wydatek dla osób korzystających z usług organizacji, a fakt opłacenia składki jest warunkiem koniecznym do korzystania z dóbr i usług oferowanych przez organizację. Z drugiej strony składki mogą mieć charakter nierynkowy, gdy ich wysokość jest symboliczna i stanowią potwierdzenie przynależności do danej zbiorowości, a nie warunek dostępu do oferowanych dóbr i usług. Z uwagi na wskazane trudności z jednoznacznym sklasyfikowaniem składek członkowskich wydzielono dla nich osobną kategorię. Z kolei środki finansowe, których nie można było przydzielić do żadnej z ww. kategorii, ujęto w pozycji *Inne*.

W 2016 r. ponad połowa z całkowitej sumy przychodów organizacji non-profit pochodziła ze źródeł o charakterze nierynkowym (51,5%). W tej kategorii największy udział miały środki przekazane przez organy administracji rządowej i samorządowej (30,4%). Wkład przychodów uzyskanych ze źródeł rynkowych był

²⁹ Rezerwy finansowe tworzy się zgodnie z ustawą o rachunkowości na pokrycie przyszłych kosztów lub strat, które będą miały miejsce po roku, za który sporządza się sprawozdanie finansowe. Rezerwa powinna być utworzona na konkretny cel, np. zobowiązania pracownicze, skutek postępowania sądowego, odszkodowanie itp.

³⁰ Kapitał żelazny (inaczej kapitał wieczysty) to środki finansowe, które organizacja gromadzi i nie wydatkuje, lecz je pomnaża. Odsetki od zainwestowanego kapitału przeznaczane są na realizację celów statutowych.

nieduższy i stanowił 39,4% zgromadzonych środków finansowych. Wśród nich wyróżniały się środki pochodzące z odpłatnej działalności statutowej (18,3%) i z prowadzonej działalności gospodarczej (16,9%). Składki członkowskie i inne środki finansowe stanowiły odpowiednio 6,0% i 3,1% wszystkich przychodów osiągniętych w 2016 r.

Uzyskiwanie przychodów o charakterze rynkowym i nierynkowym wykazało odpowiednio 35,3% i 67,2% badanych organizacji non-profit. Otrzymywanie składek członkowskich zadeklarowało 60,8% ogółu jednostek, a gromadzenie pozostałych środków finansowych - 6,7%.

Przychody o charakterze rynkowym stanowiły dominujące źródło finansowania kółek rolniczych (94,1%), kół łowieckich (63,7%) oraz całej zbiorowości samorządu gospodarczego i zawodowego (59,6%). Większość tych środków została wypracowana w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej. Wyjątek stanowiły koła łowieckie, które najwięcej przychodów uzyskały z odpłatnej działalności statutowej (48,9%).

Środki finansowe uzyskane ze źródeł publicznych w ramach przetargu lub kontraktu z NFZ stanowiły 3,4% przychodów całej zbiorowości. Ich największy wkład odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (7,8%) i ochotniczych straży pożarnych (6,5%). Udział odsetek i dywidend był najmniejszy (0,7%) i tylko w grupie fundacji przekroczył jeden procent.

Środki finansowe o charakterze nierynkowym stanowiły główne źródło przychodów dla ochotniczych straży pożarnych (72,9%), fundacji (61,4%), społecznych podmiotów wyznaniowych (58,2%) oraz typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (53,7%). We wszystkich grupach organizacji non-profit środki pochodzące ze źródeł publicznych przeważały nad przychodami pozyskanymi ze źródeł niepublicznych. Najwyższy udział tych drugich odnotowano wśród fundacji (21,8%). Dla tej grupy podmiotów istotnym źródłem finansowania były darowizny i inne przekazane środki, stanowiące 1/5 przychodów zgromadzonych w 2016 r. Środki pochodzące z odpisów 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (wraz z nawiązkami sądowymi) stanowiły tylko 2,0% przychodów badanych podmiotów sektora non-profit. Natomiast w samej grupie organizacji posiadających status OPP udział przychodów z 1% wyniósł 7,0%.

Składki członkowskie stanowiły istotne źródło przychodów dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (27,6%) oraz kół łowieckich (21,7%). W innych grupach objętych badaniem, ich udział sięgał kilku procent (ochotnicze straże pożarne, typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz stowarzyszenia sportowe) bądź nie przekroczył jednego procenta (kółka rolnicze i społeczne podmioty wyznaniowe).

Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, szczególną strukturą przychodów cechowały się organizacje działające w obszarze wsparcia trzeciego sektora, dla których dominującym źródłem finansowania były środki o charakterze nierynkowym (77,1%), w szczególności te pochodzące ze źródeł publicznych (57,4%), głównie – fundusze UE i środki z zagranicy (52,1%). Nierynkowe źródła publiczne stanowiły także ponad połowę budżetów organizacji zajmujących się edukacją, wychowaniem i badaniami naukowymi (53,9%) oraz pomocą społeczną i humanitarną (51,6%). Natomiast szczególna ich kategoria, jaką są środki europejskie i z zagranicy, miała istotne znaczenie wśród podmiotów zajmujących się rozwojem lokalnym (27,7%) i rynkiem pracy (21,1%). Niepubliczne źródła nierynkowe, takie jak darowizny, granty od innych organizacji itp. najwyższy udział miały w strukturze przychodów organizacji zajmujących się prawem i jego ochroną, prawami człowieka.

Tablica 1.18. Struktura przychodów organizacji non-profit według źródeł przychodów w 2016 r.
Table 1.18. Structure of revenues of the non-profit organizations by revenues sources in 2016

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Ogółem <i>Grand total</i>	w tym podmioty ekonomicznej społecznej <i>of which social economy organizations</i>	w tym organizacje publicznego pożytku <i>of which public benefit organizations</i>	Forma prawna i organizacyjna <i>Legal and organizational form</i>								
				Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>					Fundacje <i>Foundations</i>	Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>	Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	
				razem <i>total</i>	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and organizations</i>	stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	koła łowieckie <i>hunting clubs</i>			razem <i>total</i>	w tym kółka rolnicze <i>of which farmers organizations</i>
Ogółem przychody (mld zł) <i>Total revenues (bn PLN)</i>	26,7	24,9	7,4	13,7	9,5	3,4	0,3	0,4	8,0	2,7	2,4	0,04
	% w kolumnie <i>% in column</i>											
Przychody o charakterze rynkowym <i>Market revenues</i>	39,4	38,0	28,1	38,0	36,6	41,0	19,4	63,7	35,3	40,7	59,6	94,1
działalność gospodarcza <i>economic activity</i>	16,9	15,1	8,0	13,9	14,2	13,6	6,7	14,2	16,6	11,6	41,3	79,7
odpłatna działalność statutowa <i>paid mission-related activity</i>	18,3	18,5	12,7	20,6	18,1	26,3	5,9	48,9	13,8	21,2	16,9	13,9
odsetki, dywidendy <i>interest, dividends</i>	0,7	0,7	0,8	0,6	0,8	0,3	0,3	0,6	1,1	0,1	0,8	0,5
zamówienia publiczne lub kontrakty z NFZ <i>public procurement or contracts with NFZ</i>	3,4	3,6	6,6	2,8	3,5	0,8	6,5	(-)	3,8	7,8	0,6	(-)
Przychody o charakterze nierynkowym <i>Non-market revenues</i>	51,5	54,6	65,4	51,5	53,7	47,8	72,9	11,0	61,4	58,2	10,5	2,1
publiczne <i>public funds</i>	38,7	40,9	44,5	41,1	43,3	36,6	57,3	9,0	39,6	49,0	9,8	1,2
administracja samorządowa <i>local government</i>	18,3	19,6	21,9	23,2	25,1	18,6	34,1	4,2	10,3	31,8	1,8	0,4
administracja rządowa <i>central government</i>	12,1	12,5	12,1	12,3	10,7	17,4	19,1	1,1	12,5	15,1	5,8	0,1
zagranica <i>foreign</i>	6,3	6,6	3,4	4,3	5,8	0,4	3,9	3,5	12,5	1,4	2,2	0,7
1% PIT i nawiązki sądowe <i>1% of personal income tax and vindictive damages</i>	2,0	2,1	7,0	1,2	1,6	0,3	0,3	(0,0)	4,3	0,8	(0,0)	(-)
niepubliczne <i>private funds</i>	12,8	13,7	20,9	10,4	10,3	11,2	15,6	2,0	21,8	9,2	0,8	0,9
darowizny i inne przekazane środki <i>donations, transfers</i>	11,9	12,7	18,2	9,8	9,5	11,1	12,0	2,0	20,0	8,4	0,7	0,9
zbiórki publiczne <i>public collections</i>	1,0	1,0	2,7	0,7	0,8	0,1	3,6	(-)	1,8	0,7	(0,0)	(0,0)
Składki członkowskie <i>Membership dues</i>	6,0	4,3	1,2	6,9	5,9	8,4	3,2	21,7	(0,0)	0,1	27,6	0,9
Inne <i>Other</i>	3,1	3,2	5,2	3,5	3,8	2,7	4,5	3,6	3,3	1,0	2,2	2,9

1.10. Uczestnictwo w projektach Europejskiego Funduszu Społecznego³¹

1.10. The participation in the European Social Fund (ESF) projects³¹

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest jednym z głównych funduszy, poprzez które Unia Europejska wspiera rozwój społeczno-gospodarczy krajów członkowskich. Najistotniejszym źródłem wydatkowania środków z EFS w Polsce w okresie programowania 2007-2013 był Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), w ramach którego projekty realizowane były do 2015³². W perspektywie finansowej 2014-2020 środki z EFS wykorzystywane są na dwóch poziomach: krajowym i regionalnym. Na poziomie krajowym funkcjonuje Program Operacyjny - Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), natomiast realizacji celów EFS w regionach służą działania określone w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych. Programy te stanowią źródło wsparcia, z którego organizacje non-profit korzystają najchętniej spośród wszystkich programów współfinansowanych ze środków europejskich, co potwierdza liczba podpisywanych umów już w początkowym okresie funkcjonowania programów - według stanu na koniec grudnia 2016 r. z organizacjami non-profit podpisano umowy na realizację ponad 0,9 tys. projektów zaplanowanych na łączną kwotę 2,5 mld zł.³³

Rodzaje uczestnictwa w projektach EFS

Types of participation in ESF projects

Organizacje non-profit korzystały ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w sposób bezpośredni lub pośredni, przyjmując jedną z 3 ról:

- realizując projekty współfinansowane z tego źródła jako projektodawcy – 0,5 tys. jednostek,
- uczestnicząc w realizowanych projektach jako partnerzy lub podwykonawcy – 0,7 tys. jednostek,
- uczestnicząc w realizowanych projektach jako odbiorcy ostateczni (np. członkowie, wolontariusze lub pracownicy organizacji brali udział w szkoleniach, konferencjach itp. współfinansowanych z EFS) – 0,6 tys. jednostek³⁴.

W sumie w projekty współfinansowane ze środków EFS w co najmniej jednej z wymienionych ról uczestnictwa zaangażowanych było w 2016 r. blisko 1,5 tys. podmiotów, tj. niecałe 2% rejestrowych organizacji non-profit. Blisko 2/3 zbiorowości tworzyły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, wśród których odsetek uczestników projektów EFS wyniósł 1,3%. Najwyższy udział podmiotów zaangażowanych w projekty EFS odnotowano w fundacjach (3,0%), które tworzyły drugą co do wielkości grupę uczestników projektów (26,9%). Stosunkowo wysoki odsetek beneficjentów projektów odnotowano w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (2,8%), jednak stanowiły one wśród uczestników niecałe 6%.

Najmniej liczną grupę wśród zaangażowanych w projekty w ramach EFS tworzyły społeczne podmioty wyznaniowe (2,2%), przy czym odsetek uczestników projektów był w tej grupie nieco wyższy niż w stowarzyszeniach i wyniósł 1,7%. Blisko 17% uczestników stanowiły podmioty posiadające status

³¹ Analiza w tej części obejmuje wyłącznie rejestrowe organizacje non-profit.

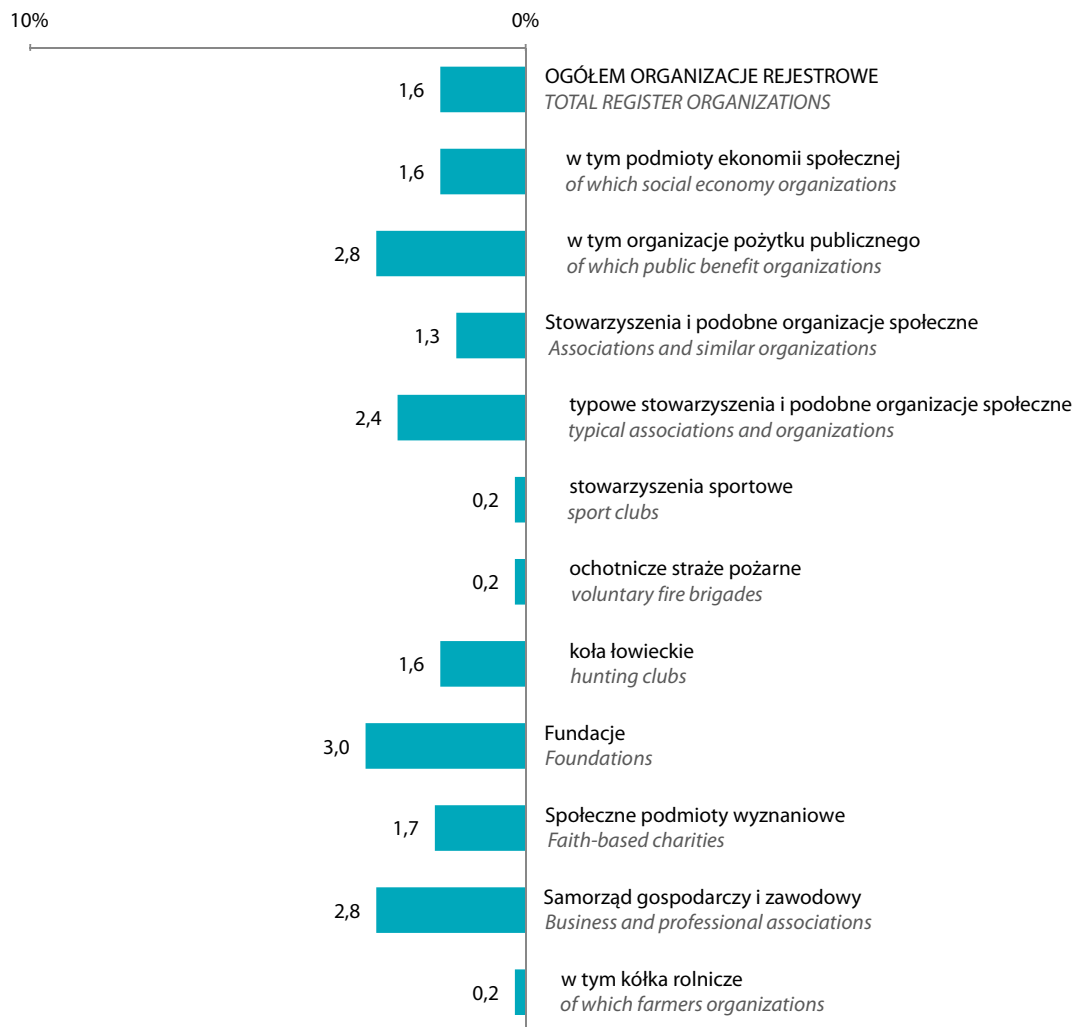
³² Na podstawie: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/efs/>

³³ Informacje o stanie wdrażania Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014-2020 na podstawie danych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 014 dostępne na stronie <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/raporty/raporty-sprawozdania/#/domyslne=1>

³⁴ Stosunkowo niska liczba organizacji, które wskazały, że były odbiorcami ostatecznymi projektów współfinansowanych z EFS może wynikać z braku pełnej wiedzy na temat źródła finansowania inicjatyw, w których uczestniczyli pracownicy, członkowie czy wolontariusze.

organizacji pożytku publicznego, wśród których udział beneficjentów projektów był stosunkowo wysoki (2,8%).

Wykres 1.35. Uczestnictwo w projektach współfinansowanych z EFS według rodzaju organizacji w 2016 r.
Chart 1.35. The participation in projects co-funded from the ESF resources by type of organization in 2016

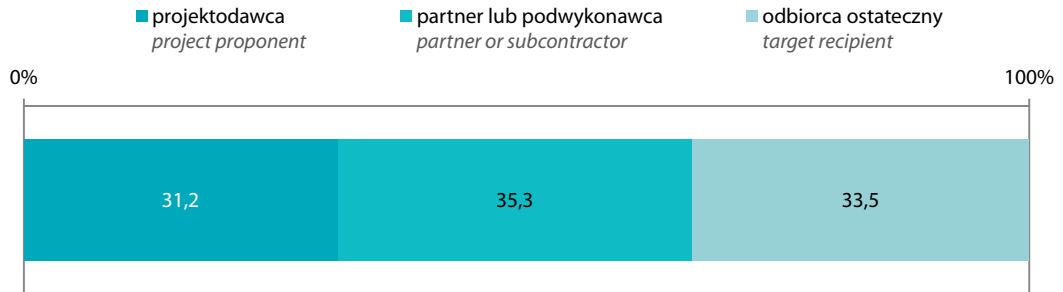

Organizacje non-profit mogły być zaangażowane w projekty współfinansowane z EFS w więcej niż jednej roli. Biorąc jednak pod uwagę maksymalną rolę organizacji w projektach, udział poszczególnych typów uczestników w strukturze beneficjentów był zbliżony. Największą część stanowili partnerzy oraz podwykonawcy w projektach (35,3%), nieco mniejszą zaś odbiorcy ostateczni (33,5%). Uczestnicy bezpośredni (projektodawcy) tworzyli 31,2% zbiorowości.

Wykres 1.36. Struktura rejestrowych organizacji non-profit uczestniczących w projektach EFS ze względu na maksymalną rolę w tych projektach w 2016 r.

Chart 1.36. The structure of register non-profit organizations participating in ESF projects, in terms of the major role in such these projects in 2016

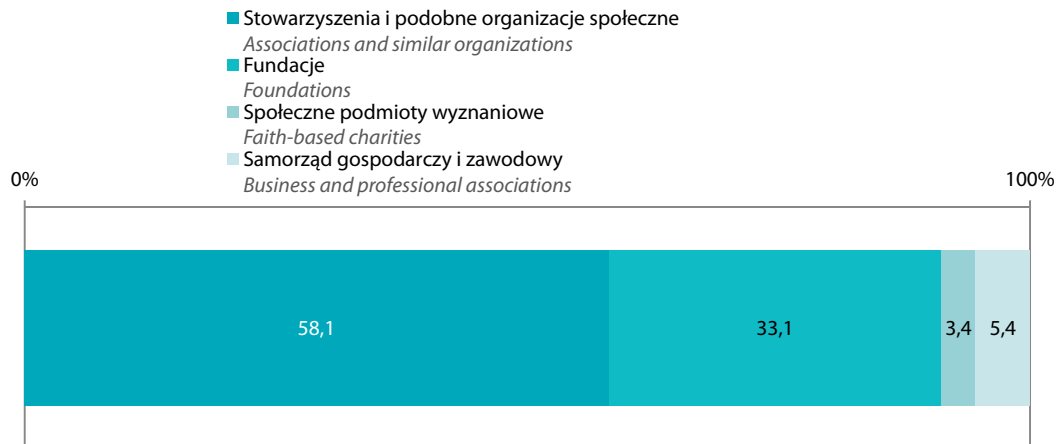
Projektodawcy EFS

ESF project proponents

Zgodnie z danymi z systemu SL 2014 w 2016 r., zatem. w początkowym okresie wydatkowania środków z POWER i RPO, wśród organizacji non-profit 0,5 tys. podmiotów realizowało projekty współfinansowane z EFS jako projektodawcy. Podobnie jak dla ogółu uczestników projektów, największą część projektodawców stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (58,1%), a następnie fundacje (33,1%). Pozostałe grupy podmiotów uprawnionych do korzystania ze środków EFS posiadały wyraźnie mniejszy udział wśród projektodawców – organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego stanowiły 5,4% a społeczne podmioty wyznaniowe – 3,4%. Organizacje zaangażowane w realizację projektów w ramach EFS jako projektodawcy stanowiły 0,5% spośród ogółu rejestrowych organizacji non-profit.

Wykres 1.37. Struktura projektodawców EFS w 2016 r.

Chart 1.37. The structure of project proponents in ESF projects in 2016

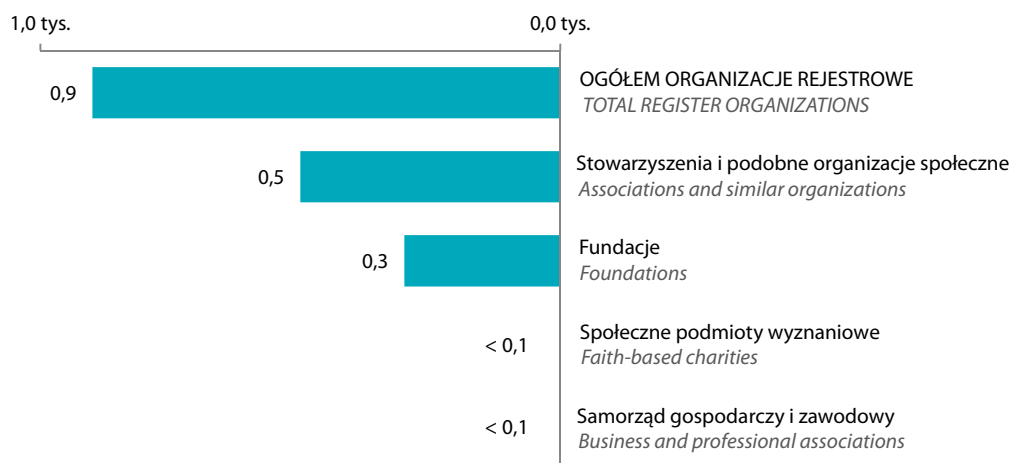

Na podstawie SL 2014
Based on SL 2014

Charakterystyczne dla uczestnictwa organizacji non-profit w projektach z EFS jest to, że stosunkowo nieduża grupa podmiotów korzysta z tego rodzaju wsparcia, jeśli jednak już jednostki pozyskują środki z EFS, to często wydatkują je w ramach więcej niż jednego projektu. W 2016 r. realizowano łącznie blisko 0,9 tys. projektów o łącznej wartości 2,2 mld zł., z czego zdecydowaną większość (96,1%) stanowiły projekty rozpoczęte w 2016 r.

Wśród organizacji, które w 2016 r. realizowały projekty współfinansowane z EFS blisko 1/3 zawarła umowy na co najmniej 2 projekty, w tym 5 podmiotów - na co najmniej 10 projektów. Zdecydowana większość projektów realizowana była przez stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (0,5 tys.), a także fundacje (0,3 tys.). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz społeczne podmioty wyznaniowe realizowały po mniej niż 100 projektów.

Wykres 1.38. Liczba projektów realizowanych w 2016 r. przy wsparciu EFS według rodzaju organizacji
Chart 1.38. The number of projects implemented in 2016 with the ESF support by type of organization

Na podstawie SL 2014 r.
Based on SL 2014

Przeciętny czas realizacji projektów współfinansowanych w ramach EFS i realizowanych w 2016 r. wyniósł 22 miesiące³⁵. Wartość mediany była bardzo zbliżona, co świadczy o niewielkim zróżnicowaniu projektów pod względem długości ich realizacji. Projekty trwające od 1 roku do 3 lat stanowiły 84,3% spośród wszystkich projektów, przy czym najczęściej realizowano projekty dwuletnie. Projekty dłuższe niż 3 lata stanowiły 3,4% powierzonych zadań.

Projekty realizowane w 2016 r. różniły się istotnie pod względem wartości udzielonego wsparcia. Minimalne dofinansowanie jednego projektu wyniosło blisko 23,0 tys. zł, zaś maksymalne - ponad 277,8 mln zł.

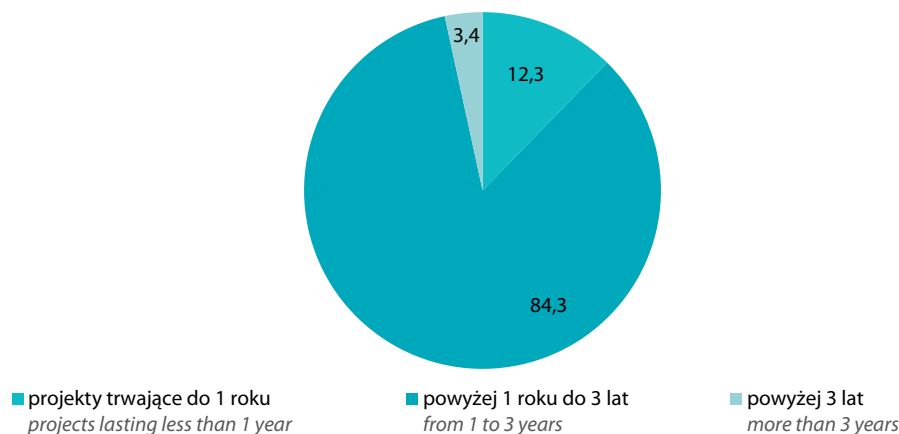
Zaobserwowano ponad dwukrotną różnicę pomiędzy średnią a medianą – przeciętne dofinansowanie projektu w realizowanym w 2016 r. wyniosło 2,3 mln zł, jednak w połowie projektów wartość udzielonego wsparcia nie przekroczyła 1,0 mln zł.

Wielkość dofinansowania różniła się istotnie w zależności od długości trwania projektu. W przedsiębiorstwach trwających do roku średnie wsparcie wyniosło 362,6 tys. zł, podczas gdy przeciętne

³⁵ Uwzględniono zarówno projekty trwające, jak i te zakończone w 2016 r.

dofinansowanie projektów trwających od 1 roku do 3 lat 1,8 mln zł, a dłuższych niż 3 lata – 22,2 mln zł. Wartość mediany wyniosła odpowiednio - 269,9 tys. zł, 1,2 mln zł i 6,5 mln zł.

Wykres 1.39. Struktura projektów EFS w 2016 r. według czasu trwania projektu
Chart 1.39. The structure of ESF projects implemented in 2016 by project duration

1.11. Wpływ projektów finansowanych z EFS na liczbę pracowników organizacji

1.11. *The influence of projects financed from ESF resources on the number of organization employees*

Europejski Fundusz Społeczny jest istotnym instrumentem finansowym Unii Europejskiej wspierającym dążenia do wysokiego poziomu zatrudnienia, wysokiej jakości miejsc pracy oraz poprawy dostępu do rynku pracy. Aby zweryfikować, w jaki sposób założenia te przekładają się na działania pracodawców z sektora non-profit, zmierzono wpływ uczestnictwa organizacji w projektach współfinansowanych z EFS na poziom zatrudnienia w tych jednostkach.

Spośród 1,5 tys. organizacji zaangażowanych w projekty w ramach EFS w przynajmniej jednej z trzech wymienionych form uczestnictwa 62,4% zatrudniała co najmniej jednego pracownika etatowego. Jednostki te stanowiły 6,4% podmiotów zatrudniających na umowę o pracę oraz zaledwie 1,0% spośród wszystkich rejestrowych organizacji non-profit. Grupa jednostek, w których uczestnictwo w projektach współfinansowanych z EFS mogło oddziaływać na zatrudnienie, była zatem stosunkowo mała. Wpływ zaangażowania w projekty na poziom zatrudnienia w jednostce zadeklarowało mniej niż połowa uczestników, tj. 0,6 tys. podmiotów. Wśród nich 58,1% stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, a 35,7% - fundacje.

W 0,5 tys. organizacji non-profit udział w projektach współfinansowanych z EFS przyczynił się do utworzenia nowych miejsc pracy, w 0,3 tys. do utrzymania dotychczasowych stanowisk, a w 0,2 tys. organizacji zarówno do utrzymania zatrudnienia dotychczasowych pracowników, jak i zatrudnienia nowych. Zjawisko likwidacji dotychczasowych stanowisk w związku z zaangażowaniem w projekt było zjawiskiem marginalnym.

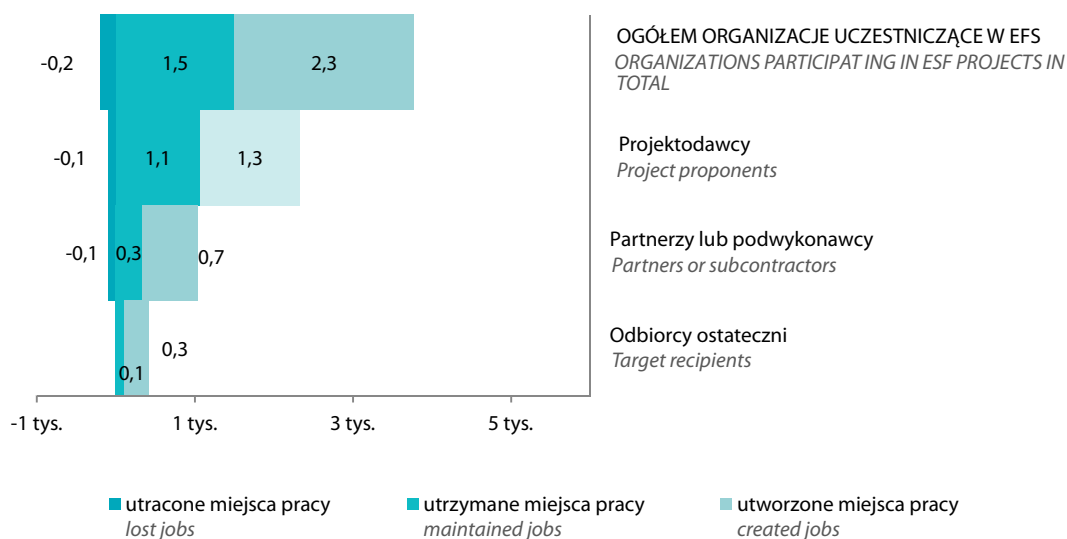
Dzięki wsparciu ze środków z EFS podmioty uczestniczące w projektach zatrudniły 2,3 tys. nowych pracowników, z czego 1,5 tys. znalazło zatrudnienie w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych, a ponad 0,7 tys. w fundacjach. Ponadto zaangażowanie w projekty przyczyniło się do utrzymania 1,5 tys. dotychczas istniejących miejsc pracy, w tym 0,8 tys. w stowarzyszeniach i podobnych

organizacjach społecznych a 0,6 tys. – w fundacjach. Przeciętna liczba osób zatrudnionych dzięki uczestnictwu organizacji w projekcie współfinansowanym z EFS wyniosła 5 osób, jednak w połowie podmiotów było to nie więcej niż 3 osoby. Średnia oraz mediana liczby utrzymanych miejsc pracy była taka sama jak w przypadku nowo utworzonych stanowisk.

Pracownicy, których miejsca pracy zostały utworzone bądź utrzymane dzięki wsparciu w ramach EFS stanowili 28,2% spośród osób zatrudnionych w jednostkach, w których zaangażowanie w projekty wpłynęło na poziom zatrudnienia oraz 2,3% wśród ogółu zatrudnionych w organizacjach non-profit.

Wykres 1.40. Miejsca pracy utworzone, utrzymane i utracone przez rejestrowe organizacje non-profit w związku z udziałem w projektach EFS według maksymalnej roli w tych projektach w 2016 r.

Chart 1.40. Jobs created, maintained and lost by register non-profit organizations in connection with participating in ESF projects by principal role in such projects in 2016

1.12. Bariery działania

1.12. Barriers to activity

W 2016 r. większość omawianych organizacji non-profit zadeklarowała występowanie różnych barier i problemów w ramach prowadzonej działalności. Wśród rejestrowych fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego 70,2% zadeklarowało, że napotkało przynajmniej jedną barierę w działalności, a 57,6% - wśród nierejestrowych przyparafialnych jednostek Kościoła katolickiego.

Trzy główne bariery w funkcjonowaniu zbiorowości rejestrowych organizacji non-profit, potwierdzone w kolejnych edycjach badania, stanowią niezmiennie: problemy z pozyskiwaniem środków finansowych na działalność, niewystarczająca liczba chętnych do pracy społecznej oraz problemy związane z funkcjonowaniem prawa, takie jak niejasne lub często zmieniane przepisy. W 2016 r. przynajmniej jedną z tych barier wskazało blisko 2/3 jednostek.

Wykres 1.41. Rejestrowe organizacje non-profit według rodzaju zgłaszanych problemów w prowadzeniu działalności^a w 2016 r.

Chart 1.41. Register non-profit organizations by the type of reported problems in activity^a in 2016

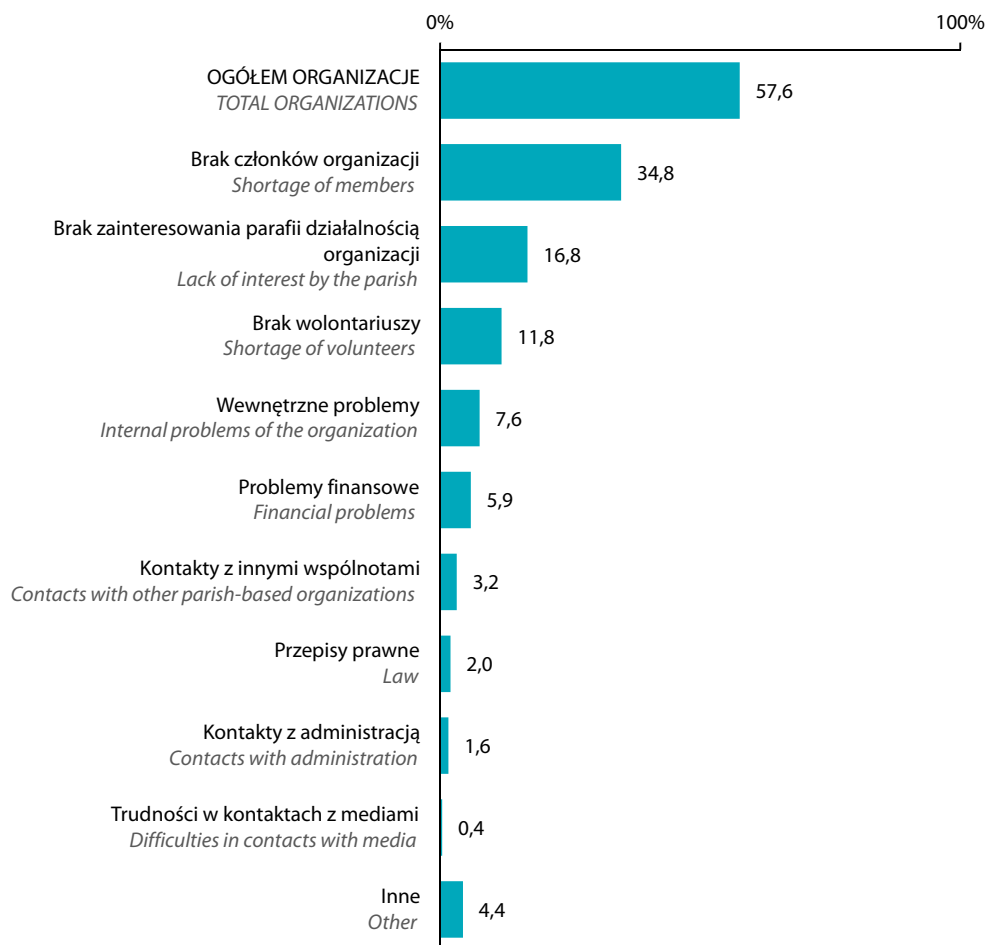

a Prezentowane dane nie sumują się do 100% ze względu na możliwość wyboru przez jednostki więcej niż jednej odpowiedzi.
a Due to possibility of choosing more than one answer, presented date do not always add up to exactly 100%.

Barierą działalności zdecydowanie najczęściej wskazywaną przez rejestrowe organizacje non-profit były trudności w pozyskiwaniu środków finansowych (43,5%). Co 9 organizacja wskazała w 2016 r. problemy finansowe jako jedyny problem swojej działalności. Drugim zgłaszanym w kolejności problemem był - specyficzny dla sektora non-profit - brak wolontariuszy (28,6%). Co 4 organizacja wskazywała na problemy wynikające z przepisów i procedur prawnych (24,5%), a blisko co 5 - na problemy w kontaktach z administracją publiczną (18,5%). Niewystarczające wsparcie społeczne zadeklarowało 14,0% podmiotów, a problemy wewnątrz organizacji - 11,8%. Znacznie rzadziej deklarowano takie bariery jak: trudności ze znalezieniem pracowników (6,9%), trudności wynikające z kontaktów z innymi organizacjami (5,7%) oraz w kontaktach z mediami (4,2%). Przeszkody innego rodzaju niż wyżej wymienione zgłosiła niewielka liczba badanych jednostek (1,7%).

Wykres 1.42. Nierejestrowe przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego według najważniejszych zgłaszanych problemów związanych z prowadzeniem działalności^a w 2016 r.

Chart 1.42. *Non-register Catholic parish-based organizations by the most important reported problem in activity^a in 2016*

a Prezentowane dane nie sumują się do 100% ze względu na możliwość wyboru przez jednostki więcej niż jednej odpowiedzi.
a Due to data rounding, percentages in lines do not always add up to exactly 100%.

Nierejestrowe przyparafialne jednostki Kościoła katolickiego najczęściej jako bariery działalności w 2016 r. zidentyfikowały brak członków (34,8%) oraz brak zainteresowania parafii działalnością organizacji (16,8%). Brak wolontariuszy był dotkliwy dla 11,8% jednostek, natomiast problemy wewnątrzorganizacyjne - dla 7,6% podmiotów. Najczęściej wskazywane przez rejestrowe organizacje non-profit problemy związane z pozyskiwaniem środków finansowych uznało za barierę zdecydowanie mniej jednostek przyparafialnych (5,9%). Niewielki odsetek tych jednostek wskazał także na takie bariery funkcjonowania jak: kontakty z innymi wspólnotami (3,2%), przepisy prawne (2,0%), kontakty z administracją (1,6%) lub kontakty z mediami (0,4%).

Najczęściej wśród rejestrowych organizacji non-profit na występowanie przeszkód w działalności wskazywały podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego (77,9%) i fundacje (73,8%), a najrzadziej – społeczne podmioty wyznaniowe (52,6%) i koła łowieckie (59,7%).

Wykres 1.43. Organizacje non-profit zgłaszające występowanie przynajmniej jednej bariery w prowadzeniu działalności według rodzaju organizacji w 2016 r.

Chart 1.43. Non-profit organizations reporting at least one barrier to activity in 2016 by type of organizations

Podczas gdy pozyskiwanie środków finansowych stanowiło barierę działalności dla ponad połowy aktywnych OPP oraz fundacji (odpowiednio 55,7% i 54,6%), to problem ten wskazało jedynie co 10 koło łowieckie (10,4%) i co 4 społeczny podmiot wyznaniowy (24,8%) lub kółko rolnicze (25,5%). Niewystarczająca liczba osób chętnych do pracy społecznej stanowiła barierę w działalności 1/3 aktywnych kółek rolniczych (35,0%), ochotniczych straży pożarnych (34,2%) i OPP (34,1%). Bariera ta rzadko wskazywana była natomiast przez społeczne podmioty wyznaniowe (8,7%), koła łowieckie (14,8%) i fundacje (20,1%). Trudności wynikające z funkcjonowania prawa dotyczyły najczęściej samorządu gospodarczo i zawodowego, z wyłączeniem kółek rolniczych (42,2%) oraz kół łowieckich (32,3%), a najrzadziej – kółek rolniczych (17,5%) i organizacji sportowych (19,5%).

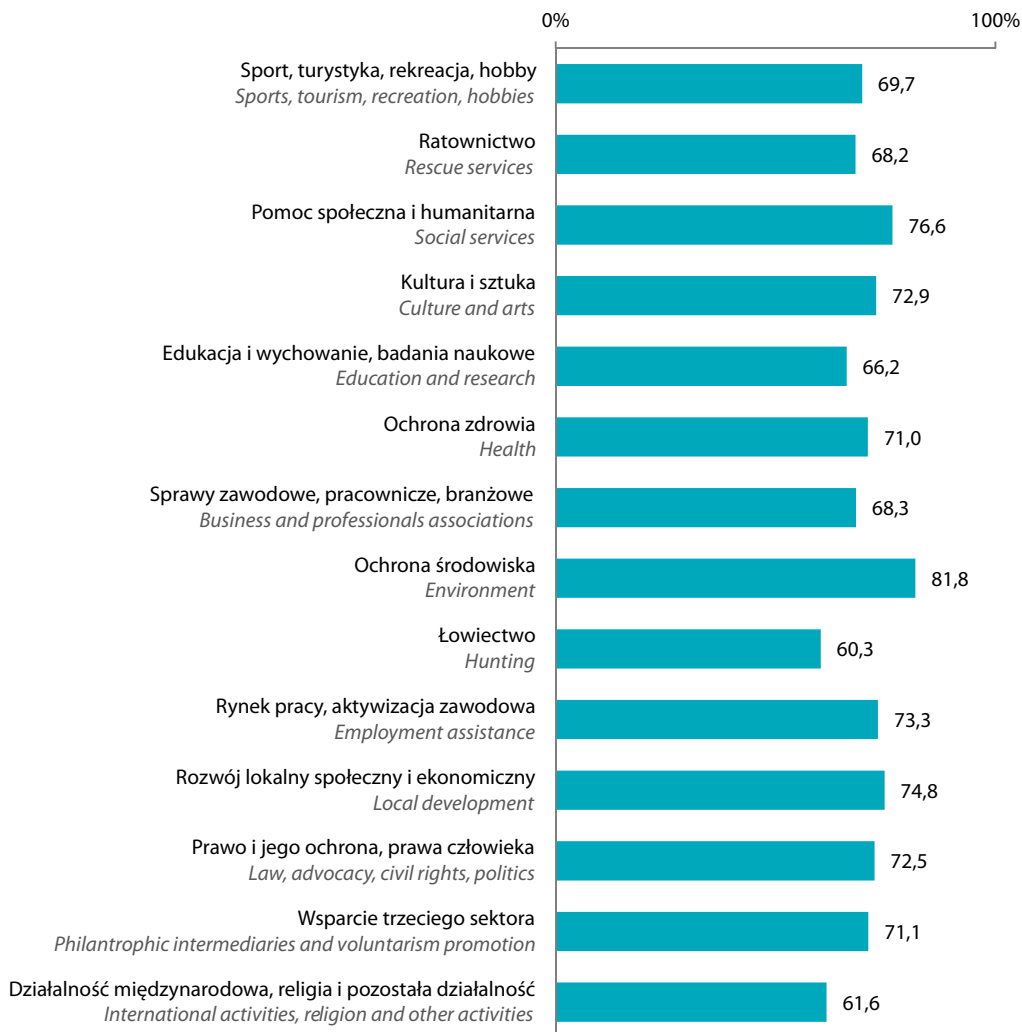
Organizacje posiadające status OPP częściej niż ogół organizacji deklarowały występowanie wszystkich opisywanych rodzajów barier, przy czym najwyższa różnica - o 12,2 p. proc. - występowała w przypadku problemów finansowych (55,7% wobec 43,5% dla ogółu).

W zbiorowości rejestrowych organizacji non-profit z problemami w prowadzeniu działalności w 2016 r. zetknęły się najczęściej organizacje działające w dziedzinie *ochrony środowiska* (81,8%), a najrzadziej - *łowiectwa* (60,3%). Wysoki odsetek wskazujących na co najmniej jedną barierę miały również organizacje działające w dziedzinach: *pomoc społeczna i humanitarna* (76,6%), *rozwój lokalny, społeczny i ekonomiczny* (74,8%) oraz *rynek pracy, aktywizacja zawodowa* (73,3%). Rzadziej niż ogół podmiotów badanego sektora odnotowały bariery w funkcjonowaniu organizacje działające – poza wymienionym łowiectwem – w dziedzinach *edukacja i wychowanie, badania naukowe* (66,2%) oraz *ratownictwo* (68,2%), a także *sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe* (68,3%).

Uwzględniając pięć najważniejszych głównych dziedzin działalności przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego, najczęściej - blisko 7 na 10 jednostek - wskazywało na występowanie przynajmniej jednej

Wykres 1.44. Rejestrowe organizacje non-profit zgłaszające występowanie barier w prowadzeniu działalności według głównej dziedziny działalności w 2016 r.

Chart 1.44. Register non-profit organizations reporting barriers to activity in 2016 by main field of activity

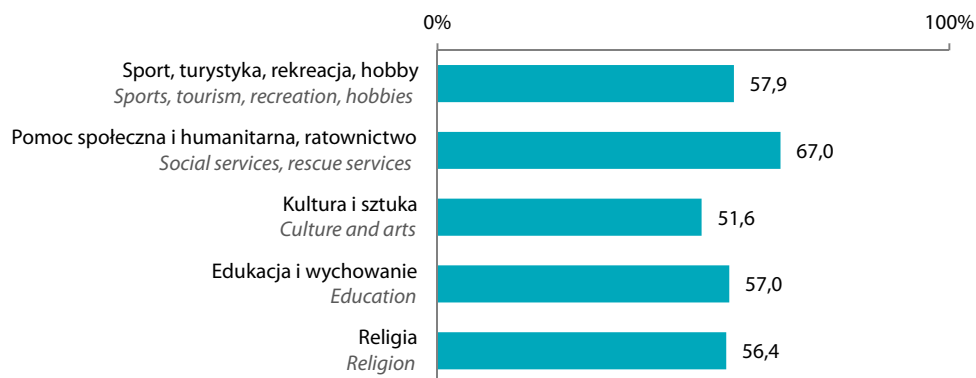
bariery w funkcjonowaniu w 2016 r. wśród działających w dziedzinie *pomocy społecznej i humanitarnej, ratownictwa, a najrzadziej – co druga - w dziedzinie kultury i sztuki. Ponadto nieco wyższy odsetek niż dla ogółu organizacji tego typu deklarujących występowanie barier odnotowały organizacje, których główna*

aktywność prowadzona była w dziedzinie *sportu, turystyki, rekreacji, hobby* (57,9%), a niższy – działające w dziedzinie *religii* (56,4%) oraz *edukacji i wychowania* (57,0%).

Wykres 1.45. Nierejestrowe przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego zgłaszające problemy w funkcjonowaniu według wybranych dziedzin działalności w 2016 r.

Chart 1.45. *Non-register Catholic parish-based organizations reporting barriers to activity in 2016 by chosen fields of activity*

Rozdział 2

Chapter 2

Zróżnicowanie terytorialne organizacji non-profit

Territorial differentiation of non-profit organizations

2.1. Lokalizacja i dostępność organizacji

2.1. *Location and organizations availability*

Lokalizacja organizacji została określona według województwa (16) i regionu (17), w którym badany podmiot miał swoją siedzibę według stanu w dniu 31.12.2016 r.

Zgodnie z obowiązującym od 01.01.2018 r. podziałem statystycznym kraju, 15 regionów jest tożsamyh z województwami, a województwo mazowieckie dzieli się na 2 regiony: warszawski stołeczny i mazowiecki regionalny. W skład regionu Warszawskiego stołecznego wchodzi: m.st. Warszawa oraz powiaty: grodziski, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni i wołomiński. Region Mazowiecki regionalny obejmuje pozostałą część województwa mazowieckiego.

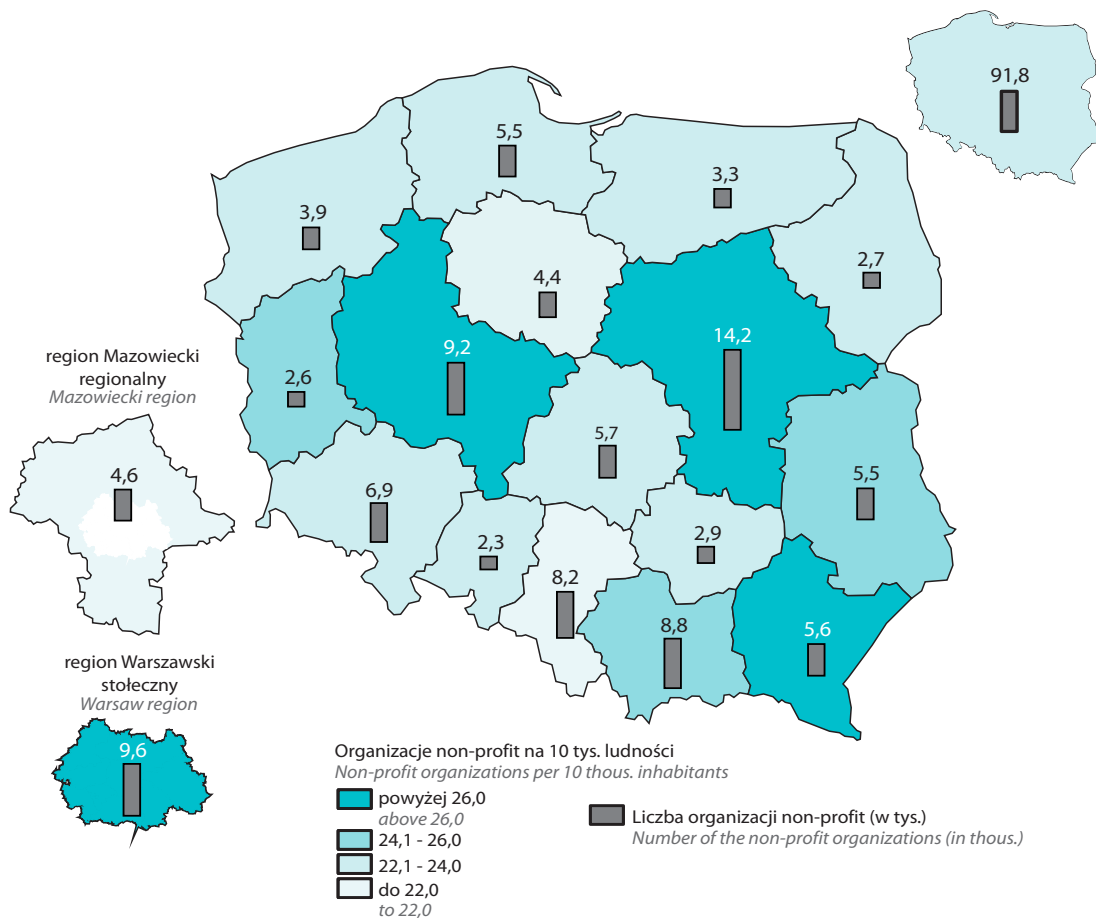
Dostępność organizacji została przedstawiona za pomocą wskaźnika liczby organizacji aktywnie działających w 2016 r. w przeliczeniu na 10 tys. ludności mieszkających na danym terytorium.

Prezentowane dane dotyczące charakterystyki działalności, członkostwa i pracy społecznej, zatrudnienia oraz przychodów organizacji non-profit nie obejmują organizacji nierejestrowych.

Celem tego rozdziału jest zobrazowanie jak zróżnicowanie zasobów sektora non-profit przedstawia się w układzie wojewódzkim i regionalnym, co jest użyteczne zarówno do monitorowania efektów regionalnych polityk, jak również z punktu widzenia działań na rzecz spójności terytorialnej kraju.

Analizując zróżnicowanie sektora non-profit między poszczególnymi województwami i regionami kraju należy mieć na uwadze, że z jednej strony silny sektor obywatelski jest jednym z przejawów wysokiego kapitału społecznego na danym obszarze, a z drugiej strony różnice rozwojowe pomiędzy regionami mają znaczący wpływ na społeczno-ekonomiczne zasoby tego sektora.

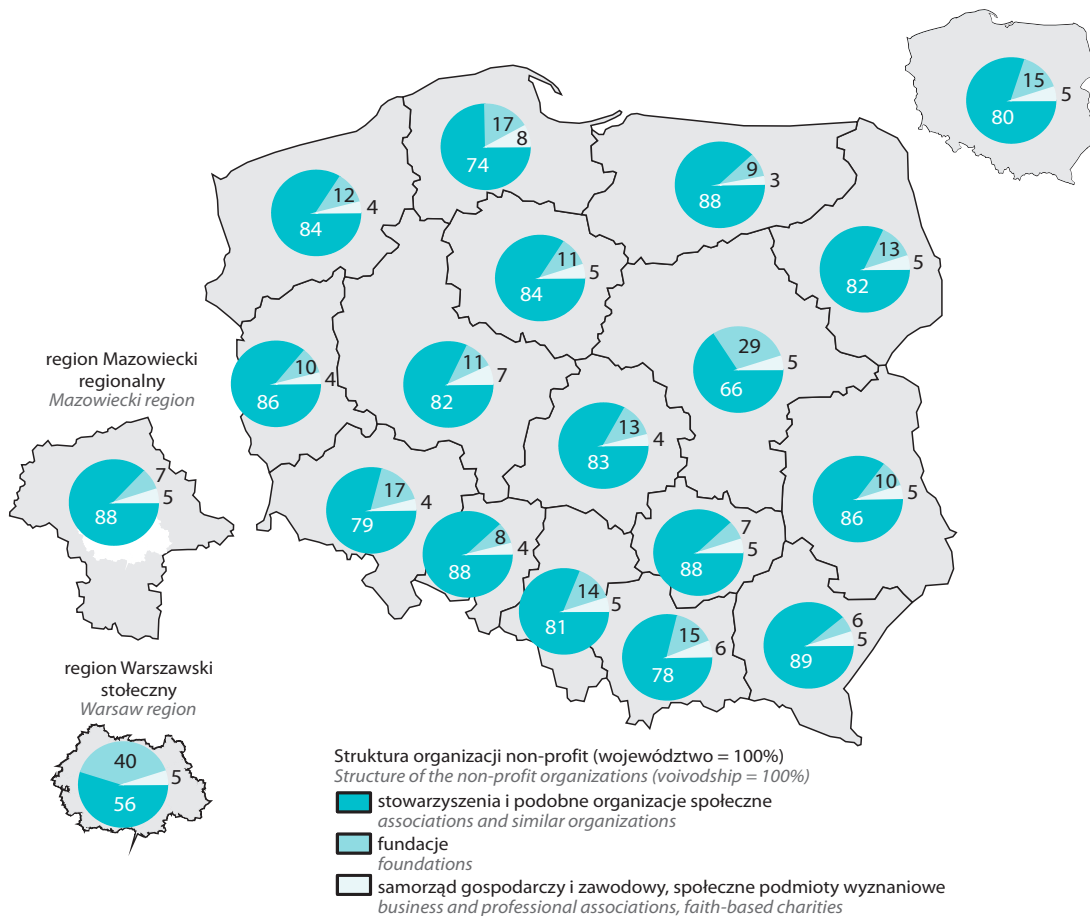
Mapa 1. Rejestrowe organizacje non-profit według województw i regionów w 2016 r.
 Map 1. The register non-profit organizations by voivodships and regions in 2016

Najwięcej rejestrowych organizacji non-profit miało swoje siedziby w województwie mazowieckim 14,2 tys. (15,5%), a w regionie Warszawskim stołecznym zlokalizowanych było 9,6 tys. (10,4%). Kolejnymi województwami pod względem liczby organizacji były wielkopolska 9,2 tys. (10,1%) i małopolska 8,8 tys. (9,6%). Najmniej organizacji mieściło się w województwie opolskim 2,3 tys. (2,5%).

W regionie Warszawskim stołecznym wystąpił także najwyższy wskaźnik liczby organizacji non-profit w przeliczeniu na 10 tys. ludności (31,8). Na poziomie województw wskaźnik ten był najwyższy w województwie wielkopolskim (26,6). Z kolei najmniejsza dostępność organizacji non-profit wystąpiła w województwie śląskim (18,0). Różnica między najwyższym a najniższym wskaźnikiem dostępności organizacji w województwach wyniosła niemal 9 organizacji na 10 tys. ludności.

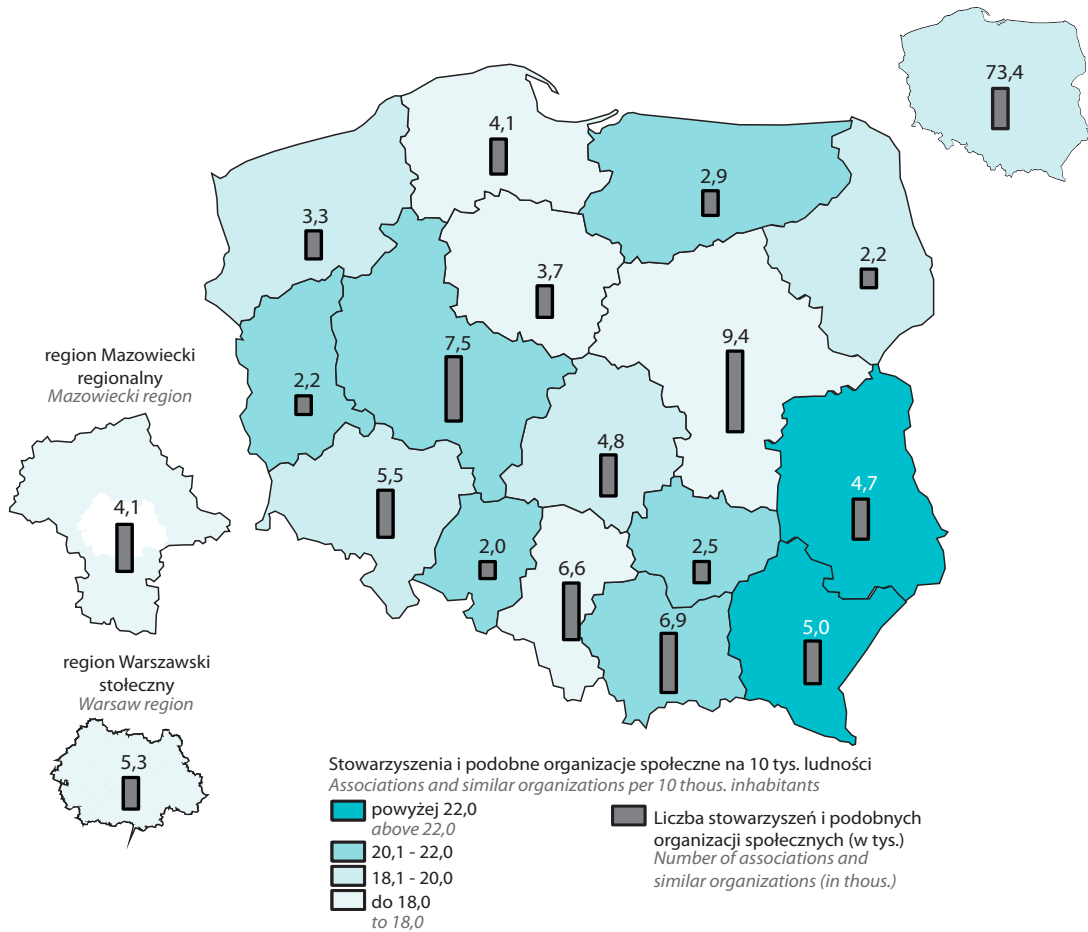
Mapa 2. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według województw i regionów w 2016 r.
Map 2. Structure of the register non-profit organizations by voivodships and regions in 2016

Wśród analizowanych rejestrowych organizacji non-profit najliczniejszą grupę stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (79,9%). Największy ich udział wystąpił w województwie podkarpackim (88,8%). Drugą co do liczebności grupą organizacji non-profit w kraju były fundacje (14,8%). Największy udział fundacji wystąpił w regionie Warszawskim stołecznym (39,6%), najmniejszy – w województwie podkarpackim (5,8%). W województwie pomorskim odnotowano większy niż na pozostałych obszarach udział samorządu gospodarczego i zawodowego (6,5%). Największy udział społecznych podmiotów wyznaniowych wystąpił z kolei w województwach małopolskim i podkarpackim (po 3,2%).

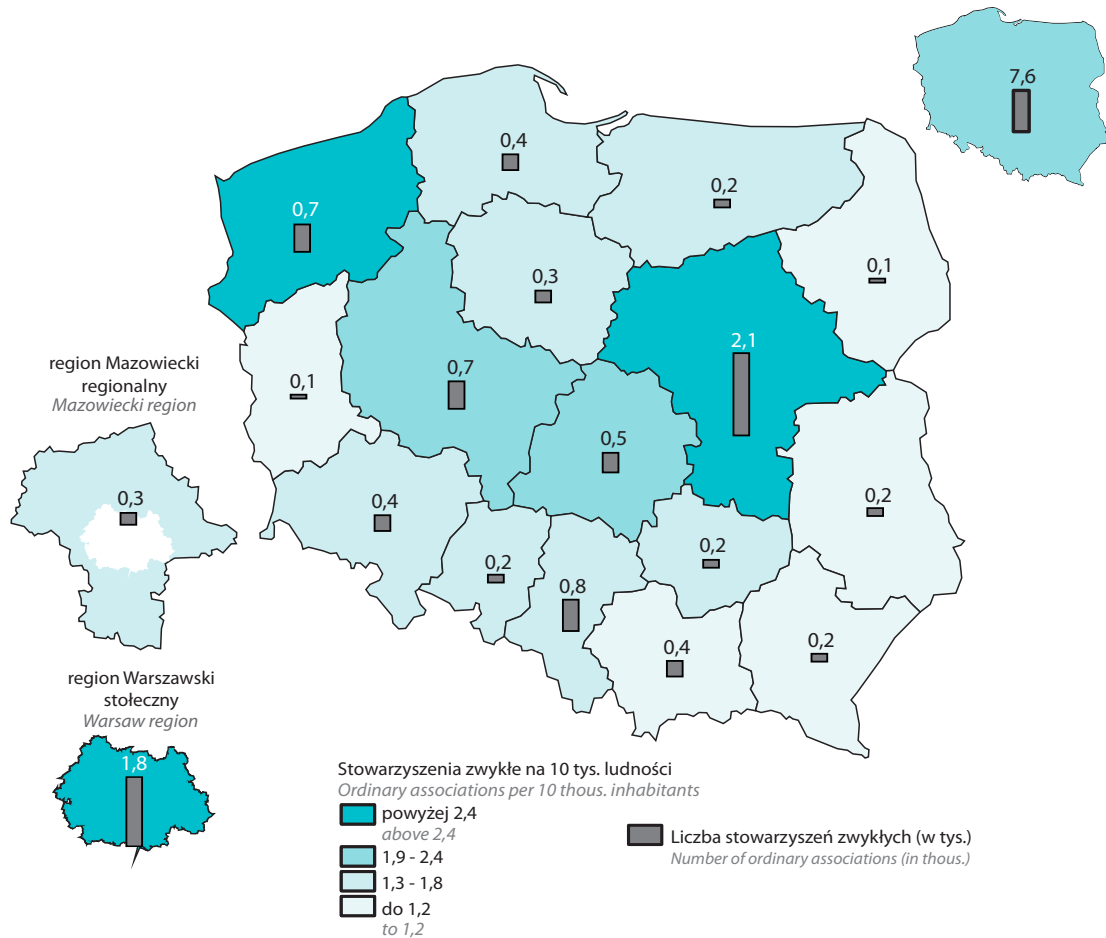

Mapa 4. Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne według województw i regionów w 2016 r.
Map 4. Associations and similar organizations by voivodships and regions in 2016

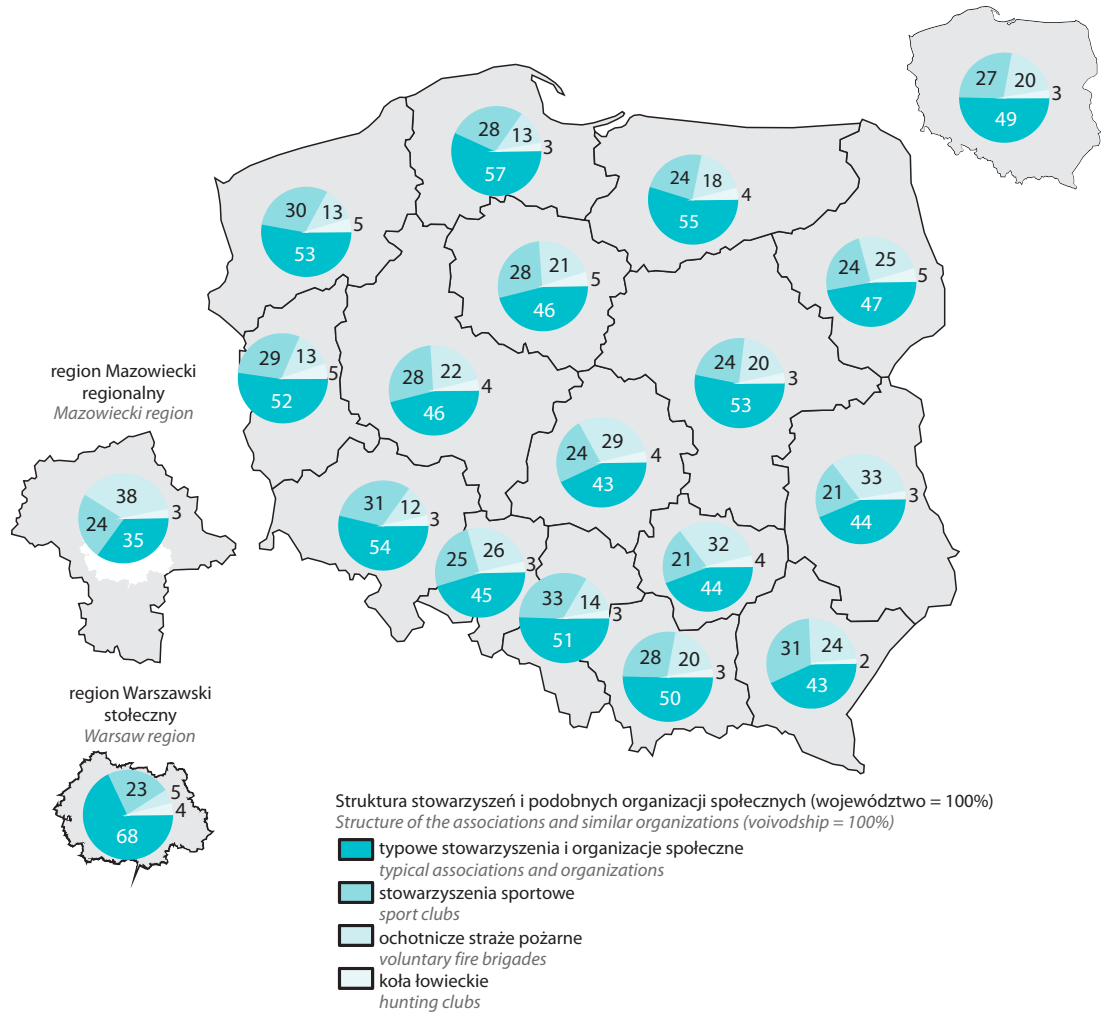
Najwięcej stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych miało swoją siedzibę w województwie mazowieckim (12,8%), chociaż w przeliczeniu na 10 tys. ludności wskaźnik ich dostępności był jednym z niższych (17,5). Największa dostępność tych podmiotów wystąpiła w województwie podkarpackim i wyniosła 23,3 organizacji na 10 tys. ludności. W województwie opolskim stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych działało w skali kraju najmniej (2,8%).

Mapa 5. Stowarzyszenia zwykłe według województw i regionów w 2016 r.
Ordinary associations by voivodships and regions in 2016

W województwie mazowieckim działało zdecydowanie najwięcej stowarzyszeń zwykłych (27,8%). W samym regionie Warszawskim skupionych było 23,6% tych nierejestrowanych organizacji. W przeliczeniu na 10 tys. ludności również było ich na tym obszarze najwięcej (6,0). Relatywnie duża dostępność stowarzyszeń zwykłych wystąpiła w województwach zachodniopomorskim (4,0) i mazowieckim (3,9). Najmniejsza część stowarzyszeń zwykłych mieściła się w województwach lubuskim i podlaskim, nie przekraczając 2% ogółu stowarzyszeń.

Mapa 6. Struktura stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych według województw i regionów w 2016 r.
 Map 6. Structure of the associations and similar social organizations by voivodships and regions in 2016

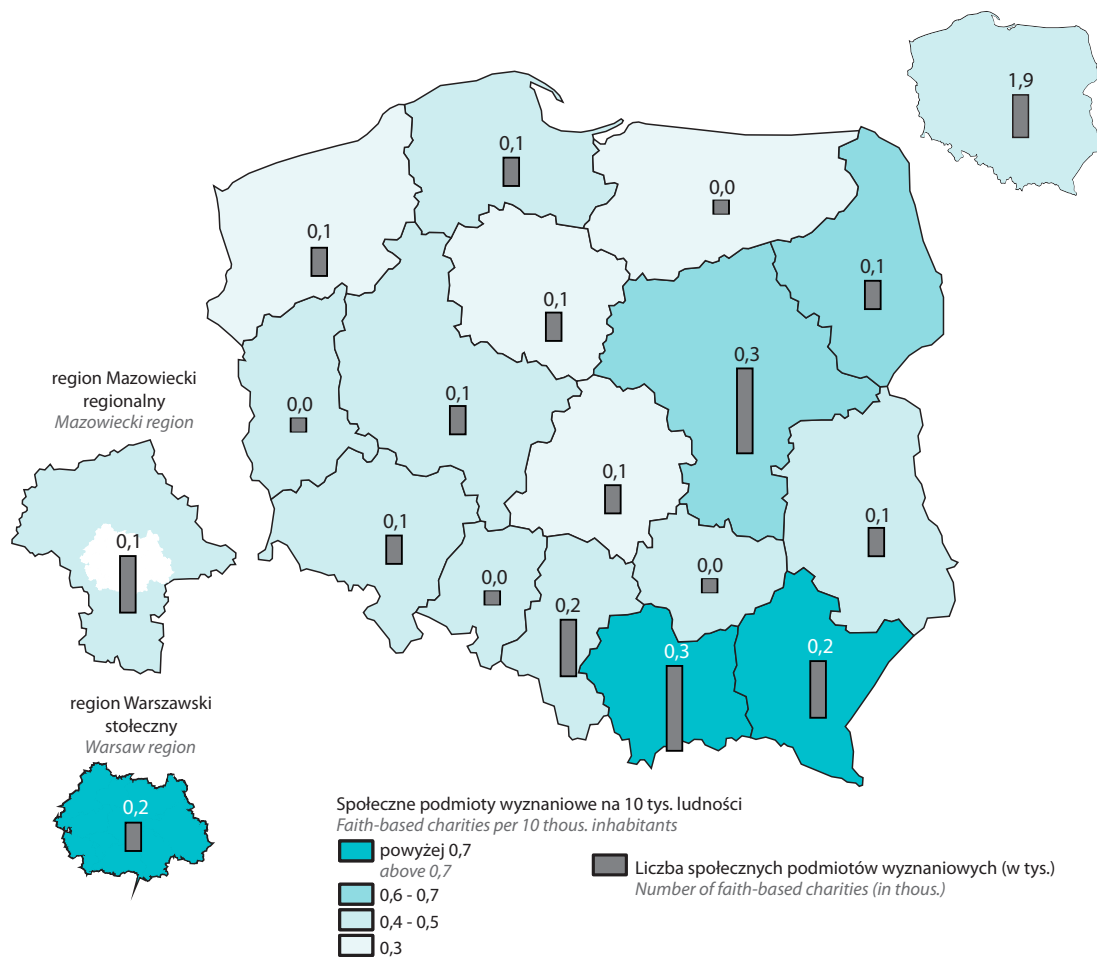
W strukturze stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych prawie połowę (49,2%) stanowiły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne. Największy ich udział wystąpił w regionie Warszawskim stołecznym (67,5%), najmniejszy - w regionie Mazowieckim regionalnym (34,9%). W województwie śląskim odnotowano największy udział stowarzyszeń sportowych (33,0%), a ochotniczych straży pożarnych - w regionie Mazowieckim regionalnym (38,3%). Koła łowieckie, które stanowiły w skali kraju 3,3%, nieco częściej działały w województwach kujawsko-pomorskim, lubuskim, podlaskim i zachodniopomorskim (w każdym z wymienionych województw stanowiły po około 5% w strukturze omawianej zbiorowości).

Mapa 8.
Map 8.

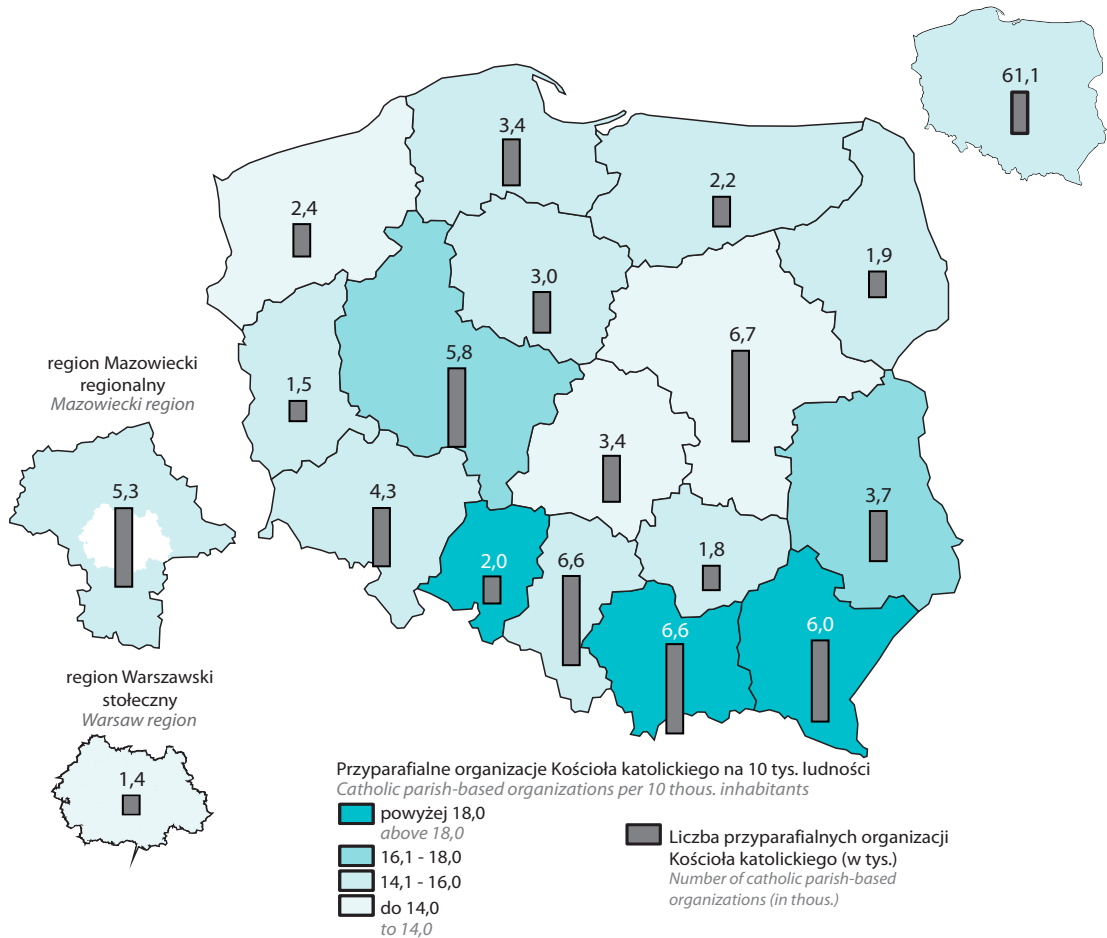
Społeczne podmioty wyznaniowe według województw i regionów w 2016 r.
Faith-based charities by voivodships and regions in 2016

Najwięcej społecznych podmiotów wyznaniowych działało w województwie mazowieckim (16,9%). Stosunkowo dużą liczebnością tych podmiotów charakteryzowało się także województwo małopolskie (14,5%). Po przeliczeniu liczby omawianych organizacji na 10 tys. ludności, województwo małopolskie osiągnęło drugą wartość wskaźnika (0,8), zaraz po województwie podkarpackim (0,9). Obszary o najmniejszej liczebności tych podmiotów, nieprzekraczającej 50 organizacji, to województwa: lubuskie, opolskie, warmińsko-mazurskie oraz świętokrzyskie. W tych regionach wskaźnik dostępności prezentowanych podmiotów nie przekroczył 0,4 organizacji na 10 tys. ludności.

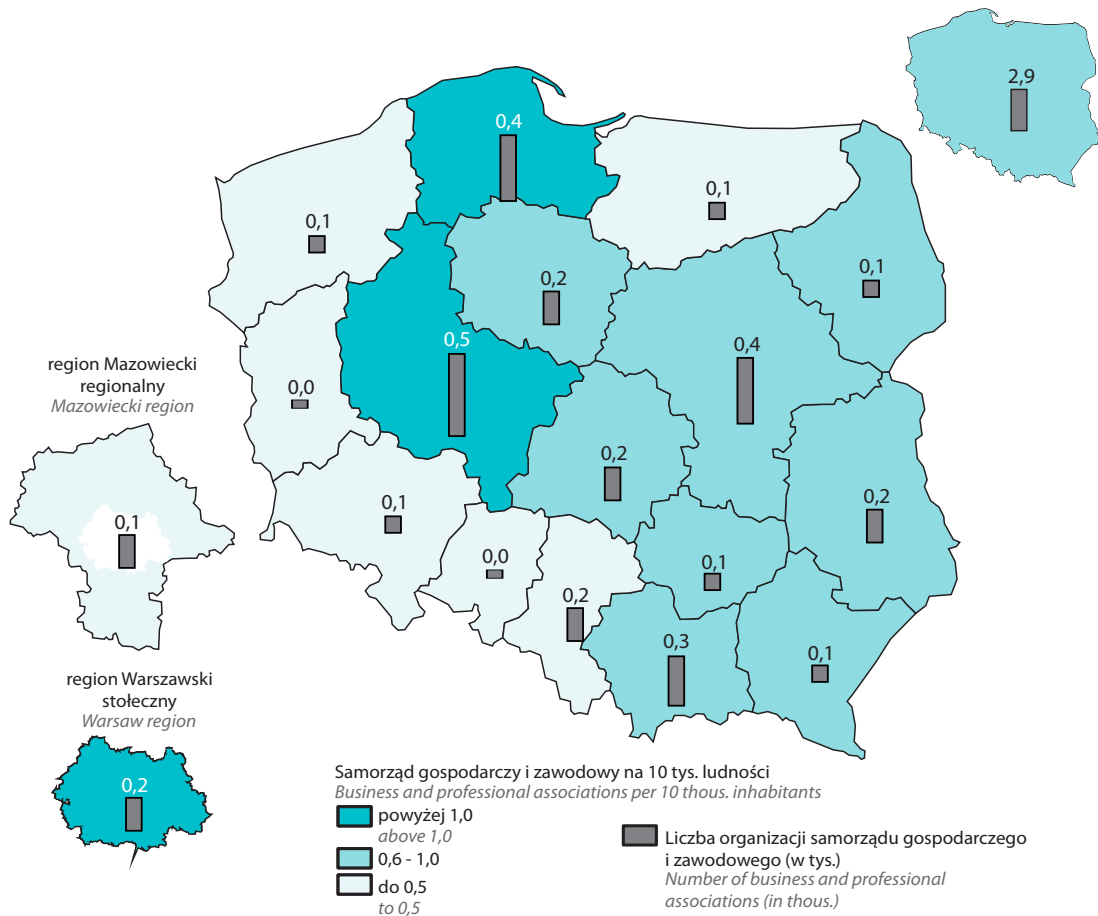
Mapa 9.
Map 9.

Przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego według województw i regionów w 2013 r.
Catholic parish-based organization by voivodships and regions in 2013

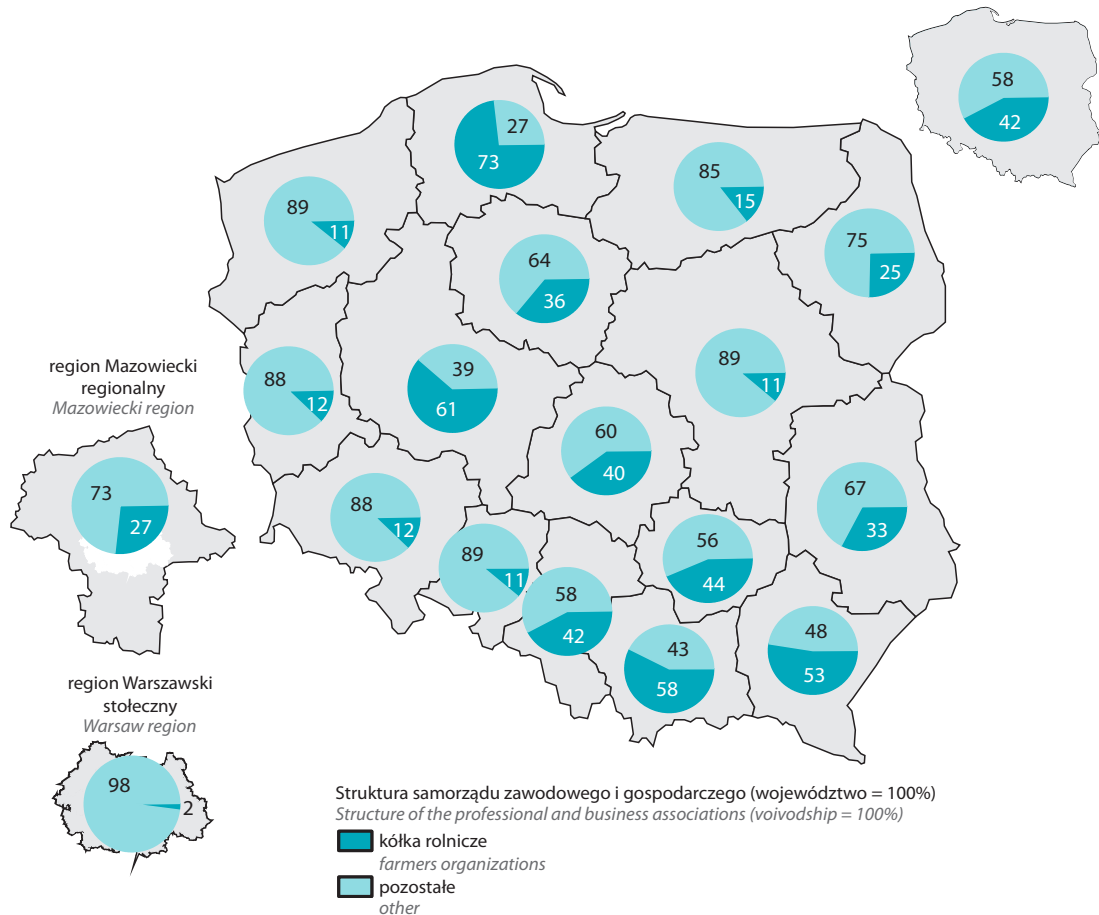
Największa część przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego zlokalizowana była na terenie województw: mazowieckiego (6,7 tys.), małopolskiego oraz śląskiego (po 6,6 tys.). Najmniej takich organizacji działało w województwie lubuskim (1,5 tys.). Po przeliczeniu na 10 tys. ludności największą dostępnością przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego charakteryzowało się województwo podkarpackie (28,2), najmniejszą - województwo mazowieckie (12,5).

Mapa 10. Samorząd gospodarczy i zawodowy według województw i regionów w 2016 r.
 Map 10. Business and professional associations by voivodships and regions in 2016

Większość organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego zlokalizowana była w województwie wielkopolskim (18,1%), tam też wystąpił jeden z wyższych wskaźników dostępności tych podmiotów (1,5). Jednakże najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w województwie pomorskim (1,6). Najmniejsza dostępność prezentowanych podmiotów wystąpiła w województwach dolnośląskim i warmińsko-mazurskim, a także w regionie Mazowiecki regionalnym (po 0,4). Z kolei najmniej organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego odnotowano na terenie województwa opolskiego i lubuskiego (po mniej niż 50).

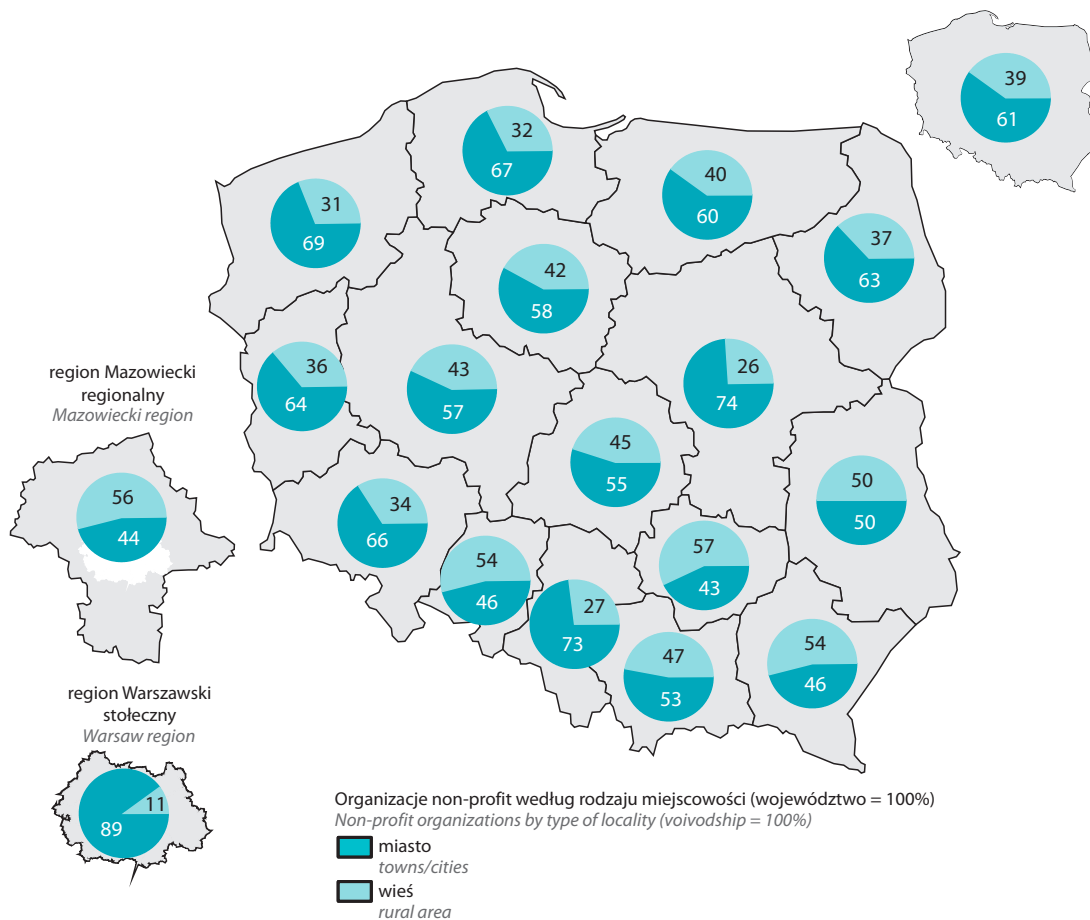
Mapa 11. Struktura samorządu gospodarczego i zawodowego według województw i regionów w 2016 r.
Map 11. Structure of the business and professional associations by voivodships and regions in 2016

W skali kraju kółka rolnicze stanowiły 42,4% zbiorowości samorządu gospodarczego i zawodowego, jednak ich udział w poszczególnych województwach i regionach był wysoce zróżnicowany. W regionie Warszawskim stołecznym kółka rolnicze stanowiły najmniej, bo jedynie 2,1% organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego. Wśród województw najmniejszy udział kółek rolniczych w zbiorowości omawianych podmiotów wystąpił w województwach mazowieckim, opolskim i zachodniopomorskim (po około 11%). W województwie pomorskim z kolei ich udział wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego był najwyższy i wyniósł 73,2%. Ponad połowę organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego kółka rolnicze stanowiły jeszcze w województwach: wielkopolskim (61,4%), małopolskim (57,5%) i podkarpackim (52,5%).

Mapa 12. Struktura organizacji non-profit według rodzaju miejscowości w województwach i regionach w 2016 r.

Map 12. Structure of non-profit organizations by type of locality in voivodships and regions in 2016

Stosunek liczby organizacji non-profit zlokalizowanych w miastach do tych zlokalizowanych na wsi wyniósł 3:2. Ta proporcja odpowiadała liczbie ludności w miastach do liczby ludności na wsi. Jedynymi województwami, w których przeważały organizacje mające swoje siedziby na wsi, były województwa: świętokrzyskie, opolskie i podkarpackie. W województwie lubelskim podział organizacji na miasto i wieś był równy. Najsilniej organizacje zlokalizowane w miastach przeważały w regionie Warszawskim stołecznym (88,8%), co miało wpływ również na całe województwo mazowieckie (74,1%).

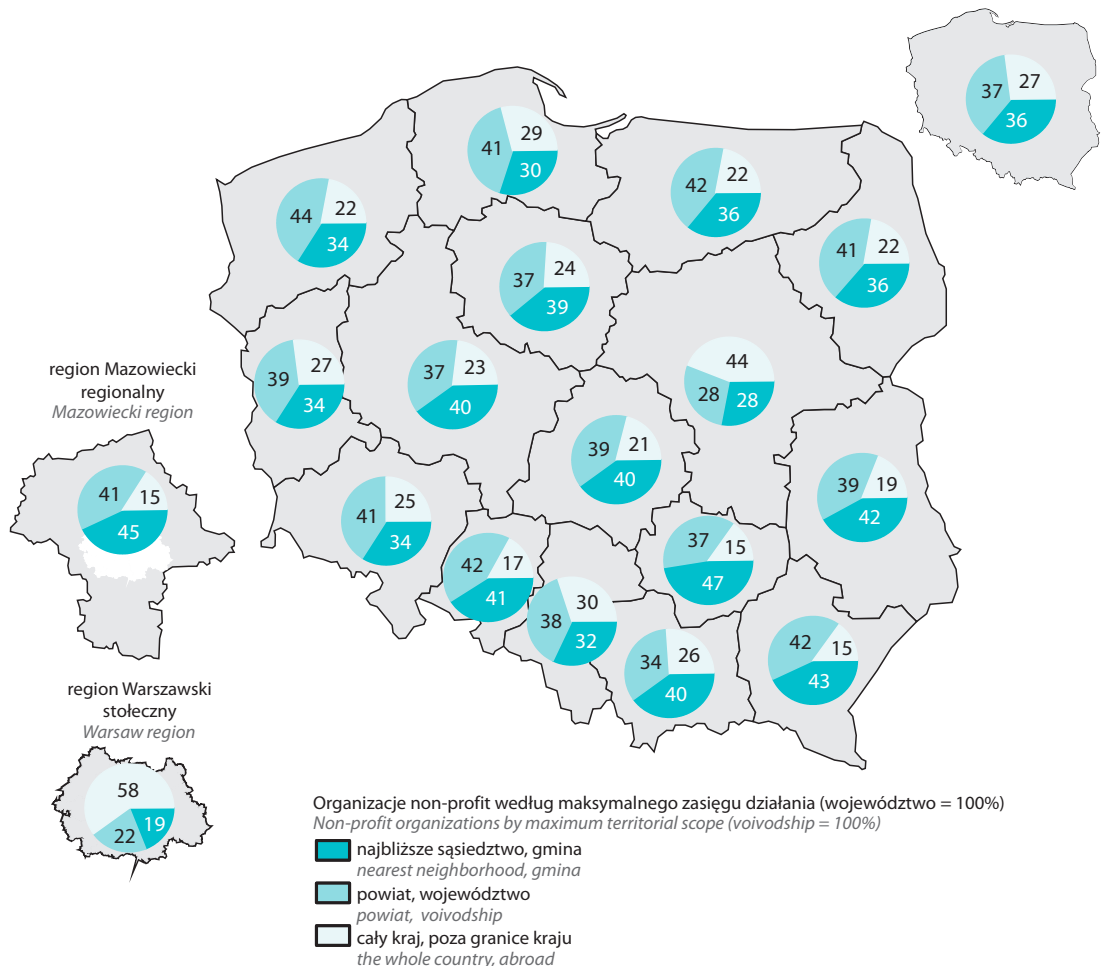
2.2. Charakterystyka prowadzonej działalności

2.2. Characteristics of the activity

Biorąc pod uwagę zasięg prowadzonej działalności w skali kraju najmniejszy udział miały organizacje prowadzące działalność ogólnopolską, bądź wykraczającą poza granice kraju. Reguła ta nie dotyczyła tylko województwa mazowieckiego, gdzie 44,2% organizacji mających tam siedzibę prowadziło działalność wykraczającą poza granice województwa. W przypadku regionu Warszawskiego stołecznego udział organizacji prowadzących działalność ogólnopolską lub poza granicami kraju był jeszcze wyższy (58,5%). Największy udział organizacji, które prowadziły wyłącznie działalność lokalną, a więc nie wykraczającą poza obszar gminy wystąpił w województwie świętokrzyskim (47,4%), a na obszarze powiatu bądź co najwyżej województwa najczęściej działalność prowadziły organizacje z województwa zachodniopomorskiego (44,2%).

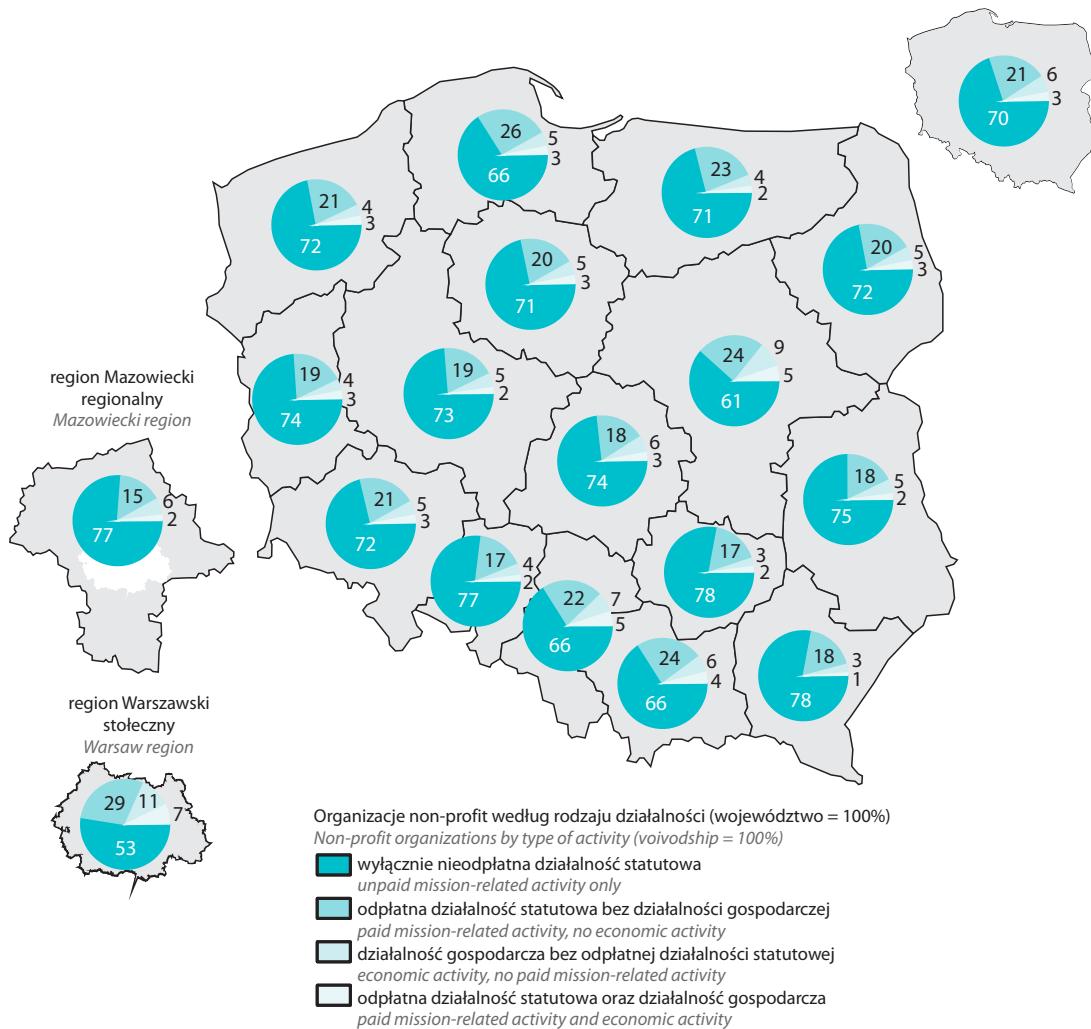
Mapa 13. Struktura organizacji non-profit według maksymalnego zasięgu działania w województwach i regionach w 2016 r.

Map 13. Structure of non-profit organizations by maximum territorial scope in voivodships and regions in 2016

Mapa 14. Struktura organizacji non-profit według rodzaju działalności w województwach i regionach w 2016 r.

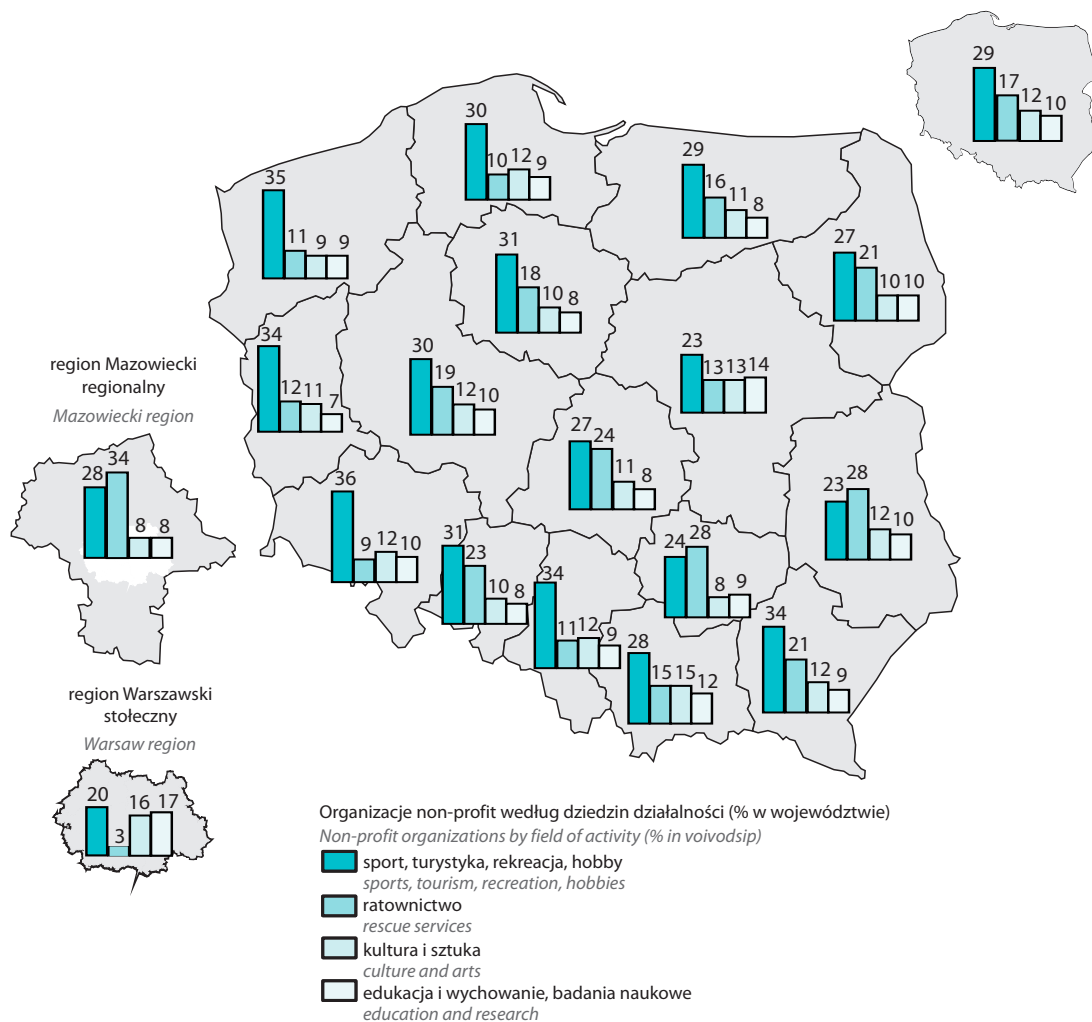
Map 14. Structure of non-profit organizations by type of activity in voivodships and regions in 2016

Najniższy udział organizacje prowadzących wyłącznie nieodpłatną działalność statutową wystąpił w województwie podkarpackim (78,1%), a następnie świętokrzyskim (78,0%). Z kolei pod względem rozpowszechnienia działalności gospodarczej wyróżniały się województwo mazowieckie (14,7%), w szczególności region Warszawski stołeczny (17,8%), a następnie województwo śląskie (11,7%) i małopolskie (10,0%).

Mapa 15. Odsetek organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności^a w województwach i regionach w 2016 r.

 Map 15. Non-profit organizations by the main field of activity^a in voivodships and regions in 2016

a Uwzględniono cztery najczęściej wskazywane dziedziny
 a The four most frequently indicated fields are included

W skali kraju najczęściej organizacje non-profit działały w dziedzinie sportu, turystyki, rekreacji i hobby (29,1%). Organizacje prowadzącego tego rodzaju działalność nie przeważały jednak w strukturze organizacji województwa świętokrzyskiego, lubelskiego oraz regionu Mazowieckiego regionalnego (tam częściej występowały organizacje zajmujące się ratownictwem, odpowiednio: 27,9%, 28,1% i 34,1%). W regionie Warszawskim stołecznym odnotowano największy udział organizacji i zajmujących się kulturą i sztuką (15,7%), jak również edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (16,5%).

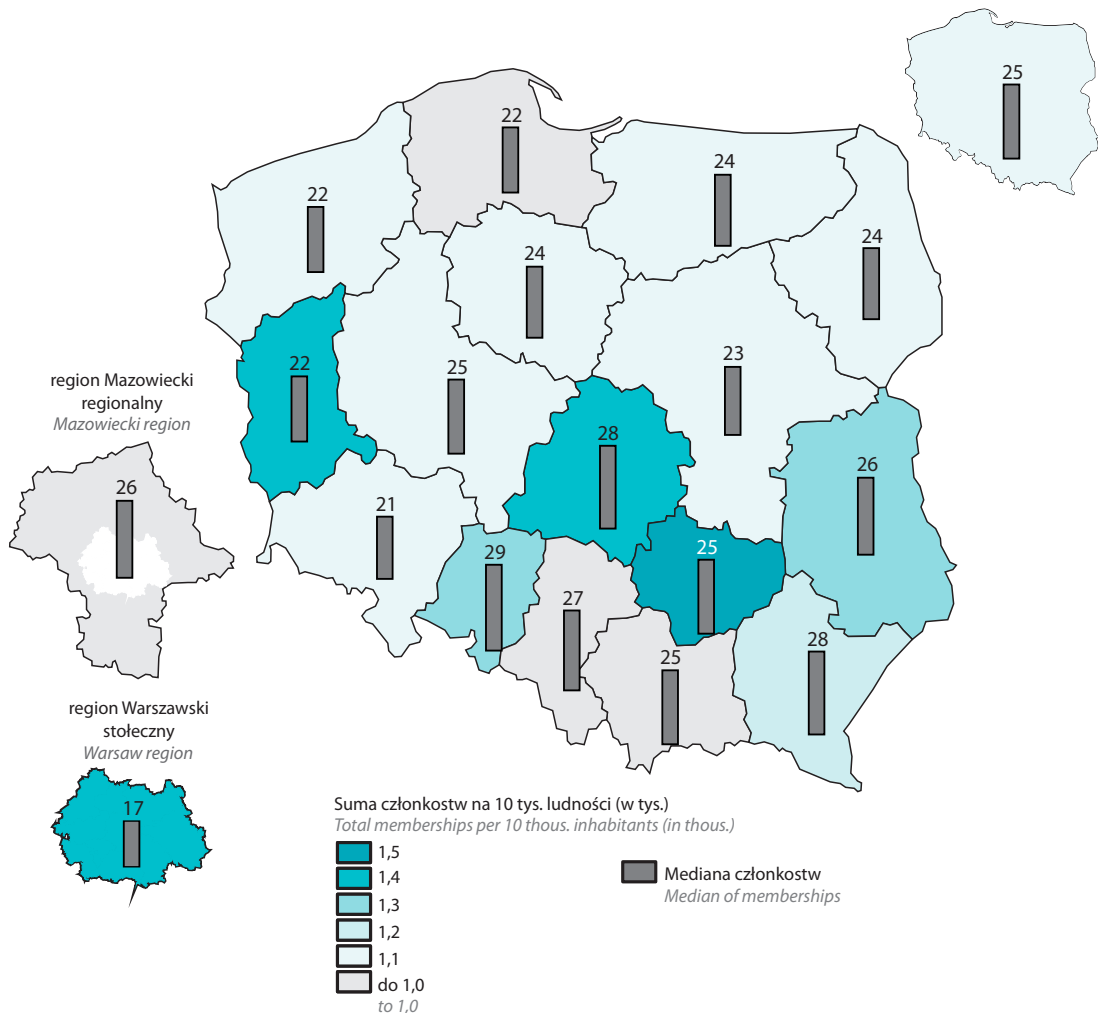
Podmioty działające w czterech najpopularniejszych dziedzinach: sport, turystyka, rekreacja, hobby; ratownictwo; kultura i sztuka; edukacja i wychowanie, badania naukowe stanowiły 67,5% organizacji non-profit w skali kraju. Najwyższy ich udział wystąpił w województwie podkarpackim (75,9%), najniższy - w regionie Warszawskim stołecznym (55,2%).

2.3. Członkostwo i praca społeczna

2.3. Membership and voluntary work

Przeliczenie liczby członków organizacji o maksymalnie wojewódzkim zasięgu działania na 10 tys. ludności stanowi wskaźnik rozpowszechnienia przynależności do organizacji non-profit. Najwyższą wartość osiągnął on w województwie świętokrzyskim, gdzie na 10 tys. ludności przypadało 1,5 tys. członkostw. Województwami o najniższej wartości prezentowanego wskaźnika (nie przekroczył 1,0 tys. członkostw na 10 tys. ludności) były: małopolskie, pomorskie oraz śląskie. Mediana członkostw była najwyższa w województwie opolskim, w którym połowa organizacji zrzeszała więcej niż 29 członków, zaś najniższa wartość środkowa wystąpiła w województwie dolnośląskim (21).

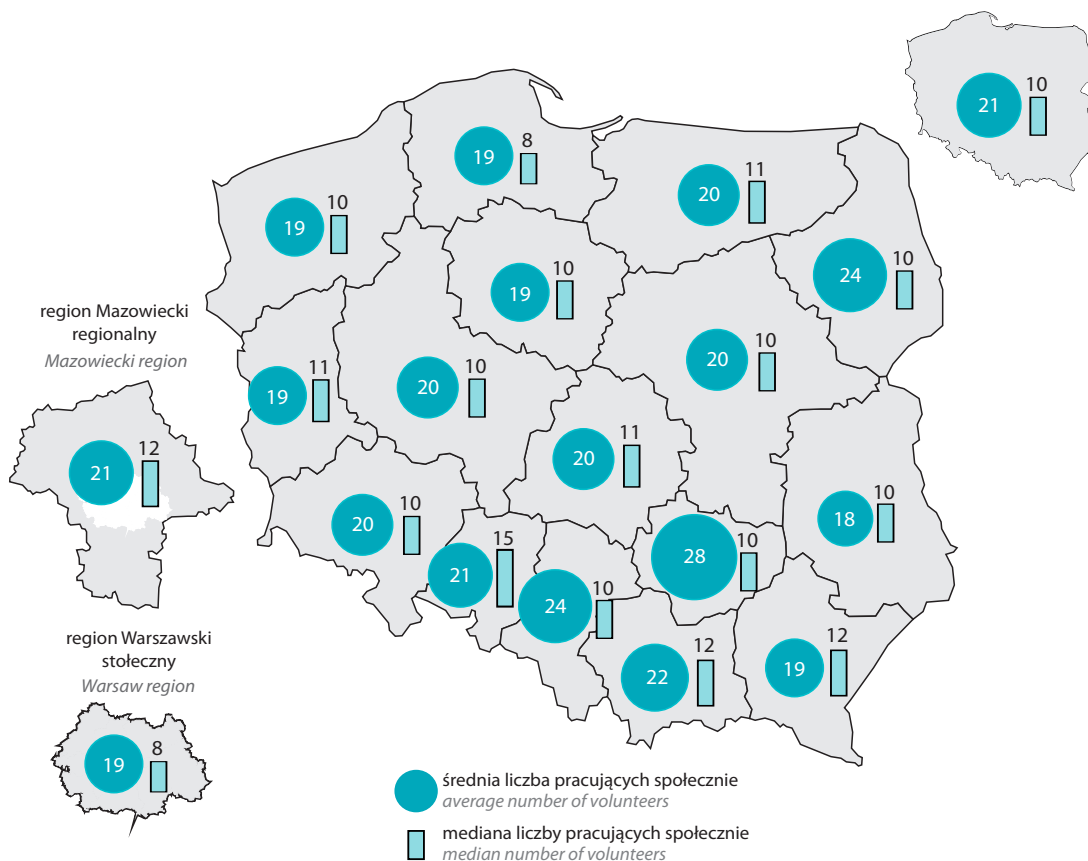
Mapa 16. Członkostwo w organizacjach non-profit według województw i regionów w 2016 r.^a
 Map 16. Membership in non-profit organizations by voivodships and regions in 2016^a

^a Analiza obejmuje wyłącznie organizacje, których maksymalny zasięg działalności nie wykraczał poza granice województwa
^a The analysis includes only organizations with maximum territorial scope of voivodship

Mapa 17.
Map 17.

Praca społeczna^a w organizacjach non-profit według województw i regionów w 2016 r.^b
Indicators^a of voluntary work in the non-profit organizations by voivodships and regions in 2016^b

a Miary liczone dla organizacji korzystających z pracy społecznej
a Indicators calculated for organizations having volunteers

b Analiza obejmuje wyłącznie organizacje, których maksymalny zasięg działalności nie wykraczał poza granice województwa
b The analysis includes only organizations with maximum territorial scope of voivodships

W organizacjach non-profit, których działalność nie wykraczała poza granice jednego województwa, pracowało społecznie w ciągu 2016 r. średnio 21 osób, przy czym w połowie organizacji nie było to więcej niż 10 osób. Przeciętnie najwięcej osób pracujących społecznie przypadało na organizację non-profit w województwie świętokrzyskim (28), a najmniej – w lubelskim (18). Z kolei rozpiętość wartości środkowej między województwami wyniosła od 15 osób w województwie opolskim do 8 osób w województwie pomorskim.

Województwem, które charakteryzowało się największym zróżnicowaniem między organizacjami pod względem liczby wolontariuszy angażujących się w ich działalność, było świętokrzyskie (różnica między średnią i medianą wyniosła 18 osób), a najmniejsze zróżnicowanie wystąpiło w województwie opolskim (różnica 6 osób).

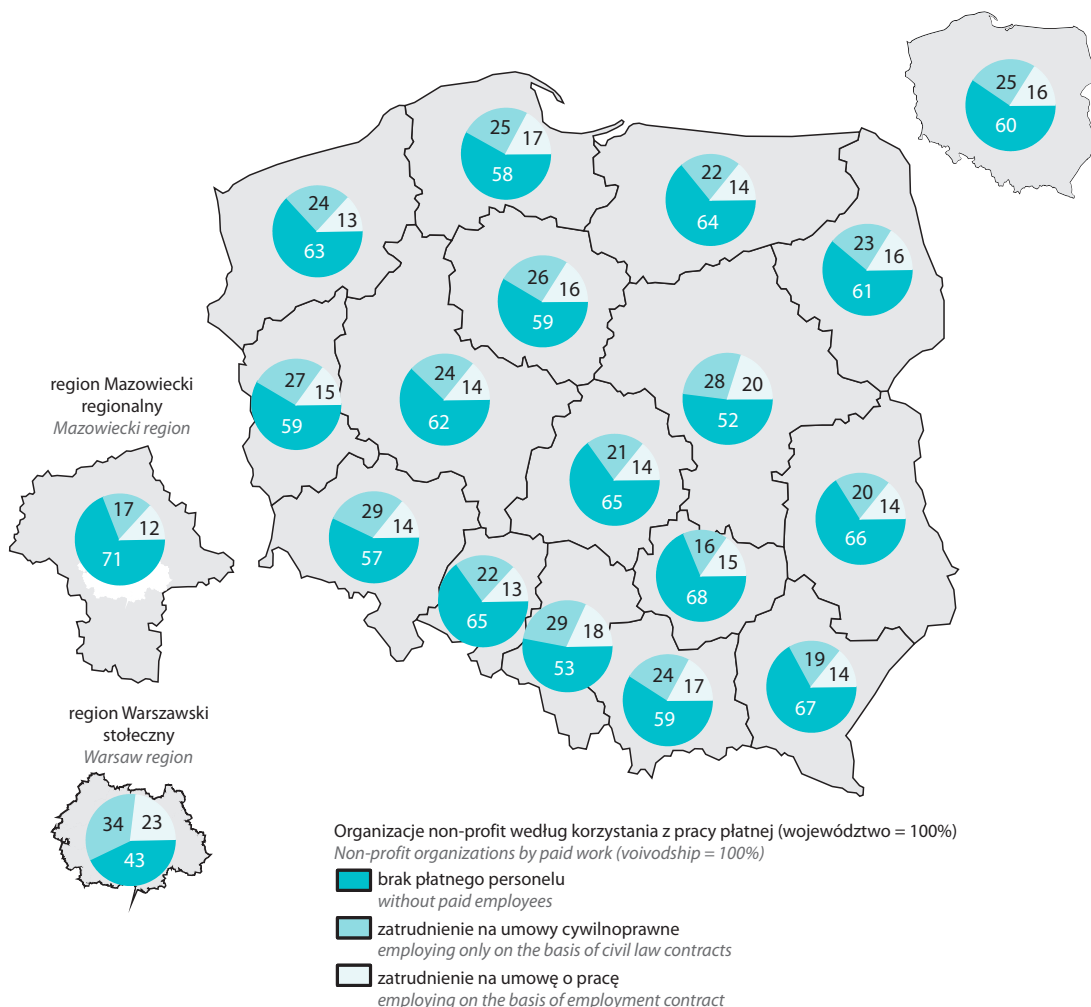
2.4. Praca płaćna

2.4. Paid work

W skali kraju 59,6% organizacji non-profit nie zatrudniało pracowników. Działalność oparta wyłącznie na pracy społecznej miała największy udział wśród organizacji regionu Mazowieckiego regionalnego (70,8%). Z kolei w regionie Warszawskim stołecznym udział organizacji zatrudniających pracowników był najwyższy i wyniósł 56,7% (był to jedyny obszar terytorialny, gdzie przeważały organizacje tworzące miejsca pracy). Prawie we wszystkich województwach i regionach zatrudnienie na umowy cywilnoprawne było częstsze, niż na umowę o pracę (24,6% w stosunku do 15,8% w skali kraju). Jedynie w województwie świętokrzyskim podobnie często co na umowy cywilnoprawne, zatrudniano także na podstawie stosunku pracy (16,3% wobec 15,5%).

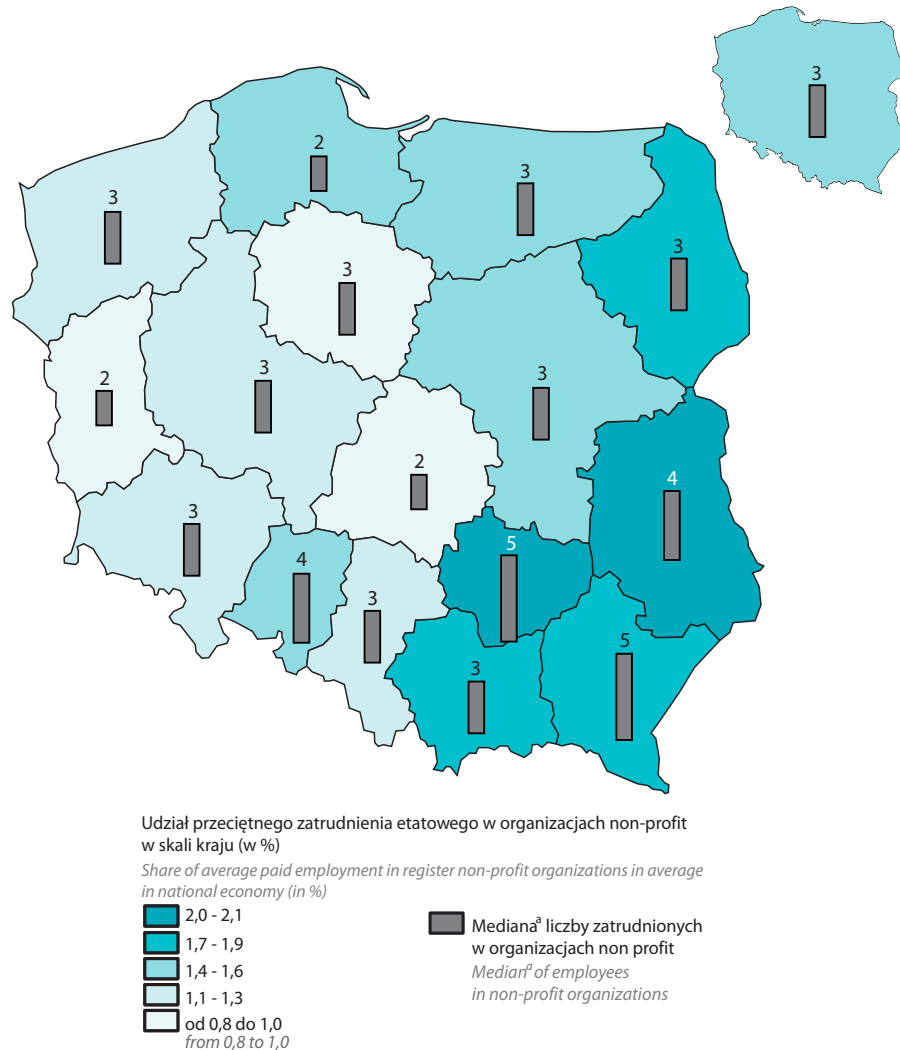
Mapa 18. Struktura organizacji non-profit według korzystania z pracy płaćnej w województwach i regionach w 2016 r.

Map 18. Structure of non-profit organizations by use of paid work in voivodships and regions in 2016

Mapa 19. Zatrudnienie na podstawie stosunku pracy w organizacjach non-profit w województwach i regionach w 2016 r.

Map 19. *Employment on the basis of employment contract in non-profit organizations in voivodships and regions in 2016*

a Mediana liczona dla organizacji posiadających pracowników zatrudnionych na umowę o pracę
a Median calculated for organizations employing on the basis of employment contract

Udział przeciętnego zatrudnienia etatowego w organizacjach non-profit w całym zatrudnieniu w Polsce w ciągu roku wyniósł 1,4%. Największy udział omawianych organizacji w zatrudnieniu wystąpił w województwie świętokrzyskim (2,1%). Przeciętne zatrudnienie etatowe w organizacjach non-profit nie przekroczyło 1,0% udziału w rynku pracy w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim oraz łódzkim.

Województwa z największym udziałem organizacji non-profit w wojewódzkim rynku pracy charakteryzowała wyższa niż w pozostałych województwach mediana liczby zatrudnionych (z wyjątkiem województwa opolskiego, w którym podobnie jak w województwie lubelskim, połowa organizacji non-profit zatrudniała nie więcej niż 4 pracowników na umowę o pracę).

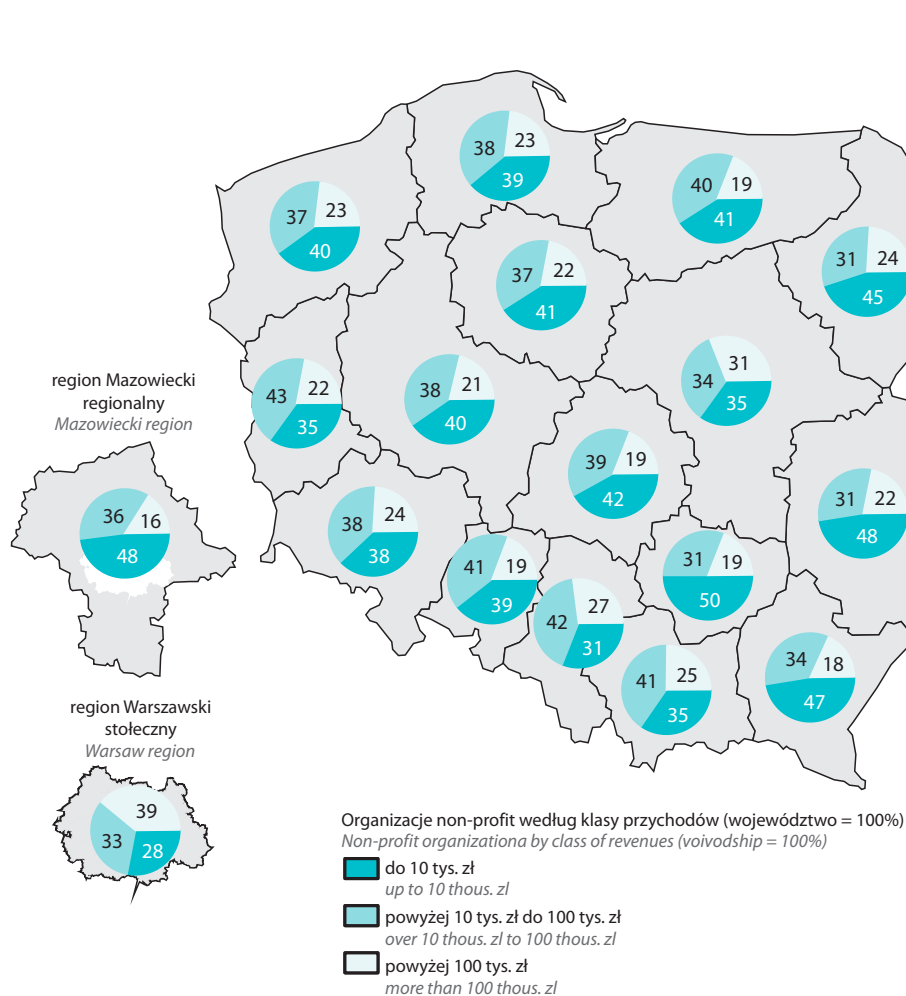
2.5. Przychody z działalności

2.5. Revenues

W skali kraju większość organizacji non-profit (39,1%) osiągała relatywnie niskie przychody, nieprzekraczające w ciągu 2016 r. 10 tys. zł. Roczne przychody 37,1% organizacji mieściły się w przedziale od 10 tys. zł do 100 tys. zł, a co czwarta organizacja osiągała przychód przekraczający 100 tys. zł. Obszarem, gdzie wystąpił największy udział organizacji osiągających relatywnie wyższe przychody był region Warszawski stołeczny, w którym co trzecia organizacja miała przychód przekraczający 10 tys. zł (ale mniejszy od 100 tys. zł.), a 39,0% organizacji osiągnęło przychód przekraczający 100 tys. zł. Na pozostałym obszarze województwa mazowieckiego przeważał udział podmiotów osiągających relatywnie najmniejsze przychody (48,2% nie przekroczyło progu 10 tys. zł). Ponadto szczególnie wysoki udział organizacji o niskich rocznych przychodach (do 10 tys. zł) był w województwie świętokrzyskim (49,6%), a następnie lubelskim (47,6%) i podkarpackim (47,5%).

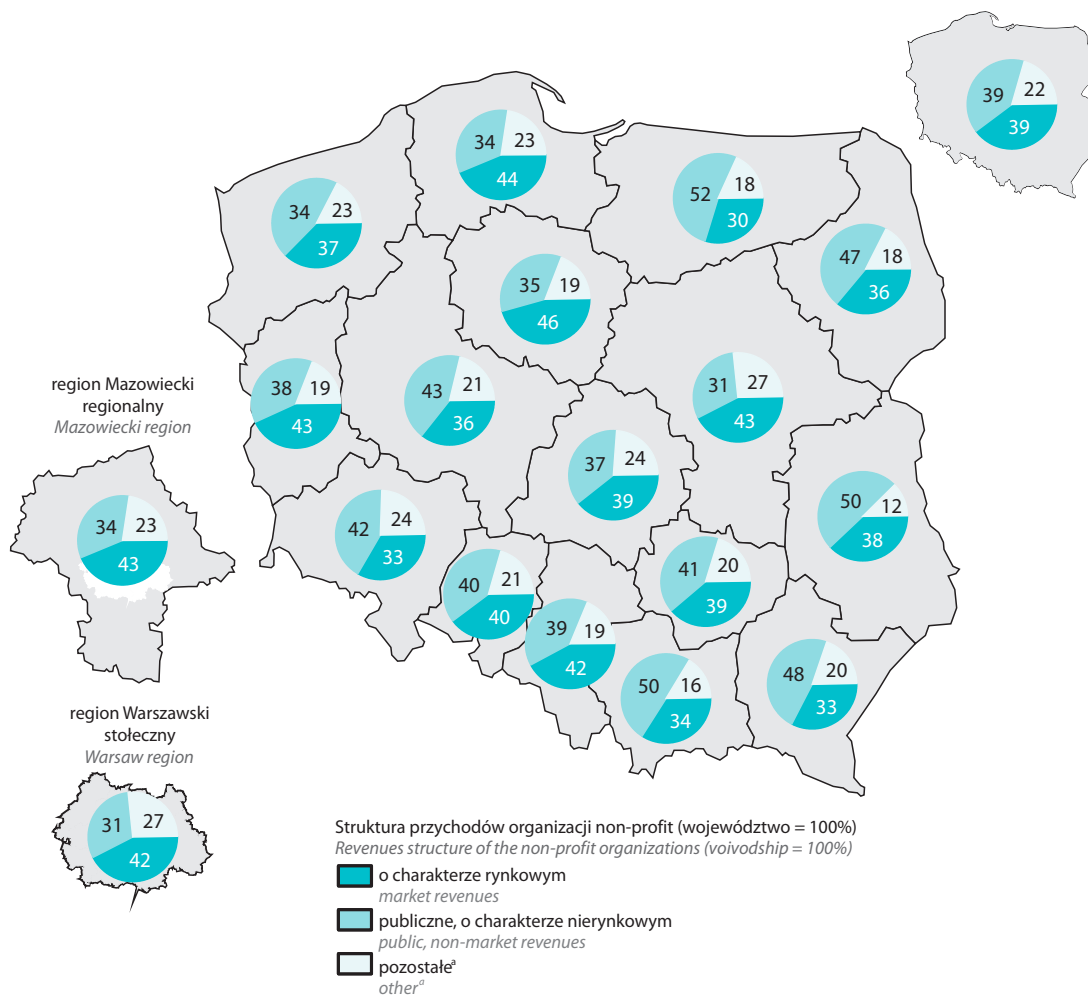
Mapa 20.
Map 20.

Struktura organizacji non-profit według klasy przychodów w województwach i regionach w 2016 r.
Structure of non-profit organizations by class of revenues in voivodships and regions in 2016

Mapa 21.
Map 21.

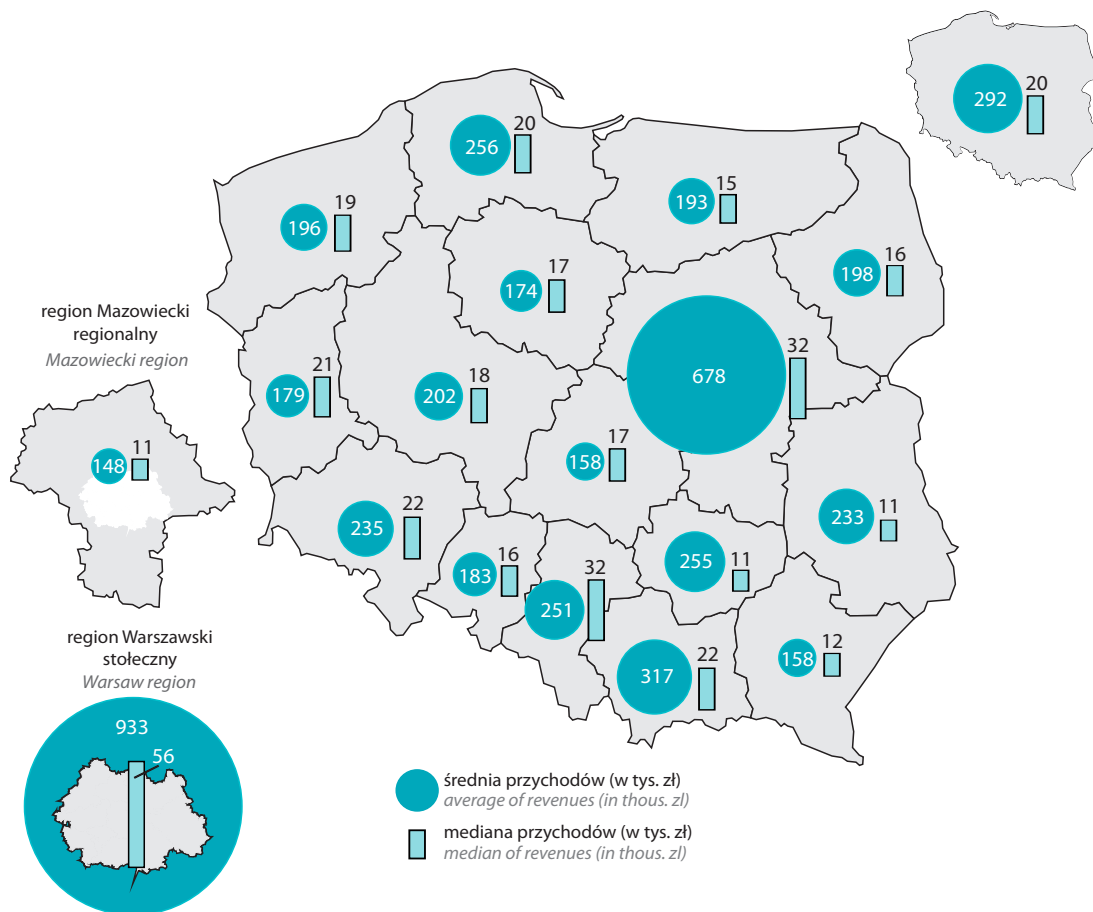
Struktura przychodów organizacje non-profit w województwach i regionach w 2016 r.
Revenues structure of the non-profit organizations by voivodships and regions in 2016

a Pozostałe: niepubliczne o charakterze nierynkowym, składki członkowskie, inne
a Other: non-market revenues, from private funds, memberships dues, other

W strukturze przychodów organizacje non-profit podobną część w skali kraju stanowiły przychody o charakterze rynkowym, czyli osiągnięte głównie w ramach działalności gospodarczej lub odpłatnej statutowej (39,4%), co przychody publiczne, o charakterze nierynkowym, pochodzące od administracji rządowej, samorządowej i z UE (38,7%). Najmniejszą część stanowiły natomiast inne środki (21,9%), wśród których dominującym składnikiem były przychody niepubliczne, o charakterze nierynkowym, głównie darowizny, granty i zbiórki publiczne. Wyraźnie wyższy niż przeciętny udział przychodów o charakterze rynkowym wystąpił w budżetach organizacji zlokalizowanych w województwie kujawsko-pomorskim (45,7%). Natomiast szczególnie niski udział tego źródła przychodów był w województwie warmińsko-mazurskim (29,8%), w którym największy udział w stosunku do pozostałych obszarów terytorialnych miały przychody nierynkowe publiczne (52,0%). Również w województwie małopolskim i lubelskim silniej niż na pozostałych obszarach zaznaczył się udział środków pochodzących z tych źródeł przychodów – stanowiły one połowę budżetu zlokalizowanych na ich terenie organizacji.

Mapa 22. Przychody^a organizacji non-profit według województw i regionów w 2016 r.
Map 22. Revenues^d of the non-profit organizations by voivodships and regions in 2016

^a Miary liczone dla wszystkich aktywnych organizacji
^d Indicators calculated for total number of organizations

Pod względem osiągniętych przychodów widoczne było duże zróżnicowanie organizacji non-profit. W skali kraju średni roczny przychód badanych organizacji wyniósł 292 tys. zł, jednak dla połowy organizacji nie przekroczył on 20 tys. zł. Rozwarstwienie ekonomiczne organizacji non-profit było największe w województwie świętokrzyskim. Mediana przychodów w tym województwie była 23-krotnie mniejsza od średniej. Najmniej zróżnicowane przychody osiągały natomiast organizacje działające w województwie śląskim – tam mediana była 8-krotnie mniejsza od średniej.

Organizacje w województwie mazowieckim przeciętnie osiągały najwyższe przychody – średnia wyniosła 678 tys. zł. Zarówno w województwie mazowieckim, jak i śląskim najwyższa była także mediana przychodów, połowa organizacji osiągała przychód nieprzekraczający 32 tys. zł. Jednak województwo mazowieckie było wewnętrznie zróżnicowane, gdyż najwyższe przychody generowały organizacje z terenu regionu Warszawskiego stołecznego (średnia 933 tys. zł), a najmniejsze - w regionie Mazowieckim regionalnym (148 tys. zł).

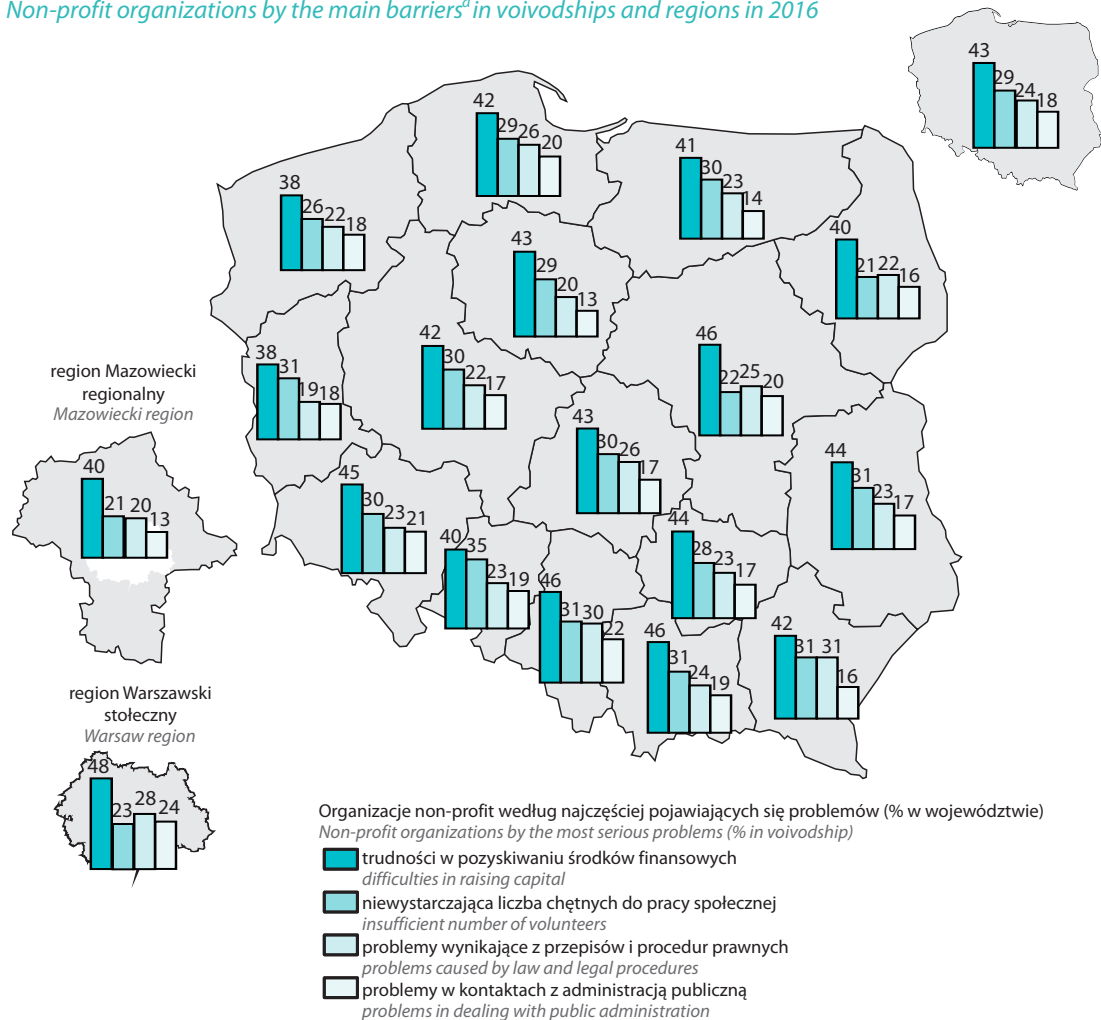
2.6. Bariery działania

2.6. Barriers to activity

Głównym problemem w działalności organizacji non-profit były trudności w pozyskiwaniu środków finansowych (43,5%). Najczęściej na tego typu barierę wskazywały podmioty wśród organizacji z regionu Warszawskiego stołecznego (48,1%). Natomiast w województwach lubuskim i zachodniopomorskim ten problem występował najrzadziej (po około 38%). Drugą najczęściej wskazywaną barierą działalności była niewystarczająca liczba chętnych do pracy społecznej, co szczególnie deklarowane było wśród organizacji z województwa opolskiego (34,5%). Często wskazywane w skali kraju problemy wynikające z przepisów i procedur prawnych (24,5%), odnotowano przede wszystkim wśród organizacji podkarpackich (31,1%). Istotne bariery wynikały także z problemów w kontaktach z administracją publiczną (18,5%), na co najczęściej wskazywały organizacje z regionu warszawskiego stołecznego (23,9%), a następnie województwa śląskiego (22,2%).

Mapa 23. Odsetek organizacji non-profit według głównych barier działalności^a w województwach i regionach w 2016 r.

Map 23. Non-profit organizations by the main barriers^a in voivodships and regions in 2016

a Odsetki liczone z ogółu organizacji rejestrowych (tzn. bez względu na fakt wystąpienia problemów w działalności)
 a Percent calculated from number of total register organizations (ie. regardless the fact of occurrence problems in activity)

Rozdział 3

Chapter 3

Kluczowe zmiany w sektorze non-profit w latach 2010-2016

Key changes in non-profit sector from 2010 to 2016

3.1. Liczba i rodzaje organizacji

3.1. Number and type of organizations

Pomiędzy 2010 r. a 2016 r. następował sukcesywny wzrost liczby rejestrowych organizacji non-profit. w analizowanym okresie ich liczba zwiększyła się o 14,7% (z 80,1 tys. w 2010 r. do 91,8 tys. w 2016 r.). Dynamika tego zjawiska była zbliżona w latach 2012-2014 oraz 2014-2016. Tempo wzrostu liczby organizacji wyniosło między tymi latami po około 5,0%, tj. po około 4,3 tys. podmiotów. Natomiast nieco mniej organizacji przybyło między 2010 r. a 2012 r. – zmiana wyniosła 3,8%, tj. 3,1 tys. podmiotów.

Dynamika liczby poszczególnych rodzajów organizacji non-profit między 2010 r. a 2016 r. była zróżnicowana. W analizowanym okresie największe tempo wzrostu liczby organizacji dotyczyło fundacji. Ich liczba zwiększyła się prawie dwukrotnie – z 7,1 tys. w 2010 r. do 13,6 tys. w 2016 r. (wzrost o 91,7%, tj. 6,5 tys. podmiotów). Dzięki temu udział fundacji w strukturze rejestrowych organizacji non-profit zwiększył się z 8,9% w 2010 r. do 14,8% w 2016 r. Warto również zauważyć, że tempo wzrostu liczby fundacji zwiększało się między kolejnymi latami, w których realizowano badanie. Między 2010 r. i 2012 r. wyniosło 20,1%, między 2012 r. i 2014 r. – 25,4%, a między 2014 r. i 2016 r. – 27,3%.

W latach 2010-2016 przybyło również 5,5 tys. stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. Przyrost liczby stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych wyniósł 8,1%. Najwięcej stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych przybyło między 2012 r. a 2014 r. – wzrost liczby o 3,6%. Mimo to stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne między 2010 r. a 2016 r. zmniejszyły swój udział w strukturze rejestrowych organizacji non-profit – z 84,8% w 2010 r. do 79,9% w 2016 r. Był to efekt zwiększenia się w tym okresie udziału fundacji.

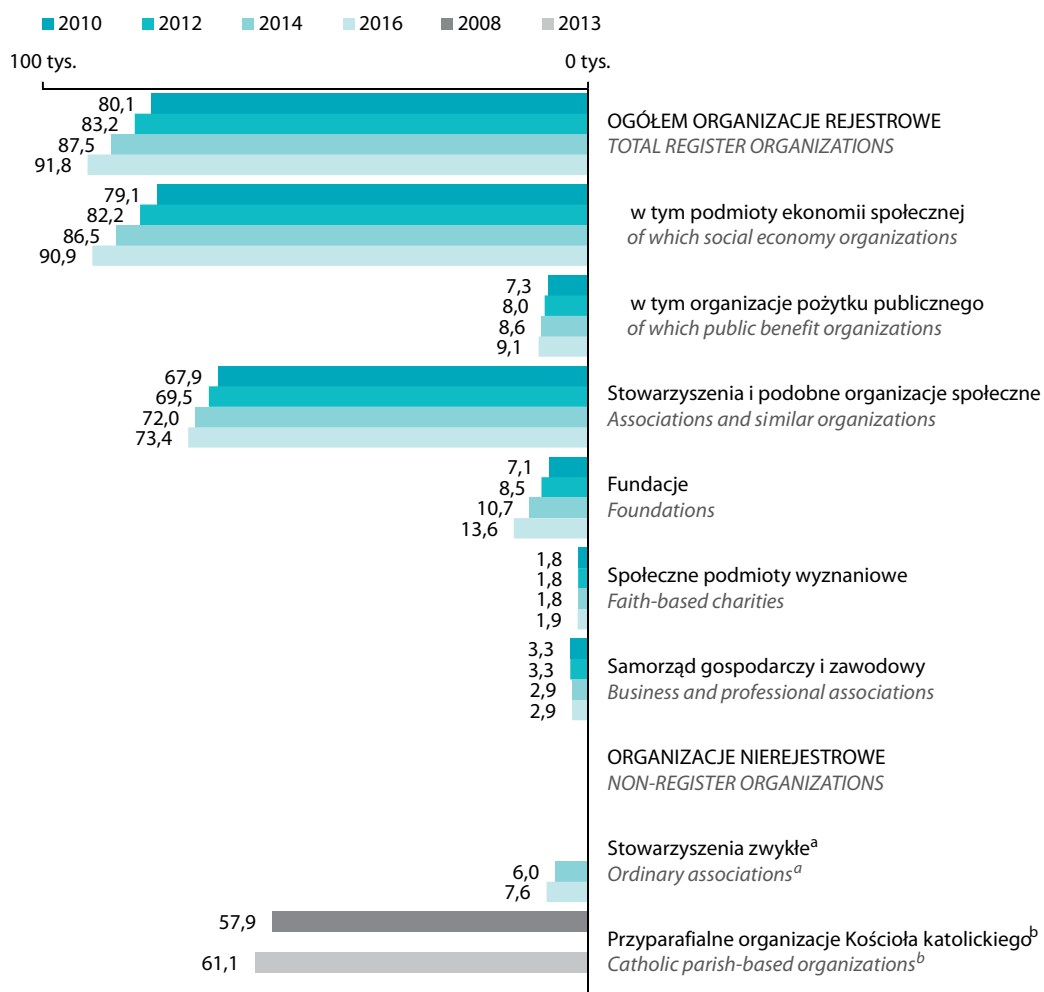
Jeszcze niższą dynamikę wzrostu liczby podmiotów odnotowano w przypadku społecznych podmiotów wyznaniowych. Pomiędzy 2010 r. a 2016 r. ich liczba zwiększyła się o 4,7%. Jest to jednak wynik przyrostu tej grupy organizacji w latach 2014-2016, kiedy ich liczba zwiększyła się o 6,7%.

W analizowanym okresie zmniejszyła się natomiast liczebność samorządu gospodarczego i zawodowego – o 10,8%. Największy spadek liczby tego rodzaju organizacji nastąpił między 2012 r. i 2014 r. (o 10,6%). Jest to przede wszystkim efekt zmniejszenia się liczby aktywnych organizacji rolniczych – liczba kółek rolniczych w omawianym okresie zmalała o 19,0%.

Z kolei o 1/4 zwiększyła się w analizowanym okresie liczba organizacji pożytku publicznego – z 7,3 tys. w 2010 r. do 9,1 tys. w 2016 r. Najwięcej OPP przybyło w latach 2010-2012 i 2012-2014 – wzrost odpowiednio o 8,5% i 8,2%. W ciągu ostatnich dwóch lat dynamika zjawiska była nieco niższa – nastąpił przyrost liczby OPP o 5,6%. Udział organizacji pożytku publicznego wśród rejestrowych organizacji non-profit wzrósł z 9,2% w 2010 r. do 9,9% w 2016 r.

W przypadku mniej sformalizowanych organizacji społecznych, dostępne dane wskazują na tendencję wzrostową liczby aktywnych podmiotów zarówno w grupie stowarzyszeń zwykłych, jak również przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego. Liczba aktywnych stowarzyszeń zwykłych między 2014 r. a 2016 r. zwiększyła się o około 1/4 (z 6 tys. do 7,6 tys. podmiotów). Z kolei według danych badania spisowego jednostek przyparafialnych Kościoła katolickiego między 2008 r. a 2013 r. przybyło 3,2 tys. niesformalizowanych inicjatyw społecznych, co dało 5,5% wzrost liczebności tej grupy.

Wykres 3.1. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji
 Chart 3.1. Number of non-profit organizations by type of organization

a Dane dostępne tylko dla lat 2014 i 2016.

a Data available only for 2014 and 2016.

b Dane dostępne tylko dla lat 2008 i 2013.

b Data available only for 2008 and 2013.

3.2. Charakterystyka prowadzonej działalności

3.2. Characteristics of conducted activity

Rodzaje działalności

Types of activity

Struktura organizacji non-profit według rodzaju prowadzonej działalności między 2010 r. a 2016 r. nie zmieniła się w sposób znaczący. We wszystkich analizowanych latach dominowały podmioty, które prowadziły wyłącznie nieodpłatną działalność statutową. Ich udział w 2016 r. w porównaniu z 2010 r.

zmniejszył się o 2,1 p. proc. Największy udział organizacji świadczących wyłącznie nieodpłatną działalność statutową odnotowano w 2012 r. – 75,1%. Pomiedzy 2010 r. a 2016 r. nieznacznie zwiększył się udział organizacji prowadzących odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą (z 27,9% w 2010 r. do 30,1% w 2016 r.). Najwyższy odsetek takich organizacji wystąpił w 2014 r. – 31,7%.

Wykres 3.2.
Chart 3.2.

Struktura rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju prowadzonej działalności
Structure of register non-profit organizations by types of activity

Najbardziej stabilną strukturę według rodzaju prowadzonej działalności posiadały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, które najrzadziej pobierały opłaty za swoją działalność. Pomiedzy 2010 r. a 2016 r. udział stowarzyszeń świadczących odpłatną działalność statutową lub usługi w ramach działalności gospodarczej wzrósł o 1 p. proc. – z 24,8% do 25,8%.

Największe zmiany w analizowanym okresie odnotowano natomiast wśród społecznych podmiotów wyznaniowych, które w 2010 r. charakteryzowały się najwyższym udziałem organizacji prowadzących odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą – 55,7%. W 2016 r. odsetek ten zmniejszył się o 7,5 p. proc. i osiągnął wartość 48,2%.

Między 2010 r. a 2016 r. wzrósł z kolei udział organizacji świadczących płatną działalność wśród fundacji (z 39,9% do 45,1%), samorządu gospodarczego i zawodowego (z 51,3% do 56,1%) oraz organizacji pożytku publicznego (z 35,8% do 39,3%).

Dziedziny działalności
Fields of activity

Merytoryczny zakres działania organizacji w latach 2010-2016 był relatywnie stabilny. Struktura organizacji ze względu na główną dziedzinę działalności zmieniała się w niewielkim stopniu. Wzrost lub spadek udziału danej dziedziny nie przekraczał najczęściej 0,5 p. proc.

Najsilniej między 2010 r. a 2016 r. spadł udział organizacji zajmujących się *ratownictwem* (z 18,7% do 16,5%). Zmiana ta dotyczyła przede wszystkim stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, które

najczęściej prowadzą działalność w tej dziedzinie. W grupie tej odsetek podmiotów zajmujących się *ratownictwem* zmniejszył się z 22,1% w 2010 r. do 20,6% w 2016 r.

W drugiej kolejności zmniejszył się udział organizacji zajmujących się *sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi* (z 5,3% w 2010 r. do 4,3% w 2016 r.), a następnie działających w dziedzinie *sport, turystyka, rekreacja, hobby* (z 30,0% do 29,1%).

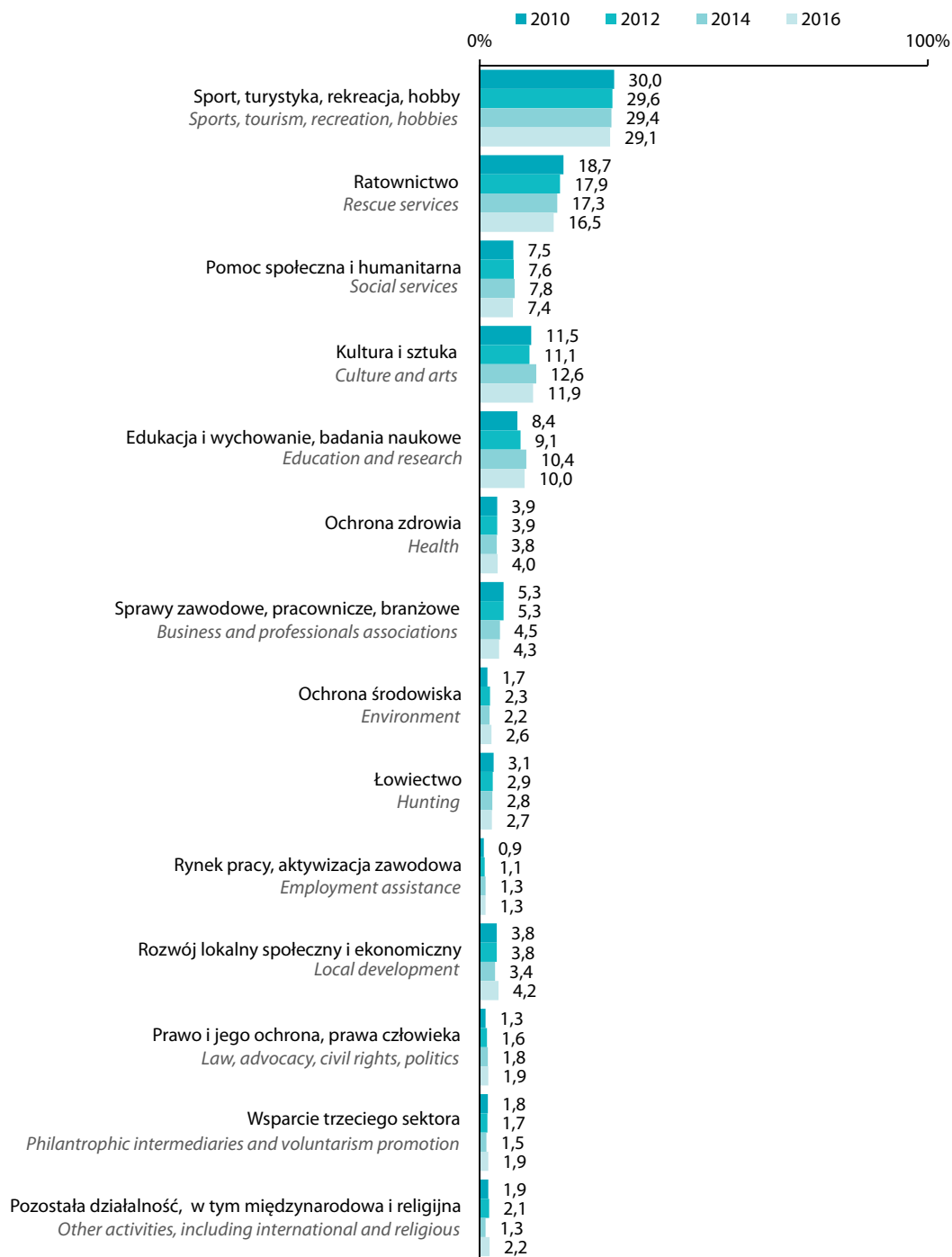
W analizowanym okresie wzrósł natomiast w największym stopniu odsetek organizacji prowadzących działalność w obszarze *edukacji i wychowania, badań naukowych* (z 8,4% w 2010 r. do 10,0% w 2016 r.). Wzrost ten widoczny był ponownie przede wszystkim wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych – odpowiednio z 6,8% do 8,0%.

Warto również zwrócić uwagę na znaczące zmiany, jakie zaszły w mniej popularnych dziedzinach działalności organizacji non-profit. Między 2010 r. a 2016 r. wzrósł udział organizacji działających na rzecz *ochrony środowiska* (z 1,7% do 2,6%), a następnie zajmujących się *prawem i jego ochroną, prawami człowieka* (z 1,3% do 1,9%).

Wśród fundacji zwiększył się o 2,8 p. proc. udział podmiotów zajmujących się *sportem, turystyką, rekreacją lub hobby* (z 5,9% w 2010 r. do 8,7% w 2016 r.). W największym stopniu spadł odsetek fundacji działających w dziedzinie *ochrony zdrowia* (z 12,8% w 2010 r. do 9,7% w 2016 r.).

Najmniejszy poziom zmian głównej dziedziny działalności odnotowano w grupie społecznych podmiotów wyznaniowych – nie przekraczały one 1,1 p. proc.

Wykres 3.3.   **Struktura rejestrowanych organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności**
 Chart 3.3.   *Structure of register non-profit organizations by main field of activity*

Zasięg prowadzonej działalności

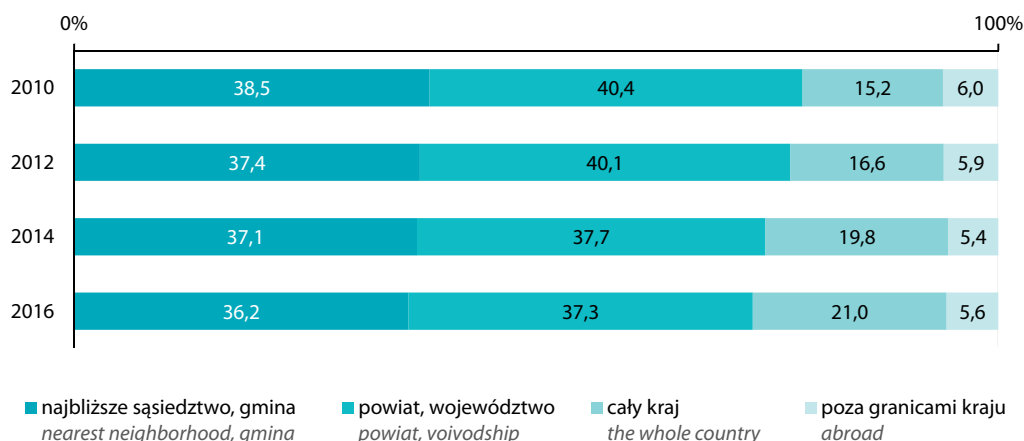
Territorial scope of activity

Maksymalny zasięg prowadzonej działalności

W latach 2010-2016 odnotowano nieznaczne, aczkolwiek sukcesywne powiększanie się maksymalnego zasięgu działalności prowadzonej przez rejestrowe organizacje non-profit.

Wykres 3.4. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według maksymalnego zasięgu ich działania

Chart 3.4. Structure of register non-profit organizations by maximum territorial scope of activity

Między 2010 r. a 2016 r. zmniejszył się odsetek organizacji działających jedynie na terenie najbliższego sąsiedztwa lub gminy (o 2,3 p. proc.), a także maksymalnie na terenie powiatu lub województwa (o 3,1 p. proc.). Tym samym o 5,8 p. proc. zwiększyły się udziały organizacji prowadzących swoją działalność na terenie całego kraju. Najsilniejszy wzrost tej kategorii odnotowano wśród fundacji, które charakteryzowały się jednocześnie największym udziałem podmiotów działających na terenie całego kraju – w 2010 r. było to 34,2% fundacji a w 2016 r. już 40,2%. Swoją działalność na obszar całej Polski rozszerzały również stowarzyszenia. W 2010 r. 13,2% prowadziło działalność na terenie całego kraju, a w 2016 r. odsetek ten wzrósł do 17,8%.

Organizacje non-profit rzadko ze swoją działalnością wychodzą poza granice Polski. Odsetek takich organizacji utrzymał się w analizowanych latach na zbliżonym poziomie (między 5,4% a 6,0%).

Organizacje działające lokalnie

Odsetek organizacji podejmujących działania lokalnie, tj. na terenie najbliższego sąsiedztwa lub gminy utrzymywał się na zbliżonym poziomie – w 2010 r. wynosił 57,6%, a w 2016 r. 57,8%. Największą zmianę w tym zakresie odnotowano wśród społecznych podmiotów wyznaniowych. Odsetek działających lokalnie wzrósł o 5,1 p. proc. (z 49,3% w 2010 r. do 54,4% w 2016 r.). Pomiędzy 2010 r. i 2016 r. odnotowano również wzrost udziału stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych oraz fundacji działających na terenie najbliższego sąsiedztwa lub gminy – odpowiednio o 1,9 p. proc. i 2,4 p. proc. Z kolei wśród samorządu gospodarczego i zawodowego zmniejszył się odsetek organizacji podejmujących działania lokalnie – z 57,7% w 2010 r. do 56,6% w 2016 r.

3.3. Baza członkowska

3.3. The membership base

W latach 2010-2016 następował systematyczny spadek liczby członków aktywnych organizacji rejestrowych, mimo iż jednocześnie w tym okresie wzrastała liczba organizacji.

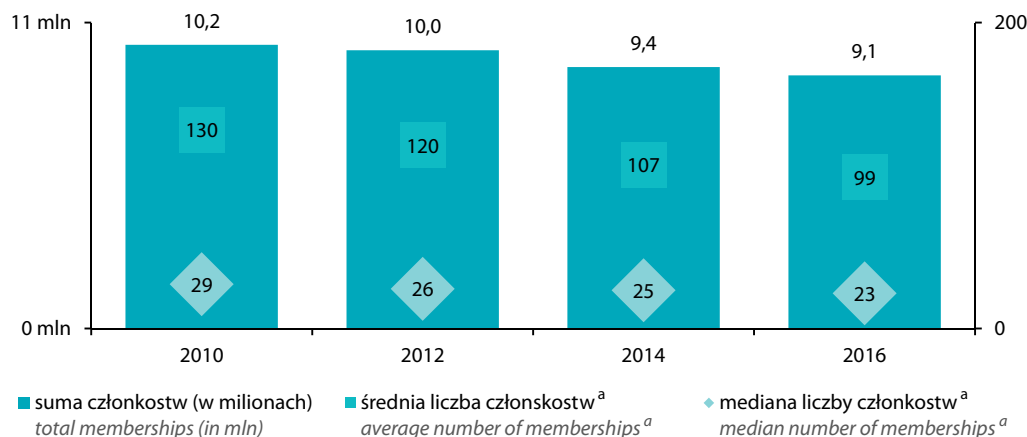
Łączna liczba członkostw (osób fizycznych³⁶ oraz prawnych) rejestrowych organizacji non-profit zmniejszyła się o 10,5% - z 10,3 mln w 2010 r. do 9,2 mln w 2016 r. Niezmiennie w analizowanym okresie zdecydowana większość członkostw dotyczyła osób fizycznych – w 2010 r. było to 98,6%, a w 2016 r. – 98,4%.

Członkostwa osób fizycznych

Liczba członkostw osób fizycznych w aktywnych organizacjach rejestrowych spadła pomiędzy 2010 r. a 2016 r. o 10,7%, tj. 1,1 mln, przy jednoczesnym wzroście liczby tych podmiotów o 14,7%. Największy spadek członkostw osób fizycznych nastąpił między 2012 r. a 2014 r. – o 5,7%, czyli około 0,6 mln osób. W stosunku do 2014 r. liczba członkostw zmniejszyła się w 2016 r. o 3,2%, tj. około 0,3 mln osób.

Wraz ze spadkiem liczby członkostw zmniejszała się również średnia liczba członkostw oraz ich mediana. W 2010 r. wynosiły one odpowiednio 130 oraz 29 osób, a w 2016 r. – 99 osób i 23 osoby. Natomiast stosunek średniej liczby członkostw do mediany utrzymywał się w analizowanym okresie na zbliżonym poziomie – przeciętna liczba członkostw była 4-krotnie wyższa od mediany.

Wykres 3.5. Członkostwa osób fizycznych w rejestrowych organizacjach non-profit
Chart 3.5. Memberships of natural persons in register non-profit organizations

a Statystyki obliczone w odniesieniu do zbiorowości organizacji, które podały liczbę członkostw.
a Statistics calculated based on set of data from organizations which reported number of memberships.

Zmniejszanie się bazy członkowskiej osób fizycznych organizacji rejestrowych wynika przede wszystkim ze spadku liczby członkostw w stowarzyszeniach i podobnych organizacji społecznych, na które przypadła zdecydowana większość zasobów członkowskich rejestrowych organizacji non-profit. Liczba członkostw osób fizycznych w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych między latami 2010-2016 obniżyła się o 14,7%, tj. 1,3 mln osób. W tym samym okresie liczba tego rodzaju organizacji wzrosła o 8,1%. W efekcie udział stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w bazie

³⁶ Dla fundacji i innych organizacji niezrzeszających osób fizycznych uwzględniono liczbę członków organów kolejalnych organizacji (zarząd, rada itp.).

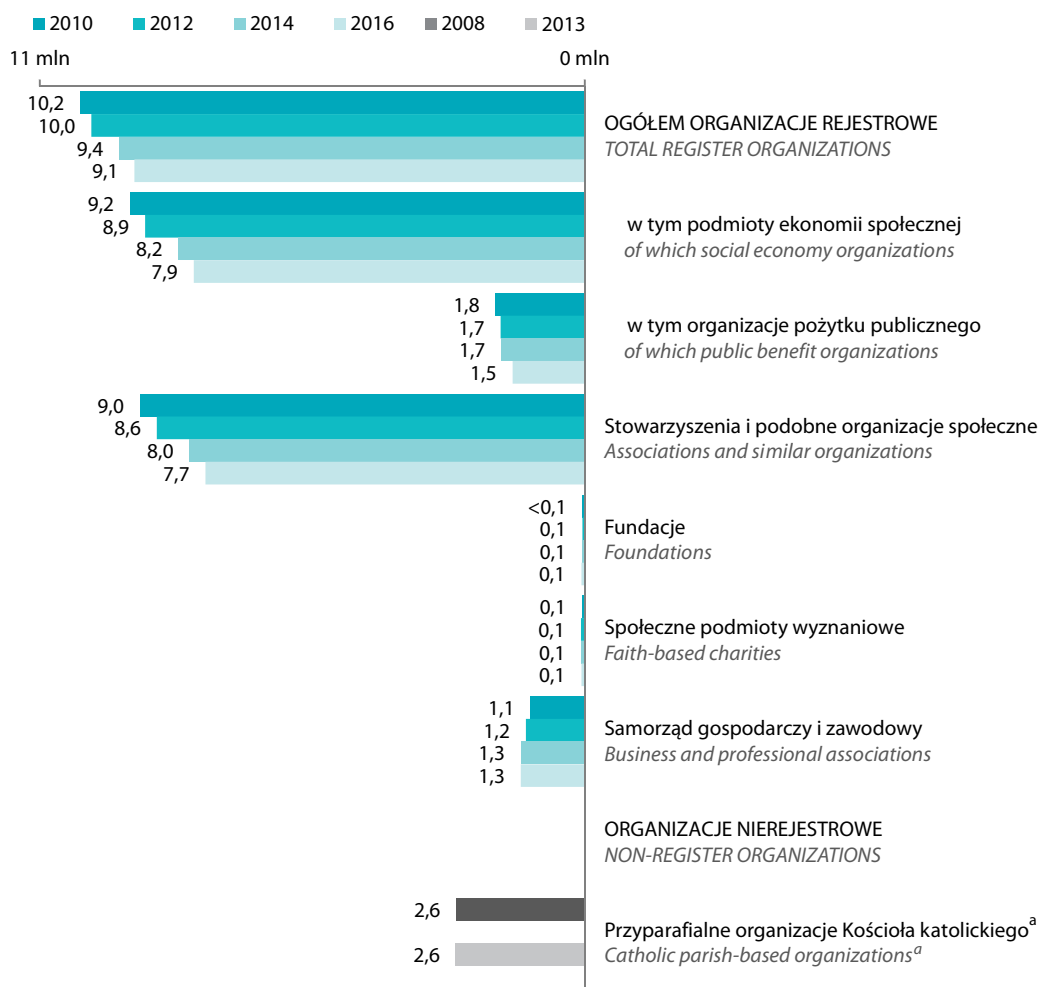

członkowskiej organizacji rejestrowych zmniejszył się o 4,0 p.. proc. - z 88,2% w 2010 r. do 84,2% w 2016 r.

Swoje zasoby członkowskie nieznacznie zwiększały natomiast pozostałe organizacje rejestrowe, charakteryzujące się mniejszym potencjałem w tym zakresie niż stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, tj. fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe oraz samorząd gospodarczy i zawodowy.

Wykres 3.6. Członkostwa osób fizycznych według rodzaju organizacji

Chart 3.6. Memberships of natural persons by type of organization

a Dane dostępne tylko dla lat 2008 i 2013.
a Data available only for 2008 and 2013.

W przypadku fundacji jako bazę członkowską potraktowano członków organów kolegialnych. Ich liczba między 2010 r. a 2016 r. wzrosła o 65,0%. Zwiększanie się potencjału fundacji w tym zakresie powiązać można ze znaczącym wzrostem ich liczebności – o 91,7%. Społeczne podmioty wyznaniowe z kolei zwiększyły swoją bazę członkowską o 15,5%, a samorząd gospodarczy i zawodowy o 17,9%.

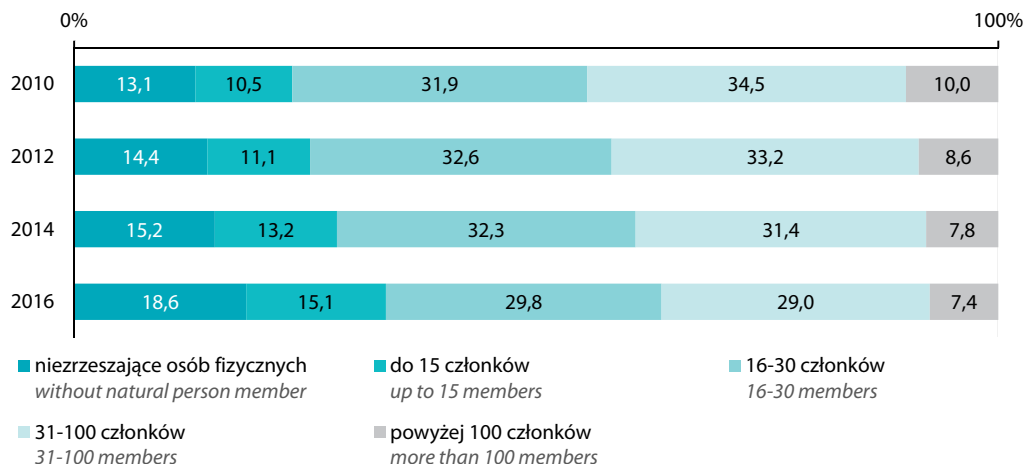
Według danych badania spisowego parafii Kościoła katolickiego baza członkowska przyparafialnych organizacji między 2008 r. a 2013 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie – 2,6 mln członkostw. W tym samym czasie liczba niesformalizowanych inicjatyw przyparafialnych zwiększyła się o 5,5%.

Zmniejszającej się bazie członkowskiej towarzyszyły również zmiany w strukturze rejestrowych organizacji non-profit według klas członkostw osób fizycznych. Pomiedzy 2010 r. a 2016 r. następował systematyczny wzrost udziału podmiotów niezrzeszających osób fizycznych, a także takich, które posiadały najmniejszą bazę członkowską (do 15 członków). W pierwszym przypadku odsetek wzrósł o 5,5 p. proc. – z 13,1% w 2010 r. do 18,6% w 2016 r. Z kolei udział organizacji posiadających co najwyżej 15 członków zwiększył się o 4,6 p. proc. – z 10,5% w 2010 r. do 15,1% w 2016 r. W pozostałych klasach członkostw osób fizycznych w analizowanym okresie odnotowano zmniejszenie udziałów. W największym stopniu zmniejszyły się odsetek organizacji posiadających 31-100 członków – o 5,5 p. proc.

Zbliżone tendencje do ogółu organizacji wystąpiły w podmiotach ekonomii społecznej. Z kolei wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych między 2010 r. a 2016 r. nastąpił wzrost o 6,4 p. proc. odsetka organizacji posiadających maksymalnie 15 członków (z 11,1% do 17,5%). Zmniejszyły się natomiast udziały podmiotów zrzeszających od 31 do 100 członków (z 39,6% do 35,2%) oraz powyżej 100 członków (z 10,8% do 8,4%).

Stabilną strukturą według klasy członkostw osób fizycznych charakteryzowały się organizacje pożytku publicznego. Zmiany w poszczególnych klasach nie przekroczyły 2,1 p. proc. W latach 2010-2016 w przypadku OPP zwiększył się udział organizacji niezrzeszających osób fizycznych (z 24,7% w 2010 r. do 26,8% w 2016 r.) oraz posiadających co najwyżej 15 członków (z 6,5% w 2010 r. do 7,9% w 2016 r.). W związku z tym nieznacznie zmniejszyły się udziały w klasach z większą liczbą członków.

Wykres 3.7. Struktura rejestrowych organizacji non-profit według klasy członkostw osób fizycznych
Chart 3.7. Structure of register non-profit organizations by membership classes of natural persons

3.4. Zasoby pracy

3.4. Labour resources

Korzystanie z pracy płatnej

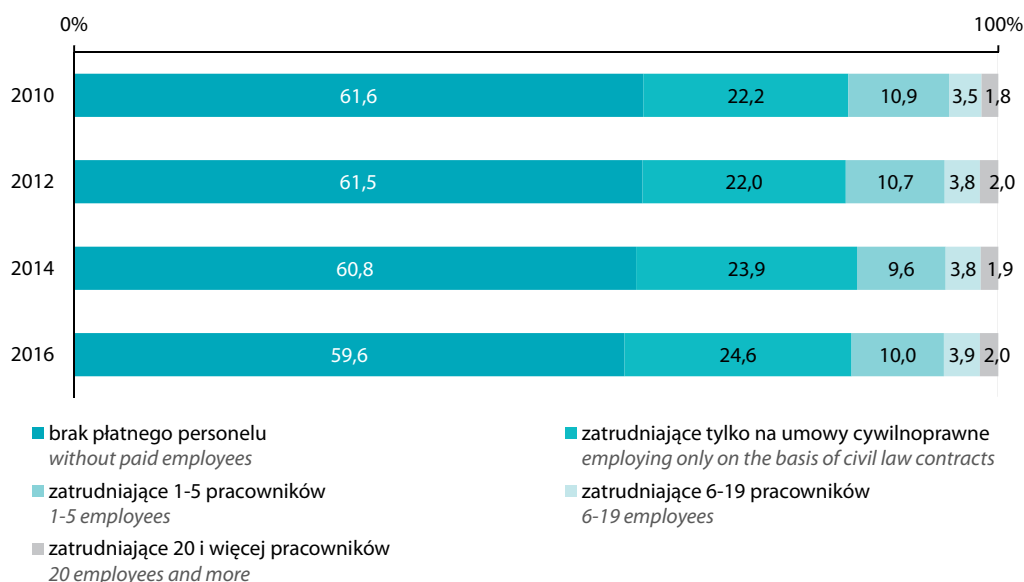
Use of paid work

W analizowanym okresie utrzymała się dominacja podmiotów, które nie korzystały z płatnego personelu, chociaż ich udział w zbiorowości rejestrowych organizacji non-profit nieznacznie się zmniejszył. W 2010 r. stanowiły one 61,6% rejestrowych organizacji non-profit. Z kolei w 2016 r. odsetek ten był o 2,0 p. proc. niższy. Między 2010 r. a 2016 r. odnotowano natomiast wzrost udziału organizacji, które zatrudniały

wyłącznie w ramach umów cywilnoprawnych (umowy zlecenia, umowy o dzieło itp.) – z 22,2% w 2010 r. do 24,6% w 2016 r.

Udział organizacji posiadających wśród personelu osoby zatrudnione w oparciu o umowę o pracę najniższą wartość osiągnął w 2014 r. (15,3%). W 2016 r. nastąpił wzrost tego odsetka do 15,8%, co było wartością zbliżoną do poziomu odnotowanego w 2010 r. (16,2%). Dodatkowo w latach 2010-2016 nieznacznie zmieniły się udziały organizacji w poszczególnych klasach zatrudnienia. Odsetek podmiotów zatrudniających najmniejszą liczbę pracowników (maksymalnie 5 osób) zmniejszył się z 10,9% w 2010 r. do 10,0% w 2016 r. Nieznacznie wzrósł natomiast udział organizacji o większym potencjale zatrudnieniowym (tj. posiadających co najmniej 6 pracowników etatowych) – z 5,3% do 5,9%.

Wykres 3.8. **Struktura rejestrowych organizacji non-profit według posiadania płatnego personelu**
 Chart 3.8. *Structure of register non-profit organizations by having paid personnel*

W analizowanym okresie najwyższy odsetek organizacji posiadających płatny personel, w tym zatrudniających pracowników w oparciu o umowę o pracę, wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych – w 2010 r. wyniósł 79,8% a w 2016 r. – 80,1%. Między 2010 r. a 2016 r. wśród tego rodzaju organizacji wzrósł udział zatrudniających na umowy cywilnoprawne (odpowiednio z 3,3% do 4,8%) oraz posiadających maksymalnie 5 pracowników zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę (z 18,8% do 19,4%).

Nieznaczny wzrost udziału organizacji nieposiadających płatnego personelu odnotowano w przypadku fundacji (z 41,8% w 2010 r. do 43,8% w 2016 r.) oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (z 46,2% w 2010 r. do 47,2% w 2016 r.). Dodatkowo wśród fundacji nastąpił największy wzrost odsetka tych, których personel pracował tylko na podstawie umów cywilnoprawnych (z 27,6% w 2010 r. do 32,7% w 2016 r.). Podmioty te charakteryzowały się spadkiem udziału organizacji, które zatrudniały pracowników etatowych (z 30,5% w 2010 r. do 23,8% w 2016 r.). Jednakże w efekcie prawie dwukrotnego wzrostu liczby fundacji w latach 2010-2016, liczebność tych, które zatrudniały personel w oparciu o umowy o pracę wzrosła o około 1 tys. podmiotów.

Między 2010 r. a 2016 r. wzrost udziału podmiotów zatrudniających wyłącznie w oparciu o umowy cywilnoprawne wystąpił również w przypadku stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, które charakteryzowały się najmniejszym udziałem podmiotów posiadających płatny personel, a następnie

organizacji pożytku publicznego. Wśród stowarzyszeń odsetek ten wzrósł z 22,7% w 2010 r. do 24,2% w 2016 r., a wśród OPP odpowiednio z 28,5% do 32,2%.

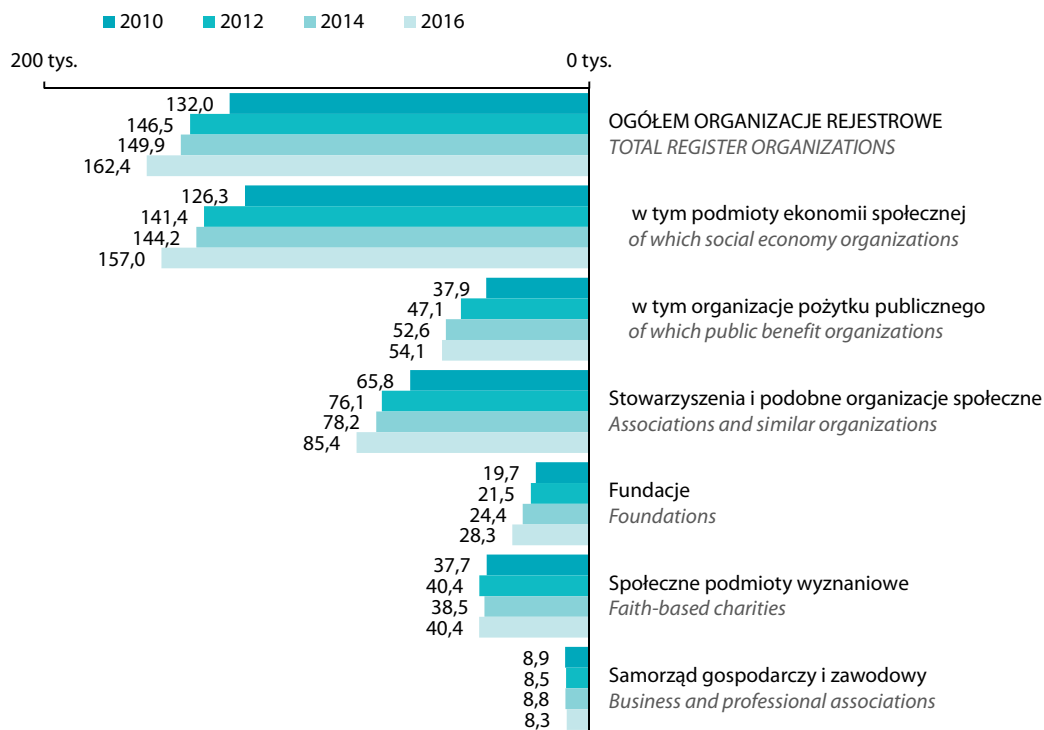
Zatrudnienie etatowe

Employment on the basis of employment contract

Organizacje non-profit na koniec 2016 r. zatrudniały 162,4 tys. pracowników etatowych. Od 2010 r. nastąpił wzrost w tym zakresie o 23,1%, przy czym największą dynamikę zmian odnotowano w latach 2010-2012 (wzrost o 11,0%) oraz 2014-2016 (wzrost o 8,3%).

Wykres 3.9. Liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy na dzień 31.12 w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji

Chart 3.9. Number of employees on the basis of employment contract on 31.12 in register non-profit organizations by type of organization

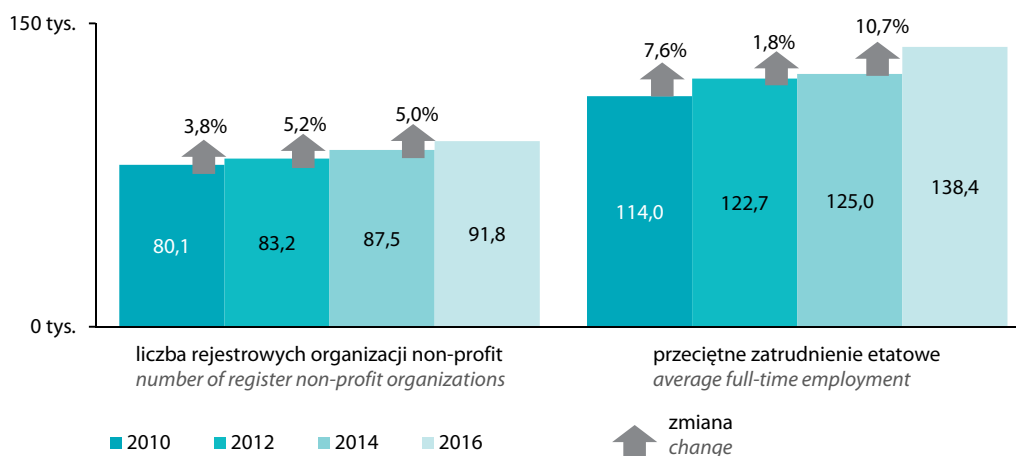
Pomimo wzrostu w analizowanym okresie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, utrzymało się dość duże zróżnicowanie wśród organizacji posiadających pracowników etatowych. Przeciętna liczba pracowników w organizacjach zatrudniających była zbliżona i wyniosła 10 osób w 2010 r. oraz 11 osób w 2012 r., 2014 r. i 2016 r. Z kolei połowa takich organizacji w każdym analizowanym roku nie zatrudniała więcej niż 3 osoby.

Największą dynamikę przyrostu liczby pracowników etatowych odnotowano wśród fundacji. Między 2010 r. a 2016 r. zatrudnienie na koniec roku zwiększyło się o 43,8%, co można powiązać ze znacznym wzrostem w analizowanym okresie (o 47,7%) liczby fundacji zatrudniających personel w oparciu o umowę o pracę. O 29,9% zwiększyła się również liczba pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w stowarzyszeniach lub innych organizacjach społecznych, a o 7,2% w przypadku społecznych podmiotów

wyznaniowych. Jedynie wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego liczba pracowników etatowych spadła – o 6,3%, podczas gdy ogólna liczba tych podmiotów zmniejszyła się o 10,8%.

Pomiędzy 2010 r. a 2016 r. wzrosła o 23,1% liczba pracowników etatowych, dla których jednostka była głównym miejscem pracy – z 111,3 tys. w 2010 r. do 139,5 tys. w 2016 r. Ponadto w ciągu analizowanego okresu nieznacznie wzrósł udział zatrudnienia w organizacjach non-profit na dzień 31 grudnia w stosunku do przeciętnej liczby osób pracujących w gospodarce narodowej. W 2010 r. było to 0,8%, a w 2016 r. – 0,9%. Gdy pod uwagę wziąć zatrudnienie na podstawie stosunku pracy³⁷, to udział był we wszystkich latach wyższy. W 2010 r. wyniósł 1,1%, a w pozostałych latach po 1,2%³⁸.

Wykres 3.10. Zmiana przeciętnego zatrudnienia etatowego^a i liczebności rejestrowych organizacji non-profit
 Chart 3.10. *Change of average full-time employment^a and of number of register non-profit organizations*

a Średnia liczba pracujących w roku wyrażona w pełnych etatach, z uwzględnieniem zatrudnienia pełnoetatowego i niepełnoetatowego.

a Average number of employees in year expressed in full-time places with regard to full-time employment and part-time employment.

Odnotowano również przyrost przeciętnej liczby osób zatrudnionych w organizacjach rejestrowych w ciągu roku (o 21,4%) – z 114,0 tys. w 2010 r. do 138,4 tys. w 2016 r. Tempo tego wzrostu było wyższe niż przyrost liczby aktywnych organizacji rejestrowych w analogicznym okresie, który wyniósł 14,7%.

Przeciętne zatrudnienie etatowe zmieniało się najbardziej dynamicznie między 2014 r. a 2016 r. (wzrost o 10,7%, tj. 13,4 tys. etatów), a następnie między 2010 r. a 2012 r. (wzrost o 7,6%, tj. 8,7 tys. etatów). W okresie 2012-2014 wzrost ten był istotnie niższy i wyniósł jedynie 1,8% (tj. 2,2 tys. etatów), mimo iż w tym samym czasie liczba organizacji rejestrowych zwiększyła się o 5,8%.

Feminizacja personelu płatnego

Charakterystyczna dla zatrudnienia etatowego w stowarzyszeniach, fundacjach, społecznych podmiotach wyznaniowych oraz organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego jest jego

³⁷ Pracujący w gospodarce narodowej to osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, wybór lub stosunek służbowy), pracodawcy i pracujący na własny rachunek. Natomiast wśród zatrudnionych na podstawie stosunku pracy nie uwzględnia się pracodawców i pracujących na własny rachunek. Więcej o definicjach stosowanych w statystyce rynku pracy: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne/zasady-metodyczne-statystyki-ryнку-pracy-i-wynagrodzen,1,1.html>.

³⁸ Dane o liczbie pracujących i osobach zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w gospodarce narodowej na dzień 31 grudnia za: Rocznik Statystyczny RP 2017, GUS, Warszawa 2017, s.43.

feminizacja. W analizowanym okresie nie tylko utrzymał się wysoki udział kobiet zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, ale również systematycznie wzrastał.

Wykres 3.11. Odsetek kobiet wśród osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w rejestrowych organizacjach non-profit, w gospodarce narodowej^a oraz sektorze publicznym^b

Chart 3.11. Percentage of women among employed persons on the basis of employment contract in register non-profit organizations, in national economy^a and in public sector^b

a Na podstawie danych o zatrudnionych w ramach stosunku pracy w gospodarce narodowej z: *Rocznik Statystyczny RP 2017*, Warszawa 2017, s. 43.

a On the basis of data about employed persons on the basis of employment contract in national economy from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2017*, Warsaw 2017, p. 43.

b Dla roku 2010 i 2016 na podstawie danych z: *Rocznik Statystyczny RP 2017*, Warszawa 2017, s. 238; dla roku 2012 z: *Rocznik Statystyczny RP 2013*, Warszawa 2013, s. 237; dla roku 2014 z: *Rocznik Statystyczny RP 2015*, Warszawa 2015, s. 241.

b For years 2010 and 2016 on the basis of data from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2017*, Warsaw 2017, p. 238; for year 2012 from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2013*, Warsaw 2013, p. 237; for year 2014 from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2015*, Warsaw 2015, p. 241.

Na koniec 2010 r. kobiety stanowiły 70,8% pracowników etatowych w rejestrowych organizacjach non-profit, podczas gdy w 2016 r. odsetek ten był wyższy o 3,1 p. proc. Z kolei udział kobiet w gospodarce narodowej utrzymywał się we wszystkich analizowanych latach na dużo niższym poziomie – od 47,4% w 2010 r. do 48,7% w 2016 r. Dla porównania w sektorze publicznym, który zbliżony jest zakresem swojej działalności do sektora non-profit, udziały w poszczególnych analizowanych latach były wyższe niż w gospodarce narodowej, ale niższe niż w organizacjach non-profit. Zbliżone do sektora non-profit było natomiast tempo wzrostu odsetka kobiet w sektorze publicznym – różnica pomiędzy 2010 r. a 2016 r. wyniosła 2,7 p. proc.

Pracownicy z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz pracownicy w wieku emerytalnym

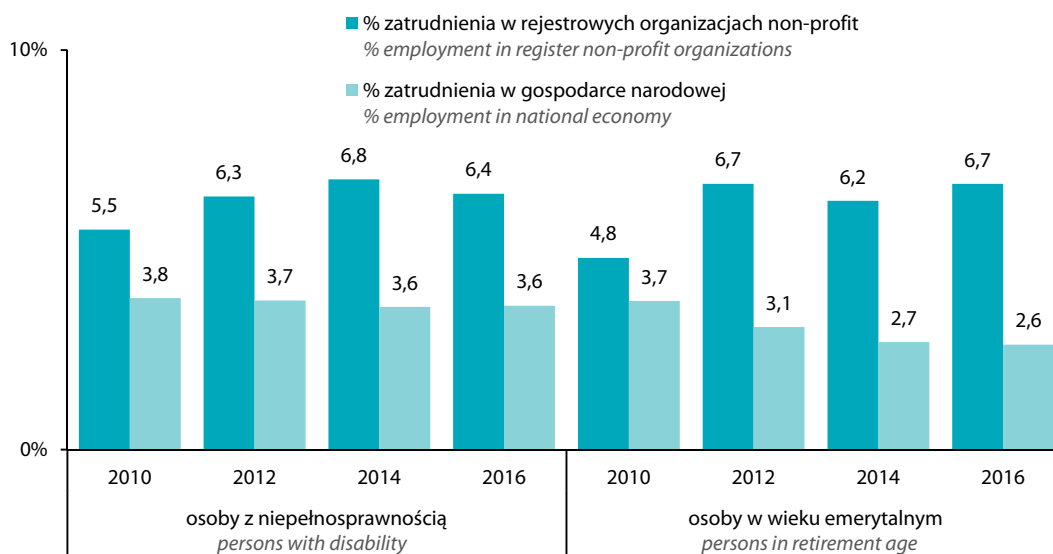
Organizacje non-profit w analizowanych latach charakteryzowały się nie tylko wyższym odsetkiem kobiet wśród osób pracujących niż to ma miejsce w gospodarce narodowej, ale również wyższymi udziałami zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami, czy też osób w wieku emerytalnym. W 2010 r. osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 5,5% pracowników etatowych w rejestrowych organizacjach non-profit. W 2016 r. odsetek ten był o 0,9 p. proc. wyższy. Tymczasem na poziomie gospodarki narodowej widoczny był trend do nieznacznego, ale sukcesywnego, zmniejszania się udziału osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu – z 3,8% w 2010 r. do 3,6% w 2016 r.

W 2016 r. osoby w wieku emerytalnym stanowiły 6,7% pracowników etatowych w rejestrowych organizacjach non-profit. Odsetek ten był wyższy o 0,5 p. proc. niż dwa lata wcześniej i o 1,9 p. proc.

w porównaniu z 2010 r. W tym samym czasie w gospodarce narodowej analogiczny udział zmniejszył się o około 1/3 – z 3,7% do 2,6%.

Wykres 3.12. Odsetek osób z orzeczoną niepełnosprawnością oraz osób w wieku emerytalnym wśród osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w rejestrowych organizacjach non-profit oraz w gospodarce narodowej^a

Chart 3.12. Percentage of persons with legal confirmation of disability and in retirement age among employed persons on the basis of employment contract in register non-profit organizations and in national economy^a

a Na podstawie danych o osobach pracujących w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących wyższej niż 9 osób dla roku 2010 i 2016 z: *Rocznik Statystyczny RP 2017*, Warszawa 2017, s. 245; dla roku 2012 z: *Rocznik Statystyczny RP 2013*, Warszawa 2013, s. 245; dla roku 2014 z: *Rocznik Statystyczny RP 2015*, Warszawa 2015, s. 248.

a On the basis of data about employed persons in legal entities in national economy with more than 9 employees for years 2010 and 2016 from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2017*, Warsaw 2017, p. 245; for year 2012 from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2013*, Warsaw 2013, p. 245; for year 2014 from: *Statistical Yearbook of The Republic of Poland 2015*, Warsaw 2015, p. 248.

Praca pozaetatowa

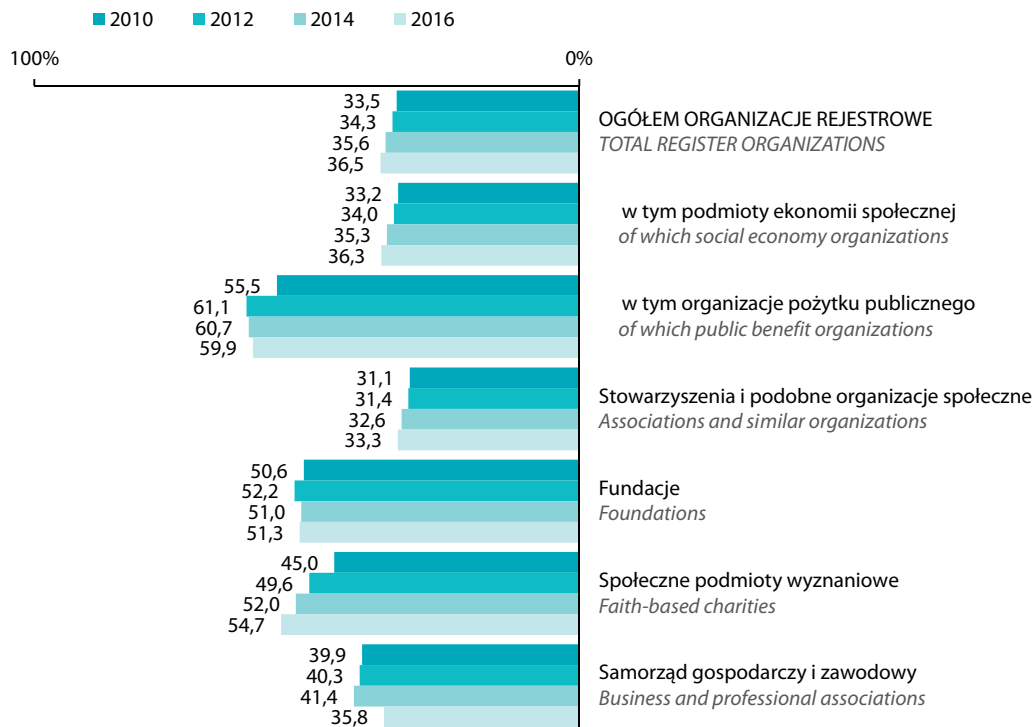
Employment on the basis of civil law contracts

Rejestrowe organizacje non-profit częściej korzystały z pracy pozaetatowej, czyli świadczonej w ramach umów cywilnoprawnych (tj. umowy-zlecenia, umowy o dzieło i pokrewnych), niż pracy etatowej (zatrudnienie w ramach stosunku pracy). W 2016 r. 36,5% organizacji korzystało z pracy pozaetatowej. Odsetek ten od 2010 r. wzrósł o 3,0 p. proc. Dodatkowo, jak już wspomniano powyżej, 24,6% rejestrowych organizacji non-profit zatrudniało personel wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych. W porównaniu z 2010 r. odsetek ten był wyższy o 2,4 p. proc.

Najwyższy udział podmiotów zatrudniających na podstawie umów cywilnoprawnych wystąpił we wszystkich latach wśród OPP. O ile między 2010 r. a 2012 r. odsetek ten wzrósł o 5,6 p. proc., to w trzech kolejnych pomiarach zaczął nieznacznie spadać, osiągając w 2016 r. poziom 59,9%.

Wykres 3.13. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit korzystających z pracy pozaetatowej według rodzaju organizacji

Chart 3.13. Percentage of register non-profit organizations benefiting from employment on the basis of civil law contract by type of organization

Największa zmiana odsetka organizacji korzystających z pracy pozaetatowej w latach 2010-2016 nastąpiła wśród społecznych podmiotów wyznaniowych. W 2010 r. 45,0% zatrudniało personel na podstawie umów cywilnoprawnych, a w 2016 r. o 9,7 p.proc. więcej. Systematyczny wzrost udziału podmiotów korzystających z pracy pozaetatowej w latach 2010-2016 wystąpił również w przypadku podmiotów ekonomii społecznej (o 3,1 p.proc.), a następnie stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (o 2,2 p.proc.). Z kolei wśród fundacji udziały te w analizowanych latach utrzymywały się na zbliżonym poziomie – około 51%-52%. Między 2010 r. a 2016 r. zmniejszył się o 4,1 p.proc. odsetek organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, zatrudniających w oparciu o umowy cywilnoprawne.

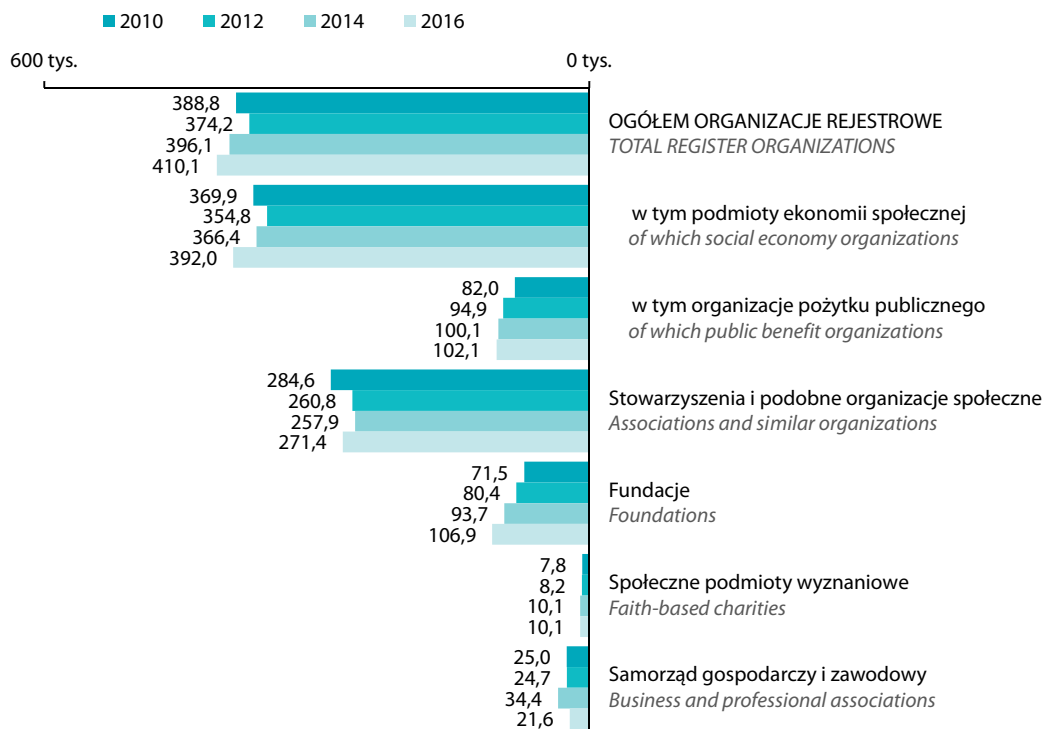
Między 2010 r. a 2016 r. wzrósł nie tylko udział organizacji korzystających z pracy etatowej, ale również liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych. W 2010 r. takich pracowników w rejestrowych organizacjach non-profit było 388,8 tys., a w 2016 r. o 5,5% więcej, tj. 410,1 tys. osób.

Systematyczny wzrost liczby personelu pozaetatowego odnotowano wśród fundacji oraz organizacji pożytku publicznego. W przypadku społecznych podmiotów wyznaniowych od 2014 r. liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych utrzymała się na takim samym poziomie – 10,1 tys. (o 2,3 tys. więcej niż w 2010 r.). Z kolei personel pozaetatowy w 2016 r. był mniej liczny niż w 2010 r. wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (284,6 tys. w 2010 r. i 271,4 tys. w 2016 r.), a następnie organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (odpowiednio 25,0 tys. oraz 21,6 tys.).

Wykres 3.14. Liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji

Chart 3.14. Number of employees on the basis of civil law contract in register non-profit organizations by type of organization

W latach 2010-2016 systematycznie zwiększał się także odsetek pracowników zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, dla których praca pozaetatowa była głównym źródłem utrzymania – z 6,1% (tj. 23,7 tys. osób) w 2010 r. do 8,3% (tj. 34,1 tys. osób) w 2016 r. Natomiast we wszystkich analizowanych latach na przeciętną organizację korzystającą z pracy pozaetatowej przypadała 1 osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej, dla której było to główne miejsce pracy.

Udział kobiet wśród personelu pozaetatowego między 2010 r. a 2016 r. wzrósł o 4,2 p. proc. – z 46,4% w 2010 r. do 50,6% w 2016 r.

Praca społeczna

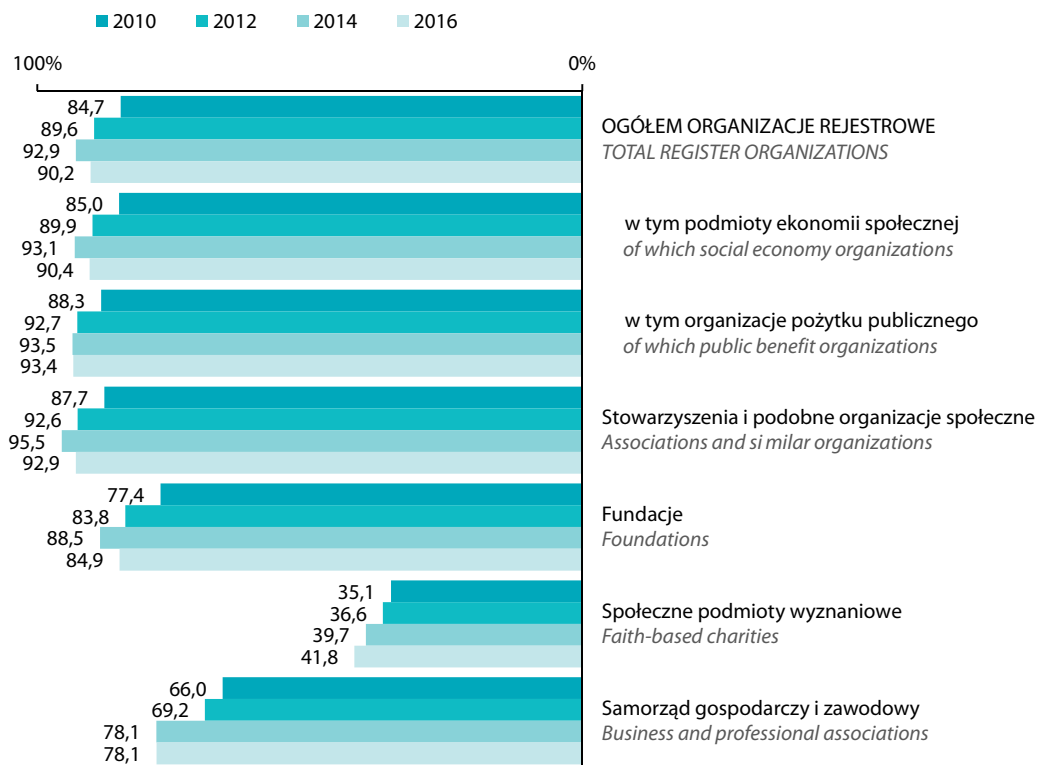
Voluntary work

Praca społeczna, czyli praca wykonywana na rzecz organizacji dobrowolnie i bez wynagrodzenia przez jej członków lub wolontariuszy niebędących członkami, stanowi główny zasób, na jakim rejestrowe organizacje non-profit opierają swoją działalność. W latach 2010-2014 odnotowano systematyczny wzrost udziału podmiotów korzystających z pracy społecznej – z 84,7% w 2010 r. do 92,9% w 2014 r. Między 2014 r. a 2016 r. nastąpił natomiast spadek tego odsetka – o 2,7 p. proc.

We wszystkich analizowanych latach w największym stopniu korzystano z pracy społecznej wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, a następnie fundacji. Z kolei najrzadziej w swoją działalność angażowały członków lub wolontariuszy zewnętrznych społeczne podmioty wyznaniowe. W 2010 r. z pracy społecznej korzystało 35,1% z nich. W kolejnych latach odsetek ten systematycznie wzrastał i osiągnął w 2016 r. wartość 41,8%.

Wykres 3.15. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit korzystających z pracy społecznej według rodzaju organizacji

Chart 3.15. Percentage of register non-profit organizations benefiting from voluntary work by type of organization

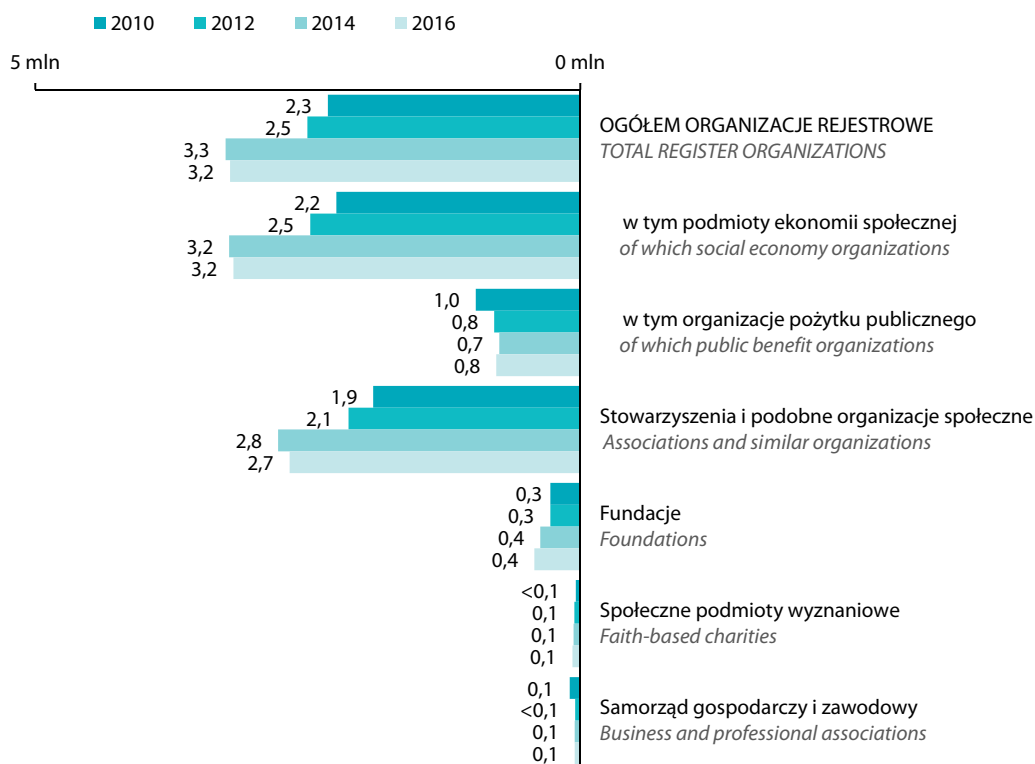

W latach 2010-2016 wzrosła również liczba osób pracujących społecznie na rzecz rejestrowych organizacji non-profit. W 2016 r. korzystano z pracy 3,2 mln wolontariuszy, co stanowiło o 0,9 mln więcej pracujących społecznie niż w 2010 r. Najwięcej osób działających dobrowolnie i nieodpłatnie na rzecz organizacji odnotowano w 2014 r. – niespełna 3,3 mln osób.

Największą część bazy wolontariackiej we wszystkich analizowanych latach stanowiły osoby pracujące społecznie na rzecz stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, a następnie fundacji. Łącznie wolontariusze działających dobrowolnie i nieodpłatnie na rzecz tych dwóch rodzajów organizacji stanowili w 2010 r. 94,0% ogółu pracujących społecznie, a w 2016 r. odsetek ten był nieco wyższy i wyniósł 96,2%.

Wykres 3.16. Liczba osób pracujących społecznie w rejestrowych organizacjach non-profit według rodzaju organizacji

Chart 3.16. Number of volunteers in register non-profit organizations by type of organization

3.5. Przychody z działalności

3.5. Revenues

Przychody

Odsetek organizacji wykazujących posiadanie przychodów we wszystkich analizowanych latach utrzymywał się na podobnym poziomie – około 90%-91%. W tym samym czasie następował systematyczny wzrost wartości przychodów. Łączna kwota przychodów wzrosła nominalnie o 15,9% (z 23,0 mld zł w 2010 r. do 26,7 mld zł w 2016 r.). Realnie³⁹ jednak wzrost ten był niższy i wyniósł 7,8%. Wzrost przychodów w ujęciu realnym w omawianym okresie powiązany był ze zmiennym poziomem inflacji. Zwiększenie ogólnej kwoty przychodów o 2,7% w latach 2010-2012 po uwzględnieniu wzrostu cen przełożyło się na 5,1% obniżenie realnego budżetu sektora. Z kolei pomiędzy 2014 r. a 2016 r. wzrost nominalnej sumy przychodów o 7,3%, realnie był jeszcze wyższy i wyniósł 8,9% ze względu na spadek cen, jaki wystąpił w tym okresie.

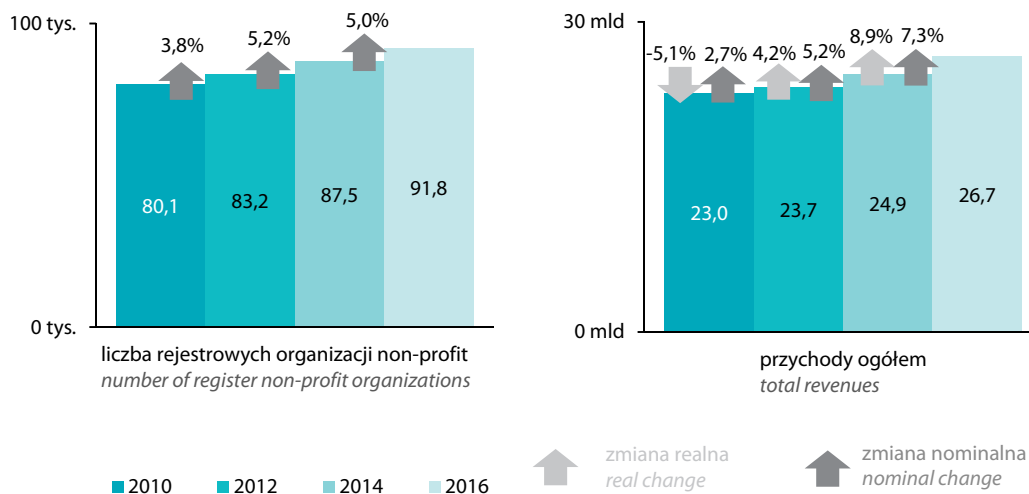
We wszystkich analizowanych latach największa część przychodów przypadła na stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne. Udział ten jednak zmniejszył się o 3,0 p. proc. między 2010 r. a 2016 r. – z 54,3% do 51,3%. W tym czasie zwiększył się natomiast udział przychodów fundacji w sumie przychodów

³⁹ W przeliczeniu na ceny stałe, tzn. po uwzględnieniu wpływu inflacji, jaka miała miejsce między poszczególnymi latami.

organizacji non-profit – z 24,1% w 2010 r. do 29,8% w 2016 r. Związane jest to z prawie dwukrotnym wzrostem liczby fundacji w analizowanym okresie.

Przychody osiągnięte przez społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego miały mniejsze udziały w strukturze przychodów. Dodatkowo udziały te zmniejszyły się w analizowanym okresie. Przychody społecznych podmiotów wyznaniowych w 2010 r. stanowiły 12,0% ogółu przychodów rejestrowych organizacji non-profit, a w 2016 r. 10,0%. Natomiast udział przychodów organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego zmniejszył się z 9,6% w 2010 r. do 8,9% w 2016 r.

Wykres 3.17. Zmiana łącznej kwoty przychodów i liczebności rejestrowych organizacji non-profit
Chart 3.17. *Change of total revenues and of number of register non-profit organizations*

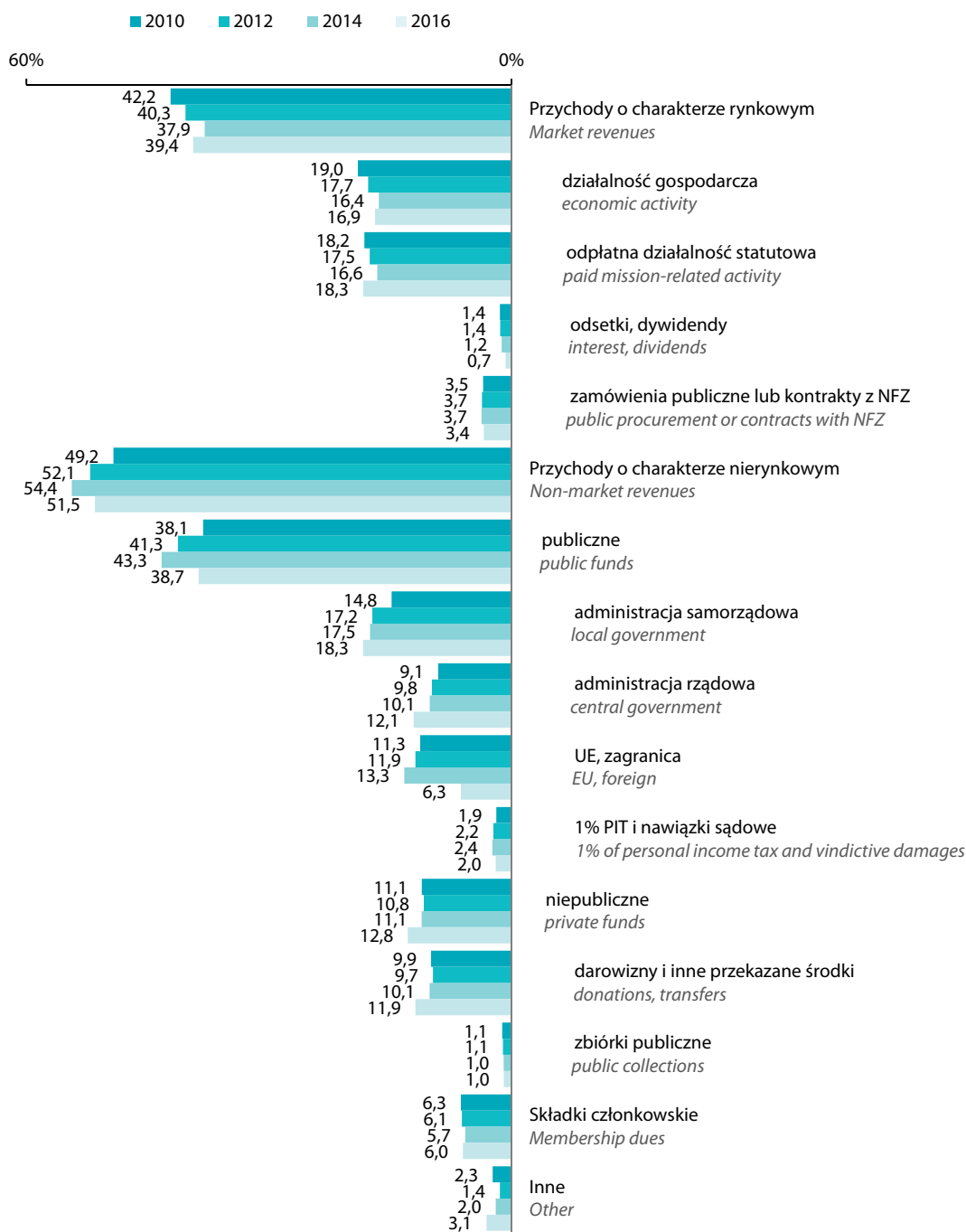
Na przestrzeni analizowanego okresu utrzymało się rozwarstwienie ekonomiczne w ramach sektora organizacji non-profit. We wszystkich analizowanych latach przeciętne przychody organizacji ogółem były około 15-krotnie wyższe niż mediana (obliczone dla wszystkich organizacji). W 2010 r. średnie przychody wyniosły 287,6 tys. zł, przy czym połowa organizacji zgromadziła mniej niż 19,0 tys. zł. W 2016 r. wartości te były nieco wyższe i wyniosły odpowiednio 290,7 tys. zł oraz 19,9 tys. zł.

Źródła przychodów

We wszystkich analizowanych latach największa część przychodów rejestrowych organizacji non-profit pochodziła ze źródeł nierynkowych. W latach 2010-2014 ich udział systematycznie wzrastał – od 49,2% w 2010 r. do 54,4% w 2014 r. Natomiast między 2014 r. a 2016 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,9 p. proc. Zmiana ta wynikała ze zmniejszenia się przychodów pochodzących z publicznych źródeł zagranicznych, w tym z Funduszy Europejskich, w związku z zakończeniem perspektywy finansowej 2007-2013 i rozpoczęciem się nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

Wykres 3.18. Struktura przychodów organizacji non-profit według źródła przychodów

Chart 3.18. Structure of revenues of the non-profit organizations by revenues sources

Wśród źródeł nierynkowych duże znaczenie miały środki publiczne. Udział przychodów pochodzących od administracji samorządowej oraz rządowej systematycznie wzrastał w latach 2010-2016. Utrzymał się natomiast niewielki udział przychodów pochodzących z odpisu 1% od podatku dochodowego od osób fizycznych. W przypadku tego źródła 2016 r. przyniósł nawet niewielki spadek udziału w strukturze przychodów ogółem – z 2,4% w 2014 r. do 2,0% w 2016 r.

Mniejsze znaczenie wśród źródeł nierynkowych miały źródła niepubliczne, chociaż 2016 r. przyniósł nieznaczny wzrost udziału w strukturze przychodów za sprawą zwiększenia się udziału przychodów pochodzących z darowizn (z 10,1% w 2014 r. do 11,9% w 2016 r.).

Organizacje non-profit uzyskują również przychody o charakterze rynkowym. W latach 2010-2014 odnotowano zmniejszenie się udziału środków finansowych pochodzących ze źródeł rynkowych – z 42,2% w 2010 r. do 37,9% w 2014 r. W okresie tym systematycznie spadały zarówno udziały przychodów pochodzących z działalności gospodarczej (z 19,0% w 2010 r. do 16,4% w 2014 r.), jak i z odpłatnej działalności statutowej (z 18,2% w 2010 r. do 16,6% w 2014 r.). Natomiast w 2016 r. udziały przychodów o charakterze rynkowym wzrosły – o 1,5 p. proc. w porównaniu z 2014 r. Między 2014 r. a 2016 r. zwiększył się przede wszystkim udział odpłatnej działalności statutowej – z 16,6% do 18,3%.

3.6. Udział w projektach EFS

3.6. *The participaton in ESF projects*

Analizując zmiany zachodzące w latach 2010-2016 w zakresie udziału rejestrowych organizacji non-profit w projektach dofinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), należy mieć na uwadze, że w tym okresie nastąpiła zmiana wieloletniej perspektywy finansowej. W okresie programowania 2007-2013 realizowane były projekty dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). W kolejnej perspektywie finansowej (na lata 2014-2020) środki są wydatkowane na poziomie krajowym poprzez Program Operacyjny - Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), natomiast w regionach poprzez działania określone w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

Projektodawcy EFS

ESF project providers

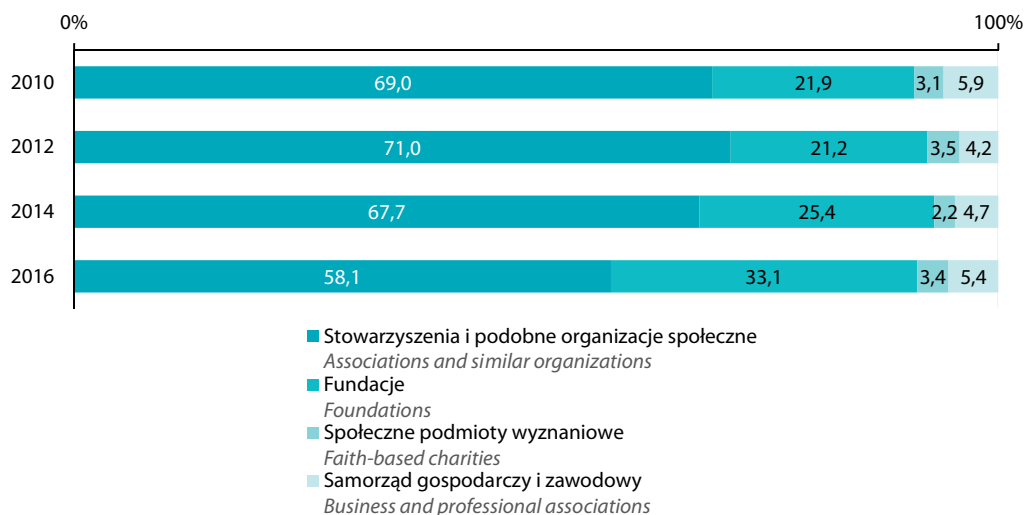
Zgodnie z danymi z systemów ministerstwa właściwego ds. rozwoju regionalnego w 2010 r. projekty współfinansowane z EFS jako projektodawcy realizowało 1,7 tys. organizacji non-profit. W 2012 r. liczba ta wzrosła do 1,8 tys. organizacji. Kończenie się okresu programowania 2007-2013 oraz rozpoczęcie nowej perspektywy finansowej 2014-2020 spowodowało zmniejszenie się liczby organizacji non-profit będących projektodawcami w 2014 r. do 1,4 tys., a w 2016 r. do 0,5 tys.

Podobnie jak dla ogółu uczestników projektów, we wszystkich analizowanych latach, największą część projektodawców stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne. Ich udział między 2010 r. a 2016 r. zmniejszył się jednak znacząco – z 69,0% w 2010 r. do 58,1% w 2016 r. W analizowanym okresie zwiększył się natomiast wśród projektodawców odsetek fundacji – z 21,9% w 2010 r. do 33,1% w 2016 r. Z kolei udział społecznych podmiotów wyznaniowych oraz samorządu gospodarczego i zawodowego między 2010 r. a 2016 r. utrzymał się na podobnym poziomie – odpowiednio około 3,0% i 5,0%-6,0%.

Organizacje non-profit w 2010 r. i 2012 r. zrealizowały po około 3,7 tys. projektów. W 2014 r., kiedy kończyła się perspektywa finansowa 2007-2013, liczba ta zmniejszyła się do 3,3 tys. projektów. Natomiast w 2016 r., na początku nowego okresu programowania, wyniosła 0,9 tys. projektów.

W analizowanym okresie zmieniała się również średnia wartość realizowanych projektów oraz przeciętny okres ich trwania. Wartość przeciętnego projektu realizowanego w 2010 r. wyniosła 687,0 tys. zł, a przeciętny okres trwania projektów to 14,5 miesiąca. Wartości te w kolejnych latach systematycznie wzrastały. W 2016 r. średnia wartość realizowanych projektów wyniosła 2,4 mln zł, a z kolei przeciętny okres trwania 22,4 miesiące.

Wykres 3.19. Struktura projektodawców EFS^a według rodzaju organizacji
 Chart 3.19. The structure of project providers in ESF^a projects by type of organization

a Dane na podstawie systemów SIMIK oraz SL 2014.
 a Based on SIMIK and SL 2014 systems.

Wpływ projektów EFS na liczbę pracowników organizacji

The influence of projects financed from ESF resources on the number of organization employees

Jednym z głównych celów Europejskiego Funduszu Społecznego jest wspieranie działań zmierzających do wzrostu poziomu i jakości zatrudnienia.

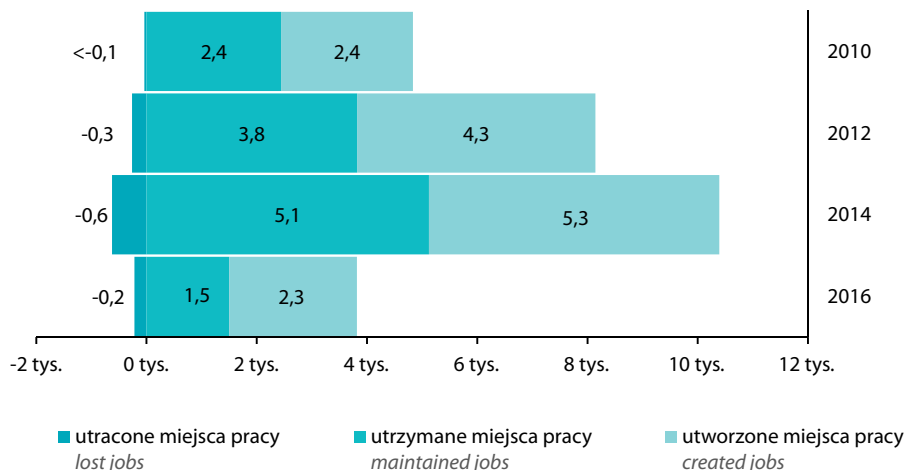
W 2010 r. 0,8 tys. podmiotów deklaroowało wpływ zaangażowania w projekty EFS na poziom zatrudnienia w jednostce, co stanowiło 1,0% ogółu wszystkich organizacji non-profit. W 2012 r. liczba takich organizacji wzrosła do 1,0 tys. (1,2% ogółu organizacji non-profit). Najwięcej organizacji deklaruujących wpływ projektów EFS na zatrudnienie w jednostce odnotowano w 2014 r. – 1,3 tys. podmiotów, co stanowiło 1,4% ogółu organizacji non-profit w tym roku. W związku ze zmianą okresu programowania, a tym samym zmniejszeniem się liczby organizacji uczestniczących w projektach EFS, w 2016 r. jedynie 0,6 tys. organizacji (0,7% ogółu organizacji non-profit) deklaroowało, że udział w projektach przyczynił się do zmian w obszarze zatrudnienia.

Najwięcej miejsc pracy w rejestrowych organizacjach non-profit utworzono lub utrzymano dzięki projektom EFS w 2014 r. – czyli w okresie gdy kończyła się realizacja projektów z perspektywy finansowej 2007-2013. Łącznie było to 10,4 tys. miejsc pracy, w tym 5,3 tys. zostało utworzonych dzięki projektom współfinansowanym z EFS. Utworzone lub utrzymane miejsca pracy stanowiły 6,9% ogółu zatrudnionych w organizacjach non-profit w 2014 r. W 2010 r. oraz 2012 r., liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy, była zdecydowanie niższa niż w 2014 r. Wyniosła ona odpowiednio 4,8 tys. oraz 8,1 tys., co stanowiło 3,7% oraz 5,6% ogółu zatrudnionych w danym roku.

Najmniej miejsc pracy powstało lub zostało utrzymanych dzięki uczestnictwu w projektach EFS w 2016 r. – 3,8 tys. miejsc pracy, tj. 2,4% ogółu zatrudnionych w tym roku. Związane jest to z początkiem nowej perspektywy finansowej 2014-2020, a co za tym idzie nierozpoczęciem konkursów projektowych w wielu obszarach.

Wykres 3.20. Miejsca pracy utworzone, utrzymane i utracone przez rejestrowe organizacje non-profit w związku z udziałem w projektach EFS

Chart 3.20. Jobs created, maintained and lost by register non-profit organizations in connection with participating in ESF projects

3.7. Bariery działania

3.7. Barriers to activity

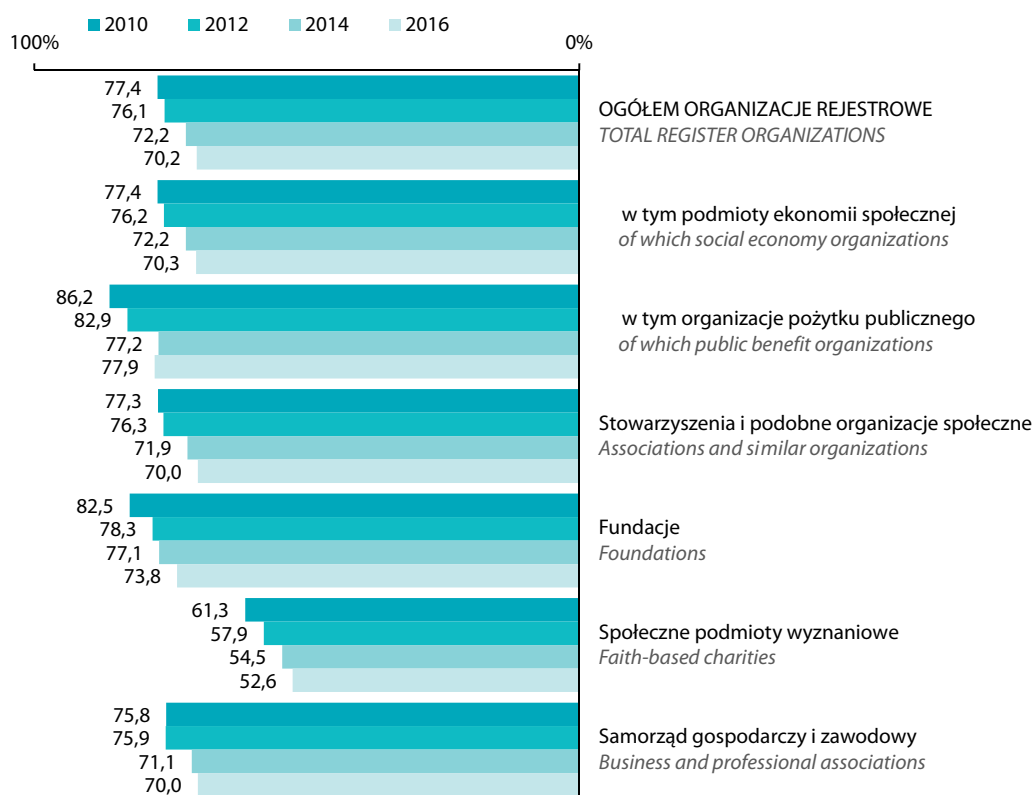
We wszystkich analizowanych latach większość organizacji non-profit zgłaszała przynajmniej jedną barierę utrudniającą prowadzenie działalności. Jednakże odsetek takich podmiotów systematycznie spadał w latach 2010-2016. W 2010 r. 77,4% organizacji wskazało przynajmniej jeden problem w swojej działalności, a w 2016 r. odsetek ten był niższy o 7,2 p. proc.

Nieznaczne zmniejszanie się udziału podmiotów deklarujących posiadanie problemów w działalności odnotowano we wszystkich typach rejestrowych organizacji non-profit. Odsetek ten między 2010 r. a 2016 r. w największym stopniu zmniejszył się w przypadku fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych, które najrzadziej zgłaszały trudności w prowadzeniu działalności – po 8,7 p. proc.

Wykres 3.21. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit zgłaszających występowanie przynajmniej jednej bariery w prowadzeniu działalności według rodzaju organizacji

Chart 3.21. Percentage of register non-profit organizations reported at least one barrier to activity by type of organizations

Kolejność wskazywania barier w prowadzeniu działalności była podobna we wszystkich analizowanych latach. W przypadku większości trudności, odsetek podmiotów je wskazujących zmniejszył się między 2010 r. a 2016 r.

Kluczowym problemem pozostają trudności w pozyskiwaniu środków finansowych na działalność organizacji. W 2010 r. na tę barierę wskazało 50,2% rejestrowych organizacji sektora non-profit. W kolejnych latach odsetek ten systematycznie spadał i w 2016 r. wyniósł 43,5%. Drugą szczególnie istotną barierą była niewystarczająca liczba chętnych do pracy. W 2010 r. problemy tego rodzaju posiadała około co trzecia organizacja, a w 2016 r. odsetek ten zmniejszył się do 28,6% (zmiana o 3,9 p.proc.). Wśród najważniejszych problemów utrudniających działalność wskazywano także na bariery związane z przepisami i procedurami prawnymi – w 2010 r. dotyczyło to 27,2% organizacji, a w 2016 r. – 24,5%.

Odnotowano relatywnie znaczące zmniejszenie się udziału organizacji deklarujących problemy związane z niewystarczającym wsparciem społecznym – z 18,5% w 2010 r. do 14,0% w 2016 r.

Rejestrowe organizacje non-profit nieco częściej, w porównaniu z 2010 r., odczuwały w 2016 r. trudności ze znalezieniem pracowników – w 2010 r. było to 5,5% organizacji, a w 2016 r. 6,9%. Między 2010 r. a 2016 r. nieznacznie wzrósł także odsetek podmiotów posiadających trudności w kontaktach z innymi organizacjami non-profit (wzrost o 0,2 p. proc.).

Wykres 3.22. Odsetek rejestrowych organizacji non-profit według rodzaju zgłaszanych problemów w prowadzeniu działalności

Chart 3.22. Percentage of register non-profit organizations by the type of reported problems in activity

Uwagi metodologiczne

Methodological notes

Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne

Basic methodological explanations

1. Zgodnie z definicją z podręcznika ONZ *Satellite Account on Nonprofit and Related Institutions and Volunteer Work*⁴⁰, do sektora non-profit zalicza się podmioty, które:
  - a. są w odpowiednim stopniu sformalizowane (np. w wyniku zarejestrowania we właściwym urzędzie) lub przynajmniej ich cele, sposób działania i struktura mają charakter trwały,
  - b. są instytucjonalnie odrębne od administracji publicznej,
  - c. mają charakter niezarobkowy (działają nie dla zysku i nie rozdzielają ewentualnej nadwyżki między swoich członków, pracowników itp.),
  - d. są samorządne (władze i kierunki działania określone są wewnątrz organizacji),
  - e. charakteryzują się dobrowolnością uczestnictwa w działalności organizacji.
2. Na potrzeby publikacji do podmiotów non-profit zaliczono⁴¹:
  - a. stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, działające na podstawie *ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach*, czyli obok typowych stowarzyszeń, ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia sportowe (uczniowskie kluby sportowe, inne kluby sportowe i związki sportowe) oraz jednostki, do których w pewnych zakresach stosuje się Prawo o stowarzyszeniach, lecz ich funkcjonowanie regulują odrębne ustawy, np. Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Działkowców, Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie,
  - b. fundacje, działające na podstawie *ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach*,
  - c. społeczne podmioty wyznaniowe, czyli jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, których działalność ma charakter społeczny, funkcjonujące w oparciu o przepisy normujące stosunek państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego lub *ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*⁴²,
  - d. samorząd gospodarczy i zawodowy, działający na podstawie *ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych* i *ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle*, podmioty, które powstały na mocy odrębnych ustaw na podstawie art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w tym np. samorzady zawodów medycznych i prawniczych, a także *ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców*, w tym w szczególności przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie transportu, handlu, gastronomii i usług, oraz organizacje rolników, działające na podstawie *ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych* i *ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników*,
3. W publikacji do jednostek rejestrowych zostały zaliczone wymienione wyżej typy podmiotów, mające własną osobowość prawną, a ponadto figurujące w rejestrze REGON, a do podmiotów nierejestrowych zaklasyfikowano: stowarzyszenia zwykle (niemające osobowości prawnej stowarzyszenia zgłaszane do ewidencji w starostwach powiatowych) i przyparafialne organizacje Kościoła katolickiego

---

⁴⁰ https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/UN_TSE_HB_FNL_web.pdf

⁴¹ Ze względu na brak danych za 2016 r. w publikacji nie zostały uwzględnione informacje dot. związków zawodowych i organizacji pracodawców. Ponadto nie zostały przedstawione dane o partiach politycznych, ponieważ dane o tych podmiotach zostały przedstawione w informacji sygnałnej pt. „Partie polityczne w 2016 r.” <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoleczna-wolontariat/gospodarka-spoleczna-trzeci-sektor/partie-polityczne-w-2016-r-,7,3.html>

⁴² Badaniem nie zostały objęte jednostki tworzące strukturę i administrację kościołów (np. parafie, zbory, zakony, kurie biskupie, seminaria duchowne), lecz wyłącznie jednostki prowadzące działalność o charakterze pożytku publicznego.

(działające w oparciu o prawo kościelne w ramach poszczególnych parafii wspólnoty inne jednostki o charakterze stowarzyszeniowym (np. ministranci, kółko różańcowe, chór).

4. Na potrzeby publikacji do podmiotów ekonomii społecznej (PES) zostały zaliczone: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy, w tym kółka rolnicze. Nie są to wszystkie rodzaje PES, tylko te które objęte były omawianym badaniem.
5. Prezentowane w publikacji dziedziny działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, a także społecznych podmiotów wyznaniowych zostały określone za pomocą pierwszego, najważniejszego pola działalności wskazanego przez nie na formularzu SOF-1. Z kolei wszystkie organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego zostały zaklasyfikowane do dziedziny sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe. Zastosowane dziedziny pozwalają na przeklasyfikowanie danych na dziedziny międzynarodowej klasyfikacji organizacji non-profit – ICNPO (The International Classification of Non-profit Organizations), patrz: *Handbook on Non-profit Institutions in the System of National Accounts*, Statistics Division, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York 2003.
6. Prezentacje danych w przekroju terytorialnym dokonano według lokalizacji siedziby jednostek.
7. Ze względu na zaokrąglenia niektóre wartości w publikacji mogą się nie sumować do ogółem.
8. W publikacji pojęcie podmiot, organizacja, jednostka są stosowane wymiennie.

Źródła danych prezentowane w publikacji

Sources of data presented in the publication

Sprawozdawczość GUS

Podstawowym źródłem informacji zawartych w publikacji jest badanie: 1.04.01 Stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe, realizowane na podstawie obowiązku sprawozdawczego określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2016.

Zakres podmiotowy badania 1.04.01 został podzielony na dwie grupy:

- a. fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne podobne do stowarzyszeń, jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, które realizowały obowiązek sprawozdawczy na sprawozdaniu SOF-1;
- b. organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego objęte obowiązkiem sprawozdawczym na formularzu SOF-4.

Operat do badania stanowiła Baza Jednostek Statystycznych (BJS)⁴³, z której wybrane zostały organizacje non-profit posiadające osobowość prawną, charakteryzujące się formą prawną zgodną z powyższym zakresem podmiotowym, a także mające określony w BJS stan aktywności prawno-ekonomicznej jako:

- a. jednostka aktywna – prowadząca działalność,
- b. jednostka nieaktywna – nieprowadząca działalności, ale przygotowująca się do jej rozpoczęcia⁴⁴.

Z tak określonej zbiorowości do kartoteki badania realizowanego na formularzu SOF-1 wybrane zostały wszystkie:

⁴³ Jest to baza danych utworzona w oparciu o rejestr REGON, różniąc się jednak od niego tym, że bez wniosku podmiotu zarejestrowanego jest aktualizowana danymi z badań oraz w oparciu o źródła administracyjne.

⁴⁴ Ponadto do operatu badania SOF-1 dodano następujące podmioty:

- społeczne podmioty wyznaniowe, tj. zarejestrowane w REGON jednostki prawne lub lokalne kościołów i związków wyznaniowych, prowadzące działalność społeczną,
- kluby sportowe działające w formie stowarzyszenia, w tym uczniowskie kluby sportowe, które nie były zarejestrowane w REGON, jednak były zarejestrowane w ewidencjach prowadzonych w starostwach powiatowych i jako takie zostały włączone do BJS przy aktualizacji operatu na potrzeby prowadzonego przez GUS badania sportu, z wykorzystaniem formularza KFT-1 – *Sprawozdanie z działalności klubu sportowego* oraz figurowały w REGON jako jednostki bez osobowości prawnej.

- a. jednostki, które miały zarejestrowaną działalność gospodarczą,
- b. jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego (OPP),
- c. projektodawcy Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS),
- d. jednostki zatrudniające powyżej 5 osób,
- e. wodne ochotnicze pogotowia ratunkowe, górskie ochotnicze pogotowia ratunkowe i Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- f. jednostki, które miały zawarte kontrakty z NFZ,
- g. jednostki występujące w operacie badań dotyczących pomocy społecznej, realizowanych na formularzach PS-01, PS-03 i OD-1,
- h. jednostki prowadzące centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej,
- i. jednostki występujące w operacie badań serii K (K-01, K-02, K-05, K-07, K-08) dotyczących kultury,
- j. społeczne podmioty wyznaniowe,
- k. jednostki prowadzące placówki oświatowe według bazy System Informacji Oświatowej,
- l. stowarzyszenia mniejszości narodowych, etnicznych i cudzoziemców.

Tablica 1. Liczba jednostek badania SOF-1 według rodzaju organizacji za 2016 r.
 Table 1. Number of units in the SOF-1 survey according to the type organization for 2016

Wyszczególnienie Specification		Liczba organizacji (w tys.) Number of organizations (in thous.)			
		operat sampling frame	kartoteka SOF-1 files of SOF-1		
			razem total	dobór celowy purposive sampling	próba losowa random sampling
Ogółem Grand total		118,6	34,3	17,3	17,0
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	razem total	94,4	20,9	10,8	10,1
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and similar organizations	50,9	13,9	8,5	5,4
	stowarzyszenia sportowe sport clubs	25,6	4,9	2,1	2,8
	ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	15,7	1,8	0,3	1,5
	koła łowieckie hunting clubs	2,6	0,3	0,0	0,3
Fundacje Foundations		21,4	11,0	4,1	6,9
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities		2,4	2,4	2,4	-

Z pozostałej części operatu wylosowana została próba jednostek reprezentatywna w obrębie każdego województwa i formy prawnej. Próba losowa miała charakter warstwowy, dobór do warstw był proporcjonalny. Warstwy stanowiły województwa, z wydzieleniem największych miast (tj.: Warszawy, Krakowa, Łodzi, Wrocławia, Lublina, Gdańska, Katowic, Szczecina i Poznania (25 grup) oraz formy prawne (2 grupy, tj. fundacje oraz stowarzyszenia i inne organizacje społeczne). W ramach warstwy stowarzyszeń proporcjonalnie losowane były ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, stowarzyszenia sportowe oraz pozostałe organizacje. Ponadto wprowadzono proporcjonalne losowanie jednostek pod względem powiatów. Liczebność próby została ustalona przy założeniu, że względny błąd standardowy szacowanych parametrów nie powinien przekroczyć 5,0%. Ze względu na założony 15,0% udział jednostek nieaktywnych, w każdej z warstw zostało wylosowanych o 20,0% więcej jednostek. Po wylosowaniu próby według wyżej określonych założeń zweryfikowano, czy znalazła się w niej

odpowiednia do otrzymania reprezentatywnych danych liczebność jednostek z poszczególnych klas zatrudnienia (0, 1-5) i kategorii lokalizacji jednostki (gminy: miejska, wiejska, miejsko-wiejska). Ostatecznie kartoteka SOF-1 uwzględniająca zarówno dobór celowy, jak i losowy, stanowiła 28,9% liczebności jednostek w operacie.

Badanie na formularzu SOF-4 miało charakter pełny, więc wszystkie jednostki wybrane z operatu zostały włączone do kartoteki badania.

Tablica 2.
Table 2.

Liczba jednostek badania SOF-4 według rodzaju organizacji za 2016 r.
Number of units in the SOF-4 survey according to the type of organization for 2016

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba organizacji (w tys.) <i>Number of organizations (in thous.)</i>
Ogółem <i>Total</i>	3,5
Kółka rolnicze <i>Farmers organizations</i>	1,7
Pozostały samorząd gospodarczy <i>Other business associations</i>	0,9
Pozostały samorząd zawodowy <i>Other professional associations</i>	1,0

Zakres przedmiotowy formularzy SOF-1⁴⁵ i SOF-4⁴⁶ obejmował następujące elementy:

- a. dziedzina, zasięg, formy i charakter działalności jednostki sprawozdawczej,
- b. uczestnictwo w projektach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- c. rodzaj i liczba beneficjentów działalności jednostki sprawozdawczej oraz rodzaj działań podejmowanych na rzecz odbiorców indywidualnych,
- d. członkostwo, praca społeczna,
- e. zatrudnienie na podstawie stosunku pracy oraz praca w ramach umów cywilnoprawnych,
- f. przychody i koszty prowadzenia działalności,
- g. posiadanie środków trwałych, ponoszenie nakładów inwestycyjnych oraz otrzymanie darów rzeczowych,
- h. warunki prowadzenia działalności,
- i. dane teleadresowe.

Ze względu na specyfikę działalności organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego część pytań była różna od tych kierowanych do fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. W SOF-4 inaczej niż w SOF-1 skonstruowane zostały pytania: o rodzaj i formę działalności statutowej i odbiorców działań jednostki. Formularze SOF-1, SOF-4 za 2016 r. nie różniły się w zasadniczy sposób od formularzy z poprzedniej edycji badania (za 2014 r.). Głównym powodem braku znaczących modyfikacji formularzy była potrzeba zachowania spójności metodologicznej i zapewnienia porównywalności danych pomiędzy edycjami badań.

Badanie było zrealizowane w terminie od 10 kwietnia 2017 r. do 5 maja 2017 r. Opracowanie tablic wynikowych przypadało na listopad 2017 r. Wypełnione sprawozdania z serii SOF przesłało łącznie 27,6 tys. objętych badaniami organizacji (73,0%), a 5,6 tys. jednostek zadeklarowało, że w 2016 r. nie

⁴⁵ <http://form.stat.gov.pl/formularze/2017/passive/SOF-1.pdf>

⁴⁶ <http://form.stat.gov.pl/formularze/2017/passive/SOF-4.pdf>

przeważała działalność statutową, a więc było nieaktywnymi (14,8%). Nie udało się nawiązać kontaktu z 7,1% organizacji, a 5,2% organizacji odmówiło udziału w badaniach.

Tablica 3. Realizacja badań z serii SOF według formularzy za 2016 r.
Table 3. Conducted surveys from the SOF series for 2016 according to forms

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczebność jednostek w kartotece <i>Number of units in files</i>		Sprawozdania pozytywne ^a <i>Valid reports^a</i>		Pozostały rozpoznany stan aktywności ^b <i>Other recognized state of activity</i>				Brak kontaktu <i>Non-contact</i>									
	w tys. <i>in thous.</i>		w % <i>in %</i>		nieaktywne <i>non-active</i>		aktywne, które odmówiły udziału w badaniu <i>active which refused participation in survey</i>											
					w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>	w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>								
Ogółem <i>Total</i>	37,8		27,6		73,0		5,6		14,8		2,0		5,2		2,7		7,1	
SOF-1	34,3		24,9		72,4		5,0		14,6		1,8		5,3		2,6		7,6	
SOF-4	3,5		2,7		78,3		0,6		16,4		0,1		3,9		0,1		1,4	

a Jednostki które wypełniły sprawozdanie, z wyłączeniem tych, które zaznaczyły wyłącznie informację o braku aktywności.

b Jednostki z którymi nawiązano kontakt w trakcie realizacji badania, ale które nie złożyły sprawozdania lub zaznaczyły na nim informację o braku aktywności. Jako odmowy potraktowano również jednostki, które nie złożyły sprawozdania, a w oparciu o źródła administracyjne ustalono, że prowadziły działalność.

a Units which filled forms, with the exception of those which marked only the information of inactivity.

b Units were contacted in the course of the study, but which have not submitted reports or marked information on it indicated a lack of activity. As refusals of participation in the survey were considered units which have not submitted reports but, on the basis of administrative datasets, they were identified as active units, running activity.

Ostateczna kompletność zrealizowanych badań po odjęciu podmiotów nieaktywnych wyniosła 85,6%. Najwyższy odsetek jednostek, które złożyły sprawozdanie wystąpił wśród organizacji posiadających status OPP (96,7%), a następnie - wśród ochotniczych straży pożarnych (94,8%). Natomiast najniższy poziom kompletności uzyskano wśród fundacji (77,2%). Z elektronicznej formy przekazywania danych skorzystało 47,1% badanych organizacji⁴⁷, pozostałe sprawozdania w formie formularzy papierowych przesłano drogą pocztową. Z drogi elektronicznej częściej korzystały podmioty z grupy, która składała sprawozdanie SOF-1 (fundacje, stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz społeczne podmioty wyznaniowe – 49,2% złożyło sprawozdanie poprzez PS) niż sprawozdawcy wypełniający formularz SOF-4 (samorząd gospodarczy i zawodowy – 28,3%).

W związku z potrzebą precyzyjnego uogólniania danych zebranych od organizacji, które wypełniły sprawozdania na całą populację aktywnych organizacji, przeprowadzono we wszystkich województwach badanie ewidencyjne na formularzu: SOF-1/4e (Informacja ewidencyjna o podmiotach, które nie wypełniły sprawozdania SOF-1 lub SOF-4). Celem tego badania było przede wszystkim rozpoznanie stanu aktywności jednostek, z którymi nie udało się nawiązać kontaktu w trakcie zbierania sprawozdań SOF-1 i SOF-4. Badanie SOF-1/4e zostało przeprowadzone na grupie 2,6 tys. jednostek, tj. 7% znajdujących się w kartotekach SOF-1 i SOF-4. Do badań zostały dobrane jednostki, z którymi nie udało się nawiązać jakiegokolwiek kontaktu. Zdecydowaną większość organizacji zakwalifikowanych do badań stanowiły podmioty z kartoteki SOF-1 (98%), a pozostałe jednostki (2%) były z kartoteki SOF-4. Podczas realizacji badań ewidencyjnych uzyskano informacje o 2,0 tys. jednostek (75%). Bezpośredni kontakt nawiązano z 1,7 tys. organizacji (64,5%), a w zakresie 0,3 tys. stan aktywności prawno-ekonomicznej ustalono na podstawie danych pozyskanych za pośrednictwem Internetu lub w ramach kontaktów bezpośrednich

⁴⁷ Za podstawę obliczeń przyjęto organizacje, które złożyły sprawozdania pozytywne oraz te, które zaznaczyły na formularzach brak aktywności.

w środowisku lokalnym. Okazało się, że 62% spośród jednostek, o których pozyskano informacje (tj. 1,2 tys. organizacji) było aktywnych w czasie realizacji badań SOF-1 i SOF-4.

Tablica 4. Kompletność badań z serii SOF według formularzy i rodzajów organizacji za 2016 r.
 Table 4. *Completeness of surveys of the SOF series according to forms and types of organization for 2016*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>		Organizacje z kartotek badań, z wyłączeniem podmiotów nieaktywnych <i>Organizations in research files without non-active ones</i>	Organizacje które zrealizowały obowiązek sprawozdawczy ^a <i>Organizations which realized reporting duty</i>	
			w tys. <i>in thous.</i>	% z pierwszej kolumny <i>% from first column</i>
Ogółem <i>Grand total</i>		32,3	27,6	85,6
w tym OPP <i>of which PBO's</i>		8,0	7,7	96,7
SOF-1	razem <i>total</i>	18,5	16,2	87,3
	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne <i>Associations and similar organizations</i>	12,2	10,5	86,6
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne <i>typical associations and similar organizations</i>	4,3	3,7	85,9
	stowarzyszenia sportowe <i>sport clubs</i>	1,7	1,6	94,8
	ochotnicze straże pożarne <i>voluntary fire brigades</i>	0,3	0,3	90,2
	koła łowieckie <i>hunting clubs</i>	8,6	6,7	77,2
	Fundacje <i>Foundations</i>	2,2	2,0	93,9
Społeczne podmioty wyznaniowe <i>Faith-based charities</i>				
SOF-4	razem <i>total</i>	2,9	2,7	93,6
	Samorząd gospodarczy i zawodowy <i>Business and professional associations</i>	1,2	1,2	93,1
	kółka rolnicze <i>farmers organizations</i>	0,8	0,8	94,4
	pozostały samorząd gospodarczy <i>other business associations</i>	0,9	0,8	93,3
	samorząd zawodowy <i>professional associations</i>			

a Wybrane organizacje, które złożyły sprawozdania pozytywne (prowadziły działalność statutową w 2016 r.).
 a Selected organizations that submitted positive reports (i.e., conducted their statutory activity in 2016).

Tablica 5. Realizacja badania ewidencyjnego za 2016 r. według formularzy
 Table 5. Completed evidential survey for 2016 according to forms

Wyszczególnienie Specification	Liczebność jednostek Number of units	Rozpoznane Recognised						Nierozpoznane unrecognised	
		ogółem total		bezpośrednio ^a directly ^a		pośrednio ^b indirectly ^b		w tys. in thous.	w % in %
	w tys. in thous.	w % in %	w tys. in thous.	w % in %	w tys. in thous.	w % in %			
Ogółem Total	2,6	2,0	75,0	1,7	64,5	0,3	10,6	0,7	25,0
SOF-1e	2,6	1,9	74,6	1,7	64,1	0,3	10,5	0,7	25,4
SOF-4e	0,1	0,1	93,2	<0,1	79,7	<0,1	13,6	<0,1	6,8

a Kontakt z jednostką lub jej przedstawicielem za pomocą wizyty, rozmowy telefonicznej, e-maila, poczty, fax-u.

b Kontakt z administracją samorządową, wolontariuszami, a także osoby korzystające z usług lub pomocy świadczonej przez jednostkę, najbliższym sąsiedztwem jednostki, inną jednostką działającą w tej samej dziedzinie lub branży, prasą, Internetem.

a Contact with the unit or its representative with visits, phone call, e-mail, mail, fax-u.

b Contact with local government administration, volunteers, as well as people using services or assistance provided by an unit, in the nearest vicinity of an unit, other unit operating in the same field or industry, the press, the Internet

Ze względu na to, że kompletność badań realizowanych na formularzach SOF-1, SOF-4 nie wyniosła 100%, a także część badania na formularzu SOF-1 realizowana była na próbie, do zbioru wynikowego zostały skonstruowane wagi, które umożliwiły uogólnienie pozyskanych danych na całą populację aktywnych jednostek. Wagi dla zbiorowości objętej badaniem pełnym i reprezentacyjnym tworzone były oddzielnie. Dla wszystkich jednostek dobranych celowo do badania waga wyniosła 1. Jednostki objęte badaniem reprezentacyjnym otrzymały pierwotną wagę, która była ilorazem liczebności populacji danej warstwy przez liczebność próby wylosowanej. Zostały wydzielone następujące warstwy - podregion (72) i rodzaje organizacji (6). Ze względu na brak pełnej kompletności badania, konieczne było skorygowanie pierwotnych wag. Przed przystąpieniem do pierwszej korekty każdej jednostce biorącej udział w badaniu nadano symbol oznaczający uczestnictwo w badaniu lub stan aktywności.

Stworzono cztery kategorie (ra):

- ra₁, gdy jednostka była aktywna i złożyła sprawozdanie,
- ra₂, gdy jednostka była aktywna, ale nie złożyła sprawozdania,
- ra₃, gdy jednostka była nieaktywna,
- ra₄, gdy nie udało się z jednostką nawiązać kontaktu.

W zakresie jednostek, z którymi nie nawiązano kontaktu, symbolizowanych jako ra₄, w zależności od badania przyjęto różne metody. W badaniach realizowanych na formularzach SOF-1 i SOF-4 posłużono się informacjami o aktywności z badania ewidencyjnego. W trakcie badania ewidencyjnego z pewną pulą podmiotów także nie można było nawiązać kontaktu, więc przyjęto założenie, że są nieaktywne. Metoda korekty wag analitycznych w badaniach realizowanych na formularzach SOF-1 i SOF-4 była identyczna. Pierwsza korekta wag została przeprowadzona w każdej warstwie według następującego wzoru:

$$w' = waga \times f_A'$$

gdzie:

f_A' - współczynnik korekty aktywności

waga - pierwotna waga warstwy x wynikająca z doboru jednostek do badania (opis powyżej).

Współczynnik korekty aktywności został obliczony dla każdej warstwy w oparciu o wzór:

gdzie:
$$f_A = \frac{1}{n} \left\{ (ra_1 + ra_2) \times \left(1 + \frac{ra_4}{n - ra_4} \right) \right\}$$

n – liczba jednostek danej warstwy

Druga korekta była dokonana ze względu na braki odpowiedzi w poszczególnych warstwach. Do korekty wag zastosowano następujący wzór:

$$w'' = w' \times \frac{\sum w'}{\sum_{ra=1} w'}$$

w' = waga warstwy x po pierwszej korekcie

$\sum w'$ = suma wag warstwy x po pierwszej korekcie

$\sum_{ra=1} w'$ = suma wag warstwy x dla jednostek, którym został przypisany kod ra_1 .

Wagi były korygowane tylko dla tych jednostek, którym przypisano ra_1 , czyli dla jednostek aktywnych, które złożyły sprawozdanie. Opisana metoda konstruowania i korygowania wag jest stosowana także w innych badaniach GUS.

Pozostałe źródła danych

W niniejszej publikacji obok prezentacji danych pochodzących ze zbiorów wynikowych sprawozdań serii SOF za 2016 r. wykorzystano także dane z następujących źródeł:

- a. starostwa powiatowe oraz urzędy miast na prawach powiatu,
- b. Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego SAC im. ks. prof. W. Zdaniewicza,
- c. Ministerstwo Finansów,
- d. Ministerstwo Sprawiedliwości,
- e. Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju,
- f. Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Powyższe dane zostały przekazane przez gestorów zgodnie z zapisami w Programie Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2016 oraz stanowiły bezpośrednie lub pośrednie źródło danych dla badania.

Ad a) **Dane przekazywane przez starostwa powiatowe oraz urzędy miast na prawach powiatu** pozyskiwane w formie wykazu stowarzyszeń nadzorowanych ze względu na siedzibę przez starostę lub prezydenta miasta na prawach powiatu zawierające dane teleadresowe oraz dane o stanie aktywności badanych organizacji oraz podobne informacje dotyczące stowarzyszeń zwykłych (nieposiadających osobowości prawnej). Powyższe dane posłużyły do aktualizacji rejestrów statystycznych, a także opracowania informacji o liczbie aktywnych stowarzyszeń zwykłych.

Ad b) **Dane Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego SAC im. ks. prof. W. Zdaniewicza** z badania przyparafialnych organizacji Kościoła katolickiego zrealizowanego na zlecenie GUS w 2017 r. dane za 2016 r. Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o spójny z SOF-1 formularz badawczy na reprezentatywnej próbie parafii. Dane stanowią uzupełnienie zakresu podmiotowego organizacji non-profit i obejmują następujące zagadnienia: dziedzina działalności, zasięg działania, odbiorcy działalności, pracujący społecznie i bariery działalności.

Ponadto w publikacji wykorzystano informacje ze spisu parafii, tj. badania pełnego realizowanego co 5 lat. Informacje ze spisu parafii zostały wykorzystane do określenia liczby jednostek oraz ich członków i ważenia wyników z badania reprezentacyjnego.

Ad c) **Dane Ministerstwa Finansów** pozyskane zostały w formie bazy z Systemu Informacji Podatkowej w zakresie organizacji pożytku publicznego, które otrzymały w 2016 r. 1% należnego podatku (za 2015 r.), danych o podatnikach podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) oraz od osób fizycznych (PIT). Dane jednostkowe dotyczące osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej pochodziły z Krajowej Ewidencji Podatników. Powyższe zbiory umożliwiały aktualizację rejestrów statystycznych oraz kontrolę jakości danych z badań. W oparciu o nie dokonano imputacji, szacowanie danych oraz sprawdzenie wag analitycznych. W niniejszej publikacji te źródła posłużyły m.in. do ustalenia liczby organizacji, które uzyskały przychody w 2016 r., korekty sumy przychodów ogółem, 1% podatku i kosztów badanych organizacji w 2016 r.

Ad d) **Dane Ministerstwa Sprawiedliwości** przekazane zostały w formie rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej, jak też rejestru przedsiębiorców. Na ich podstawie nastąpiła aktualizacja rejestrów statystycznych oraz kontrola jakości danych z badania. Wykorzystane zostały na etapie tworzenia wykazów oraz operatów do badań.

Ad e) **Dane Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju** pozyskane z Systemu Teleinformatycznego SL2014. Zbiór zawiera dane jednostkowe o projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym dane o beneficjentach, wartości projektów, okresie ich realizacji. W oparciu o powyższe informacje zweryfikowano dane na temat uczestnictwa organizacji non-profit w projektach EFS pozyskiwane na formularzach serii SOF oraz dokonano dodatkowych obliczeń na rzecz publikacji, m.in. w zakresie liczby jednostek biorących udział w projektach EFS, wartości oraz czasu trwania projektów. Pozyskane dane umożliwiły ponadto aktualizację rejestrów statystycznych oraz kontrolę jakości danych z badań.

Ad f) **Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** z Centralnego Rejestru Płatników Składek służące do określenia liczby jednostek zatrudniających pracowników oraz pozyskania dodatkowych danych teleadresowych. Umożliwiły one kontrolę jakości danych z badań, w oparciu o nie nastąpiła imputacja oraz szacownie danych o zatrudnieniu. Ponadto posłużyły bezpośrednio do opracowania struktury wieku osób zatrudnionych w badanych organizacjach oraz liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych i emerytów.